39004/B
L 750
N. IV. 9
H Wuttke
1867
41
C 235

5893

E BIBLIOTHECA BÖTTIGERI

38693

JULII OBSEQUENTIS
QUÆ SUPERSUNT
EX LIBRO DE
PRODIGIIS.
CUM ANIMADVERSIONIBUS
JOANNIS SCHEFFERI,
ET SUPPLEMENTIS
CONRADI LYCOSTHENIS.
CURANTE
FRANCISCO OUDENDORPIO.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud SAMUELEM LUCHTMANS, 1720.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

V I R I S

AMPLISSIMIS, DOCTISSIMIS,
PLURIMUMQUE

R E V E R E N D I S

ISBRANDO DE BYE. J. U. D.
VIRO CONSULARI.

CAROLO CRUCIO. J. U. D.
VIRO CONSULARI.

FRANCISCO FABRICIO.
S. S. TH. D. EJUSDEMQUE IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA PROFESSORI ORDINARIO. ECCLESIÆ, QUÆ IBIDEM COLLIGITUR, PASTORI FIDELISSIMO.

PETRO BURMANNO. J. U. D.
HISTORIARUM, ELOQUENTIÆ, LINGUÆ GRÆCÆ, ET HISTORIÆ FOEDERATI BELGII PROFESSORI ORDINARIO.

GYMNASII LEIDENSIS

CURATORIBUS,

PATRONIS SUIS BENIGNISSIMIS

S. P. D.

FRANCISCUS OUDENDORPIUS.

DEDICATIO.

OBSEQUENTEM edituorus nihil prius mihi faciendum eſſe exiſtimavi, quam ut hoc laboris & ſtudiorum meorum ſpecimen præclaris quibuſdam inſcriberem Viris, & ut olim agricolæ ſuorum fructuum primitias Diis offerebant, ita etiam ego primum ingenii mei fœtum Patronis conſecrarem. Hac de re cogitanti mihi non diu ſane, neque anxie fuit inquirendum. Veſtra enim, Illuſtriſſimi Viri, ſimul ac in mentem inci-

de-

debant nomina, illud officium apud me ſibi vindicabant, & plurimæ cauſſæ id a me merito mihi poſtulare videbantur. Quas omnes ne commemorem, indignus profecto favore Veſtro cenſendus forem, niſi, prima occaſione arrepta, debitas Vobis agerem gratias, & certiſſimum meæ obſervantiæ pignus publice darem. Cum enim mihi contigerit tam felici eſſe, ut in hac Urbe, antiquo illo Palladis & Muſarum domicilio, cujus Vos ſumma

cum laude regimen tenetis, non modo natus & educatus, ac Veſtra in Schola Veſtris ſub auſpiciis prima humaniorum litterarum rudimenta edoctus ſim; verum nunc quoque Veſtro beneficio aliqua ejuſdem Scholæ regendæ cura mihi ſit impoſita, ingratiſſimus civis, & iniquiſſimus ſim debitor, ſi hanc felicitatem, Veſtramque benevolentiam adeo mihi acceptam & jucundam non palam prædicarem. Huc accedit, quod tibi, Præſtantiſſime Vir, P.

Bur-

Burmanne, ipſe OBSEQUENS debeat quam multum. Magna enim ex parte tui muneris eſt, quod nunc magis, quam ante, ornatus in publicum procedat. Nec vereor, immo nullus dubito, quin hanc grati animi ſignificationem, quamvis Veſtro erga me favori imparem, & hos mearum lucubrationum primos fructus favente vultu adſpecturi ſitis. Quippe conſtat inter omnes, Vos non ſolum bonarum artium & ſcientiarum cultores & fautores eſſe maxi-

mos; ſed etiam benigniſſimos eorum hominum promotores, qui, dum elegantiorum litterarum ſtudiis toto pectore incumbunt, aliis quoque earum utilitates, atque delicias commendare ſummo opere laborant.

Itaque, ne veſtram, Ampliſſimi Viri, patientiam fatigem diutius, etiam atque etiam Vos oro, ut hoc meæ erga Vos pietatis ac obſervantiæ teſtimonium benevolo animo accipiatis; utque, ſi hæc ſtudiorum

meorum tirocinia non omnino Vobis diſpliceant, OBSEQUENTEM meum ſub Veſtri patrocinii umbra, qua tutus eſſe poſſit contra malevolentium, ſi qui fortè darentur, hominum obtrectationes, prodire in publicum ſinatis. Hæc ſi impetravero, & meam qualemcumque diligentiam, atque induſtriam Vobis approbavero, votorum ſummam ero adſecutus. Quin ſtimulabitis me quoque, & addetis animum, ut alia deinceps præſtare, fa-

voremque Veſtrum amplius demereri enitar. Quod ſupereſt, Deum ter Optimum Maximum precor, ut Vos, Illuſtriſſimi & Doctiſſimi Viri, acerrimi litterarum vindices, ac Mæcenates optimi, Patriæ & Scholæ bono diu ſervet ſalvos & incolumes, quo rem publicam ac litterariam fortiter atque feliciter, quod facitis, adminiſtrare pergatis. Dabam Lugduni Batavorum a. d. VI. Kalendas Octobres. CIↃIↃCCXIX.

LECTORI

BENEVOLO S.

HAbes hic, Amice Lector, meas qualeſcumque in Obſequentem obſervationes. Interpellare te in ipſo operis limine non fuerat mihi animus. Verum quia priſcus, & adhucdum ab omnibus uſurpatus mos, a quo diſcedere mihi eſt religio, aliud jubebat, & quædam præmonenda erant, meum mutavi conſilium; tibique, antequam ad earum lectionem venias, hujus Editionis cauſſam, meique inſtituti ac laboris rationem paucis aperire conſtitui. Illos, qui laudabili more veteres Græcorum & Romanorum conſuetudines, religioniſque cognoſcere arcana ſtudent, nihil liquido perſpicere poſſe ſine accurata prodigiorum, ominum, & oſtentorum notitia certum eſt: neque aliquis id, opinor, negabit. Nullam

Iam enim ab Antiquis Gentibus rem, niſi auſpicato, geſtam fuiſſe, aut inceptam, immo negotii vel minimi peragendi conſilium prodigiorum adnunciatione diſturbatum & prolatum fuiſſe, norunt Eruditi; & clariſſima, ut alios prætermittam, hujus ſuperſtitionis exempla duo nobis viri præbent, quorum uterque hominum mores, tanquam in tabella, elegantiſſime depinxit, & ſingulas fere hominum actiones ſermoneſque tam floridis ac liquidis coloribus expreſſit, ut etiamnum vivere, & coram nobis loqui videantur: Theophraſtum dico, & Terentium. Theophraſtus quidem in Characterum libello ſuperſtitioſum deſcripturus inter alia hæc dicit. ὁ δὲ δεισιδαίμων τοιοῦτός τις, οἷος, τὴν ὁδὸν ἐὰν παραδράμῃ γαλῆ, μὴ πρότερον πορευθῆναι, ἕως διεξέλθῃ τὶς, ἢ λίθους τρεῖς ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ διαλάβῃ. Καὶ ἐὰν ἴδῃ ὄφιν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἱερὸν ἐνταῦθα ἱδρύσασθαι. &c. Terentius vero callidiſſimum

ſer-

ſervum Getam loquentem indúcens in Phormione hæc ait.

Rogas?
Quot res? poſt illa monſtra evenerunt mihi.
Introiit in ædes ater alienus canis:
Anguis per impluvium decidit de tegulis:
Gallina cecinit: interdixit hariolus:
Aruſpex vetuit ante brumam aliquid novi
Negotí incipére, quæ cauſſa eſt juſtiſſima.

Hinc, quoties iter ingreſſuri pedem offenderant, vel in terram lapſi erant, vel diram viderant volucrem, procurare ea, aut, ut hoſtibus ſuis eveniant, Deos implorare, ac obteſtari ſolebant. Quid? quod noſtræ etiam conſuetudines ex prodigiorum cognitione illuſtrari poſſint. Nonne hodie obtinet, ut ſternutantem ſalvere jubeamus? atqui hic mos ex Græcorum, & Romanorum ſuperſtitione originem traxit. Malum enim apud eos portendere ſternutatio credebatur. Hinc ſternutanti Ζεῦ σῶσον Græci, Romani *ſalve* dicebant. Immo, quoties aliquis mane cal-

calceos induens ſternuiſſet, ominis procurandi cauſſa, lectum repetere ſolebat. Et talis quidem privatorum circa omina cura fuit, & diligentia. Publicas vero, præſertim Romanorum (de quibus hic maxime agendum eſt. Ad illos enim plurima ab Obſequente memorata prodigia pertinent) res ſi ſpectemus, videbimus, nec Romanas Hiſtorias, nec Religionem, neque ipſam Reipublicæ conditionem recte cognoſci poſſe ſine prædictarum rerum ſcientia. Ut rem paucis abſolvam. Quantam Hiſtoriarum partem prodigia faciant, nos vel unus Livius docet. Quantam autem lucem publicorum rituum ac cærimoniarum illuſtrationi adferant, quantam denique, & quam præſentiſſimam habuerint vim ad Rempublicam bene atque prudenter gerendam, ac plebem in metu, & officio ſuo continendam, ſæpiſſime Viri docti, & in Antiquitatum ſtudio verſati oſtendunt. Hinc, quoties cum populo agi nolebant, de

cœlo

cœlo ſe ſervaſſe, lapidibus pluiſſe, androgynum inventum eſſe, adnunciabant, ceteraſque religionis ſacrorumve necopinato faciendorum cauſſas prætexebant divinarum rerum interpretes, nec de media plebe viri, ſed ſummam Rempublicam tenentes Augures, atque Pontifices. Veriſſime profecto ſapientiſſimus Romani nominis Conſul, & Auguralis diſciplinæ clariſſimus Cicero dixit cum alibi, tum maxime in Libri de Divinatione ſecundi Capite tertio & tricesimo. *Errabat multis in rebus antiquitas, quam vel uſu jam, vel doctrina vel vetuſtate immutatam videmus. Retinetur autem & ad opinionem vulgi, & ad magnas utilitates Reipublicæ mos, religio, diſciplina, jus augurium, collegii auctoritas.* Et ejuſdem Libri Capite quinto & tricesimo. *Fulmen ſiniſtrum auſpicium optimum habemus ad omnes res, præterquam ad comitia. Quod quidem inſtitutum Reipublicæ cauſſa eſt, ut comitiorum vel in*

ju-

judiciis populi, vel in jure legum; vel in creandis magiſtratibus principes civitatis eſſent interpretes. Et quis tandem neſcit, diligentem prodigiorum procurationem ſæpe habitam fuiſſe maximarum victoriarum cauſſam; contra vero illorum neglectioni turpiſſimas clades fuiſſe imputatas? non alia quidem de cauſſa, quam ut ſimplex & religioſa plebs, quæ quo magis credebat prodigia, eo etiam plura nunciabantur, magiſtratibus, ad quos ſacrorum cura pertinebat, eſſet obnoxia, & ad ipſorum nutum cuncta perageret. Quapropter jure merito ludibundi non modo Poëtæ carminibus ſuis hæc intexuerunt: verum etiam graviſſimis Hiſtoriarum conditoribus (quos inepte hoc nomine accuſant nonnulli) viſum fuit, ſe operæ pretium facturos eſſe, ſi prodigiorum ad res geſtas & Rempublicam pertinentium commemorationem operibus ſuis immiſcuiſſent, & quo quæque tempore, quibuſque rerum mo-

momentis acciderint, diligenter adnotaviſſent. Horum omnium quia Livius, ſicut in ceteris rebus, ita quoque in prodigiis recenſendis accuratiſſimus fuit, licet ipſe nullam iis fidem habuerit, aut eorum vim agnoverit, illius voluminibus excerpſit, & in unum quaſi faſciculum, quæ ad prodigia & publicam illorum procurationem pertinent, eum in finem colligavit J. Obſequens, ut facili negotio cognoſci a quovis poſſet, qualia, & quibus locis, ac temporibus prodigia apparuiſſe nunciatum & creditum ſit. Nobiſque hoc facto præter illa quorumdam rituum cognitionem, qui aliter una cum Livii deperditis libris nos latuiſſent, reſervavit. Hæc cum ita ſint, non inanem laborem me inſumpturum eſſe exiſtimavi, ſi laceras, & fœdis paſſim maculis inquinatas hujus Scriptoris reliquias majore, quam antea fuit præſtitum, cura & induſtria emendare, & priſtinæ, quantum poſſit, in-

tegritati reſtituere conarer. Licet enim Vir variæ eruditionis laude celeberrimus Joannes Schefferus, qui primus Obſequentem notis ſuis explicare adgreſſus eſt, multa jam correxerit, plurimis tamen in locis rem male geſſit, & ſane infeliciter Criticam in hunc Auctorem exercuit: quod præter alios etiam monet Doctiſſimus Jo. Albertus Fabricius in Bibliotheca Latina pag. DXXXVII. & in ipſo opere clarius patebit. Itaque diligenter illum lectitare cœpi, & cum Scriptoribus, qui has hiſtorias, & hæc prodigia poſteris reliquerunt, conferre. Unde non parum commodi & utilitatis exoriri poſſe cernebam. Nam, præterquam quod illi omnes harum rerum relationem ex Livio in ſuas hiſtorias transtulerunt, eadem, ejuſdemque anni prodigia iiſdem fere verbis ab illis narrari, ſæpiſſime deprehendi. Hinc tandem natæ ſunt meæ obſervationes, quas nunc amicorum, ut fit, impulſu, aliiſque cauſſis motus Tuo, Be-

ne-

nevole Lector, judicio ac æquitati committo. Scias tamen, illas non ad eruditionis oſtentationem, qua minime me inſtructum eſſe, ſatis mihi ſum conſcius; ſed ad faciliorem Auctoris intellectum, & depravatorum locorum correctionem eſſe ſcriptas. Quapropter etiam longam ſcriptorum ſeriem, e quibus hæc prodigia frequenter accidiſſe, demonſtrari poſſet, ad partes vocare nolui: præſertim cum hoc operoſe peractum ſit ab aliis, & inprimis a celeberrimis Viris J. Cæſare Bulengero in libro de Auguriis, Ominibus & Prodigiis, & Joh. Ludovico de la Cerda ad Virgilii Georgic. lib. 1. Ubi curioſus lector exempla ad ſatietatem uſque poteſt invenire. In emendando librariorum errores, quibus ſcatet hic Auctor, ingenio, vel ipſius Obſequentis & aliorum Scriptorum teſtimoniis uti debui: quoniam deſunt, ſaltem adhucdum non reperti ſunt Codices MSS. Nam alicubi la-

tere quoſdem, ſuſpicari quis poſſet ex M. Velſeri epiſtola, quæ eſt inter Gudianas centeſima. Ita enim Meurſio ſcribit. *Amicorum meorum quidam neſcio quid in Julium Obſequentem molitur, cujus nullum adhuc exemplar manuſcriptum paulo antiquius nanciſci potuit: tu, ſi noſti, indica, quæſo; res enim loquitur: editiones vulgatæ omnes hujus generis auxilia requirunt.* Manuſcriptorum tamen loco adhibui veteres, quotquot mihi potui comparare, editiones; præterque eas, quas ſatis diligenter contulit editor Anglicanus, conſului etiam editionem primam, quam ex manuſcripto Jocundi Veronenſis codice edidit Aldus Venetiis A. MDVIII. Plures a me viſas ut hic recenſeam, non neceſſe eſt. Editores enim omnes Aldinam, paucis modo mutatis, ſecuti ſunt. Unum tamen, velim, excipias Robertum Stephanum, cujus duas editiones, Pariſiis A. MDXXXIX. & MDXLIV. ab ipſo procuratas adhibui.

Il-

Illarum auxilio multa corrigi, quædam etiam Clar. Schefferi conjecturæ confirmari poſſent, ſi modo ex MSto aliquo, non ex doctiſſimi editoris ingenio, quod putem, ſint profectæ illæ mutationes. Quia autem libellus hic, quamquam mutilus, magnam poteſt lucem accendere Chronologis, & illis, qui Faſtos computare amant, annorum numeros non ſolum ſingulis capitibus, quibus jam olim non recte a Lycoſthene erant adjecti, & ideo a Scheffero omiſſi, adponi curavi; verum etiam, ubicumque Obſequens, ſive ipſius, ſeu librariorum vitio, quorumdam annorum prodigia, vel res geſtas uno capite recenſet, illa, ne quem morentur, diligenter per annorum adnotationem diſtinxi. Contra vero cum unum & idem prodigium proxime ſequentibus capitibus ſæpe repetatur, tanquam diverſis annis illud acciderit, imprimi hic quoque curavi diſſertationem Clariſſimi J.

Perizonii, quam de hac re ſcriptam Animadverſionibus ſuis Hiſtoricis inmiſcuit; quæque hujus libelli illuſtrationi maxime conducit. Quamquam, ut verum fatear, in omnibus Viro doctiſſimo, & de me, meiſque ſtudiis optime merito accedere non poſſum. Nullam enim video cauſſam, cur idem prodigium duobus vel tribus proxime ſequentibus annis in tam ſuperſtitioſo populo nunciatum fuiſſe, non credamus. Neque adeo incertum fuiſſe adnunciationis tempus, & ex eo errores fuiſſe natos, putem: cum illa, quæ a Livio & Obſequente memorantur, prodigia non inconſtanti vulgi rumore ſpargebantur; ſed publica Senatus auctoritate innoteſcebant, & in publica acta, adjecto non modo anni, verum etiam diei numero, referebantur. Præterea tam crebro, ſingulis quippe diebus, prodigia accidiſſe dicebantur, ut ſingulis annis vix potuerint alia rurſus adferri. Ad Reipublicæ tamen, ut

ſu-

ſupra monui, utilitatem eorum adnunciatio erat neceſſaria. Tribus autem proxime ſequentibus diebus nunciata, & in Senatus acta fuiſſe relata prodigia, patet, ut Livium nunc omittam, ex fragmentis actorum Senatus, quæ ſuis ad Suetonium animadverſionibus inſeruit Vir ſummus J. Georgius Grævius.

IV. K. APRILES.

FASCES. PENES. LICINIUM.
FULGURAVIT. TONUIT. ET. QUERCUS. TACTA. IN. SUMMA. VELIA. PAULUM. A. MERIDIE.
RIXA. AD. JANUM. INFIMUM. IN. CAUPONA. &c.

III. K. APRILEIS.

FASCES. PENES. ÆMILIUM.
LAPIDIBUS. PLUIT. IN. VEIENTI.
POSTUMIUS. TRIB. PL. VIATOREM. MISIT. AD. COS. &c.

PRIDIE. K. APRILEIS.

FASCES. PENES. LICINIUM.
LATINÆ. CELEBRATÆ. ET SACRIFICATUM. IN. MONTE. ALBANO. ET DATA. VISCERATIO.
INCENDIUM. IN. CÆLIOLO. INSULÆ. DUÆ. ABSUMPTÆ. SOLO. TENUS. ED. ÆDES. QUINQUE. AMBUSTÆ. QUATUOR. DEMIPHON. &c.

Hæc cum ita ſeſe habeant, non temere Annalium Scriptores, qui hæc acta conſulere debebant, erroris accuſandi mihi videntur. Judicium penes æquum lectorem eſto.

Præterea, ne quis deeſſe huic editioni aliquid cavillaretur, Lycoſthenis Rubeacenſis Supplementa, quæ vir ille in communibus locis colligendis diligentiſſimus Baſileæ Artium Profeſſor exiſtens edidit A. MDLII. rurſus addidi, & præfixo ejus nomine ab Obſequentis verbis diſtinxi. Integras quoque Schefferi obſervationes exhibui; Editoris vero Anglicani notas omiſi, quia nihil, niſi quarumdam editionum collationem, & excerpta notarum Schefferi continebant. Indices etiam tam Obſequentis, quam Lycoſthenis plurimis in locis auxi, atque correxi. Finem nunc, Amice Lector, præfationi meæ imponerem, niſi eximii Viri, & acerrimi elegantiorum litterarum vindicis Petri Burmanni beneficia me admonerent, ut, quod lubens facio, debitas ipſi gratias publice agam. Humaniſſimus enim Vir non ſuas modo, ſed etiam Ampliſſimorum hominum J. Scaligeri, N. Hein-

Heinſii, G. Cuperi, quos pro meritis laudare non eſt adoleſcentis, conjecturas, nunquam ante hac editas, benigne mecum communicavit. Illas autem omnes notis meis inſertas videbis. Hæc de inſtituto meo. Quod ad Obſequentem ipſum attinet, nihil dicere habeo. Quare te, Lector, remitto ad Virum ſummum Ger. Joh. Voſſium in lib. de Hiſtoricis Latinis, & Cl. Schefferum in Præfatione: ubi de eo ſatis egerunt. Ne tamen nihil adferam. Romanum hominem eum fuiſſe cum Barthio ad Claudianum pag. MCCLXXIV. vel ſaltem Italum, opinor. Certe errare mihi videntur Viri docti, qui ex nomine ejus colligi poſſe cenſent, illum ex Obſequiis vel ſatellitibus principum fuiſſe, & cognomen hoc inter Romana non inveniri adfirmant. Certe aliquoties occurrit apud Gruterum in Inſcriptionum corpore. Pag. DCCXXXV. N. 4.

C. OCTAVIUS.
OBSEQUENS.
TI. PRUDEN.
POTITÆ.
MATRI.

Pag. CCXLI. in baſi marmorea a Tribu Succuſſana Imperatori Veſpaſiano poſita inter Tribulium nomina eſt

M. LIVIUS. OBSEQUENS.

Denique legitur etiam p. DCCXC. N. 5.

DOMUM. ÆTERNAM.
JULIA. AGAPE.
POSUIT.
OBSEQUENTI. MARITO.

Quod doctiſſimus Vir, Marquardus Gudius eſſe nomen mariti putavit. Sed, ut dicam, quod cenſeo, malim hic intelligere maritum, qui uxori ſuæ fuerat obſequens, & multæ in eam facilitatis. Sic pag. DCCLXXVIII. N. 6.

OBSEQUENTISSIMO. MARITO.

Adde notas Magni Caſauboni ad Apuleji Apologiam *Obſequentiſſimum maritum exheredavit.* His fruere Lector, & vale, meiſque, ſi placent, conatibus fave.

AD

AD INSIGNEM PIETATE AC ERVDITIONE VIRVM, DOMINVM

AUGUSTINUM BACGUT

CONRADI LYCOSTHENIS

RUBEAQUENSIS in JULIUM OBSEQUENTEM

PRÆFATIO.

QUanta veterum Romanorum in rebus gerendis fuerit religio, cum infinitis exemplis, quæ hiſtoriarum lectio nobis ſuppeditat, tum ex eo maxime liquet, quod domi foriſve nihil egerint, niſi Augures, quos deorum internuncios interpreteſque vocabant, prius conſuluiſſent, quorum tanta erat dignitas, ut non modo in ſenatum aſcriberentur, ſed ſingulis quoque tribubus ſinguli præficerentur. Illorum munus erat ex avibus vaticinia obſervare, deorum monita contemplari, de prodigiis, ſomniis, oraculis, portentis, extiſque non tantum divini-

tus revelata reſponſa dare, ſed quibus etiam ſacris ac ſupplicationibus, item ad quæ pulvinaria deorum reipublicæ Romanæ ſalutem expiarent, enuntiare. Hinc multa ſtatim auſpiciorum genera nata ſunt, quarum quædam ex cœlo, avibus, tripudiis, quadrupedibus, quædam ex diris, ac a natura plane abhorrentibus obſervata: alia item caduca, cum in templo per augures metato, aliquid excidiſſet: pleraque Clivia, quæ videlicet difficulter eveniebant, dicta ſunt. Ideoque ſi lapidibus pluiſſet, novendiali ſemper ſacro expiatum eſt, autore Livio. Si vero cœleſtes minæ, terroreſve, aut tetra nuntiarentur prodigia, vel ſi terribiles ſpecies, aut quid novum vel inopinatum oblatum eſſet, piacularibus ſacrificiis factis, ad placandas deorum iras vel feriæ indicebantur, aut lectiſternia; nonnunquam etiam ludorum celebritates Pontificum decreto procurabantur. Fiebant autem ſupplicationes cum ſolenni precatione, Urbe tota, circa omnia templa, fanaque

que & pulvinaria, in quibus honos diis dabatur, Senatores & Patricii cum uxoribus ac liberis plerunque coronati, nonnunquam omnes tribus & ordines, præeunte Pontifice Maximo, aliquando Duumviris, præcedentibus pueris libertinis, ac virginibus patrimis, & matrimis, prælata pompa frequentes ſupplicare, & pacem deorum immortalium expoſcere ſolebant. Fuit ſane magna hæc conjuncta cæcitate religio. Religio quidem, quod non dubitarint, divinum quoddam numen eſſe, quo cuncta gubernarentur, & cujus beneficio virtutum amatores remunerarentur aliquo præmio, contemptores vero afficerentur ſupplicio: ob quam cauſam iratos ſibi deos timuerunt, ſacrificiiſque placare magno ſtudio conati ſunt. Cæcitas vero, quod cum veri & omnipotentis Dei cognitionem nullam habuerint, ejuſdem tamen conſilia, ſathanæ (quem eo tempore ſub Apollinis, Ideæ, aliorumque deorum ſpecie colebant) reſponſis explorare, atque imminentem de-

delictis pœnam religione ab hominibus conficta, mitigare, atque penitus effugere ſibi perſuaſerint: quorum tamen cæcitati facile veniam dabis, ſi verbo Dei plane eo tempore orbatos fuiſſe intellexeris, ſine cujus illuminatione in perpetuis ignorantiæ nebulis verſabimur. Eſt enim quaſi Sydus quoddam lucidum in tenebris, monſtrans veræ pietatis viam, & quo mentes hominum vera Dei cognitione illuſtrantur, novamque lucem fidei concipiunt, ac juxta illud, tanquam Cynoſuram, omnem vitæ curſum dirigere diſcunt, juxta illud Pſalmographi: Lucerna pedibus meis verbum tuum. *& alibi:* Dirige me in verbo & veritate tua. *Nec fieri ſane ullo modo poteſt, quin homines hac luce verbi deſtituti, ruant in graviſſimas tenebras, atque à vera pietatis via longe aberrent. Quid igitur credis Romanos, quibus ipſa natura, fœcunda rerum mater, tantos pietatis igniculos inſculpſit, facturos fuiſſe, ſi divini verbi lucerna illuxiſſet? Fateberis nimirum, ut virtutibus variis*

&

& rerum geſtarum gloria cæteras, quæ ſub terrarum orbe nationes ſunt, vicerunt, ſic etiam religionis veræ ſtudio poſteros ſuos, qui Chriſtianam religionem nomine potius, quam facto profitentur, multis paraſangis præcurſuros fuiſſe. Quod ita maxime deprehendere licet, ſi vitæ actiones ac pietatis zelum, collatione quadam cum priſcis illis Romanis probe examinaveris. Apparuerunt enim hominum memoria infinita & horrenda prodigia, quibus Deus, juſtus vindex, iram ſuam mundo minatus eſt: & quæ Chriſtus, ſumma ſapientia patris, ſub finem mundi ventura prædixit, Lucæ XXI. Erunt ſigna in ſole, luna & ſtellis, in terris erit anxietas gentium per deſperationem, reſonante mari & fluctibus, extabeſcentibus hominibus præ timore, atque expectatione eorum, quæ ſupervenient orbi terrarum, *&c. Hæc ſi unquam in mundo viſa ſunt, certe paucis hinc elapſis annis ſatis ſuperque conſpeximus, cum nunc tres, nunc quatuor*

e-

eclipſes in unum annum inciderint, & ſtellæ crinitæ, lampades ardentes, faces de cœlo decidentes ac alia cœleſtia prodigia non defuerint: quæ etiamſi naturaliter a Philoſophis fieri dicantur, habent tamen ſuas etiam ſupernaturales cauſas, quibus agit dux naturæ Deus, refragantibus noſtris rationibus. Qualia etiam ſunt, quæ anno præterito apud Puteolanos magno omnium horrore acciderunt: quorum regio biennio fere magnis terræ motibus adeo agitata eſt, ut nulla in eo ſupereſſet domus integra, nullum ædificium, quod non certam & proximam ruinam minaretur. At vero quinto & quarto Calend. Octobr. perpetuis diebus terra commota eſt, mare paſſibus fere CC. *receſſit: quo quidem loco aquæ dulces proſilire viſæ ſunt. Tertio demum Calend. magnus terræ tractus, qui inter radices montis, quem Barbarum incolæ appellant, & mare juxta Avernum jacet, ſeſe erigere videbatur: & montis ſubito naſcentis figuram imitari. Quo die iſte terræ*

cu-

cumulus, aperto veluti ore magno cum fremitu, magnos ignes evomuit, pumiceſque, lapides, cineriſque fœdi tantam copiam, ut, quæ adhuc extabant, Puteolorum ædificia operuerit, arbores fregerit, pendentemque vindemiam ad ſextum uſque lapidem in cineres converterit, aves, quadrupedes beſtias interemerit, fugientibus per tenebras Puteolanis cum natis & uxoribus, & magno gemitu, ejulatuque Neapolim ſeſe recipientibus. Non dicam hoc loco de inundationibus, quæ ante paucos annos urbem Romanam pene ſubmerſerunt. Adriatici maris motus inauditos, quibus aliquot hominum millia perierunt: tranſeo & Veſuvium montem, qui nova eruptione, quæ Anno a nativitate Chriſti MDXXXVIII. *facta, in loco plano magnum terræ hiatum aperuit, atque per circuitum ingentem molem in modum montis altiſſimi coacervavit: quemadmodum & Aetna Anno* MDXXXVII. *qui novis fractis crateribus, non tantum colles omnes, nemora, ſaxa, rupes, &*

pagos duos in cinerem convertit : ſed totam etiam Siciliam, & Calabriæ partem, magno omnium ſtupore ac pernicie crudeliter infeſtavit. Omitto alia horrenda prodigia, miracula atque portenta, quæ elapſis jam aliquot annis in diverſis regionibus, & in Germania præſertim, viſa & audita ſunt: quibus flagitiis noſtris iratus Deus, ultionem atque vindictam minatus eſt. Sed fruſtra, proh dolor! adeo enim in mundi hujus ingluvie ac cœno immerſi ſumus, tanta impietas mentes hominum invaſit, ita luxus, libido, atque alia horrenda inter Chriſtianos creverunt flagitia, ita abundavit omnis iniquitas atque perverſitas, ut nullus horum omnium vel pudor, vel metus reliquus ſit. Unde fieri nequaquam poteſt, ut errores pernicioſiores, horribiliores cæcitates, blaſphemiæque obſtinatiores futuræ ſint, atque hodie orbi imminere videmus. Neceſſe eſt igitur, divinam ultionem in opus prorumpere, ſeculo tam diro indies, quo non tantum inte-

ſti-

ſtinis odiis, pernicioſis conſpirationibus, ſeditionibus cruentis, atque bellis pluſquam civilibus (in quibus etiam Chriſtianus in Chriſtianum, pater in filium, filius in patrem, & in fratrem frater crudelis ſuum gladium vibrat) obruimur, ſed variis etiam, atque inauditis morbis, omnem medicinam reſpuentibus inficimur: quibus accedit earum rerum, quæ ad victum hominis neceſſariæ ſunt, in tanta annorum ubertate tam dira egeſtas, ut quam plurimi in diverſis locis ſola victus penuria moriantur miſere. Ubivis terrarum veræ religioni, regnis atque imperiis graviſſima imminent pericula, omnes Reſpublicæ minantur ruinam atque interitum: adeoque nulla fides pietaſque uſquam eſt, ut homines quaſi rabie quadam capti, in propriam perniciem conjuraſſe videantur. Sed promeruit has pœnas jam dudum impœnitentia noſtra, qui ſub nominis Chriſtiani prætextu, aſpernati omnes divinas admonitiones, non Deo, ſed mundo, & pro-

 priis

priis voluptatibus ſervivimus hactenus: nec dubium eſt, quin graviora multa in hac mundi cataſtrophe ſequutura ſint (ut nihil de æternæ damnationis vindicta dicam) niſi in tempore ſub potenti manu Dei, benigniſſimi patris, nos humiliantes confeſſione delictorum, vera pœnitentia, contritione atque innovatione vitæ ſanctæ, numen nobis iratum placaverimus.

JULII *autem* OBSEQUENTIS *prodigiorum librum, cujus fragmentum tantum extabat, eo libentius hoc tempore edere volui, ut gentilium prodigia cum his, quæ noſtro tempore divinitus eduntur, conferrentur: & expenderetur deinde ex rerum eventu, horrenda illa ſigna ſemper aliquid imminentium malorum hominibus portendiſſe, quo aliorum tandem exemplo moniti, evitandorum periculorum rationes eo diligentius iniremus. Reſtitui autem libellum, quantum fieri potuit, Titi Livii, Dionyſii Halicarnaſſei, Oroſii, Eutropii, atque aliorum quorundam probatiſſimorum au-*

torum auxilio, ita ut nihil plane deeſſe videatur: adjiciens quinquaginta prioribus capitibus ea, quæ ab Urbe condita uſque ad L. Scipionis cum C. Lælio conſulatum, hactenus deſiderata ſunt. Unde & ea ipſa capita (quemadmodum omnia, quæ in ſequentibus mea induſtria adjecta ſunt) aſteriſco notare placuit. Annos etiam ab Urbe condita majoribus literis in margine notare volui, ut in promptu eſſet, quo tempore prodigia uniuscujuſque capitis ſive audita, ſive viſa eſſent. Quod ſi præterea annos ante Chriſti ſalvatoris adventum ſcire delectat, in eodem margine cifris (ut vocant) minoribus a me adnotatos intelliges. Hoc autem quicquid eſt ſtudii mei ac laboris, vir, pietate ſimul atque eruditione clariſſime, tibi dicare ideo viſum eſt, quod a prima infantia me literarum tyronem ſemper unice amaveris, atque multa humanitatis & benevolentiæ officia mihi exhibueris, quibus nunc etiam, cum patriam (quæ mei ſtudii ac diligentiæ aliquam partem debito

bito jure ſibi vendicat) frequento, multis nominibus cumulare ſoles: ut ſic meæ etiam in te gratitudinis, ac obſervantiæ pignus perpetuo extaret. Cui ſi meam operam quam in reſarciendo, atque reſtituendo hoc libello impendi, gratam fuiſſe perſpexero, animum addes, ut prodigiorum Chronicon, quod a condito mundo uſque ad noſtra tempora conſcripſi, maturius abſolvam. Vale: & me, quem a primis unguiculis ſancte amaſti, porro eodem ſtudio amplectere. Baſileæ, pridie Idus Martii: Anno a Chriſti ſalvatoris gratioſo adventu, MDLII.

BENIGNO LECTORI

JOANNES SCHEFFERUS S. D.

QUod nunc denuo Auctorem iſtum proferam in vulgus, effecere duo; primum, quia vidi, nulla ejus pridem in officinis librariis venalia proſtare exemplaria: deinde, quia quæ hucuſque edita, ea multis deprehendi atque fœdis inquinata mendis, à quibus Scriptorem minime contemnendum aliquando liberari, arbitrabar æquum. Sumſi ergo, quod unicum ad manus erat, exemplum ejus, Lugduni Anno MDLIII. minima forma a Jo. Tornæſio editum, quæque indigere immutatione explicationeve videbantur, diligenter annotavi, collectis ſimul, ſi quæ aliunde poterant huc adferri. Ita natæ mihi OBSERVATIONES breves, quas Auctori ſubjeci. Licet autem intra has me continuerim anguſtias, non pauca tamen puto ſic expoſita, ut mediocriter attento poſſint eſſe

ſatis. Cæterum id Tornæſii, quod modo dixi, exemplar ſuſpicor eorum eſſe primum, quæ ab ipſo publicata. Edidit enim poſtea & aliud Anno MDLXXXIX. ſi modo ipſe edidit, quod dicto anno excuſum legitur Lugduni, nam videre ipſum hactenus non licuit. Sive autem ipſe, ſive alius quiſpiam ediderit, id eorum, quæ excuſa ſunt, opinor eſſe ultimum, certe quod poſt eſſet editum, hactenus obſervavi nullum. Proxime antè publicaſſe Johannes Oporinus videtur Baſileæ An. MDLII. quo anno quoque primum a Lycoſtene ſunt adjecta, quæcunque caput quinquageſimum & quintum antecedunt, quædam etiam, quæ ſequuntur. Quæ ne in poſterum, quod hactenus etiam a viris doctis factum eſt, pro genuinis noſtri Obſequentis [1] allegentur, charactere a reliquis diſtinguere volui. Ge-

1. Vide Elmenhorſtium ad Minucium Felicem Cap. 23. Freinshemium ad Curtium Lib. III. Cap. 3. §. 9. & ad Florum. Lib. I. C: 16. L. II. C. 4. Nic. Heinſium ad Ovidii Faſt. Lib. II. v. 499.

Genuinum Obſequentis fragmentum primo publicatum fuit An. MDVIII. Venetiis per Aldum. Sexennio poſt, id eſt, An. MDXIV. in Germania denuo una cum Plinio & Auctore de Viris Illuſtribus, itemque Suetonio de Clar. Grammaticis & Rhetoribus recudi fecit Beatus Rhenanus Argentorati, uſus ad hoc opera Matthiæ Schureri, quod exemplum poſt ex Bibliotheca Illuſtriſſ. Excellentiſſimique Regni hujus Senatoris, atque arcis Regiæ urbiſque Holmenſis Gubernatoris ſeu Præfecti ſummi, Domini *Claudii Rablambii* utendum impetravi, cumque meo ſtudioſe contuli. Cum præſertim a Rhenano viderem laudari, tanquam quod per omnia cum Aldino conveniret, cujus copiam habere non potui. Sic enim de eo in præfatione Rhenanus: *Emendatum eſſe ſcio, & Aldini exemplaris fœturam non adulteram, ſed legitimam.* Rhenanum ſecutus eſt Aſulanus, atque tertia vice publicavit An. MDXVIII.

itidem in Italia. Aſulanum excepit Robertus Stephanus, qui in lucem miſit Pariſiis. Utrum alii quoque aliis in locis ediderint, hactenus explorare non potui. Cæterum quis fuerit hic Obſequens, quam habuerit patriam, quo ſcripſerit tempore, incertum eſt, quia nuſquam ejus mentio apud veteres reperitur. Nomen eum facit gentis Juliæ, atque ſic Romanum. At cognomen arguit quemvis alium, maxime cum inter Romana haud invenias. *Obſequentius* eſt apud Gruterum in Inſcriptione veteri pag. 444. integre Q. OBSEQUENTIUS SEVERINUS; ſed is nil ad Obſequentem noſtrum. Fuerunt *Obſequentes* potius de genere militum vel ſatellitum Principalium. *Obſequia* profecto pro *ſatellitibus* occurrunt apud veteres non ſemel. Vide Capitolinum in Pertinace, cap. 11. ibique Caſaubonum. Imo *obſequia* poſita pro *miniſteriis* & *ſervitiis* quibuſlibet, ut oſtendit Salmaſius ad Pollionis Claudium

cap.

cap. 14. Unde quoque forſan factum, ut Marcus Imperator gladiatores, quos per neceſſitatem armaverat, vocaret *Obſequentes*, ſicut legimus apud Capitolinum in ipſius vita cap. 21. quod nimirum ſervi fuiſſent, at deinceps militaturi eſſent in obſequiis Principis. Num ex horum numero fuerit & noſter, aut ob cauſam aliam hoc nomen ſit adeptus, dici liquido haud poteſt. Opuſculum hoc ſcriptum eſſe minimum ante Oroſii ætatem, id eſt Arcadii & Honorii tempora, Voſſius exiſtimat, quo autem argumento, indicare omiſit. In eadem eſt ſententia & Bochartus. Ita namque habet libr. IV. Anim. cap. 5. *Quod poſt Julium Obſequentem & alios vetuſtiores, referunt Auguſtinus, Oroſius, Freculphus.* Scaliger & Hieronymo vetuſtiorem facit, quippe quem narrationes Obſequentis dicat eſſe ſecutum. Verba ejus ſunt ad num. Euſeb. MDCCCLXXXVI. *Julius Obſequens refert, Aſiam Attali teſtamento legatam Appio Claudio,*

dio, M. Perpenna COS. id eſt numero MDCCCLXXXVI. *quod videtur ſecutus Hieronymus.* Scripſit iſta Hieronymus Valentis temporibus, qui obiit An. CCCLXXIX. poſt Chriſtum natum, quod eſſet annis minimum triginta ante Oroſii ætatem. Plura certiorave obſervare de ætate noſtri non recordor. Niſi quod Bonifacius imitatum dicat Frontinum. *Julium quoque Obſequentem*, ait in de Romanæ Hiſtoriæ Scriptoribus, *putamus ex Frontini imitatione prodigia, quæcunque ſparſim habebantur in unum collegiſſe.* Floruit Frontinus ætate Titi, qua tamen, aut proxime ſequente vixiſſe Obſequentem quoque non neceſſe eſt. Niſi ex ſtylo ejus aliquid ejuſmodi velimus augurari, qui videtur caſtigatior, quam ut Arcadii temporibus conveniat. Nam quod Joh. Jacobus Friſius in Bibliotheca ſua eum Panætio ac Polybio facit æqualem, & vixiſſe putat anno ante Chriſtum ducenteſimo & quadrageſimo, id qua ab

eo

eo dictum creditumve ratione fuerit, diſpicere non poſſum, cum ipſe Obſequens Auguſti Cæſaris, ſub quo Chriſtus natus eſt, & Druſi faciat mentionem. Porro in conficiendo hoc opuſculo Livium præcipue ſecutus videtur. Arguit hoc primum, quod iiſdem penè utatur verbis, quibus Livius, ut ex iis conſtat, quæ in Livio reliqua nobis manſerunt, & ab Obſequente memorantur. Deinde quod in Druſi temporibus finiat narrationes ſuas; idem enim Livius quoque facit. Obſtare queat, quod a Livio diſſentiat in nominibus Conſulum, ſub quibus prodigia quæque acciderunt, quemadmodum non ſemel a Scaligero eſt annotatum. Verum hunc diſſenſum puto eſſe non ab ipſo, ſed librariis, qui debitam diligentiam in eis conſignandis non adhibuere, ſæpeque ſub eoſdem retulerunt, quæ contigerant ſub diverſis. Cui probando ſuffecerit exemplum iſtiuſmodi erroris etiam in editis commiſſi,

miſſi, quem in Notis indicavimus. Sane cum in memoratione iſtiuſmodi prodigiorum Livius peculiarem adhibuerit præ cunctis aliis ſcriptoribus diligentiam, ac majorem penè, quam hiſtorico convenientem, ut nonnulli arbitrantur, ratio eſt evidens, cur ſequendum ipſum ſibi propoſuerit, & hanc partem ex eo putarit ſibi excerpendam. De cætero argumentum pauciſſimis eſt tractatum ex veteribus, ac fortaſſe nemini, præter ipſum noſtrum, unumque Johannem Laurentium Philadelphenſem Lydium, qui tamen longe poſt, Juſtiniani atque Anaſtaſii temporibus, & Græce ſcripſit, ut ex Photii cod. CLXXX. notum eſt. Genere orationis utitur Latino proboque, quod jam ſupra innuebam, ut ſi id attendas, ſat vetuſtum poſſis credere. Quia tamen pleraque ſumſiſſe ex Livio videtur, hæc ſola manet manebitque conjectura, nulla certitudine ſubnixa. Quanquam ob hoc ipſum, quod ex Livio hauſiſſe ſua

vi-

videatur, debeat eſſe commendabilis, quippe qui defectum ejus iſtac ſaltem parte poſſit ſupplere, locutionibuſque, quibus utitur, conciliare hinc auctoritatem. Corrupit eum tamen exſcriptorum oſcitantia, quod ex Aldina, & quæ eam ſequitur, Argentoratenſi editione facile colligitur. Mox acceſſit præpoſterum emendandi ſtudium, uti conſtat ex editionibus, Baſileenſem Lycoſtenis ſecutis, unde vitium id forte Lycoſteni non parum imputandum. Nos idcirco dedimus operam, ut auctori ſua redderentur, iſque, quantum licuit per conjecturas noſtras, ſanitati reſtitueretur priſtinæ. Nam codices Manuſcriptos expectare fruſtra fuerit, quia extare videntur nulli, præter unicum Jocundi Veronenſis, quem accepit Aldus, & in ſua ſecutus eſt editione. Caput quoque centeſimum vigeſimum & tertium, quod integrum in libro noſtro deſiderabatur, cum nominibus Conſulum, ex editione

Ar-

Argentoratenſi inſeruimus, ſequenti etiam ſuos ex eadem adſcripſimus Conſules, omiſſo tamen, qui addendus illi erat numero, ne in iis oriretur turba, ſi numerus noſter à recepto abiret. Addidimus & Indicem, ſed eorum ſolummodo, quæ revera Obſequentis ſunt: Lycoſtenianis ſuum ſubjecimus in fine. Annos quoque urbis conditæ, quos margini Lycoſtenes adſcripſerat, neglеximus adjicere, quia calculo aliorum parum videbantur convenire. Atque iſta quidem eo libentius ad ſcriptorem hunc contulimus, quod Laurentium Pignorium, magnum virum, ſimilia quondam in animo habuiſſe videremus. Ita namque memorat de eo Balthaſar Bonifacius ubi de Frontino agit. Scribit quidem jam [1] feciſſe obſervationes aliquas in eum, ſed vero Thomaſinus, qui recenſet omnia Pignorii edita edendave, nullam earum

1. Vide Jo. Alberti Fabricii Bibliothecam Latinam pag. 537.

rum facit mentionem. Ut propoſitum hoc ei fuerit potius, quam ipſo opere confectum. Quod ſi felicitate pari atque ipſe, copia eruditionis, rerumque aliarum ad labores hoſce probe conficiendos longe nobis inſtructior, expedire non poterimus, tamen facto iſto noſtro excitabimus, confido, alios, ut majorem, quam quod hactenus fecere, in expoliendo eo curam ac induſtriam adhibeant. Vale, ſtudiiſque noſtris fave.

JUDICIA
Quorundam de
JULIO OBSEQUENTE.

Ger. Jo. Voſſius de Hiſt. Lat. Lib. III.

JUlius Obſequens libro de Prodigiis inclaruit. Ex eo ſolum ſupereſt pars illa, quæ eſt a conſulatu L. Scipionis & C. Lælii uſque ad P. Fabii & Q. Ælii conſulatum; hoc eſt, annum urbis IↃCCXLIII. *Ex argumento, quod tractavit, gentilem fuiſſe ſuſpicor; vixiſſeque minimum ante Honorii tempora, quibus Paulus Oroſius vixit. Sebaſtianus tamen Corradus in Quæſtura* [1] *ſua videtur in alia fuiſſe ſententia, quia utrumque nominans Oroſium præmittit. Primus vero hoc fragmentum, a Jocundo Veronenſe ſibi donatum, edidit Aldus An.* CIƆIƆVIII. *atque iterum ſocer ejus Aſulanus, decennio poſt. Priorem partem, quæ deperiit, ex Livio, Dionyſio, Eutropio, Oroſio, atque aliis ſupplere eſt conatus Conradus Lycoſthenes: atque id in præfatione libelli ipſe profitetur. Etiam capitibus a ſe additis aſteriſcum præfixit, ut, quæ Obſequentis, quæque aſſuta forent, melius poſſet cognoſci. Satis hæc certa ſunt ex editione Baſileenſi Jo. Oporini, cui eapſe in urbe Lycoſthenes præerat An.* CIƆIƆLII. *Poſtea*

1 Pag. 41.

ſtea vero Jo. Tornæſius, typographus regius, Lugduni Obſequentis libellum, a Lycoſthene ita ſuppletum edidit, cum præfatione quidem Lycoſthenis, verum (quæ res peſſimi eſt exempli) ſine aſteriſcis. Unde nunc fieri videas, ut gravi errore Lycoſthenes paſſim pro Obſequente legatur; atque etiam pro eo ab eruditis viris ad partes advocetur.

Nota, videri Voſſium aliam habuiſſe Tornæſii editionem, quam quæ An. cIↃIↃLIII. eſt publicata, atque uſurpata nobis. Nam in hac noſtra quidem aſteriſci omnes debitis locis ſunt appoſiti. SCHEFF.

Car. Sigonius ad Livii Lib. XL. Cap. 2.

Obſequens de Prodigiis librum ex ipſius Livii verbis contexuit.

C. Barthius in notis ad Statii Lib. VI. Theb. *v.* 87.

Elegans eſt liber Julii Obſequentis.

Demſterus in Indice ſcriptorum, Commentario ad Roſinum præfixo.

Obſequens neceſſarius & diligens Scriptor.

Balthaſar Bonifacius in de Scriptoribus Hiſtoriæ Romanæ, ubi de Frontino agit.

Julium quoque Obſequentem putamus ex Frontini imitatione prodigia, quæcun-

que ſparſim habebantur, in unum collegiſſe; elocutione vere candida & defæcata, & cuivis antiquorum exæquanda. Librum ejus habemus mutilum; incipit enim anno ab urbe condita quingenteſimo quinto, deſinit P. Fabio, Q. Ælio Conſulibus. Quicquid tamen reliquiarum ex hoc auctore temporis injuria non delevit, earum doctis eſſe oportet; præſertim ſi nobis aliquando præbuerit legendas, quas fecit in hunc auctorem obſervationes, Vir de omni antiquitate optime meritus, ac inter polyhiſtoras & polygraphos jure numerandus, Laurentius Pignorius.

Olaus Borrichius in Cogitationibus de variis ætatibus Linguæ Latinæ pag. 19.

His (Minutio Felice, Spartiano, Lampridio) &c. adhuc caſtigatior puriorque cenſetur Julius Obſequens, a Lycoſtenis additamentis liber.

Chriſtop. Cellarius in Curis poſterioribus Cap. 7. *Voce* Infernus.

Vixit hic Julius, Voſſio & Bocharto cenſentibus, circa Honorii tempora, ut, ſi omnia concedamus, tamen ipſa ætas ad Latiniſmum ſtabiliendum, ſi antiquiora deſint, minus ſufficiat.

EXCERPTA
EX
JACOBI PERIZONII
ANIMADVERSIONUM HISTORICARUM.

CAPITE VIII.

Porro autem prodigia, quæ ſingulis annis Romæ nunciata à priſcis Annalium conditoribus memorantur, quum video ſæpe eadem proxime ſequentibus annis repeti, etiam hoc contigiſſe ex eo arbitror, quod quia pleraque erant incerta & haud dubie fabuloſa, a primis ſcriptoribus ab aliis in alium fuerint relata annum, & ita a poſterioribus in utrumque. Talia ſunt apud Obſequentem, qui ea omnia collegit, & in ſingulos annos, ſingulis capitibus diſtinctos digeſſit, quod *in area Vulcani & Concordiæ ſanguinem pluit* cap. 59. & 60. *Bos locutus* 85. & 86. *Vitulus biceps natus* 91. & 92. *Bubo in Capitolio viſus* 90. & 92. *Lacte pluit* 95. & 96. *Fremitus armorum ex inferno auditus* 105. & 106. *Mulus tripes Reate natus* 60. & 74.

Ergo quum toties idem plane prodigium proximis inter ſe capitibus vel annis expoſitum occurrat, ex errore id ortum arbitror, & porro emendandum cenſeam Obſequentem cap. 80. quum ait: *Cauræ ſanguinis rivi è terra fluxerunt*, repoſito pro *Cauræ*, quod non injuria ſuſpectum fuit Doctiſſ. Scheffero, non *Coræ*, ut ille ſuſpicabatur, ſed *Cære* è cap. 79: ubi itidem *Cære ſanguinis rivi terra fluxerunt*. ſic cap. 70. pro eo, quod *Lavinii fax ardens in cœlo viſa* legitur, ſcribendum erat *Lanuvii*, tum quia Livius XLV. 16. unde omnia iſtius anni prodigia eadem ſerie deſcripſit Obſequens, ita edit, tum quia Obſequens etiam ſequenti capite idem prodigium *Lanuvii* accidiſſe ſcribit. Sed & prodigium, quod alicubi jam evenerat, ſi quando etiam alibi poſtea eveniſſet, à nonnullis etiam alterum illud, priori loco & anno factum, in poſteriorem hunc annum videtur tranſlatum, quaſi iſtic tunc demum, & ita ſimul duobus locis eodem anno evenerit. Inde factum reor, ut etiam talia Obſequens duobus diverſis annis, priore illo & hoc poſteriore iterum occaſione ſimilis prodigii alio loco facti memoret. Exemplo ſit, quod cap. 96. *Priverni terra ſeptem jugerum ſpatio in cavernam deſediſſe* dicitur. Quod cum deinde in Lucanis quoque contigiſſet, à nonnullis etiam Priverni, ſeu in ſuburbano ejus

agro

agro tunc demum contigiſſe, videtur proditum. Certe Obſequens, qui Priverni illud jam accidiſſe retulerat, ſecundo capite poſt itidem *Terram in Lucanis & Privernati late hiaſſe* ſcribit. Ubi neutiquam ego fero Scheſſerum emendantem, *Privernatibus*, quia urbs ipſa dicatur *Privernum*, quaſi quiſquam ſit, qui τὸ *Privernati* pro vero ipſius Urbis nomine habeat, nec videat ab eo eſſe formatum, & intelligi *agro*: præſertim quum paſſim ita loquatur Obſequens. Cap. 71. *In Præneſtino cruenti ceciderunt imbres. Vejenti lana ex arboribus nata.* cap. 90. *Oleo & lacte in Vejente pluit.* Quod in his intelligitur, exprimitur cap. 86, *In agro Ferentino Androgynus natus.* cap. 101. *In agro Trebulano mulier fulmine icta.* Deinde non æque commode dici poteſt *in Privernatibus*, atque *in Lucanis*, quum Lucani ſint populi vel civitas multorum oppidorum, pagorumque, at Privernates unius oppidi populus.

Ex eo autem, quod unum prodigium uno in loco ita duobus annis aliquando ab Obſequente commemoratur, vel alio etiam anno, quo idem poſtea alio in loco acciderat, denuo quaſi aliud & novum nonnunquam repetitur, emendanda cenſeo collata inter ſe capita 73. & 82. ubi ſi tollas librariorum mendas, idem illud factum apparebit. Cap. 73. ait *in Cephalenia turba in cœlo cantare vi-*

ſa. Vellem ſane non ſollicitari hic a Viro Docto τὸ *cantare*, rogarive, quomodo cantus ille potuerit videri, maximè in cœlo, &, *quia hoc non intelligat*, ex conjectura præferri, *conſtare.* Quid enim vulgarius, quam *viſus* iſtis in locutionibus ad omnes ſenſus referri? Id quod etiam Lexicographi ex Auguſtino & Donato docent. An Fufetius quoque videri olim poterat audiviſſe, quæ dicebat Tullo Romanorum Regi de cauſa belli apud Liv. I. 22. *Eam cauſam hujuſce belli audiſſe videor?* An etiam ab Aenea ſonitus videri poterat apud Virgil. Aen. II. 731. *Cum creber ad aures Viſus adeſſe pedum ſonitus.* Immo in ipſo Obſequente cap. 106. *Fremitus ab inferno ad cœlum ferri viſus*: cur non & hîc rogat, quomodo id oculis ſuis videre homines potuerint? Hoc ergo in verbo integra omnino & incorrupta ſunt iſta capitis 73: ſed alio in vocabulo vereor ne vitium contraxerint. Quæ enim & cujuſmodi illa *turba*, quæ in cœlo cantare viſa? Hominum an pecorum? (nam in prodigiis nihil poteſt videri nimis abſurdum) puerorum, an virorum, an feminarum? Exprimi profecto aliquid hujus generis debuerat. Sed quid multa? ſcripſit haud dubie Obſequens *Tuba*, quæ præcipua eſt inter ſigna militaria, quibus plerumque *cantus* tribuitur, & ad quorum cantum prælia committi ſolebant. Liv.

I. 1. *Priuſquam ſigna canerent.* Florus IV: 2. 66. *Ante imperium Ducis ſua ſponte ſigna cecinerunt:* de quo ipſo Auctor B. Afric. cap. 82. *Injuſſu Cæſaris TUBICEN à militibus coactus, CANERE cœpit*: ſed & alius ipſius Obſequentis locus, cum hocce, ut dixi, collatus vehementer noſtram confirmat emendationem, & ipſe viciſſim ex hoc emendatur, in quo, quia idem prodigium Præneſte tunc eveniſſe traditur, Cephaleniæ item fit mentio, tanquam ſi tunc demum, vel tunc iterum ea in Urbe id eveniſſet. Nempe cap. 22. *Præneſte & in Cephalenia ſigna de cœlo ceciniſſe viſa.* Sic enim lego ex ſuperiore loco, non *cecidiſſe*, quod alienum eſt. Nam quæ ſigna de cœlo in terram ceciderint, aut quis unquam tale quid legit, quæve aut qualia iſtic ſigna ſignificaverit Obſequens, intelligat? At ſi *ceciniſſe* legas, nemo non videt, ſigna innui militaria, quorum præcipuum Tuba. Et ita, ut ſæpius alias, unum prodigium Cephaleniæ duobus annis, & capitibus ſed poſteriore, ut equidem auguror, perperam & falſo factum refertur, vel ex uno prioris anni rumore, ſeu vero, ſeu falſo ortum, occaſione novæ & ſimilis fabulæ aliunde nunciatæ, in poſteriorem annum à quibuſdam tranſlatum, ab Obſequente utroque anno, tanquam vere bis contigerit eodem in loco, narratur. Verum iſta quidem Aucto-

ribus, licet hoc pacto eadem res ſæpius forte, quam revera acciderit, accidiſſe tradatur, vitio tamen verti nequeunt, quum illi certo ſcire non potuerint, utrum ea, quod vere pluries evenerint, an vero per & propter inconſtantem vulgi rumorem, & ex eo, vel etiam aliunde natum primorum Scriptorum errorem, toties proximis inter ſe annis iterata in antiquis Annalibus occurrant.

CA-

CATALOGUS
EDITIONUM OBSEQUENTIS.

In quo illud admonendus eſt Lector, hunc Auctorem ſemper fuiſſe editum una cum Plinio de viris illuſtribus, quem nunc Aurelium Victorem eſſe ſcimus, & Suetonio de claris Grammaticis & Rhetoribus, uſque ad Editionem Lycoſthenis, qui, additis Supplementis, primus Obſequentem ſine Scriptoribus illis edidit.

A. 1508. Venetiis, cura Aldi. in 8.
1514. Argentorati, cura Beati Rhenani. 8.
1515. Florentiæ, cura Philippi Juntæ. 8.
1518. Venetiis, cura Aſulani. 8.
1521. Baſileæ. 8.
1529. Pariſiis, cura Roberti Stephani. 8.
1530. Baſileæ. 8.
1532. Antverpiæ. 8.
1539. Pariſiis, cura R. Stephani. 8.
1539. Lugduni, apud Seb. Gryphium. 8.
1542. Antverpiæ. 8.
1544. Pariſiis, apud R. Stephanum. 8.
1547. Hujus meminit Fabricius in Biblioth. p. 536.
1552. Baſileæ, cura Conradi Lycoſthenis, apud Jo. Oporinum. 8.
1553. Lugduni, apud Jo. Tornæſium. 12.
1589. Lugduni. 12.
1679. Amſtelædami, cum notis J. Schefferi. 8.
1703. Oxonii, cum notis Tho. Hearne, una cum Eutropio & Meſſala Corvino. 8.

AD

A D

FRANCISCUM OUDENDORPIUM,

Libellum

JULII OBSEQUENTIS

De prodigiis, notis ſuis illuſtrantem,

εὖ πράττειν.

PRodigiis ævi veteris plebs credula rerum
   Traxit inaſſuetas in ſua fata vices.
Impoſuitque ſibi, quoties Natura vacillans
   Luſibus erraret, deficeretque ſuis.
Turpia ſpectatu, veluti fatalia monſtra,
   Edita communi credidit eſſe malo.
Auribus attentis oculiſque in quælibet, omnes
   Verſabat caſus in ſua damna novos:
Incertos fœtus, dubiæve imitamina vocis,
   Quaſſaque cœleſti ſidere tecta Deûm,
Sibilaque, & motus, & quæ male ſaga futuri
   Relligio in majus proderet aucta metu.
Cuncta malis aptans eventibus, aut ubi nullum
   Ominis horrorem res male geſta daret;
Finxit in exemplum, traxitque priora, modoſque
   Exhibuit, per quos ſacra pianda forent.
Illa per annales paſſim diſperſa vetuſtos
   Conſilio monitos erudiere bonos.

Quæ

Quæ ſignanda ſibi deſumſit Julius *olim,*
Cujus ab obſequii nomine fama ſtetit.
Illa per ætatis tenebroſas turbine ſordes
Deformata ſuis aut variata modis;
Concilias, Franciſce, ſibi, ne parte laborent
Scriptorum tituli, cum tituliſque fides.
Non tua privatas, non nugas ſpectat aniles
Cura, nec auctorum condicione leves;
Sed quæ Pontificum monitu, exemploque Senatus
Publica communi viſa piacla malo.
Quæ licet in majus cumulata notaverit olim
Vana ſuperſtitio, prodigioſa minis.
Mixta tamen factis, & procurata colendis
Ritibus, aut ſacris ſæpe dedere locum.
Unde ſuis faſtos annis; ſua tempora rebus
Aſſerit, ac dubiis eruit acta notis
Poſteritas, quæ culta tibi juvenilibus annis
De te promittit munera larga viro.
Omine felici faveant, Franciſce, Camænæ,
Spargat & innocuum vertice lumen apex.
Sic te Fama beet; tibi nomen triſte minaxque
Prodigii lætum vertat in auſpicium.

HENR. SNAKENBURG.

CARISSIMO AMICO

FRANCISCO OUDENDORPIO.

Cum ejus curâ purior Julii Obſequentis de Prodigiis editio in lucem proferretur.

Eſt aliquid, docti grato modulamine plectri
    Carmina præclaris digna ſonare viris.
Et clarum, quod iniqua nequit delere vetuſtas,
    Quærere Phœbea nomen ab arte ſibi.
Hoc, Clario dilecte Deo FRANCISCE (Sororum,
    Et dulcis patriæ quem mihi junxit Amor,
Junxit & integritas ſinceræ candida vitæ)
    Ingenii veſtrum fulget honore caput.
Nec tamen hìc pulchro veſtri contenta decore
    Sedulitas animi plena labore ſedet.
Ingreditur doctæ penetralia ſancta Minervæ;
    Et ſequitur magnos, ingenioſa, viros.
Hoc probat, arte tua qui purior aſpicit orbem
    JULIUS, & nitidos inter habendus erit.

Ju-

Julius ille tuus, fidis qui fata tabellis
Mandavit populi prodigioſa ſui.
Nunc laudis, Francisce, tuæ fauſtiſſima reddet
Omina, prodigiis ſi ſit habenda fides.
His habeo; lauru nam longa per ævα virenti
Circumdat veſtras ipſa Minerva comas.

DAVID van ROYEN,
J. U. Cand.

VIRO

ERUDITISSIMO, ATQUE AMICO INTEGERRIMO

FRANCISCO OUDENDORPIO;

Julium Obſequentem edenti.

Julius, obſequio deducens nomen, in oras
Luminis officio prodit; Amice, tuo;
Prodit, &, abſterſo per te ſqualore ſituque;
Ire cupit docti cultus in ora chori.
Temporis oblitus jam vulnera dira videtur,
Totus & auxilio convaluiſſe tuo.
Excipit en plauſu venientem quiſque benigno;
Deque ope gratatur, deque decore novo;
Totque cicatrices damnoſi tollere ſaecli
Miratur medica te potuiſſe manu.
Perge bonis avibus primo, Franciſce, ſub aevo
Tam bene Caſtalias demeruiſſe Deas;
Perge ſacris Grajis operari, perge Latinis,
Aonioſque adole ture frequente focos.
Serta Deae lauru tibi de Parnaſide ſpondent,
Serta per aeternas non peritura moras,
Piëriique tholo quondam tua nomina templi
Perpetuis ſcribent, tu modo perge, notis.

JAC. PHIL. D'ORVILLE.

JULII

[1] JULII OBSEQUENTIS

[2] Ab Anno Urbis Conditæ quingenteſimo quinto

PRODIGIORUM

LIBER IMPERFECTUS.

(Supplementum Lycoſthenis)

I. *Romulo regnante.* Lycoſt.

PARENS conditorque urbis Romulus; cum jam Fidenas oppidum cepiſſet; coloniamque Romanorum feciſſet; guttæ ſanguinis è cœlo magna omnium

1 *Julii Obſequentis*] Beatus Rhenanus, qui hunc Obſequentem, una cum Plinio de Viris Illuſtribus, ut vocat, & Suetonio de Claris Grammaticis & Rhetoribus edidit Argentorati Anno MDXIV, titulum hunc paulo aliter exhibet. Sic enim eum ſcribit: *Julii Obſequentis ab anno urbis conditæ quingenteſimo quinto Prodigiorum liber imperfectus.* Non, quod ab illo anno demum feciſſet initium commentationis ſuæ Obſequens, ſed quod quæ præcedentibus facta notaverat, ea in codice, quem Rhenanus aut Aldus potius, qui Rhenano præivit, fuerat ſecutus, eſſent eruta & amiſſa. Supplere hunc defectum conatus eſt *Conradus Lycoſthenes*, cujus proinde ſunt, quæcunque præcedunt. SCHEFFER.

2. *Ab Anno &c.*] Ita libelli hujus titulus ſcribitur in omnibus Editionibus ante Lycoſthenis Ed. Quocirca nihil mutare volui, licet Obſequentis verba incipiant demum ab A. U. C. DLXIII.

nium admiratione ceciderunt. Statim peſtis urbem invaſit, quæ hominibus abſque ulla ægrotatione mortem inferret ſubitam, ſterilitas quoque agrorum & frumentorum omnium, præcipue tamen annonæ ſumma inopia ſequuta eſt. In quæ mala poſteaquam Laurentes incidiſſent, omnino viſum eſt, Tatii & legatorum cæde violato jure gentium, utrique civitati iram numinis expiandam eſſe. Quare deditis cædis autoribus & ab utriſque ſupplicio affectis, ab iis malis manifeſte ſe recepe-runt. Romulus expiationibus civitates expurgavit, quas longo deinceps tempore ad portam Ferentinam obſervatas, memoriæ traditum eſt. Verum editis jam immortalibus operibus, cum ad Capream paludem concionem ad milites haberet, ſubita coorta tempeſtas cum magno fragore, tonitribuſque, tam denſo regem operuit nimbo, ut conſpectum ejus concioni abſtulerit, nec deinceps unquam in terris apparuerit. Romani autem milites à Julio Proculo edocti, ad Deos regem raptum eſſe, divinos ſtatim illi honores exhibuerunt.

II. *Numa Pompilio regnante.* Lycoſt.

ANnum jam octavum regnante Numa, morbus peſtifer Italiam occupans, Romam quoque invaſit: mærentibus vero cunctis,

ctis, peltam æneam è cœlo in Numæ manus decidiſſe, memoriæ proditum eſt: quæ in urbis ſalutem à ſuperis miſſa credebatur. Ad cujus figuram cum Numæ inſtinctu undecim à Veturio Mamurio inſigni artifice fabricatæ eſſent, Salii Martis ſacerdotes ad earum cuſtodiam à rege inſtituti ſunt.

III. *Tullo Hoſtilio regnante.* Lycoſt.

IN monte Albano lapidibus pluit, quod cum credi vix poſſet, miſſis ad id visendum prodigium, in conſpectu haud aliter, quam cum grandinem venti glomeratam in terras agunt, crebri cecidere de cœlo lapides. Vox ex ſummi cacuminis luco audita eſt, quæ monebat, ut patrio ritu ſacra Albani facerent. Novendiale igitur ſacrum publice ſuſceptum eſt, & ſolenne manſit, ut quandocunque idem prodigium nunciaretur, feriæ per novem dies agerentur. Haud ita multo poſt gravi peſtilentia laboratum eſt. Hoſtilius dum Numam ſacrificiis imitatur, Jovi litare non potuit, ſed fulmine ictus, cum regia conflagravit.

IV. *Anco Martio regnante.* Lycoſt.

LUcumo Græci Demarathi filius, ac Aruntis frater, generoſus adoleſcens, cum pa-

rente apud Tarquinios defuncto, divenditis bonis omnibus Romam migraret, Janiculoque jam appropinquaret, in carpento cum uxore ſedenti, aquila è ſublimi dimiſſa, pileum ſuſtulit: atque mox ſuper carpentum cum magno clangore volitans, rurſus velut miniſterio divinitus miſſa, capiti apte repoſuit. Quo viſo, Tanaquil auguriorum perita, eo prodigio regnum ei portendi intellexit. Pecunia igitur & induſtria dignitatem, atque etiam Anci regis familiaritatem conſecutus, atque ab eodem tutor liberis relictus, dum Tarquinii Priſci nomen ſibi vendicaret, poſt Anci mortem regnum intercepit, atque ita adminiſtravit, quaſi jure adeptus fuiſſet.

V. *Tarquinio Priſco regnante.* Lycoſt.

FInito bello Sabino, cum Tarquinius Priſcus in monte Tarpejo ædem Jovis, quam in eodem bello voverat, ædificare vellet, & jam exaugurare fana ſacellaque alia juberet, ut libera à cæteris religionibus area eſſet, jamque omnium ſacellorum exaugurationes admitterent aves, in Termini tantum fano nequaquam addixere. Quod prodigium firma ſtabiliaque cuncta portendere, Romanis viſum eſt. Secutum eſt & aliud prodigium, magnitudinem imperii portendens. Nam poſteaquam

fu-

futuri ædificii fundamenta aperiret, caput hominis integra facie, recenti tamen tabo & ſanguine aſperſum, in imo repertum eſt. Cujus prodigii gratia aruſpices interrogati, reſponderunt, hunc locum non imperii tantum Romani, ſed totius etiam mundi caput fore.

VI. *Servio Tullio regnante.* Lycoſt.

BOs in Sabinis, Androno Coratio Latino, miranda magnitudine ac ſpecie nata eſt: cujus gratia cum aruſpices interrogarentur, reſponſum eſt, eum populum ſummam imperii habiturum, qui prius bovem illam immolaſſet. Latinus igitur bovem in Aventinum egit, & cauſam ſacerdoti Romano expoſuit. Ille vero aſtutus, dixit prius eum vivo flumine manus purgare debere. At Latinus dum ad Tyberis profluenta deſcendit, Romanus illo abſente bovem immolavit, & ſic imperium civibus, ſibi vero gloriam facto conſilioque vindicavit.

VII. *Tarquinio Superbo regnante.* Lycoſt.

TArquinius cum jam Signiam, Cerceioſque colonos miſiſſet, præſidia urbi terra marique futura, prodigium horribile viſum eſt.

Anguis enim ex columma lignea elapſus, non tantum terrorem fugamque in regia fecit, ſed ipſius etiam regis animum ſubito pavore perculit, anxiiſque curis univerſos implevit. Aquilæ etiam, quæ regiæ incumbebant, nidum fecerunt, in quo pulli ſubito vulturum incurſu diſcerpti ſunt: quod mali imminentis prodigium eſſe putabant. Mox cum Rutulis bellatum, Ardea obſeſſa: & poſt nefandum Tarquinii cum Lucretia facinus, reges ſunt exacti. Tarquinius autem dum Gabios, tanquam in regnum ſuum proficiſceretur, canis & ſerpens etiam verbis expreſſis ſunt locutæ.

VIII. *L. Junio Bruto, L. Tarquinio Collatino, Coſſ.* Lycoſt.

Silentio noctis, ex Sylva Arſia, ingens vox audita eſt, quæ Sylvani credita eſt fuiſſe. Proclamavit autem, in acie Romanorum contra Vejentes, uno plus Hetruſcorum cecidiſſe, & viciſſe bello Romanum.

IX. *P. Poſthumio Tuberto* II. *Agrippa Menenio Lanato, Coſſ.* Lycoſt.

HAſtæ militares ad multam noctem in cœlo ardentes viſæ. Sequuta eſt tertia Sabinorum

norum in Romanorum agros irruptio, qua Poſthumius conſul magnam accepit ex ſua indiligentia cladem; quam ejus collega niſi mox vindicaſſet, male de Repub. Romana actum eſſet. Duæ Romanorum coloniæ, Pometia & Cora, ad Aruncos defecerunt, & contra Aruncos bellatum.

X. *T. Ebutio*, *C. Vetuſio*, *Coſſ.* Lycoſt.

Aulus Poſthumius dictator, cum contra Latinos, qui in Romanos conjuraverant, ad lacum Regillum pugnaret, ac victoria jam nutaret, duo juvenes candidis equis inſigni virtute apparuerunt, pro Romanorum ſalute fortiſſime dimicantes: quos dictator poſt victoriam quæſitos, ut dignis muneribus honoraret, non invenit, Caſtorem & Pollucem ratus.

XI. *M. Fabio Vibulano*, *L. Valerio Potito*, *Coſſ.* Lycoſt.

QUotidie cœleſtia prodigia in urbe & agris viſa ſunt, minas oſtentantia. Mox Oppia Virgo Veſtalis, quam tamen alii Popiniam, alii Popiliam, vocant, inceſti damnata, pœnas dedit. Anno ſequenti, non ſegnior diſcordia domi & bellum foris atrocius fuit:

ab Æquis arma ſumpta, & Vejentes in agros Romanorum incurſiones fecerunt.

XII. *M. Fabio* II. *Cn. Manlio Cincinato, Coſſ.* Lycoſt.

IN bello contra Vejentes, Manlii prætorium de cœlo tactum, laceratum fulmine tentorium, everſus foculus, arma fœdata, ambuſta, ac in totum contrita: occiſus eximius equus, quo in præliis uti conſueverat. Interrogati igitur interpretes prodigiorum, reſponderunt, ſignificare caſtrorum oppugnationem, & clariſſimorum virorum interitum. Cum Hetruſcis cruento prælio pugnatum. Q. Fabius, Marci frater, bis conſul, & tunc legatus, lancea per pectus ictus interiit. Manlius conſul in clade occubuit, & vallum Romanorum captum eſt.

XIII. *Q. Servilio Priſco* II. *Sp. Poſthumio Lavinio Regillenſi, Coſſ.* Lycoſt.

COElum ardere viſum, & annus tam hominibus quam pecori longe fuit peſtilentiſſimus. Æqui Antiatum ſuſcipientes exules, contra fœdera cum Romanis facta, excurſiones in Latinorum agros fecerunt. Contra quos

anno

anno ſequenti miſſus Q. Fabius Vibulanus, qui prius pacem cum iis fecerat, ſtrenue pugnavit. Verum cum ſe ad Volſcos attraxiſſent, & fides Antiatium laboraret, cum ingenti exercitu iterum in Romanorum agros populandi gratia ingreſſi, à Poſthumio victi atque fugati ſunt.

XIV. *A. Poſthumio Albino Regillenſi, Sp. Furio Medullino Fuſco, Coſſ.* Lycoſt.

COElum iterum ardere viſum plurimo igni, portentaque alia aut obſervata oculis, aut vanas exterritis oſtentavere ſpecies. Quibus avertendis terroribus, in triduum feriæ indictæ: per quas omnia delubra, pacem Deûm expoſcentium virorum, mulierumque turba implebantur. Bellum geſtum eſt cum Æquis, contra quos Furius primum parum feliciter, Poſthumius vero proſpere pugnavit. Antiates milites propter ſerum auxilium, cum ignominia ſunt dimiſſi. Anno vero ſequenti, peſtis crudeliſſima Romæ graſſata eſt.

XV. *T. Lucretio Tricipitino, T. Veturio Gemino, Coſſ.* Lycoſt.

ITerum cœlum ardere viſum, & bos locuta: Æqui omiſſis Latinis, Hernicisque, prope-

rato itinere Romam properarunt, ut ob juventutis abſentiam urbem caperent, qui tamen à Lucretio mox circumventi, ac magna ſtrage fugati ſunt. Volſcorum agri à Veturio vaſtati ſunt, quorum etiam nomen fere eo anno deletum eſt.

XVI. *P. Volumnio Amentino, Servio Sulpitio Camerino, Coſſ.* Lycoſt.

TErra ingenti motu concuſſa, bos locuta, & cœlum iterum ardere viſum, cui rei priore anno fides non fuerat data. Variæ ſpectrorum facies, horrendæque voces oculis & auribus hominum obverſatæ ſunt. Carne pluit, quæ nivis inſtar è cœlo, fruſtis majoribus & minoribus demiſſa, ab omni genere avium intervolantium direpta, priuſquam terram attingeret: reliquum vero quod intercidit, in urbe agriſque ſparſum jacuit multo tempore, nec colore mutato, nec odore, contra morem veteraſcentium carnium. Id vates indigenæ interpetrari non potuerunt. Libri autem Sibyllini monuerunt, cavendum ab externo hoſte, & civium ſeditionibus. Hoc autem anno lex Terentilla maximo conatu, de Decemviris creandis tentata eſt, maximæque ſubortæ inter patricios & plebejos diſſenſiones. Proximo autem anno exules Romani ac ſervi numero

mero 4000. duce Appio Herdonio Sabino, Capitolium occuparunt, unde non abſque magna civium ſtrage ſunt expulſi.

XVII. *L. Minutio Carbeto, C. Nautio Rutilio, Coſſ.* Lycoſt.

LUpi in Capitolio viſi, qui à canibus fugati ſunt. Cujus prodigii cauſa totum Capitolium eſt luſtratum. Æqui, quibus ſuperiore anno pax data erat, fracto fœdere, duce Graccho Chœlio Latinum agrum ac Tuſculanum populati, in Algido caſtra locarunt: contra quos L. Minutius profectus, infœliciter in caſtris obſeſſus, ac demum à Quintio Cincinato liberatus eſt. Æqui victi, ac ſub jugum miſſi ſunt.

XVIII. *L. Val. Potito, M. Valerio, M. Furio Camillo, &c. Trib. Mil. Con. Pot.* Lycoſt.

LAcus in Albano nemore ſine ullis cœleſtibus aquis, cauſave alia, quæ rem miraculo eximeret, in altitudinem inſolitam crevit. Cum autem ab Oraculo ſciſcitaretur, quid ea res portenderet? reſponſum eſt, ut aquam ejus lacus emiſſam per agros diffunderent; ſic enim

enim Vejos, quos acri ac diutino bello vexabant, in poteſtatem populi Romani venturos. Quod ubi factum eſt, hoſtium urbe potiti ſunt. Tarquinienſes novi hoſtes exorti, Romanorum agros, quos multis ſimul bellis, Volſcorum ad Anxur, Æquorum ad Lavicos, & adhoc Vejenti quoque, Faliſco, Capenatique bello occupatos videbant, depopulabantur: contra quos tamen Aulus Poſthumius, & L. Julius voluntariorum manu profecti, turpiter fugarunt.

XIX. *P. Licinio, L. Ticinio, P. Menenio, Cn. Genutio, Tribb. Mil.* Lycoſt.

VEjis jam poſt longam obſidionem expugnatis, cum Romani milites in urbis direptione, Deorum etiam ſtatuas Romam tranſferre conarentur, ac quidam, ſeu ſpiritu divino tactus, ſeu juvenili joco ad ſtatuam Junonis diceret, Viſne Romam ire Juno? poſteaquam capite annuiſſet, ſe libenter ituram, magna omnium admiratione reſpondit. Unde Romam in Aventinum æternam ſedem ſuam ducta eſt, quo vota dictatoris vocaverant, templumque ei à Camillo dedicatum eſt.

XX. *Q. Servilio Hala, L. Genutio* II. *Coſſ.* Lycoſt.

ROmæ in medio foro, ſive motu terræ, ſive qua vi alia, terra ſpecu vaſtiſſimo collapſa eſt, quam terræ voraginem nemo neque terræ conjectu, neque ulla quavis alia materia explere potuit. Inficiebantur autem ex editis inde vaporibus peſtilentiſſimis, multorum hominum corpora: quæ cum remedia omnia reſpuerent, rebus jam deſperatis, Deorum monitu, Marci Curtii ſtrenui demum equitis animoſo facinore liberati ſunt. Poſteaquam enim ſe pro ſalute patriæ in ſpecum armatus præcipitaſſet, peſtis ſtatim poſt multorum funera ſedata eſt.

XXI. *L. Furio Camillo, Appio Claudio Craſſo, Coſſ.* Lycoſt.

IN eo bello, quod Romani, duce Camillo, contra Gallos geſſerunt, Valerio tribuno militum adverſus Gallum provocatorem pugnanti, corvus galeæ inſedit: qui non tantum ſedem ſemel captam tenuit, ſed quotieſcunque certamen initum eſt, levans ſeſe alis, os oculoſque hoſtis roſtro & unguibus appetiit, donec territum prodigio Gallum, ac oculis ſimul

mul & mente turbatum, Valerius obtruncaſſet.

XXII. *C. Martio* III. *T. Manlio Torquato* II. *Coſſ.* Lycoſt.

CUm Junoni Monetæ in eo urbis loco, ubi Manlii domus fuit, ædes dedicaretur, prodigium extemplo dedicationem ſecutum, ſimile vetuſto montis Albani prodigio. Lapidibus enim pluit, & nox interdiu viſa eſt intendi. Feriæ proinde ſunt indictæ, nec tantum à Romanis tribub. ſupplicatum, ſed à finitimis etiam populis. Judicia eo anno populi in fœneratores facta, quibus eſt ab ædilibus dicta dies. Proximo vero anno bellum cum Samnitibus ortum eſt, gente tum opibus & armis validiſſima: quod bellum mox aliud cum Pyrrho rege, & cum Pœnis graviſſimum peperit.

XXIII. *Q. Fabio Maximo Rutiliano V. P. Decio Mure* IV. *Coſſ.* Lycoſt.

TErra de cœlo pluit, & in exercitu Appii Claudii plerique fulminibus icti ſunt. Infeſtis eo anno armis cum Samnitibus pugnatum eſt. Peſtis mirum in modum per totam Ita-

Italiam, & in urbe potiſſimum, graſſata eſt. Galli à Fabio victi ac in fugam verſi ſunt. Fulvius in Hetruria feliciter contra Thuſcos pugnavit.

XXIV. *M. Curio Dentato* II. *L. Cornelio Lentulo*, *Coſſ.* Lycoſt.

INter alia prodigia, fulmine eſt etiam dejectum Jovis in Capitolio ſignum, cujus caput per aruſpices inventum eſt. Pyrrhus contra Romanos bellum ſuſcepit, qui à Curio victus, & Tarentum fugatus eſt. Mox Tarentini iterum nova adverſus Romanos arma moverunt, Carthaginenſium auxilia per legatos poſcentes: quos tamen iterum vicerunt Romani.

XXV. *Q. Fabio Maximo Pictore*, *L. Quintio Gulone*, *Coſſ.* Lycoſt.

OBſcœna prodigia, & dira Romæ viſa ſunt. Ædes enim Salutis ictu fulminis diſſoluta; pars muri ſub eodem loco de cœlo tacta. Lupi tres ante lucem ingreſſi urbem, ſemeſum cadaver intulerunt: ſparſumque membratim in foro, ipſi ſtrepitu hominum exterriti, reliquerunt Apud Formias multis ictibus fulminum mœnia undique ambuſta & diſſoluta ſunt.

ſunt. Apud agrum Calenum repente flamma, ſciſſo hiatu terræ eructa, tribus diebus & tribus noctibus exæſtuans, quinque agri jugera, exhauſto penitus ſucco hubertatis, in cinerem extorruit, ita ut non fruges ſolum, ſed etiam arbores cum imis ſtipitibus abſumſerit. Hoc anno Picentes novi hoſtes facti, Romana in ſe arma excivere.

XXVI. *P. Sempronio Sopho, Appio Claudio Rufo, Coſſ.* Lycoſt.

SEmpronius Conſul cum adverſus Picentes exercitum duxiſſet, & jám directe intrá jactum teli utráque ácies conſiſteret, repente cum horrendo fragore terrá itá contremuit, ut ſtupore miraculi utrumque pavefactum agmen hebeſceret. Verum mox in certamen progreſſi, bellum ádeo átrox fuit, ut merito dicatur humanum tantorum hominum ſanguinem ſuſcepturam, etiam cum gemitu horriſono tunc terram tremuiſſe: in quo tamen prælio Romani, quorum pauci evaſerant, vicerunt.

XXVII. *M. Valerio Maximo, Q. Mamilio Vitulo, Coſſ.* Lycoſt.

INter multa alia prodigia, ſanguis è terra, & lac de cœlo manare viſum eſt: nam & plu-

pluribus locis ſcaturiens è fontibus cruor fluxit, & de nubibus guttatim in ſpeciem pluviæ lacte demiſſo, diri terram imbres irrigaverunt. Eo tempore Carthaginenſes, dato adverſum Romanos auxilio Tarentinis, cum à Senatu per legatos arguerentur, turpiſſimam rupti fœderis labem præſumptam, accumulavere perjurio. Secutum eſt quoque libertinorum Volſcienſium adverſus dominos conſpirantium, nefandum ſcelus, qui tamen mox duce Fabio Gurgite pœnas dederunt. Peſtilentia etiam crudeliſſima hoc anno urbem invaſit.

XXVIII. *L. Valerio Flacco; L. Octacilio Craſſo, Coſſ.* Lycoſt.

ROmæ columna ante Jovis ædem, vi turbinis eſt decuſſa, cum aureo ſigno. Quo viſo, ex aruſpicum reſponſo omnes magiſtratus ſe primo quoque die autoritate abdicarunt. Eo anno exercitus Romanorum ingens in Siciliam miſſus, multos ad defectionem compulit. Vaſtata eſt interea & Italiæ ora ab altera Carthaginenſium claſſe, cum interim Africa ab omni hoſtili injuria immunis eſſet.

XXIX. *M. Attilio Regulo Serano* II. *Cn. Cornelio Bleſo, Coſſ.* Lycoſt.

Serpens in Africa portentoſæ magnitudinis apparuit, quem Attilius Regulus, cum maxima militum clade difficulter catapultis & baliſtis, veluti molem quandam expugnavit: qui cum aliquoties jam adverſus Carthaginenſes pugnaſſet, eo anno ab hoſtibus captus eſt. Hujus autem ſerpentis exuviæ centum viginti pedum longitudine fuiſſe feruntur, & ejus maxillæ uſque ad Numantinum bellum in publico pependiſſe dicuntur.

XXX. *C. Quintio Flaminio, P. Furio Philone Coſſ.* Lycoſt.

IN Piceno flumen ſanguine effluxit. Apud Thuſcos cœlum ardere viſum. Arimini nocte multa lux clara effulſit, tres lunæ diſtantibus cœli regionibus exortæ. Magno terræ motu Caria & Rhodus inſula adeo concuſſæ ſunt, ut labentibus vulgo tectis, ingens quoque Coloſſus corruerit. Eodem anno Flaminius adverſus Gallos conflixit, & vicit. Anno vero proximo Claudius Marcellus iterum profligavit, capto Viridomaro rege; & inter multa Inſubrium, quos ad deditionem coëgerat,

rat, oppida, Mediolanum quoque urbem florentiſſimam cepit.

XXXI. *Gn. Servilio Gemino, C. Quintio Flaminio* II. *Coſſ.* Lycoſt.

ROmæ in foro Olitorio infans ſemeſtris triumphum exclamavit: in foro Boario bos in tertiam contignationem ſua ſponte aſcendit, atque inde habitatorum tumultu territus, ſeſe dejecit. Navium ſpecies in cœlo viſæ. Spei templum in foro olitorio fulmine ictum. Lanuvii haſta ſe commovit: corvus in ædem Junonis devolavit, atque in ipſo pulvinario conſedit. In agro Amiternino multis locis hominum ſpecies procul candida veſte viſæ. In Piceno lapidibus pluit. In Sardinia in muro circumeunti vigilias equiti, ſcipio, quem manu tenebat, & in Sicilia aliquot militibus ſpicula arſerunt, litora crebris fulſerunt ignibus: milites fulminibus icti. Solis circulus minui viſus eſt. Præneſte ardentes lampades de cœlo ceciderunt. Arpis parma in cœlo. Luna cum ſole certare, & interdiu etiam duæ lunæ viſæ. Cærete aquæ ſanguine mixtæ fluxerunt; fons Herculis ſparſis hinc inde maculis cruentis manavit. Antii metentibus cruentæ in corbem ſpicæ ceciderunt. Faleriis cœlum findi viſum. Sortes ſua ſponte attenuatæ. Mavors

telum ſuum quaſſavit: ſignum Martis in Appia via ad ſimulacra luporum ſudavit. Capuæ cœlum ardere viſum, navium ſpecies in cœlo viſæ. Spei templum de cœlo tactum, terra horrendo motu concuſſa eſt, capræ lanatæ quibuſdam factæ, gallina in marem, gallus vero in gallinam verſus. Eodem anno Hannibal Hetruriam invaſit, Romani ad Thraſimenum lacum cruento prælio victi ſunt.

XXXII. *C. Terentio Varrone, L. Æmilio Paulo* II. *Coſſ.* Lycoſt.

IN Aventino Romæ, & Ariciæ, ſimul lapidibus pluit, & multo cruore, ex frigidiſſimo fonte calidæ aquæ manarunt. In via Fornicata, quæ ad templum erat, homines aliquot de cœlo tacti, atque exanimati. Secuta eſt memorabilis illa clades ad Cannas, Apuliæ vicum, in qua Paulus Æmilius occiſus eſt, & quadraginta millia peditum, cum duobus millibus equitum, & ſeptingentis: & pluſquam tria Romanorum millia capta, & Hannibal Campaniam occupavit.

XXXIII. *L. Poſthumio Albino* III. *P. Sempronio Graccho, Coſſ.* Lycoſt.

MAre arſit, ad Sinueſſam bos equuleum peperit. Signa Lanuvii Junonis Soſpitæ cruo-

cruore manavere, lapidibus circa id templum pluit: ob quem imbrem, novendiale ſacrum fuit, cæteraque prodigia cum cura expiata. Eo anno in Galliis Poſthumius cum omni exercitu deletus eſt. Bellum Macedonicum inchoatum, res in Hiſpania feliciter à Romanis geſtæ. In Italia Campani cæſi ad Cumas: Pœni in Lucania fuſi ac fugati: cædes Pœnorum quoque ad Nolam facta eſt. Sardi à Manlio cæſi.

XXXIV. *Q. Fabio Maximo Verrucoſo* IV. *M. Claudio Marcello* III. *Coſſ.* Lycoſt.

LAnuvii in æde Junonis Soſpitæ, corvi nidum fecerunt. In Apulia palma viridis arſit. Mantuæ ſtagnum effuſum Mincio amnì, cruentum viſum. Calibus creta, & Romæ in foro Boario ſanguine pluit. In vico Iſtrico fons ſub terra, tanta vi aquarum fluxit, ut ſerias doliaque, quæ in eo loco erant, provoluta, velut impetus torrentis tulerit. Tacta de cælo, atrium publicum in Capitolio, templum in campo Vulcani, nux in Sabinis, publicaque via: murus ac porta Gabiis. Haſta Martis in Præneſte ſua ſponte mota: bos in Sicilia locutus. Infans in utero matris in Marrucinis Io triumphe clamavit: ex muliere Spo-

leti vir factus. Hadriæ ara in cælo, ſpecieſque hominum circa eam candida veſte viſae. Quin & Romæ quoque in ipſa urbe ſecundum apum examen in foro viſum. Legiones armatæ in Janiculo viſæ etiam, quæ tamen mox cum ad arma concurſum eſt, evanuerunt. Eodem anno Hannibal, magna militum copia ad Nolam profectus eſt; à cujus expugnatione à Marcello prohibitus, magnam ſuorum ſtragem vidit, & ex Campania fugatus eſt. Caſſilinum oppidum captum. Fabius Samnium depopulatus eſt, & multa oppida vi cepit. Syracuſæ obſeſſæ: contra Philippum bellum ſuſceptum, qui ad Apolloniam caſtris exutus eſt. Res in Hiſpania proſpere à Scipionibus geſtæ, & Saguntum recuperatum.

XXXV. *Q. Fabio Maximo, T. Sempronio Gracco* II. *Coſſ.* Lycoſt.

MUrus ac portæ tactæ. Ariciæ Iovis ædes de cœlo icta fulmine: navium longarum ſpecies in flumine Tarracinæ, quæ tamen nullæ erant, viſæ: in Iovis Vicillini templo, quod in Coſſano agro eſt, arma concrepuerunt, & flumen Amiterni cruentum fluxit. Syphax Numidarum Rex contra Maſiniſſam regem pro Carthaginenſibus pugnans, victus eſt. In Brutiis ex duodecim populis, qui anno prio-

priore ad Pœnos deſciverant, Conſentini & Thurini, in fidem populi Romani redierunt. Sempronius conſul, in Lucanis aliquot oppida expugnavit. Is cum in Lucanis ſacrificaſſet, angues duo ex occulto prolapſi, repente hoſtiæ, quam immolaverat, adeſo jocinore, in eaſdem latebras ſe retulerunt. Ob id deinde factum inſtaurato ſacrificio, idem prodigii evenit. Tertia quoque cæſa victima, diligentiuſque aſſervatis extis, neque allapſus ſerpentum arceri, neque fuga impediri potuit. Quod quamvis aruſpices ad ſalutem imperatoris pertinere dixiſſent, Gracchus tamen vitare non potuit, quin Flavii Lucani hoſpitis ſui inſidiis ſeductus, inermis a Pœnorum militibus occideretur.

XXXVI. *Appio Claudio Pulchro, Q. Fulvio Flacco* III. *Coſſ.* Lycoſt.

TEmpeſtates fœdæ exortæ: in Albano monte biduum continenter lapidibus pluit. Tacta de cœlo multa, duæ in Capitolio ædes, vallum in caſtris, multisque locis ſupra Sueſſulam, & duo vigiles exanimati: murus turreſque, & quædam alia, Cumis fulminibus icta, & penitus decuſſa. Reate ſaxum ingens volitare viſum: ſol rubere ſolito magis, ſanguineoque colore ſimilis apparuit. Hannibal

proditione Tarentum cepit, excepta arce. Samniorum agri à Romanis depopulati ſunt. Romani bis cruentas clades acceperunt ab Hannibale. Capua à Romanis obſeſſa, & capta. Publius & Gneus Scipiones in Hiſpania ab hoſtibus circumventi, & occiſi ſunt. L. Martius eques Romanus cum in Hiſpania militaret, orationemque ad milites haberet, felicis eventus flamma concionanti à capite, ſine ipſius ſenſu, cum magno circumaſtantium pavore, fuſa eſt: cujus aſpectu milites priſtinam recuperare fortitudinem admoniti, ſeptem & triginta hoſtium millibus cæſis, magnoque numero in poteſtatem redacto, bina caſtra, Punicis opibus referta, ceperunt. Hiſpania aliquandiu quieta reddita. Marcellus captis Syracuſis, magna cum gloria Romam reverſus eſt.

XXXVII. *M. Valerio Levino* II. *M. Claudio Marcello* IV. *Coſſ.* Lycoſt.

IN æde Concordiæ Victoria, quæ in culmine erat, fulmine icta, decuſſaque ad Victorias, quæ in æde fixæ erant, hæſit, neque inde procidit. Anagniæ & Fregellis murus portæque urbis de cœlo tactæ. In foro Sudernato ſanguinis rivi per totum diem fluxere. Ereti lapidibus pluit, Reate mula peperit. Eodem

anno

anno incendium pernicioſum Romæ, Campanorum malitia ortum. Marcellus in Campania Salapiam recuperavit. Romana claſſis ad Sacriportum infeliciter pugnavit. Scipio in Hiſpania novam Carthaginem expugnavit. Marcellus Hannibalis exercitum fudit, & magna pars Siciliæ capta eſt. Tuſculi agnus cum ubere lactanti natus: Jovis ædis culmen fulmine ictum, ac prope omni tecto nudatum. Iiſdem ferme diebus Anagniæ terra ante portam icta, diem noctemque ſine ullo ignis alimento arſit. Aves ad compitum Anagninum in luco Dianæ nidos in arboribus reliquerunt. Tarracinæ in mari haud procul portu, angues miræ magnitudinis, laſcivientium piſcium more exultarunt. Tarquiniis porcus cum ore humano genitus. In agro Capenate, ad lucum Feroniæ, quatuor ſigna ſanguine multo diem ac noctem ſudarunt. Mox Valerius Meſſala agrum Uticenſem depopulatus eſt, & lex poſt longas contentiones de reficiendis Conſulibus lata eſt.

XXXVIII. *Q. Fabio Maximo Verrucoſo* V. *Q. Fulvio Flacco* IV. *Coſſ.* Lycoſt.

IN Albano monte tacta de cœlo ſunt, ſignum Jovis, arborque templo propinqua. Hoſtiæ lacus, Capuæ murus, Fortunæ ædes, & Sinueſſæ murus cum porta. Albana aqua

cruore fluxit. Romæ intra cellam ædis Fortis Fortunæ de capite ſignum, quod in corona erat, in manus ſponte ſua prolapſum. Priverni bos locutus, vultur frequenti foro in tabernam devolavit. Sinueſſæ natus infans ambiguo inter marem ac feminam ſexu. Lacte pluit. Puer cum elephanti capite natus. Marcellus cum Hannibale congreſſus, primo infeliciter, dehinc ſecunda pugna dimicavit, hoſtemque in fugam vertit. Fabius Tarentum recuperavit. Scipio in Hiſpania res proſpere geſſit.

XXXIX. *M. Claudio Marcello V. T. Quintio Criſpino, Coſſ.* Lycoſt.

CApuæ duæ ædes, Fortunæ ſcilicet & Martis, ſepulcraque aliquot de cœlo tacta. Mures in æde Iovis aurum roſerunt. Caſſini examen apum ingens in foro conſedit. Hoſtiæ murus, portaque de cœlo icta. Cære vultur in ædem Iovis volavit. Vulſiniis ſanguine lacus manavit. Peſtilentia gravis incidit urbem, agroſque, quæ tamen magis in longos morbos quam in perniciales evaſit. Marcellus cum ſtudio niteretur, ut Pœnorum exercitum aut in Italia proſterneret, aut Italia pelleret, in ſolenni ſacrificio, quo voluntates Deorum explorare cupiebat, in prima hoſtia,

quæ

quæ ante foculum decidit, jecur ſine capite inventum eſt: proxima, jocinoris duplex caput habuit. Quibus inſpectis, aruſpex non placere ſibi exta reſpondit: quoniam prima trunca, ſecunda nimis læta apparuiſſent. Ita monitus Marcellus, ne quid temere niteretur, inſequenti nocte ſpeculandi gratia cum paucis ingreſſus, ab hoſtibus in Brutiis circumventus, dum improvide contra Hannibalem pugnaret lancea transfixus occubuit. Criſpinus graviter vulneratus, etiam interiit: id quod nunquam antea acciderat, ut duo Conſules ſine memorando prælio interfecti, velut orbam Rempub. reliquerint.

XL. *C. Claudio Nerone, M. Livio Salinatore* II. *Coſſ.* Lycoſt.

VEjis de cœlo lapidavit, Minturnis ſanguinis rivus in porta fluxit. Jovis templum & lucus Maricæ, item Atellæ murus, & porta de cœlo tacta. Capuæ lupus nocte portam ingreſſus, vigilem laniavit. In Armiluſtra lapidibus pluit. Fruſinone infans natus quadrimo par. In Aventino Junonis Reginæ ædes de cœlo tacta. Apud Metaurum fluvium Haſdrubal cum omni exercitu à Romanis deletus eſt: in qua clade quinquaginta ſex hoſtium millia à Romanis cæſa ſunt, capta quinque

que millia & quadringenti: civium Romanorum, qui capti erant apud hoſtes, quatuor millia recepta.

XLI. *L. Veturio Philone, Q. Cæcilio Metello, Coſſ.* Lycoſt.

TArracinæ Jovis, & Satrici matris Matutæ templum de Cœlo tactum. In æde Iovis ex foribus duo angues prolapſi; ſpicæ cruentæ à metentibus viſæ. Cære porcus biceps, & agnus mas, idemque femina natus. Albæ duo ſoles viſi. Fregellis nocturno tempore lux oborta. Bos in agro Romano locutus. In circo Flaminio ara Neptuni multo ſudore manavit. Ædes Cereris, Salutis & Quirini, de cœlo tactæ. Lucani in ditionem populi Romani, ſine certamine redierunt. Brutiorum urbes ſeſe Romanis dediderunt. Maſiniſſa Rex à Romanis in amicitiam receptus eſt. Aſtapa urbs à Romanis oppugnata. Scipio rebellantes Hiſpanos in deditionem coëgit.

XLII. *P. Cornelio Scipione, P. Licinio Craſſo, Coſſ.* Lycoſt.

CRebro de cœlo lapidatum eſt: lectis igitur Sibyllinis, inventum eſt, tunc demum ho-

hoſtem alienigenam, qui terræ Italiæ bellum intuliſſet, pelli Italia poſſe, ſi Idæa mater ex Peſſinunte Romam adveheretur. Eodem anno cum Hannibale in Brutiis fruſtra bellatum eſt, peſtilentia utrumque exercitum moleſtante. In Hiſpania novi motus exorti. In Italia Locri à Romanis recipiuntur.

XLIII. *M. Cornelio Cethego, P. Sempronio Tuditano, Coſſ.* Lycoſt.

DUo ſoles viſi, & nocte interluxit. Fax Setiæ ab ortu ſolis in occidentem porrigi viſa. Tarracinæ porta, Anagniæ vero porta & murus multis locis de cœlo tactus. In æde Junonis Soſpitæ Lanuvii, cum horrendo fragore ſtrepitus editus. Scipio ex Sicilia in Africam trajecit: & evaſtatis agris Hannonem juniorem occidit. Sempronius adverſus Hannibalem, primo infeliciter, deinde vero proſpere pugnavit, cæſis quatuor Pœnorum millibus.

XLIV. *Gn. Servilio Cepione, Gn. Servilio Gemino, Coſſ.* Lycoſt.

AUrum in Capitolio corvi non roſtris tantum lacerarunt, ſed comederunt etiam.

Mures Antii coronam auream arroſerunt. Circa Capuam locuſtarum vis ingens omnem agrum complevit. Equuleus Reate quinque pedibus natus. Anagniæ ſparſi primum ignes in cœlo, deinde fax ardens in cœlo viſa. Fruſinone arcus ſolem tenui linea amplexus eſt. Arpini terra campeſtri agro in ingentem ſinum conſedit. Conſulum alteri primam hoſtiam immolanti, caput jocinori defuit. In Africa per Scipionem juxta Uticam Pœnorum caſtra ſunt combuſta. Romani multas in Brutiis ad ſe deficientes civitates receperunt, Hannibalemque in agro Crotonienſi ceciderunt. Magonem Hannibalis fratrem cruento prælio vicerunt. Syphacis regis fœdifragi caſtra incendio ac flammis expugnarunt, ipſumque regem ceperunt. Cirta regia urbs à Maſiniſſa rege capta eſt.

XLV. *M. Servilio Gemino, T. Claudio Nerone, Coſſ.* Lycoſt.

CUmis ſolis orbis minui viſus: lapidibus pluit. In Veliterno agro terra ingentibus cavernis conſedit, arboreſque in profundum hauſtæ. Ariciæ forum, & circa tabernæ, Fruſinone item murus aliquot locis, & porta urbis de cœlo tacta. In Palatio lapidibus pluit: magna Tyberis facta inundatio. Claudius eo anno con-

conſul, pernicioſa tempeſtate ingruente naufragium paſſus eſt. Inſignis fuit hic quoque annus incendio ingenti, annonæ vilitate, & morte Q. Fabii Maximi, qui XXII. annos augur fuit. Hannibal magno exercitu Africam ingreſſus. Vermina Syphacis regis filius, clade à Romanis profligatus eſt.

XLVI. *Ser. Sulpitio Galba. C. Aurelio Cotta, Coſſ.* Lycoſt.

IN Lucanis cœlum ardere viſum. Priverni ſereno per diem Sol ſanguineus fuit. Lanuvii in templo Junonis Soſpitæ, nocte ſtrepitus ingens exortus. Animalium obſcœni fœtus pluribus locis nuntiati. In Sabinis incertus infans natus, maſculus an femina eſſet: alter ſexdecim annorum jam, item ambiguo ſexu inventus. Fruſinone agnus cum ſuillo capite. Sinueſſæ porcus cum capite humano. In Lucanis, in agro publico equuleus cum quinque pedibus. Fœda omnia, & deformia, errantiſque in alienos fœtus naturæ viſa: ante omnia tamen abominati ſemimares, juſſique in mare extemplo deportari. Bellum Macedonicum cum Philippo exortum. Galli, Inſubres, Cenomani & Boii, duce Hamilcare Pœno, irruptiones in agros proximos fecerunt, & oppida flammis ac incendio diripuerunt.

XLVII.

XLVII. *L. Cornelio Lentulo, P. Villio Tappulo, Coſſ.* Lycoſt.

SUeſſæ duæ portæ, quodque inter eas muri erat, de cœlo tactum. Formiani Jovis, apud Oſtienſes Jovis, Veliterni vero Apollinis & Sangi templa fulmine tacta. In Herculis æde capillus enatus, in Brutiis equuleus cum quinque pedibus, pulli gallinacei cum ternis pedibus nati. In Macedonia laurea in puppi navis longæ enata. Orta eſt hoc anno in Macedonia atrox militum Romanorum ſeditio. C. Bebius Pamphilus apud Gallos & Inſubres infeliciter pugnavit. Carthaginenſes argentum in ſtipendium impoſitum, primum Romam advexerunt.

XLVIII. *Sex. Ælio Pæto, T. Quintio Flaminio, Coſſ.* Lycoſt.

DE cœlo tacta ſunt, via publica Veiis, forum & ædes Jovis Lanuvii, Herculis Ardeæ; Capuæ murus, turres, & ædes, quæ Alba dicitur. Cœlum Aretii ardere viſum. Terra Velitris trium jugerum ſpatio caverna ingenti deſedit. Sueſſæ agnus cum duobus capitibus natus; Sinueſſæ porcus cum humano capite. Solis orbis diminui viſus. Quo-

tum

rum prodigiorum cauſa ſupplicatio unum diem habita, & Conſules rebus divinis operam dederunt. Eo autem anno Flaminius feliciter in faucibus Epiri, contra Philippum Macedoniæ regem pugnavit. Theſſalia, quæ eſt vicina Macedoniæ, ſociis Ætolis & Athamanibus, à Romanis vexata eſt. L. Quintius Flaminius conſulis frater, navali prælio Eubœam ac maritimam oram omnem cepit. Achæi à Romanis in amicitiam recepti ſunt: & conjuratio ſervorum de ſolvendis Carthaginenſibus obſidibus, detecta atque oppreſſa eſt.

XLIX. *Cn. Cornelio Cethægo, Q. Minutio Rufo, Coſſ.* Lycoſt.

ÆDes Vulcani Summanique Romæ, & Fregellis murus ac porta de cœlo icta, Fruſinone inter noctem lux orta. Aſculi agnus biceps cum quinque pedibus natus. Formiis duo lupi oppidum ingreſſi, obvios aliquot laniaverunt. Romæ non in urbem modo, ſed in Capitolium penetravit lupus. In Galliis proſpere eſt pugnatum. Inſubres, qui in armis contra Romanos erant, à Cornelio ſunt debellati. Minutius, Genuam exercitu abducto, ab Liguribus orſus bellum, oppida Claſtidium, Litubium, item Celelates, Cerdiceateſque in deditionem accepit, atque omnia cis Padum,

præter Gallorum Boios, Iluates Ligurum, Romano imperio adjecit.

L. *L. Furio Purpureone, M. Claudio Marcello, Coſſ.* Lycoſt.

L. Julius equeſtris in Sabinos proficiſcens, fulmine una cum equo exanimatus eſt. Ædes Feroniæ in Capenate de cœlo tacta. Ad Monetæ templum duarum haſtarum ſpicula arſerunt. Lupus Eſquilina porta ingreſſus, frequentiſſima parte urbis, cum in forum decurriſſet, Thuſco vico, atque inde Melio per portam Capenam prope intactus evaſit. Hæc prodigia majoribus hoſtiis ſunt procurata. Hannibal fruſtra in Africa bellum molitus, ob metum Romanorum profugus, ad Antiochum Syriæ regem, bellum contra Romanos gerentem fugit. Marcellus in Hetruria à Boiis eſt oppreſſus. Boii & Inſubres à Romanis igni ferroque vaſtati. Philippus in Theſſalia fuſus & fugatus eſt.

LI. *P. Cornelio Scipione Africano* II. *T. Sempronio Longo, Coſſ.* Lycoſt.

Romæ in foro, comitio, & Capitolio, ſanguinis guttæ viſæ ſunt. Terra aliquoties pluit. Caput Vulcani arſit. Interamnæ lac

lac fluxit. Pueri ingenui Arimini ſine oculis & naſo nati. In Piceno infans abſque manibus ac pedibus natus. In Adrianorum agro lapidibus pluit. Ea prodigia ex Pontificum decreto procurata, & ſacrificium novendiale factum. In Gallia Lucius Valerius Flaccus proconſul, circa Mediolanum, cum Gallis, Inſubribus & Boiis, qui Dorulaco duce ad concitandos Inſubres Padum tranſgreſſi erant, ſignis collatis depugnavit. Marcus Porcius Cato ex Hiſpania triumphavit. T. Sempronius Boios primum ancipiti Marte, tandem vero inſigni ſtrage cecidit. In Macedonia T. Quintius Romanorum præſidia è Græcia Brunduſium deduxit.

LII. *L. Cornelio Merula, Q. Minutio Thermo*, *Coſſ.* Lycoſt.

MAximi & graviſſimi terræ motus fuerunt, & aquæ ingentes. Unde & Tyberis loca urbis plana inundavit. Circa portam Flumentanam quædam ruinis ſunt collapſa. Porta Cœlimontana fulmine icta, muruſque circa multis locis de cœlo tactus. Ariciæ, Lanuvii, & in Aventino lapidibus pluit. Capuæ veſparum ingens multitudo in forum advolavit, & in Martis æde conſedit: quæ cum cura collecta, & igni cremata eſt. Horum prodigiorum cauſa

novendiale ſacrum factum, & urbs luſtrata eſt. Minutius à Liguribus in extremum periculi adductus, vix Numidarum induſtria liberatus eſt. Antiochus, Hannibale ſollicitante, bellum contra Romanos ſuſcepit, & in Hiſpania res feliciter geſtæ ſunt.

LIII. *L. Quintio Flaminio, Gn. Domitio Ænobarbo, Coſſ.* Lycoſt.

CApra ſex hœdos uno fœtu edidit in Piceno. Aretii puer natus unimanus. Amiterni terra pluit. Formiis porta muruſque de cœlo tacta: bos locutus, Roma tibi cave. Cæterorum prodigiorum cauſa ſupplicatum eſt: bovem autem cum cura ſervari, alique aruſpices juſſerunt. Tyberis infeſtiore quam prius impetu illatus urbi, duos pontes, ædificia multa, & maxime circa portam Flumentanam evertit. Saxum ingens ſive imbribus, ſive terræ motu leviore, quam alioqui ſentiretur, labefactatum, in vicum jugarium ex Capitolio procidit, & multos oppreſſit. In agris paſſim inundatis pecua ablata; villarum ſtrages facta eſt. Q. Minutius in agro Piſano cum Liguribus ſignis collatis pugnavit, & novem hoſtium millia occidit, cæteros fuſos fugatoſque in caſtra compulit. Boiorum regio longe lateque à Romanis vaſtata eſt. In utraque Hiſpania

nia res feliciter geſtæ. Contra Vectones & Toletanos proſpere pugnatum. Antiochus rex in Helleſpontum cum magno exercitu irrupit.

LIV. *P. Cornelio Scipione Naſica, M. Attilio Glabrione, Coſſ.* Lycoſt.

BOves duo domiti in Carinis per ſcalas pervenerunt in tegulas ædificii, quos aruſpices vivos comburi, cineremque eorum in Tyberim dejici juſſerunt. Tarracinæ & Amiterni aliquoties lapidibus pluit. Minturnis Jovis templum & tabernæ circa forum de cœlo tactæ. Vulturni in oſtio fluminis, duæ naves fulmine ictæ conflagrarunt. Eorum prodigiorum cauſa jejunium Cereri eſt inſtitutum, item novendiale ſacrum, & in unum diem ſupplicatio facta. Eo anno contra Ligures acerrimos hoſtes, proſpere à Q. Minutio eſt pugnatum, interfectis aliquot hoſtium millibus. Duobus fere poſt menſibus, P. Cornelius cum Boiorum exercitu ſignis collatis, duodetriginta hoſtium millia occidit, 3040. cepit; ſigna militaria 124. equos 1230. Attilius Naupactum expugnavit. Navali prælio cum Eumene & Antiochi regis præfectis proſpere eſt pugnatum.

(*Sequentia ſunt* Obſequentis, *exceptis iis, quæ nomen Lycoſthenis præfixum habent.*)

A. U. 563. ¹ LV. L. Scipione, ² C. Lælio, Coſſ.

³ JUnonis Lucinæ templum fulmine ictum, ita ut ⁴ faſtigium, ⁵ valvæque deformarentur.

1 LV.] Hunc capitis numerum una cum reliquis fecit Lycoſthenes. Codex Argentoratenſis numeros capitum habet nullos, ſed ſola Conſulum præfigit nomina, qualia & hic in noſtra editione leguntur. Utrum & in codice Aldino numeri ſint omiſſi, neſcio, dubito tamen, quia video caput nominari primum Barthio, quod hic 55, & 37, quod hic 100. SCHEFFER. Aldina quoque Ed. nullos capitum numeros habet. Primus eos præfixit Lycoſthenes.

2 C. Lælio] Ed. Ang. L. male. Vir ſummus, J. Scaliger margini libri ſui adſcripſerat L. Cælio, quod unde habeat, neſcio. C. Lælium vocant hujus anni Conſulem tam Faſti, quam Livius L. XXXVI, 45. XXXVII, 1, 3. aliique.

3 Junonis Lucinæ] Habet hæc omnia pæne ad verbum Livius Lib. XXXVII. cap. 3. unde ſimul colligas, ſua pleraque noſtrum ex ipſo ſumſiſſe. SCHEFFER.

4 Faſtigium] Summitatem templi ſignificat. Verum ea differt pro diverſitate templorum. Nam cum templa ſunt rotunda, faſtigium eſt in medio tecti, quippe quod rotundum & ipſum ſurgit ſic, ut in medio ſit altiſſimum. Cum vero ſunt quadrata, faſtigium eſt in fronte, ubi ſurgit in acumen trigonum. Notat autem non ſummitatem ſolam fere, ſed & ornamenta illa, quibus apud veteres ſolebat ornari, & hodieque in templis ac ædibus magnatum ornatur, ut ſunt ſphæræ, pyramides, metæ, columellæ, ſtatuæ, & id genus. IDEM.

5 Valvæque] Quibus claudebantur feneſtræ, ita dictæ, quod ex partibus duabus pluribusve, pro ſpacio & amplitudine feneſtrarum, eſſent junctæ ac compoſitæ, ſic ut complicari & quaſi convolvi poſſent, de cætero ab uno tantum latere in cardinibus ſuis eſſent ſuſpenſæ. Atque ſic diverſæ à foribus, quod hæ ſemper eſſent binæ, una in ſuis cardinibus ab uno, altera in ſuis ab altero latere firmatæ: à januis vero, quod hæ ſemper eſſent unicæ. IDEM.

rentur. [6] In finitimis pleraque [7] de cœlo icta. Nurſiæ [8] ſereno nimbi orti, & homines duo exanimati. Tuſculi terra pluit. [9] Mula Reate peperit. Supplicatio per decem pueros [10] patrimos matrimos, totidemque virgines [11] habita. *Lycoſt.* Æmylius Regillus eo anno ſe-

6 *In finitimis*] Livius ait, *Puteolis*, quod fortaſſis excidit. IDEM.

7 *De cœlo icta*] Fulmine nimirum. Locis aliis uſurpat *tacta*. Sic cap. 71. *Sub idem tempus ædes Salutis de cœlo tacta*. Cap. 88. *Multa intra & extra urbem de cœlo tacta*. & cap. 48. *Ædicula & ſignum de cœlo tacta*. Et ſic mallem etiam hoc loco, maxime cum præcedat *ictum*, ac idcirco ingrata ſit illius repetitio. IDEM. Ut Schefferus, ita etiam Nobiliſſ. Nic. Heinſius malebat *tacta*, quia præcedit τὸ *ictum*. recte. Eodem modo ſermonem hic variat Livius.

8 *Sereno*] Scilicet *die*. Ita enim explet hanc ellipſin Plinius Lib. II. c. 51. *M. Herennius decurio ſereno die fulmine ictus eſt*. Noſter ſæpe ita. Ut cap. 83. *Sereno intonuit*. c. 87. *Terracinæ ſereno navis, velum fulmine tactum*. Adde c. 107. SCHEFFER.

9 *Mula Reate peperit*] Quod ſemper habitum infauſtum. Vide Plin. VIII. c. 44. Varron. II. R. R. c. I. Suet. Galb. 4. IDEM.

10 *Patrimos, matrimos*] Ita vocabantur, qui parentem utrumque adhuc habebant in vivis. Mallem autem juncta voce ſcribere, *patrimos matrimos*. Sic enim ſolebant veteres, quoties conjunctionem omittebant. Vide Voſſium in Etymol. IDEM. Delevi diſtinctionem: Has enim voces conjungendas eſſe recte monuerunt Viri Docti. V. Feſtum in V. *Rica*: ubi etiam male diſtinguitur in verbis Paulli *Virgines ingenuæ patrimæ, matrimæ cives* pro v. i. *patrimæ matrimæ, cives*. Plura de iis infra dicentur.

11 *Habita*] Quomodo, ut ipſi immolarentur? Videtur velle Livius ſupra dicto loco, ubi ait: *decem ingenui, decem virgines, patrimi omnes matrimique ad id ſacrificium adhibiti*. Sed de tali ſacrificio, & victimis humanis apud Romanos altum eſt ſilentium. Et diverſiſſimum de eis Curtius teſtatur. Itaque in verbis Livii,

feliciter contra Antiochum pugnavit, & Antiochus ipſe à Scipione captus eſt.

A.U. 565 LVI. *M. Meſſala, C. Livio, Coſſ.*

1 LUce, inter horam tertiam & quartam, tenebræ ortæ. In Aventino lapidum
A.U. 567 pluviæ 2 novendiali expiatæ. In Hiſpania proſpere militatum. 3 Sacrum novendiale factum, quod in Piceno 4 lapidibus pluit: 5 igneſque cœ-

ad id ſacrificium, intelligendum erit *faciendum*. Noſter ipſe infra cap. 100. *Sacrificatum per triginta ingenuos patrimos & matrimos, totidemque virgines.* Clare ait, *per ipſos*, id eſt, opera & miniſterio eorum. SCHEFFER.

1 *Luce*] Opponitur ei, quod dicitur *nocte*, id eſt, *de luce*, cum jam diu multaque lux per horas tres fuiſſet. Cæterum hæc eadem leguntur apud Livium Lib. XXXVIII. cap. 36. SCHEFFER. Illuſtr. Heinſius in margine ſui codicis emendaverat *Lucà*, urbe ſcilicet Etruriæ. Quod ſi verum eſt, *Lucæ* quoque reponendum eſt in Livii loco, quem citat Cl. Schefferus, L.XXXVIII.C.36. *Luce inter horam tertiam ferme & quartam tenebræ obortæ.* Noſter tamen C.103. *Interdiu ab hora tertia uſque ad horam ſeptimam.* Sed & illic forſan ſcribi debet *Interamnæ* vel *Amiterni*. Nihil tamen ego mutem.

2 *Novendiali*] Supple, *ſacro*. Ita ſtatim in ſequentibus: *Sacrum novendiale factum.* Fuit autem ſacrum hoc ſolenne, quoties pluiſſet lapidibus. Vide Livium Lib. 1. cap. 31. Adde infr. c. 104, 111. SCHEFFER.

3 *Sacrum &c.*] Hæc & ſeqq. acciderunt duobus annis poſt; Sp. Poſtumio Albino, Q. Marcio Philippo Coſſ. A. U. C. DLXVII. V. Liv. L. XXXIX, 8, 22. Male idcirco Lycoſthenes poſt hoc caput poſuit aliud ſub his Coſſ.

4 *Lapidibus pluit*] Forte ſcribendum *pluerit*, cum alterum ſit compendioſe ſcriptum. V. cap. 77. SCHEFFER. Lege *pluerat*, ut noſter ſemper. Sic C.77, 104. & Liv. L.XXXIX, 22. unde

cœleſtes multifariam orti, levi [6] afflatu complurium veſtimenta aduſſerunt. [7] Ædes Jovis in Capitolio fulmine icta. In Umbria [8] ſemimas duodecim ferme annorum [9] natus, aruſpicum-

unde eum hæc ſumſiſſe conſtat. Quare etiam pro *Jovis* cum Cl. Scheffero malim *Opis*. V. Rycquium de Capitol. C. 41.

5 *Igneſque cœleſtes*] Fulmina intelligit. SCHEFFER.

6 *Afflatu*] Tactu. Ita ſolenniter loquuntur de fulminibus. Dixi ad Petronii fragmentum Tragurianum. IDEM.

7 *Ædes Jovis*] Imo vero *ædes Opis*; ita namque habet Livius Lib. XXXIX. c. 22. unde ſua noſter ſine dubio deſumpſit. Nam omnia conveniunt ad verbum. IDEM.

8 *Semimas*] Lycoſthenes accepit pro androgyno. Sed cum alibi nominet androgynos, mirum videatur, quare non & hic id fecerit. Semimares, aut ſemiviri aliis Scriptoribus caſtrati, quales Iſidis ſacerdotes, qui hoc nomine ſæpe veniunt apud veteres. An is talis fuit vitio naturæ, de quo hic ſermo? SCHEFFER. Androgynum eſſe intelligendum patet ex Livii L. XXXI. C. 12. *Semimares juſſi in mare deportari.* Hos enim Livius ſupra deſcripſerat eſſe homines ambiguo ſexu. Ovidius quoque L. IV. Met. v. 380. *Semimarem* vocat Hermaphroditum. Ita *Semivir* pro Hermaphrodito occurrit apud Auſonium Epig. 69. & Cupid. Cruci adf. v. 87.

9 *Natus*] In Umbria, puta. Illuc enim hoc eſt referendum, non ad proxime præcedentia, ſi ſcriptio non eſt vitioſa. SCHEFFER. An, cum naſcebatur, XII. annos habebat? corruptum eſſe locum etiam opinor. Doctiſſimus Barthius ad Statium L. II. Theb. v. 231. legebat *aptus* i. e. inventus. Vir Celeberrimus J. Broukhuſius ad Propertium L. IV. El. 9. v. 40. conjiciebat *notus*. Verum hæc itidem obſcura ſunt; nec unquam ita loquitur Obſequens. Quia autem Livius citato loco dicit *Semimarem* XII. *ferme annos natum inventum*, putem pro *natus* ſcribendum eſſe *inventus*: ut C. 94. *Androgynus annorum* VIII. *inventus*. C. 96. *Annorum* X. *inventus*. Atque ita ipſe Barthius correxerat ad Stat. L. IV. Theb. v. 375. *fœtuſque novos &c.* Ingenioſiſſimus & Doctiſſi-

çumque juſſu necatus. Galli, qui Alpeis transierunt [10] in Italiam ſine prœlio, [11] ejecti. *Lycoſt.* Fœdus eſt cum Antiocho conſcriptum, & à Thracibus Romani vexati ſunt.

LVII. *M. Æmylio Lepido, C. Quintio Flaminio, Coſſ.* Lycoſt.

IN Sicilia Vulcani inſula ſaxoſa, deſerta, quæ externis crateribus flammas eructabat, magna hominum admiratione nata eſt. Eodem anno Q. Fulvius Flaccus Prætor in citeriore Hiſpania XXIII. millia hominum fudit. Gracchus in Hiſpania ulteriore infinita oppida in deditionem accepit. Poſthumius in citeriore Hiſpania feliciter etiam contra hoſtes pugnavit, ibidemque multa oppida expugnavit etiam Gracchus.

ctiſſimus Vir, mihique multas ob cauſſas colendus P. Burmannus malebat eodem modo legere, quo Livius hæc refert. Poſſet etiam ſcribi; XII. *ferme annorum natu, aruſpicum juſſu n.* pro *juſſu* Baſil. 3. *uſſu.*

10 *In Italiam, ſine prælio*] Perperam hæc à ſe invicem commate ſunt divulſa, nam diſtinctio poſt vocem *prælio* demum erat ponenda. Livius ſupra dicto loco: *Eodem anno Galli Tranſalpini tranſgreſſi in Venetiam ſine populatione aut bello, haud procul inde, ubi nunc Aquileia eſt, locum oppido condendo ceperunt.* SCHEFFER.

11 *Ejecti*] *Rejecti.* Heinſius.

LVIII.

LVIII. *Sp. Poſthumio Albino, Q. Martio Philippo, Coſſ.* Lycoſt.

LUdis Romanis, quos P. Cornelius Cethegus & A. Poſthumius Albinus faciebant, malus in Circo inſtabilis in ſignum Pollentiæ procidit, atque id dejecit: qua religione moti patres, & diem unum adjiciendum ludorum celebritati, & ſigna duo pro uno reponenda, novumque auratum faciendum cenſuerunt. Gn. Manlius de Gallogræcis triumphavit, Aſiaticaſque illecebras invexit. In Hiſpania Luſitanorum & Celtiberorum cædes ſub idem fere tempus facta eſt.

LIX. *M. Claudio, Q. Fabio Labeone, Coſſ.* A. U. 570

[1] IN area Vulcani per biduum, in area [2] Concordiæ totidem diebus [3] ſanguinem pluit. In

1 *In area Vulcani*] Habet hæc Livius Lib. xxxix. cap.48. Porro area Vulcani debet intelligi, quæ vicina templo ejus. Habebant enim frequenter areas ejuſmodi ante templa deorum apud veteres. Ita mox eſt *area Concordiæ.* Vulcani aream memorat & Gellius iv. c.5. SCHEFFER.

2 *Concordiæ*] Hæc habet Livius dicti libri cap.56. IDEM. Hoc prodigium Livius non memorat accidiſſe anno ſeq. ut putat Editor Anglic.; ſed ultima anni parte poſt deſignatos novos Coſſ.

3 *Sanguinem pluit*] Livius habet *ſanguine*, quod noto, quia ſolet verba ejus fere retinere,

In Sicilia inſula nova [4] maritima. [5] Hannibal in Bithynia veneno periit. Celtiberi [6] ſubacti. *Lycoſt.* Obierunt clariſſimi imperatores, Scipio & Philippemenes.

A. U. 571

LX. *L. Æmilio Paullo,* [1] *Gn. Bebio Pamphilo, Coſſ.*

[2] PRocelloſa tempeſtate ſtrages in Urbe [3] facta, ſigna ænea [4] in Capitolio dejecit:

nere, & ſimiliter c. 86. *ſanguine pluit*, item cap. 88. *Cære ſanguine pluit.* Altero tamen modo legitur & c. 60. ſequenti. Sed & Scaliger ad Num. Euſeb. MDCCCCXVIII. citans verba Livii, habet *ſanguinem*, non *ſanguine*. SCHEFFER.

4 *Inſula nova maritima*] Quid, quæſo, *inſula maritima?* num datur & terreſtris? Scribe confidenter, *inſula nova mari edita.* Ita namque habet & Livius ſupra indicato loco. Adde Euſebium ſup. dicto numero, Plinium II. cap. 87. Oroſium IV. cap. 20. quos ibi Scaliger laudat. IDEM. *Maritima.* Corrupte. Scaliger margini adſcripſerat *mari nata.* Heinſius *mari innata.* Præferam tamen cum Scheffero *mari edita* ex Livio; vel leg. *mari enata.* ut apud Senec. L. VI. N. Q. C. I. & Plin. L. II. C. 87. De re ipſa præter alios etiam conſulendus eſt Samuel Petitus Obſerv. p. 10.

5 *Hannibal in Bithynia veneno periit*] Vide Auct. de Viris Illuſtr. Cornel. Nepot. in vita ejus cap. 12. & quos ibi laudat Lambinus. SCHEFFER.

6 *Subacti*] Sic veteres Edd. *ſubjecti* Schefferiana. male.

1 *Gn. Bebio Pamphilo*] Ald. Arg. Aſul. *Cn. Bebio Tamphilo.* Pariſſ. *Cn. Bæbio P.* Antv. 2. *G. Bæbio P.* lege *Cn. Bæbio Tamphilo* ex Livii L. XXXIX, 56. Sæpiſſime autem nomen *Tamphili* depravatum fuiſſe in *Pamphilum* patet ex Doctorum VV. Commentariis ad Faſtos A. U. C. DLXXI.

2 *Procelloſa tempeſtate*] Memorantur & hæc Livio Lib. XL. C. 2. SCHEFFER.

3 *Facta, ſigna*] L. *tempeſtas, ſtrage in u. factâ, &c.*

Stra-

jecit: [5] Signa in circo maximo [6] cum columnis evertit: Faſtigia templorum aliquot à culmine abrupta diſſipavit. Mulus tripes Reate natus. Ædes Apollinis Cajetæ fulmine [7] ictæ. In area Vul- A. U. 572

Strages enim non dejecit ſigna in Capitolio, ſed tempeſtas. Livius dixit *Atrox cum vento tempeſtas coorta, multis ſacris profaniſque locis ſtragem fecit: ſigna ænea in Capitolio dejecit &c.* Vel, quod malim, poſt *facta* ponenda eſt major diſtinctio, & vox *tempeſtas* ſubaudienda eſt in *dejecit*. Sic C. III. *Terra ſanguine manavit, & concrevit*, ſcilicet *ſanguis*. Apulejus L. I. Metam. p. 104. Ed. Elm. *Dei medici baculo, quod ramulis ſemiamputatis nodoſum gerit*, nempe *Deus*. Sulpitius Severus Hiſt. Sac. L. I. C. 18. *Si quis ſervum proprium ſervamve percuſſerit, exque eo ictu obierit*, ſcilicet *ſervus ſervave*. Hyginus Fab. 191. *Cujus corpus aquam cum tetigiſſet, facta eſt colore aureo*, nempe *aqua*. Quod mutari non debebat. Hoc etiam modo intelligendus eſt Valer. Maximus L. I. C. 6. §. 9. qui vulgo corrupte legitur. *Deorum ſpreto monitu, excandeſcunt*, ſcilicet *Dii*. Nam in MSStis eſt *Deorum ſpreti monitus*, vel *D. præmonitus*, aut *Deorum Spiritus*. Niſi malimus *Deorum monitus* capere pro *Dii monentes*. Plura utriuſque locutionis exempla ſi quis videre cupiat, adeat Grammaticos.

4 *In Capitolio dejecit*] Locus hic non ſatis integer videtur. Deeſt certe inter hoc & ſubſequens, quod memoratur Livio, prodigium. De ſignis pluribus, quibus ornatum fuit Capitolium, diligenter egit Rycquius, qui videri debet. SCHEFFER.

5 *Signa in Circo Maximo*] Nam & hic ſignis variis fuit ornatus. Meminerunt veteres. IDEM.

6 *Cum columnis evertit*] Addit Livius, *quibus ſuperſtabant*, quod neſcio an exciderit apud noſtrum. Abeſſe profecto vix poteſt, quoniam alias de columnis aliis poſſet accipi locus. Cæterum columnis ſigna imponi conſueviſſe apud veteres, notatum pridem iis, qui de Statuis egere. IDEM. Male Vir Doctus hinc abeſſe vix poſſe opinatur verba *quibus ſuperſtabant*. Sic enim C. 77. & C. 109. *ſigna aurata cum capite columnaque*.

7 *Fulmine ictæ*] Cur *ictæ*, ac non *icta*? Utrum deeſt *Formiis*;

8 Vulcani, & Concordiæ 9 ſanguinem pluit. 10 Haſtæ Martis motæ. Lanuvii ſimulacrum Junonis Soſpitæ lacrymavit. Peſtilentiæ 11 Libitina non ſufficit. Ex 12 Sibyllinis ſupplicatum,

miis, quod legitur apud Livium, locuſque ſic ſcribendus? *Ædes Apollinis Formiis & Cajetæ fulmine ictæ.* Ita puto, & vide; quæ Cl. Gronovio notantur dicto Livii loco. Sigonius ibidem laudans iſta Obſequentis verba, tali modo edit: *Ædes Apollinis Cajetæ de cælo tacta*, pro eo, quod in noſtro eſt, *fulmine ictæ*. Unde hoc acceperit, non poſſum divinare. SCHEFFER. Sigonius ad Livium L. XL. C. 2. leg. *icta*, Livium ex noſtro corrigens. *Icta* hic ſcribendum eſſe etiam putarunt Scaliger, & Heinſius.

8 *Vulcani & Concordiæ*] Non una fuit area; ſed duplex, id quod conſtat ex cap. antecedenti. Rem ipſam habet Livius Lib. XL. cap. 19. SCHEFF.

9 *Sanguinem*] Hæc acciderunt, P. Cornelio Cethego, M. Bæbio Tamphilo Coſſ. A. U. C. DLXXII.

10 *Haſtæ Martis*] Apud Livium vox *Martis* non comparet, adjicienda fortaſſis ex noſtro, cum cætera inter ſe conveniant. Haſtas porro iſtas accipio, quæ ſimulacri vice priſco more in templis erant collocatæ. Conſulendus eſt Juſtinus Lib. XLIII. cap. 3. item Alexand. ab Alex. VI. cap. 26. ibique Tiraquellus & Colerus. De motu earum, & Senatusconſulto ob id fieri ſolito, vide Gellium Lib. IV. cap. 6. SCHEFFER. Videndi omnino ſunt Celeb. J. Perizon. Differt. III. p. 224. & Ampl. Cuper. Apoth. Hom. p. 23.

11 *Libitina non ſufficit*] Imo, *ſuffecit*. Hoc autem vult, tam frequentia fuiſſe funera, ut juſta ſolemnia eis fieri non potuerint. Simili modo c. 65. *Gravi peſtilentia hominum boumque cadavera, non ſufficiente Libitina, cum jacerent.* Vides, cadavera hic jacuiſſe inſepulta. Sumſit haud dubie ex Livio, qui utroque loco ita loquitur, ubi commemorat, quæ noſter habet, de Libitina. IDEM. L. *Suffecit*, cum Cl. Scheffero, & Ed. Par. 3. Optime autem hic locus poteſt explicari ex Ovidii L. VII. Metam. v. 613.

Nec locus in tumulos, nec
ſufficit arbor in ignes.

Adde Phædr. L. IV. F. 19.

12 *Ex Sibyllinis*] Puta, *libris.*

tum, cum [13] ſex menſibus non pluiſſet. [14] Ligures prælio victi, deletique. *Lycoſt*. Peſtis urbem & villas invaſit, quæ adeo urbem exhauſit, ut vix in Sardiniam contra defectionem Corſorum exercitus conſcribi potuerit. Sex menſibus nunquam pluit.

LXI. *Q. Fulvio*, [1] *Cn. Manlio*, *Coſſ*. A. U. 574

NImbis continuis in Capitolio ſigna aliquot [2] dejecta. Fulmine Romæ & circa plurima decuſſa. [3] In lectiſternio Jovis terræ motu

bris. Res eſt notiſſima. Solebant enim eos libros adire ſolenniter Romani in omni caſu graviore, quia perſuaſum vulgo volebant, fata civitatis continere, atque adeo monſtrare contra eos caſus remedia certo valitura, ne unquam civibus, quantiscunque etiam in malis ſpes & animus deeſſet. Vide Alex. ab Alex. Lib. III. cap. 16. ibique Tiraquellum. SCHEFFER.

13 *Sex menſibus*] Sic plane Livius Lib. XL. c. 29. IDEM.

14 *Ligures ---- deletique*] Hæc ſunt Obſequentis, non Lycoſthenis verba, cujus nomine male in Ed. Scheff. circumferuntur.

1 *Cn. Manlio*] Ald. Aſul. Pariſſ. Antvv. Tornæſ. *C.* ſed legi debere *L.* patet ex Faſtis A. DLXXIV. & Livio L. XL. C. 43. V. Pighii Annal. T. 2. p. 337.

2 *Dejecta fulmine*] Perperam: debent enim à ſe mutuo disjungi commate, & vocabulum *fulmine* ad ſequentia referri. Ita certe habet Livius Lib. XL. c. 45. ubi cætera commemorantur; ipſaque res & conſuetudo loquendi abunde demonſtrant. SCHEFFER. *Dejecta. Fulmine*] Ita cum Scheffero, & Heinſio diſtinxi. Antea male edebatur *dejecta fulmine.*

3 *In lectiſternio Jovis*] Livius non addit, cujus fuerit lectiſternium: ſed L. XL, 59. unde hoc caput deſumptum eſt, hæc refert: *Terra movit in foris publicis, ubi lectiſternium erat. Deorum capita, quæ in lectis*

motu Deorum capita ſe converterunt. [4] Lana cum integumentis, [5] quæ Jovi erant appoſita,

lectis erant, averterunt ſe. Unde forſan commode legi poſſet *Lectiſternio in foris &c.* id eſt, quando lectiſternium erat. Sic C. 87. *Diſſenſione* C. 107. *Ludis.* C. 130. *Latinis*: & *Luſtratione.* Plura qui cupit, adeat viri ſummi J.F. Gronovii notas ad Livium L. II. C. 36. *Ludis mane ſervum*, & Eruditiſſimum Virum, ac de me meisque ſtudiis optime meritum, J. Perizonium ad Sanctii Minervam L. IV. C. 4. §. 28.

4 *Lana*] Pari modo legitur & apud Livium Lib. XL. c. 59. Sed hæc lana Jovis mihi quidem eſt incognita. An ſcribendum *Læna?* Lænam eſſe veſtimentum, quo utebantur ituri ad cœnam è balneo, pridem docuit Cl. Ferrarius Par. II. Rei Veſtiar. c. 9. Id porro mirifice convenit huic loco, cum lectiſternium nil fuerit aliud, quam cœna; quam præbebant diis diſcumbentibus in lectis. Sed & alias non inſolens, diis ſua quædam dare veſtimenta. Vide ſaltem Val. Max. Lib. I. c. I. ext. 3. Neque multum fuit diverſum *Laneum pallium*, cujus ibi facit mentionem ipſe, & Cicero III. de Nat. cap. 34. Nam lanea vincula in deorum pedibus, de quibus egimus ad Fr. Petronii Dalmaticum p. 97. qui huc pertineant, non diſpicio. Nannius tamen *lanam* putavit capiendam de ſtemmate. Verba ejus Lib. VII. Miſc. *Omnes dii ſtemmatis ſolebant coli. Eſt autem ſtemma, teſte Sophocle interprete, lana ramo circumvoluta* &c. *Deorum autem ſimulacra hujuſmodi ſtemmatis integi ſolere, apud Julium Obſequentem invenias, ubi inter prodigia refertur ea ab ſtatuis decidiſſe.* Subdit dein verba noſtri. SCHEFFER.

5 *Quæ Jovi erant appoſita*] Corrigendus ex his Livius, apud quem habent etiam noviſſimæ editiones, *quæ Jovi oppoſita fuit*, cum ſit legendum, *appoſita fuit.* *Apponere* in re veſtimentorum, eſt *operire, injicere, contegere*, ut ſit ſententia, Jovem ea læna cæteriſque fuiſſe veſtitum, ſeu amictum. IDEM. *Lana.* Non recte Cl. Schefferus hic, & in Livio reponere conatur *Læna.* Nam *lana* ſignificat *laneam vittam*, qua Dii, & omnia ſacra diebus feſtis velabantur. V. Magnum Grævium ad Heſiodi Theogon. p. 126. & Ampliſſ. Cuperum in Apotheoſi Hom. p. 110. Feſtum in V. *La-*

ta, decidit. De menſa oleas mures [6] præroſerunt. *Lycoſt.* De Celtiberis triumphatum. Res in Hiſpania feliciter geſtæ. Et cum Liguribus proſpere pugnatum.

Lanea effigies & *Donatica.* Martian. Capellam p. 17. Pro *erant* Nannius in Miſcellan. P. 212. *erat.* ut apud Livium *fuit* legitur. Hæc ſcripſeram, cum mihi Humaniſſimus Vir, P. Burmannus indicat, Cuperum in Epiſtola ad ſe data corrigere, *Lanx cum integumentis, q. j. erat a.*, & apud Livium *Lanxque c. i., q. j. appoſita fuit.* Præterea Ampliſſimum Virum hæc integumenta ſumere pro operculis, quibus lances opertæ in epulis apponebantur. (V. tamen C. 112.) Vel etiam pro veſte ſeu ſtragulis; quibus menſa, de qua paullo inferius fit mentio, erat ſtrata. Quæ conjectura, ſi non vera, certe admodum eſt probabilis. Verbum *Apponi* quam frequenter occurrat in epulis earumque apparatu, notum eſt. De veſtibus tamen ac tegumentis aliquando etiam dici, patet ex N. Heinſio ad Ovidii Epiſt. IX. v. 60.

Et ſolidis gemmas appoſuiſſe toris.

Quid ſi Pro *integumentis* legas *intrimentis* ſeu ἐμβρωματίοις, ἐνθρυπτοῖς? Qua voce uſus eſt Apulejus L. x. Metam. p. 244. Ed. Elm. *coquus, qui ſavidiſſimis intrimentis ſuccuum pulmenta condita vapore mollibat.* Verum pro hac conjectura, tanquam pro aris & focis, pugnare nolim.

6 *Præroſerunt*] Livius habet, *præguſtarunt*, quod convenientius rei magiſque prodigium declarat. Mures enim Jovis præguſtatores eſſe, ſingulariter videbatur obſervandum. SCHEFFER. Nulla hic mutatione opus eſt. Sæpiſſime ita noſter, aliique: Nam proprie de muribus dicitur aliquid comedentibus. Sic Cap. 79. *Aurum ſacrum mures adroſerunt.* Cicero L. I. Divin. C. 44. II. C. 27. Phædrus L. I. F. 22.

A.U. 575

LXII. M. Junio, [1] Gn. Manlio, Coſſ.

INcendio circa forum cum plurima eſſent deuſta, ædes Veneris [2] ſine ullo veſtigio cremata. Veſtæ penetralis ignis extinctus. Virgo, juſſu M. Æmilii Pontificis Maximi flagro cæſa, negavit ulterius [3] interiturum. [4] Supplicationibus habitis in Hiſpania & Hiſtria bella proſpere adminiſtrata.

1 *Gn.*] Aſul.Pariſſ. *Cn.* Lege *A.* ex Livio, & Faſtis. V. Pigh. Annal. T.2. p.341.

2 *Sine ullo veſtigio cremata*] Sic cremata, ut ne quidem ullum ejus reliquum maneret veſtigium. Opponitur enim præcedenti *deuſta*, quod noſtro uſurpatum de iis, quæ incendio quadamtenus ſunt læſa. Cæterum hæc prodigia cum initio Lib. XLI. apud Livium periere. SCHEFFER.

3. *Interitorum ſupplicationibus*] Prava lectio. Emendo, *ulterius interiturum. Supplicationibus habitis, in Hiſpania* &c. *Interire*, hic, *extinctum iri*. Senſus. Promiſit ſe daturum operam, ne unquam in poſterum extinguatur. IDEM.

Pariſſ. *Interitum* pro *interiturum*, uti recte Pighius & Schefferus emendarunt. Scaliger conjecerat *introituram*. Pro *cæſa*, *negavit* Heinſius *cæſa necatur*; reliqua aſteriſco notabat. Bene etiam ſequentia diſtinxit Schefferus, ponendo punctum poſt *interiturum*; ut exarari curavi. V. Livium L. XXVIII. C. 11. *Ignis in æde Veſtæ extinctus: cæſaque flagro eſt Veſtalis, cujus cuſtodia noctis ejus fuerat, juſſu P. Licinii Pontificis. Id quamquam &c.* Adde H. Ciofan. ad Ovidii Metam. L. XV. p. 299.

4 *Supplicationibus*] Baſ. 2. Gryph. Antv. 2. *Supplicatoribus.*

LXIII.

LXIII. *C. Claudio Pulchro, T. Sempronio Graccho, Coſſ.* Lycoſt.

LApis ingens in agro Cruſtumino in lacum Martis de cœlo cecidit. Puer trucis corporis in agro Romano natus. Anguis quadrupes viſus. Capuæ multa in foro ædificia de cœlo tacta. Puteolis duæ naves fulminis ictu concrematæ. Lupus Romæ interdiu cum Collina porta intraſſet, per Eſquilinam magno conſectantium tumultu evaſit. Eorum prodigiorum cauſa, Conſules majores hoſtias immolarunt, & diem unum circa omnia pulvinaria ſupplicatio fuit. Hiſtrorum agri à Romanis depopulati ſunt. Neſatium oppidum à Junio & Manlio oppugnatum. Mutila & Faveria vi captæ, & deletæ. In Sardinia res proſpere geſtæ. Ilienſes & Ligures ſunt devicti. In Cruſtumino avis, quam ſanqualem vocant, ſacrum lapidem roſtro portavit. Bos in Campania locutus. Vacca ænea Syracuſis ab agreſti tauro inita, ac ſemine aſperſa. In Cruſtumino diem unum in ipſo loco ſupplicatio fuit, & in Campania bos alenda publice data: Syracuſanumque prodigium expiatum, editis ab aruſpicibus Diis, quibus ſupplicaretur. Pontifex eo anno etiam mortuus eſt.

A. U. 577

LXIV. [1] C. Claudio, L. Petellio, Coſſ.

CUm immolaſſent victimas [2] Conſules, jecur extabuit. Cornelius [3] ex monte Albano rediens, [4] membris captus ad aquas Cumanas mortuus. [5] Petellius contra Ligures dimicans occiſus eſt. *Lycoſt.* Fax in cœlo viſa. Gabiis Apollinis templum & privata ædificia plura, Graviſcis murus portaque de cœlo tacta. Ea patres procurari, uti Pontifices cenſuiſſent, juſſerunt. Ligures victi, & Sempronius Sardos perdomuit.

1 *C. Claudio &c.*] Ex Livio & Faſtis ſine hæſitatione ſcribendum eſt, *Cn. Cornelio*, *Q. Petilio*, vel *Petillio*. V. Commentar. ad Faſtos A. U. C. DLXXVII.

2 *Conſules*] Cn. Cornelius & Q. Petilius. Sic enim vocantur Livio Lib. XLI. c. 14. Quod propterea noto, ut oſtendam, non convenire nominà Conſulum hic appoſitorum cum Livianis, atque ita fieri multis aliis in locis. Sæpe ſub eoſdem referri Conſules, quæ ſub aliis & pluribus acciderunt. Ut credam, Obſequentis male deſcripta, certe à ſciolis interpolata plurimum ad nos veniſſe. Sane mox in textu ipſo vocatur *Cornelius*, qui in lemmate eſt *Claudius*; quod abunde arguit, quod dixi. SCHEFFER.

3 *Ex monte Albano rediens*] Ubi ſolenniter ſacrificia facere Conſules conſueverunt. Vide Roſin. IV. Ant. cap. 17. IDEM.

4 *Membris captus*] Uſu membrorum privatus, eo morbi genere, quod apoplexiam medici appellant. Ideo Livius ſcribit, concidiſſe. Vid. ipſum Lib. XLI. cap. 16. IDEM.

5 *Petellius*] Livio eſt *Petilius*, ut jam dixi. Et ea ſcriptio haud dubie rectior, cum ſit convenientior origini. Vide caput ejus 14. IDEM.

LXV.

LXV. *M. Lepido*, [1] *Q. Mucio*, *Coſſ.* A. U. 578

GRavi peſtilentia hominum, [2] boumque cadavera, non ſufficiente Libitina, [3] cum jacerent, [4] vulturius non apparuit. Celtiberi deleti. *Lycoſt.* Et Baſternarum gens ferociſſima, autore Perſa Philippi filio, ſine ulla pugna, vel aliquo hoſte, everſa eſt.

LXVI. *Sp. Poſthumio Paulo*, *P. Mutio Scævola*, *Coſſ.* Lycoſt.

IN Vejenti agro biceps puer natus, & Sinueſſæ unimanus. Oxini puella cum dentibus. Arcus interdiu ſereno cælo ſuper ædem Saturni in foro Romano intentus. Tres ſimul ſoles

1 *Q. Mucio*] In Faſtis *P. Mucius* nominatur, uti etiam in Caſſiodoro: unde Sigonius in Livio L. XLI. C. 19. pro *Q.* repoſuit *P.* V. etiam Pighium Ann. T. 2. p. 352. Hæc tamen valde incerta ſunt; & mallem in utroque loco retinere *Q.* Obſequens enim Livium exſcripſit.

2 *Boumque*] Poſſit videri, eſſe compendium vocabuli *brutorumque*; quia tamen Livius quoque ita jungit, uti ex verbis ejus liquet, quæ mox proferentur, nihil hic mutandum, ſed per *boves* omne genus pecoris armentique intelligendum. SCHEFFER.

3 *Cum jacerent*] Inſepulta ſcilicet, terrave obruta. De vocabulo *jacere* aliquid ad Phædrum noſtrum diximus. IDEM.

4 *Ulterius non apparuit*] Hæc inepta eſt ſcriptura, Repone, *vulturius*, pro *ulterius*. Livius Lib. XLI. c. 21. ubi memorat hæc ipſa: *Satis conſtabat, nec illo, nec priore anno, in tanta ſtrage boum hominumque, vulturium uſquam viſum.* IDEM.

ſoles effulſerunt. Faces eadem nocte plures per coelum lapſæ ſunt in Lanuvino. Apud Cærites anguis in oppido jubatus, aureis maculis ſparſus apparuit. In agro Campano bos locutus, & in Sabinis terræ motus ingens factus eſt. Carthaginenſes eodem anno cum Græciæ urbibus adverſus Romanos, Perſeo ſollicitante, conſpiraverunt.

LXVII. *L. Poſthumio Albino, M. Popilio Lenate, Coſſ.* Lycoſt.

LAnuvii claſſis magnæ ſpecies in cœlo viſæ. Priverni lana pulla terra enata. In Vejenti apud Rementem lapidatum. Pomptinum omne velut nubibus locuſtarum coopertum. In Gallico agro, qua induceretur aratrum, ſub exiſtentibus glebis piſces emerſerunt. Ob hæc prodigia libri fatales inſpecti, & ſupplicatio prodigiis expiandis facta. In Ætolia pernicioſæ ſeditiones propter ingentem æris alieni vim ortæ. Perſeus bellum in Romanos paravit. In Liguribus, in agro Stellati pugnatum, ad oppidum Caryſtum: ubi decem millia hominum cæſa ſunt, vincentibus Romanis.

LXVIII. *C. Popilio Lenate, P. Ælio Ligo, Coſſ.* Lycoſt.

SAturniæ ſanguine per triduum in oppido pluit. Calatiæ aſinus tripes natus. Taurus cum quinque vaccis uno ictu fulminis exanimati. Oxini terra pluit. Horum prodigiorum cauſa ſupplicatio in unum diem inſtituta, & habitæ feriæ ſunt. Iſſenſium agri hoc anno miſere depopulati ſunt, ac nihil memoratu dignum apud Romanos eo tempore geſtum eſt.

LXIX. *Q. Martio Philippo* II, *Q. Servilio Cæpione, Coſſ.* Lycoſt.

ANagniæ fax in cœlo conſpecta; bos fœmina locuta. Minturnis per eos dies cœli ardentis ſpecies affulſæ. Reate pluit lapidibus. Cumis in arce Apollo triduum ac tres noctes integras lacrymavit. Romæ in æde Fortunæ anguis jubatus à compluribus viſus. Palma in area enata. Sanguine interdiu pluit. Fregillis in domo L. Atrei haſta, quam filio militi emerat, interdiu plus horas duas arſit: ita tamen, ut nihil ejus amburerct ignis. Horum prodigiorum cauſa poſt ſupplicationem victimis majoribus circa omnia pulvinaria fa-

cta ſacrificia. Perſeus Rex in Thracia feliciter pugnavit, victis Dardanis, & ſubactis Illyriis.

A.U. 586 LXX. [1] Q. Æmilio Peto, M. Julio, Coſſ.

[2] ROmæ aliquot loca ſacra, profanaque [3] cœlo tacta. Anagniæ terra pluit. [4] Lavinii [5] fax ardens in cœlo viſa. Calatiæ in agro publico per triduum, & duas nocteis [6] ſanguis manavit. Rex Illyrici Gentius, & Macedoniæ Perſes devicti.

1 *Q. Æmilio Peto &c.*] *Pæto* Pariſ. Lege cum Livio L. XLV 16. & Faſtis A. DLXXXVI. *Q. Ælio Pæto, M. Junio.* V. Pigh. Ann. T. 2. p. 383.

2 *Romæ aliquot*] Habet hæc Livius L. XLV. c. 16. SCHEFF.

3 *Cœlo tacta*] Suſpicor, ſcripſiſſe noſtrum, *è cœlo tacta*, præpoſitionem vero interceptam eſſe à littera proxime præcedente in vocabulo *que*. Vide, quæ notavi ſupra c. 55. Sic Virgilius 1. Ecl. v. 17. *De cœlo tactas memini prædicere quercus.* Ubi Servius: *Tacta, id eſt, afflata leniter fulmine, & Cicero: Tactus eſt ille, qui hanc urbem condidit, Romulus.* IDEM. F. *de cælo t.* ut Livius, & Obſequens ſemper loquuntur. Nusquam *cælo* vel *e cælo*, quod placet Cl. Scheffero, inveni. *Ictus e cælo* occurrit apud Ciceronem L. 1. Divin. C. 43.

4 *Lavinii*] Ald. Aſul. *Lavini.* Recte Celeberr. Perizonius legit *Lanuvii* ex Livio. V. ejus Animadv. Hiſt. p. 324. atque ita etiam citat Fromondus ad Senecæ Nat. Quæſt. L. 1. c. 1. *Talis fuit forma ejus &c.*

5 *Fax ardens*] Livius ſimpliciter ſic ait: *fax in cœlo viſa erat.* Poſſit itaque illud *ardens* noſtri otioſum aut temere adjectum videri. Verum ſecus eſt, quod ex eis liquet, quæ jam olim annotavimus ad Phædrum. SCHEFFER.

6 *Sanguis manavit*] E terra ſcilicet, ut alibi clarius pleniuſque loquitur. Vide cap. ſeqq. 71. & 109. IDEM. Immo vero e foco M. Valerii, civis Romani. V. Liv. L. XLV, 16.

LXXI.

LXXI. *M. Marcello*, [1] *P. Sulpitio*, *Coſſ.* A.U. 587

IN Campania multis locis terra pluit. [2] In Præneſtino cruenti ceciderunt imbres. Vejenti lana ex arboribus nata. [3] Tarracinæ in æde Minervæ mulieres tres, quæ [4] operatæ ſe-

1 *P. Sulpitio*] Scribe *C.* ex Liv. L. XLV, 44. & Commentariis ad Faſtos.

2 *In Præneſtino*] Scil. *agro.* Vide infra cap. 90. SCHEFFER.

3 *Tarracinæ*] Sic Pariſſ. non *Terracinæ.* Recte. Semper ita ſcribi oportet. V. Strabon. L. v. p. 233. Ed. Pariſ. Stephanum, alioſque.

4 *Operatæ*] Solennis vox de iis, qui ſacra faciunt: quod oſtendit pluribus Barnabas Briſſonius in Formulis Antiquis. Itaque hoc vult, finitis ſacris ibi conſediſſe. SCHEFFER. Ergo intelligit Cl. Schefferus, illas mulieres ſtantes ſacra de more feciſſe. Verum hoc non velle Obſequens videtur, ſed mulieres eſſe exanimatas, dum operabantur. Quo ſenſu hoc participium ſæpe ſumi notum eſt. Ovid. L. III. Am. Ar. v. 635.

Cum ſedeat Phariæ ſiſtris operata juvencæ.

Gratius Cyneg. v. 42.

Sic operata ſuo ſacra ad Bubaſtia lino
Velatur ſonipes feſtivi turba Canopi.

Mela Lib. III. C. 5. & paſſim. Præterea in ſupplicationibus, ſimilibuſque ſacris ſedebant: unde C. 72. *Populus circa compita ſacellaque operaturus ſederit.* Quod etiam male explicat Vir Doctus. Immo hæc eſt cauſſa, cur in ſacris Iſidis id ſolenne eſſet. V. J. Broukhuſius ad Tibulli L. I. El. 3, 30.

Ante ſacras lino tecta fores ſedeat.

Et, qui ante eum hoc oſtendit, Ingenioſiſſimus & Nobiliſſimus Vir N. Heinſius ad Ovidii Amor. L. II. El. 13.

Sæpe tibi ſedit certis operata diebus,
Quis cingit lauros Gallica turba tuas.

Gallicam turmam vel turbam, quam *Phariam* appellat Tibullus, videtur vocare Ovidius Iſidis ſacerdotes a comparatione

ſedebant, fulmine exanimatæ. 5 Ad locum Li-

& ſimilitudine, quam habuere cum ſacerdotibus Cybeles, juxta quoſdam ejuſdem, quæ Iſis. Illi autem ſine dubio ſtatis diebus aram & reliqua Iſidis ſacra lauru ornarunt; ut in aliorum Deorum feſtis aras ceteraque frondium coronis cingi mos erat. Hoc ſenſu Apulejus L. XI. Metam. p. 271. Ed. Elm. dicit. *Dum magno Deo* (Oſiridi) *coronas exaptat.* Laurus vero Iſidi propria fuit. V. in Ara marmorea apud Gruterum p. LXXXII. & in Boiſſardi Tabula p. MLXXIII. Illam enim Iſidi attribuerunt, quia vaticiniis, ut Cybele, præeſſe credebatur. Hinc apud Ciceron. L. I. Divin. in verbis Ennii occurrunt *Iſiaci conjectores*, & Senec. de Vita B. C. 27. *Cum laurumque linteatus ſenex, & medio lucernam die præferens, conclamat, &c. concurritis, & divinum eum eſſe adfirmatis.* Talis Iſiacus conjector laurum manu dextra gerens, cernitur in Sponii Miſcellan. Erud. Antiquit. Huc forſan pertinet quoque locus Ælii Lampridii in Severo C. 26. *Iſium ornavit, additis ſignis & Deliacis & omnibus myſticis.* ut ſint ſigna Apollinis ſignis ſimilia. Videndum tamen, an non corruptus ſit Ovidii verſus, & poeta de anſere loquatur, de quo idem L. I. Faſt. v. 453.

Nec defenſa juvant Capitolia, quo minus anſer
Det jecur in lances, Inachi vacca, tuas.

Sed jam plus ſatis ſuper hoc loco. Ad Obſequentem revertamur.

5 *Ad locum Libitinæ*] Suſpicor ſcribendum eſſe, *ad lucum Libitinæ*, ſeu potius *ad lucum Lubentinæ.* Lubentina inter Veneris erat cognomenta, quæ colebatur in luco, cujus mentionem facit Onuphrius in Regione Urbis XIV. Tranſtiberina. Ipſum vide p. m. 213. Eadem & *Libentina* dicebatur, quomodo *lubere* & *libere*, *lubido* & *libido* promiſcue uſurpantur. Gyraldus Syn. 13. de Diis: *Veneri Libentinæ lucus Romæ fuit, ut Feſtus ait.* Ubi Feſtus hoc tradat, hactenus invenire non potui. Conſtare tamen ex collatione loci hujus cum noſtro videtur, *Lubentinam, Libentinam Libitinam* non diverſas fuiſſe, ſed eandem, de quo dubitabat Gyraldus, ac propterea in nomine quidem ejus apud noſtrum nil mutandum. Dionyſius Halic. Lib. IV. ubi de nummo ob recens natum dari ſolito: *illatus in ærarium*

Libitinæ in ſtatua equeſtri ænea, [6] ex ore & pede aqua manavit diu. Galli Ligures deleti. [7] Comitia cum ambitioſiſſime fierent, & ob hoc Senatus in Capitolio haberetur, milvus volans, muſtelam raptam de cella Jovis, [8] in medio conſeſſu patrum miſit. Sub idem tem-

varium Veneris in luco ſitum, quam Libitinam (Λιβιτίνην) *appellant.* Ubi habes ejus quoque lucum. SCHEFFER. Lege cum Cl. Scheffero *lucum*, quomodo etiam, vel *lacum* conjecerat Heinſius. Verum, quod Schefferus dicit, Dionyſium Halycarn. narrare, nummum ob recens natum dari ſolitum inferri in ærarium Veneris in luco ſitum, neſcio, quid ſibi velit. Contrarium enim refert Dionyſ. Nempe nummum dari debuiſſe pro ſingulo infante nato in ærarium Ilithyiæ: εἰς δὲ τὸν τῆς Ἀφροδίτης ἐν ἄλσει καθιδρυμένον, ἣν προσαγορεύουσι Λιβιτίνην, ὑπὲρ τῶν ἀπογινομένων i. e. *pro mortuis.* Huc facit, quod Pythagoras dixerit, duas eſſe *Veneres, unam ſupernam, & alteram Libitinam*, teſte Lutatio ad Statii Thebaid. L. IV. v. 527.

> *Stygiæque ſeveros*
> *Junonis thalamos, & mœſta*
> *cubilia cerno.*

Plutarch. Quæſt. Rom. C. 23. Διὰ τί τὰ περὶ τὰς ταφὰς πιπράσκουσι ἐν τῷ τεμένει (luco) τοῦ Λιβιτίνης, νομίζοντες Ἀφροδίτην εἶναι τὴν Λιβιτίνην.

6 *Ex ore & pede*] Cujus? num inſidentis equo, an ipſius equi? Nam equeſtris ſtatua utrumque junctim notat. Ego crediderim, equum potius, quam hominem intelligendum. Ac fortaſſe fuit apud noſtrum quondam, *ex ore & pede equi*; ſed illud *equi* periit, quia ſequebatur mox iiſdem pæne litteris vox *aqua.* SCHEFFER.

7 *Comitia cum ambitioſiſſime fierent*] Id eſt, cum magno ambitu in comitiis peterentur honores. Genus loquendi haud vulgare. *Ambitioſe facere* uſurpavit pari modo Cicero alicubi. IDEM.

8 *In medio conceſſu*] Perperam. Scribendum eſt, *in medio conſeſſu.* Quomodo & in Argentoratenſi editione legitur, a Rhenano adornata. (ceteriſque Edd. antiquis) Vidit etiam Freinshemius. Ideo in Supplemento Liviano Lib. XLVII. *Eo* (in Capitolium) *ſe milvus avis intulit, raptamque de cella Jovis muſtelam in medium*

tempus ædes Salutis de cœlo tacta. In colle Quirinali [9] ſanguis terra manavit. Lanuvii fax in cœlo nocte conſpecta; fulmine pleraque [10] diſcuſſa. [11] Caſſini & ſol per aliquot horas noctis viſus. [12] Theani Sidicini puer cum

dium conſeſſum miſit. Ex Obſequente hoc & alia id genus pleraque habere, certum eſt, mihique privatim cognitum peculiari argumento. Quod autem pro *in medio conſeſſu* maluit, *in medium conſeſſum*, in eo ſuum ſecutus eſt arbitrium, nec eo magis aliquid in lectione noſtri immutandum. Conſueviſſe namque veteres præpoſitioni *in* hunc quoque caſum addere, ubi vulgo caſus additur quartus, pridem ad fragmentum Petronii Tragurianum à me annotatum eſt. IDEM.

9 *Sanguis*] Pariſſ. *ſanguine*, ut *terra* ſit caſus rectus. C.109. *Fæſulis ſanguine terra manavit.* C.111. *terra ſanguine manavit.* Virgil. in Cul. v. 305.

Teucria cum magno manaret
ſanguine tellus.

Homerus ſæpe ῥέε δ' αἵματι γαῖα.

10 *Fulmine pleraque diſcuſſa*] Num legendum *decuſſa?* Ita certe ſolet locis aliis. Ut ſupra c. 61. *Fulmine Romæ & circa plurima decuſſa.* & mox cap. 74. *Fulmine pleraque decuſſa.* Eadem habentur verba c. 83. & 107. & 109. & 112. & 121. Cum ergo ſemper dicat *decuſſa*, vix eſt dubium, quin & fecerit hoc loco. SCHEFFER.

11 *Caſſini*] Plinius Lib. III. cap. 5. *Caſinum* mavult appellare, quod & Statius fecit. At pro lectione noſtri ſtat & Varro, qui videri poteſt. IDEM.

Caſſini &c.] An *eſt?* an vero alius urbis nomen excidit? Malim aſſentiri Scaligero, diſtinguenti *Diſcuſſa Caſſini, & ſ.* Pariſſ. *Caſſinii.*

12 *Theani Sidicini*] Plinio ſine adſpiratione ſcribitur. Idem docet, urbi huic id cognomenti datum, ut diſtingueretur a Theano Appulo, cum Sidicinum eſſet in Campania. Meminit & Strabo Lib. v. qui vocat Τέανον Σιδικινόν, quod Latine foret *Teanum Sidicenum.* SCHEFFER. Sine adſpiratione ſcribi debet. Nam ita apud omnes Geographos eſt. Idque etiam monuit Pintianus ad Melam L. II. C. 4. quamquam ille pro *Sidicino* apud Plinium male reponere conatur *Sindicenum.*

cum quatuor manibus, & totidem pedibus natus. [13] Urbe luſtrata, pax domi foriſque fuit.

LXXII. *Cn. Octavio, T.* [1] *Manlio, Coſſ.* A. U. 588

PEſtilentia fameque ita laboratum, ut ex Sibyllinis populus [2] circa compita, ſacellaque [3] operaturus ſederit. In æde Penatium val-

13 *Urbe ſtrata*] Non eſt dubium, quin *urbe luſtrata* ſcribi debeat. Ita mox c. 72. *Urbe luſtrata, nihil triſte accidit.* & c. 109. *Urbe luſtrata, Ptolemæus rex Ægypti Cyrenis mortuus.* Fit & alibi apud noſtrum mentio luſtrationis hujus, ubi & de ritu ipſo aliqua dicemus. SCHEFFER. Ald. Aſul. Pariſſ. aliæque *luſtrata*, ut bene emendavit Cl. Schefferus, quapropter etiam in textum recepimus.

1 *Manlio*] Baſ. 3. Torn. *Manilio.*

2 *Circa compita*] In quibus ipſis quoque ſacra ſolebant haberi, quod ex Compitaliciis ſacris eſt notiſſimum. SCHEFF.

3 *Operaturus ſederit*] Num ſcribendum, *operatus ſederit*? Videtur ita cenſuiſſe Freinshemius, nam in Supplemento ſuo ita ſcribit: *Peſtilentia ſic in urbe laboratum, ut ex Sibyllinis libris populus circum compita & ſacella operatus ſederit.* Atque ita ſupra quoque habuit, *mulieres tres, quæ operatæ ſedebant.* Nempe fuit hæc ſacrificantium conſuetudo apud veteres, ut durante ſacrificio ſtarent. Hunc eorum habitum oſtendunt omnes nummi veteres, omnia monumenta alia. Finito igitur ſacro, conſidebant. Niſi putes hic intelligendum conſeſſum ante ſacra expectantium ſacrificulos cum victimis rebuſque aliis neceſſariis, nec eſſe quidquam hic mutandum. Quo magis inclino, quia magis declarat ſtudia multitudinis ad ferendum malo publico remedium per ſuas ſupplicationes, de quo potiſſimum hic agitur, & ex quo magnitudo mali hic debet intelligi. IDEM. Vide ad Caput præcedens.

valvæ nocte ſua ſponte adapertæ, & lupi Exquiliis, & in colle Quirinali meridie apparuerunt, 4 exagitatique fuerunt. Urbe luſtrata, nihil triſte accidit.

A.U. 590 LXXIII. *T. Graccho*, [1] *M. Juventio*, *Coſſ.*

CApuæ nocte ſol viſus. [2] In agro Stellati fulgure vervecum de grege pars exanimata. Tarracinæ [3] pueri trigemini nati. Formiis

4 *Exagitatique fuerunt*] H. e. ejecti per inſequentes eos homines. Verbum proprium de feris, quas proſequuntur venatores. Ovid. III. Am. 662. *Et lepus hic aliis exagitandus erit.* SCHEFFER.

1 *M' Juventio*] Par. Antv. 2. *M. Inventio.* Sed ſcribi debet *M'. Juventio.* V. Pigh. Ann. T. 2. p. 403.

2 *In agro Stellati*] Stellates ager memoratur Ciceroni II. in Rullum. *Campum Stellatem* vocavit Suetonius in Julio, c. 20. Fuit autem duplex, unus in Campania, alter in Etruria. Feſtus: *Stellatina tribus non à Stellate campo eo, qui in Campania eſt, ſed eo, qui in Etruria, regione Capena, qua Tuſci profecti, eum Stellatem campum appellarunt.* Ita ſupplet, quæ deſiderantur apud Feſtum in Schedis, Onuphrius Lib. II. de Rep. Rom. qui eſt de Civitate Romana p. m. 513. SCHEF.

3 *Pueri trigemini nati*] Mirum, quod & hoc inter prodigia numeraverint, præſertim, poſtquam nobiles trigeminos, Horatios Curiatioſque celebrare Hiſtoriis ſuis cœperunt. Et dubito ſaltem, an non mendum ſit hoc loco, aut fortaſſe quid deſideretur. IDEM. Quis unquam hoc eſſe prodigium credat? cum ſæpius uno partu edi trigeminos doceat experientia; & diſerte teſtetur Plinius L. VII. C. 3. Tergeminos naſci certum eſſe Horatiorum Curiatiorumque exemplo: *ſupra inter oſtenta ducitur.* Recte itaque judicat Cl. Scheſſerus mendum aliquod ſubeſſe.

For-

miis duo ſoles interdiu viſi. Cœlum arſit. [4] Concii homo ex ſpeculo [5] acie orta combuſtus. Gabiis lacte pluit. Fulmine pleraque decuſſa in palatio. In templum Victoriæ cygnus [6] inlapſus, [7] per manus capientium effugit. Priverni puella ſine manu nata. In Cephalenia [8] turba in cœlo cantare viſa. Terra pluit.

Forſan fuit *tres gemina natura nati.* V. Cap. 111, 113. *Natura* fuit abſorptum a vocibus *gemina nati.*

4 *Concii*] Ubi hæc urbs ſita fuerit, ignotum eſt. Quapropter merito Cl. Burmannus, & Ampl. Cuperus locum ſuſpectum habent. Κοντὲς quidem meminiſſe Strabo videtur L. IV. p. 178. Ed. Par. ſed ibi conſulendus eſt Caſaubonus. Cuperus conjecit *Comi* vel *Cominii*; ſi modo A. U. C. DXC. ſuperfuit: nam A. U. C. CDLX. hoc oppidum a Romanis captum eſt, &, ut videtur, dirutum. V. Livium L. X. c. 39. &c. Plin. L. III. C. 12. Livius tamen Lib. XXV. 14. iterum meminit *Cominii Ceriti*, quæ urbs an eadem ſit præcedenti Cominio, neſcio. Nob. Heinſius *Antii* malebat, quod verum eſſe opinor.

5 *Ex ſpeculo acie orta*] Hæc aperte vitioſa ſunt. Lego, *ex ſpeculo face orta.* Per *facem* autem intelligo collectos radios ſolares, opera ſpeculi; quia facis inſtar valent ad rem quamlibet accendendam. Unde & Plinius Lib. 11. cap. 107. *Specula quoque concava adverſa ſolis radiis facilius etiam accendunt, quam ullus alius ignis.* SCHEFFER. *Facie toſta* Heinſius.

6 *Cygnus inlapſus*] Bene, de ave in eum locum ex improviſo delata. Nam & alias *labi* aves dicuntur. Ipſe Virgilius ſic loquitur Æn. I.

Ætherea quos lapſa plaga Jovis ales aperto
Turbabat cœlo ---

Notat iter avis ſubitum ex ſuperiori ad inferiora. SCHEFF.

7 *Per manus*] Vult, perſuaſum habuiſſe, quaſi manibus jam tenerent. Sic eleganter illud *per* uſurpat & Florus Lib. I. c. 13. *Per media hoſtium tela incolumis rediit.* IDEM.

8 *Turba in cœlo cantare viſa*] Hoc non intelligo; quomodo enim cantus ille potuit videri, maxime in cœlo? Num legendum eſt, *conſtare viſa?* Plauto

pluit. Procelloſa tempeſtate tecta diruta, ſtrageſque agrorum facta. [9] Crebro fulminavit. Nocte [10] ſpecies ſolis Piſauri adfulſit. Cære porcus humanis manibus & pedibus natus: & pueri quadrupedes, & [11] quadrumanes nati. [12] Ad forum Eſii

Plauto ſane; quod alias ſimul & junctim ſtare, uno verbo eſt *conſtare*. Sic enim Curcul. II. ſc. 3. v. 11. *Conſtant, conſerunt ſermones inter ſeſe drapetæ.* An illud *viſa* ideo à noſtro adhibitum, quod crederet, non fuiſſe cantum verum, ſed homines perſuaſiſſe ſibi, quaſi cantum audirent, viſos ſibi eſſe cantum audire, qui revera fuit nullus, aut ſaltem admodum incertus. IDEM. *Viſa* tentari non debuerat. V. Cicer. L. 1. Div. C. 24. & J. Perizon. Animadverſ. Hiſtor. C. 8. p. 325, 326. ubi pro *turba* legendum eſſe *tuba* optime conjicit; atque ita ſui libri margini adſcripſerat Heinſius. Pluribus exemplis confirmatam hanc correctionem videbis a Clar. Burmanno ad Ovid. Metam. L. xv. 784.

Terribileſque tubas, auditaque cornua cœlo.

9 *Crebro*] Cl. Burmannus hic quoque nomen urbis latere cenſet. F. *Crotone*, vel potius *Cremona*, aut *Cremone*. Malim tamen cum eodem legere *ſereno f.* ut C. 83, 107, 122. *Fulmine pleraque decuſſa ſereno.* Virgil. L. 1. Georg. v. 486.

Non alias cœlo ceciderunt plura ſereno
Fulgura ---

& paſſim.

10 *Species ſolis Piſauri adfulſit*] Bene. Alias ſimpliciter *Solem viſum* ſcribit. Ut initio capitis 73. *Capua nocte Sol viſus.* c. 71. *Caſſini & Sol per aliquot horas noctis viſus.* c. 86. *In Amiterno Sol noctu viſus.* & ſic aliis locis. *Adfulſit* autem, quia illa Solis ſpecies habebat ſimul aliquem fulgorem, ad modum aliquem veri, non apparentis Solis. SCHEFFER.

11 *Quadrumanes*] A *quadrumanis*, quomodo Virgilius *centumanis* uſurpavit. Eſt autem quadrumanis, qui manus habet quatuor. IDEM.

12 *Ad forum Eſii*] Hoc forum Eſii nuſquam alibi invenio. An ſcribendum *Æſii?* Strabo Lib. v. Ἐν δεξιᾷ δὲ τῇ ὁδῷ βαδίζοντι ἐκ τῶν Ὀκρίκλων εἰς Ἀρίμινον, Ἰντέραμνά ἐστι, καὶ Σπολίτιον, καὶ Αἴσιον. Sed ſic ſcri-

Eſii bovem flamma ex ipſius ore nata non læſit.

LXXIV. *P. Scipione Naſica*, [1] *Gn. Martio*, *Coſſ.* A. U. 591

Anagniæ cœlum nocte arſit. Fulmine pleraque decuſſa. [2] Fruſinone [3] bos locutus. Reate mulus tripes natus. Gn. Octavius legatus in Syria [4] per Lyſiam, tutorem

ſcribendum forte fuiſſet *in foro Eſii*. Nunc quia ſcribit, *ad forum*, magis inclino, ut credam, ſcribendum *Eſquilini*. Mentio hujus exſtat apud Appianum. IDEM. Conjeceram prius *Alſii*, vel *Æſii*. Nunc lego *ad fluvium Æſin* vel *Æſii*. *Æſis* vel *Æſium* non modo oppidum eſt; ſed etiam flumen, de quo adeundus eſt Cluverius in Italia Ant. L. II. C. 5. Intelligit Obſequens locum, ubi bos paſcebatur.

1 *Gn.*] Aſul. Pariſſ. *Cn.* Scribendum autem eſt *C.* ex Faſtis, aliiſque Auctoribus. V. Onuph. Panvin. L. I. Faſt. p. 144. Pro *Gn. Octavius* eædem Edd. *Cn.*

2 *Fruſinone*] A Lycoſthene eſt, quod in Baſ. 2. & Tornæſ. legatur *Fruſinona*; uti etiam infra C. 91. in iiſdem Edd. & Schefferiana *Crotona* ſcribitur: in antiquis vero *Crotone*. Utrumque probum eſt. In talibus enim Latini ex Græcorum Accuſativis fecere Nominativos. Sic pro *Crotonem* in Livio Lib. I. C. 18. MSS. habent *Crotonam*, teſte J. Fr. Gronovio. Adi quoque Munkeri Doctiſſimam Diſſertationem Hygino junctam.

3 *Bos locutus*] Vide, quæ de hac locutione boum notat Bochartus in de Animal. II. C. 14. p. 198. SCHEFFER.

4 *Per Lyſiam*] Non ipſum, ſed ad hoc utentem miniſterio cujuſdam Leptinis, qui eum confodit. Appianus de bellis Syriacis p. 117. Sæpe autem ipſi facere dicuntur apud bonos ſcriptores, qui quid faciunt per alios. Vide Sueton. Tiber. c. 22. & confer Tac. An. I. c. 6. ibique Lipſii notam. IDEM.

rem [5] Antiochi pueri, [6] in gymnaſio occiſus.

A.U. 597

LXXV. *L. Lentulo*, [1] *Q. Martio*, *Coſſ.*

PRocelloſa tempeſtate in Capitolio ædes Jovis, [2] & circa quaſſata. [3] Pontis maximi tectum cum columnis in Tiberim dejectum. In circo [4] Flaminio porticus [5] inter ædem

5 *Antiochi pueri*] Antiochi regis, tunc adhuc pueri. IDEM.

6 *In gymnaſio*] Ubi tum ungebatur. Ita docet Appianus ſupra indicato nobis loco. IDEM.

1 *Q. Martio*] Scribe *C. Martio*, ut omnes habent Edd. & Faſti. Scaliger in ora codicis ſui ſcripſit *Cn. Domitio.* Verum hunc cum Lentulo fuiſſe Conſulem nuſquam inveni.

2 *Et circa*] Ea, quæ circa ipſam erant ſita, vicina. Ita ſolet noſter. Ut c. 61. *Roma & circa plurima decuſſa.* Adde cap. 79. Livius Lib. IX. c. 23. *Nam & circa omnia defecerant.* Fragmentum Petronii. *Circa autem minores porcelli*, &c. SCHEFFER.

3 *Pontis Maximi*] Pontis hujus mentio non eſt obvia ubique. Tiberi impoſitum fuiſſe, liquet ex hoc loco. At Publius Victor, qui pontes cæteros ejus fluminis memorat, hujus mentionem facit nullam, niſi forte aliud quoque habuit nomen. Habuiſſe tectum etiam ex hoc loco cognoſcimus, idque tectum ſuſtentaſſe columnas quaſdam. Tales enim, & non alias putem hoc in loco intelligendas columnas. IDEM. Intelligit Obſequens, pontis, qui omnium maximus erat, tabulatum cum palis, quibus ſubſtratum erat, eſſe dejectum, & diſperſum. De tali vero ponte, qualem hic deſcribi putat Schefferus, capiendus videtur eſſe L. Ampelii locus in Cap. 8. de Miraculis Mundi. *Ibi pons magnus columnatus duplex.*

4 *Flamminio*] Scribendum eſt *Flaminio.* SCHEFFER.

5 *Inter ædem*] Baſ. 1, 2. Gryph. Antv. 2. *in ædem.* Scaliger legebat *in æde.*

ædem Junonis Reginæ, & Fortunæ [6] tacta, & circa ædificia pleraque diſſipata. Taurus ad immolationem cum duceretur, [7] ob hæc ipſa corruit. [8] Dalmatæ Scordis ſuperati.

LXXVI.

6 *Tacta*] Fulmine, puta. Solet alibi addere, *de cœlo tacta*, quod notavi ſupra c. 55. Sed ſic ſimpliciter poſuit & c. 116. *arma ſignaque tacta.* SCHEFFER.

7 *Ob hæc ipſa*] In his ſenſus nullus. Et tamen locum iſtum ſic adduxit etiam Briſſonius in de Formulis, nulla mendi alicujus, multo minus emendationis facta mentione. Taurus ſane concidiſſe non potuit *ob hæc ipſa*, id eſt, ob hanc ipſam cauſam, quia ducebatur, ſed cum duceretur, in eo ipſo momento temporis corruit: quæ res mali erat ominis apud Romanos, cum victimæ ad ſacrificium ductæ vel reluctarentur, & ire nollent, vel plane prociderent, & ire non poſſent. Quare ſuſpicor, ſcribendum apud noſtrum: *Taurus, ad immolationem cum duceretur adhuc ipſe, corruit.* Senſus, cum duceretur adhuc, & necdum veniſſet ad locum, ubi fuit mactandus; inter ipſum ducendum. Vide infra cap. 107. IDEM. *Ob hæc ipſa.* i. e. Ob immolationem. Sed verba hæc corrupta ſunt. Forſan legi debet *ob hanc ipſe.* Id eſt αὐτὸς, ſponte ſua procubuit, ut immolaretur. Vel *d. adhuc, ipſe c.* Poſſet quoque *ad templa.* Non longe etiam abit *collapſus.* His tamen omnibus præferam: *Taurus a. i. c. d. victima, c.* ut C. 107. *Cum piaretur, taurus victima exanimis concidit.* Ovid. L. VIII. Metam. v. 763.

Ante aram ingens ubi victima taurus
Concidit.

Tibull. L. IV. 15.

Inaurato taurus cadit hoſtia cornu.

Alicui ex amicis meis placebat *ſub hæc ipſa*, ſcilicet ædificia; ut obrutum ædificiorum ruinis taurum ſignificet. Heinſius *d. Jovi, ipſe c.* Cl. Burmannus *ad* vel *ob aram lapſus*: ut *ob* capiamus pro *coram*. V. Sciopp. Suſp. Lect. L. 1. Ep. 3. Daviſ. ad Ciceron. Tuſc. Diſp. Lib. III. C. 13. Ovidius Metam. L. VIII. v. 115.

Patris ob ora?

8 *Dalmatæ Scordis*] Etiam hoc vitioſum. Scribendum eſt, *Dalmatæ Scordiſci.* Scordiſcorum crebra mentio apud veteres. Vide Eutrop. IV. fin. Flor. L. III. c. 4. De Dalmatis

 tum

A.U. 599 LXXVI. *L. Opimio, Q. Poſtumio, Coſſ.*

IN provinciam [1] proficiſcens Poſtumius conſul, cum immolaret, in plurimis victimis [2] caput in [3] jocinore [4] non invenit: [5] profectuſque

tum victis habes in Epit. Liviana Lib. XLVII. SCHEFFER. Recte Cl. Schefferus *Scordiſci*. Quod vidit etiam Freinshem. ad Flor. L. IV. C. 12. licet non bene legat *Dalmatæ & Scordiſci*. Scordiſci Dalmatiæ, ſeu Delmatiæ eſt populus. Sic C. 90. *Ligures Sallyes*. C. 123. *Luſitani Callæci*. C. 102, 123. Heinſius oræ libri ſui adleverat *a Scordis*.

1 *Proficiſcens*] I. e. Jam jam profecturus, ut C. 87. *Dimicanti* pro *dimicaturo*. V. J. Perizon. ad Sanctii Minervam L. 1. C. 13, 15. Bene ergo Cl. Schefferus, præeunte Doct. Freinshemio in Supplement. Livianis. L. XII. C. 29, poſt *profectusque* poni voluit comma. Statim enim, confectis ſacris, & paludamento induto, proficiſci ſolebant. Vide C. 129.

2 *Caput in jocinore*] Hoc ſummam & altiſſimam ejus fibram explicat Dalechampius ad Plinium Lib. XI. cap. 37. Alii alio modo definiunt, ut videatur incertum, quid in diſciplina augurali ſic vocarint. SCHEFFER.

3 *Jocinore*] Ita hic & alibi edidi ſecutus Ed. Antv. 2. & Lycoſthenis, ac Schefferi Edd. quoniam ſolent ſcripturam hanc præferre Codd. MSS. Livii. Vide J. F. Gronov. ad L. XXV. C. 16. Quod male damnat Editor Angl. ad C. 95. ſcribens *jocineris* ex aliis Edd. *Jecinore* & *jecinoris* habent Pariſſ.

4 *Non invenit*] Quod imprimis dirum habebatur. Conſule Briſſon. Lib. 1. Formular. p. m. 26. Itaque notatio hujus rei toties recurrit apud noſtrum. Vide cap. 95. 107. 112. 115. Adde Plutarch. in Marcello. SCHEFFER.

5 *Profectusque poſt diem ſeptimum*] Diſtinctio incommoda: nam poſt *profectusque* comma ponendum. Senſus quippe non eſt is, quaſi ſeptem diebus poſt, quam ſacrificanti caput jocinoris non repertum, fuerit profectus, ſed quod ſeptem

ctuſque, poſt diem ſeptimum æger Romam relatus, expiravit. [6] Conſæ [7] arma in cœlo volare viſa: fulmine pleraque decuſſa. A Gallis, & à Luſitanis Romani [8] per arma graviter vexati.

ptem diebus poſt profectionem factus ſit æger, & relatus Romam. IDEM.

6 *Conſæ*] Hanc Conſam ego nuſpiam reperio, ſuſpicorque eſſe nullam, ac pro ea ſcribendum *Conſentiæ*. Conſentia eſt urbs in Brutiis, ſæpe memorata Livio, Straboni, aliis, pro qua facile per compendium ſcribi poterat *Conſa*. Retinet tamen Conſæ nomen Freinshemius in Supplementis Lib. XII. cap. 29. IDEM. Immo ſcribe *Coſſæ*, vel *Coſæ*. Quod vidit etiam Doctiſſimus Ger. Voſſius, quem lege ad Vellej. Patercul. L. I. C. 14. & L. II. 68. *Coſæ* etiam Heinſius, & Cl. Burmannus. *Compſæ* Ampl. Cuperus. De qua urbe V. Voſſ. ibid. & Cluver. in Italia Antiqua. De Coſa adeundus quoque Ortel. in Theſ. Geogr.

7 *Arma in cœlo volare*] Arma ſpecialiori notione hic intelligo de clypeis, ut ſæpe uſurpari ſolet hoc vocabulum, quod ad Mauricii Strategicon à me notatum eſt. Ea porro viſa volare, cum ferrentur huc & illuc, in dextram, modo in ſiniſtram. SCHEFFER. Amplector conjecturam N. Heinſii, reponentis *ſonare*. Ovidius Lib. V. Faſt. *v.* 549.

Fallor? an arma ſonant? non fallimur: arma ſonabant.
Mars venit, & veniens bellica ſigna dedit.

Sic ſæpe *Crepitus armorum in cœlo auditus.* V. ad C. 104, 118. *Ingens ſignorum ſonus, armorumque horrendus clangor auditus.*

8 *Per arma graviter vexati*] Pro *vexati armis*, h. e. bellis, neque puto aliquid mutandum. Propertius Lib. II. Eleg. 28.

Sed tibi vexatæ per multa pericula vitæ
Extremo veniat mollior hora die. SCHEFFER.

Ampl. Cuperus *p. arva* legebat, intelligebatque excurſiones in agros factas.

A.U. 601 LXXVII. *M. Cla. Marcello, L. Valerio Flacco, Coſſ.*

TUrbinis vi [1] in Campo [2] columna ante ædem Jovis decuſſa, [3] cum ſigno aurato. Cumque aruſpices reſpondiſſent, magiſtratuum & ſacerdotum interitum fore, omnes magiſtratus [4] ſe protinus abdicaverunt. Quod Ariciæ lapidibus pluerat, [5] ita ſupplicatio habita:

1 *In Campo*] Martio, intellige: is enim excellentiori notione *campus* dicebatur. Juvenalis Sat. II. v. 131.

—— *& cede ſeveri*
Jugeribus campi, quem negligis.

Ubi Scholiaſtes vetus: *Recede de campo Martio, quem tenes, & qui tibi cœpit ædificari.* SCHEFFER. *Capitolio* Pigh. Annal. T. 2. p. 434. Recte. Intelligitur columna cum ſigno Jovis. V. ad C. 122.

2 *Columna ante ædem Jovis*] Fuit ergo ædes Jovis in campo Martio, & ante ipſam erectæ ſteterunt columnæ cum ſtatuis virorum illuſtrium eiſdem impoſitis. Quod notandum, quia non temere alibi reperias. Notat quidem Marlianus quoque, ſtatuas & columnas in campo Martio, tranſlatas illuc ex Capitolio, ſed collocatas ante ædem Jovis in eo, id haud docet. SCHEFFER.

3 *Cum ſigno aurato*] Imagine aurata. Cujus? hominis an dei? non liquet, licet ſigna proprie de imaginibus deorum velint accipi. Nempe ſequitur, per dejectionem hujus ſigni præmonſtratum interitum magiſtratuum. Ergo veriſimile, fuiſſe imaginem viri alicujus in magiſtratu quondam conſtituti ac illuſtris. IDEM.

4 *Se protinus abdicaverunt*] Supple, *magiſtratu ſuo.* Ac fortaſſe ſcripſit noſter, *omnes magiſtratu ſe protinus abdicaverunt.* IDEM. *Magiſtratu* Pariſſ. ut conjecit Schefferus; ſed male. V. Celeberr. Burmanni notas ad Vellejum Lib. II. C. 22. *Qui ſe ſub adventum Cinnæ conſulis abdicaverat.*

5 *Ita ſupplicatio habita*] Corruptum eſt hoc *ita*, & loco alieno

bita: quod Romæ multis locis [6] ſpecies togarum viſæ, adpropinquantium [7] oculos eludebant. In Luſitania varie; in Gallia proſpere pugnatum.

alieno intruſum. Suſpicor, ſcripſiſſe noſtrum: *Quod Ariciæ lapidibus pluerat, ſupplicatio habita, item, quod Romæ.* Ex *item* primo factum *ita*, poſt conjectum ad ſuperiora, tanquam locum convenientiorem, cum præſertim bis hic poſitum propter finem vocis *habita* videretur. SCHEFFER. *Pluerat, ita*] Poſt *pluerat* Aldina Ed. præfert punctum, jungens *abdicaverunt, quod A. l. pluerat. i. ſ. habita, q.* Mihi poſt *ita* deeſſe quædam videntur, vel forſan ſcripſit Auctor. *Q. A. l. pluerat, ſ. habita: iterata*, vel *inde iterum, quod.* Vel *pluerat, novendiale ſacrum fuit. S. habita*, Livius Lib. XXVII. C. 37. *Hæc procurata hoſtiis majoribus prodigia, & ſupplicatio diem unum fuit ex decreto pontificum. Inde iterum novendiale inſtauratum, quod in Armiluſtro lapidibus viſum pluere.* Sacrum enim novendiale diverſum fuit a ſupplicatione. Vide ad Cap. 104. Heinſium etiam conjeciſſe deinde comperi. *Iterato ſ. h. quodque R. &c.*

6 *Species togarum*] Imo vero, *ſpecies togatorum*, id eſt, hominum cum togis ambulantium, conſuetudine Romana. Vidit & Freinshemius, ac idcirco in verbis à ſe prolatis in Supplemento Liviano *togatorum* ſcripſit, non *togarum*. Vide ipſum Lib. XIII. c. 1. *Species* optime, de idolis ejusmodi. Feſtus in Lympha: *quicunque ſpeciem quandam e fonte, id eſt effigiem Nymphæ viderint.* Suetonius in Claudio cap. 1. *Non prius deſtitit inſequi, quam ſpecies barbaræ mulieris humana amplior victorem tendere ultra ſermone Latino prohibuiſſet.* SCHEFFER. *Togatorum* etiam conjecit Heinſ.

7 *Oculos eludebant*] Diſparendo videlicet, cum adire eos vellent alii, atque quales eſſent ſpectare. Freinshemius non ſolum *oculos*, ſed & *manus* appropinquantium ſcribit eluſiſſe, quo auctore, haud profecto dixerim. SCHEFFER.

A. U. 605 LXXVIII. *Spurio Poſtumio, L. Piſone, Coſſ.*

VAſto incendio Romæ cum [1] regia quoque ureretur, ſacrarium, & ex duabus altera laurus, ex mediis ignibus [2] inviolata extiterunt. Pſeudophilippus devictus.

1 *Cum regia quoque*] Quænam? P. Victori nominantur tres, Tullii Hoſtilii, in regione urbis ſecunda; Servii Tullii, in regione quarta; Numæ, in regione octava. Suſpicari tamen poſſumus, de Tullii regia hic agi, quoniam in illa ſola memorat & templum. *Regia Tullii Hoſtilii, templumque*, ait. Atque ſic & Sextus Rufus: *Regia Tullii cum templo.* Regiæ ſimpliciter ſic dictæ mentionem facit Feſtus etiam in Voce *opima* & Varro. IDEM. Puto ſignificari ædem illam ſacram, in qua erat ſacrarium Martis, & cujus noſter ſæpe meminit. V. Perizon. Diſſert. de Morte Judæ C. x. p. 83. & Gell. L. IV. C. 6.

2 *Inviolata eſt, & erunt*] Mendoſiſſime, pro quo ſcio virum doctum, qui legebat, *inviolata extiterunt*. Puto, quia illud *eſt* mutationem nullam videtur poſtulare, melius, ſi ſcribamus, *inviolata eſt ſervata*. Verbum *ſervare* aut *ſervari* frequens ac pæne proprium eſt in hoc argumento. SCHEFFER. Ald. cum aliis Edd. *inviolata eſt & erunt*. Aſul. *inviolata eſt*. Pariſſ. *Inviolata eſt &*. Scaliger legebat *i. eſt eruta*. Heinſius hunc locum ita concipiebat *cum regia q. u. ſacrarium, ex d. a. l. e. m. i. inviolata eſt erepta*, vel *i. evaſit, & virens*. Immo ſcribe ex veſtigiis Aldinæ Ed., quæ ex MSto expreſſa eſt. *In m. i. inviolatæ ſteterunt*. De qua conſtructione vid. G. J. Voſſius de Conſt. C. 4. Præterea C. 116. ut hic, in incendio. *Inter ruinas ſimulacrum antiquiſſimum inviolatum ſtetit.* Valer. Maximus L. I. C. 8. Ex. 11. *Statua in ſua baſi flammis intacta ſtetit.* Veram ex parte lectionem vidit Cl. Perizonius, citans ad Sanctium p. 616. *inviolata ſteterunt.*

LXXIX. *P. Africano,* [1] *& Lælio, Coſſ.* A.U. 606

AMiterni puer tribus pedibus, una manu natus. Romæ & circa [2] fulmine pleraque icta. Cære ſanguinis rivi [3] terra fluxerunt, & [4] nocte cœlum ac terra ardere viſum. Fruſinone [5] aurum ſacrum [6] mures adro-

1 *Et Lælio*] *Livio* Pigh. Ann. T. 2. p. 434. quomodo etiam ad oram libri ſui ſcripſerat Scaliger. Sed præterea pro *&* ſcribe *C.* Nam vocabatur *C. Livius.* Sic *C.* in *&* abiit apud Sueton. Aug. C. 5. *M. Tullio Cicerone, & Antonio Coſſ.* In MSS. Salm. & Copeſ. optime legitur *C. Antonio,* monente Grævio.

2 *Fulmine pleraque icta*] Alias ſcribit *tacta.* Hoc tamen modo loquitur & cap. 97. *Virgo, equo inſidens, fulmine icta.* Item cap. 101. *mulier nupta civi Romano, fulmine icta.* & c. 104. *Ædes Jovis cluſa, fulmine icta.* Atque ſic & locis aliis. SCHEFFER.

3 *Terra fluxerunt*] Pro *è terra,* per omiſſionem præpoſitionis. Ita cap. 103. *In Tarquinienſi lactis rivi terra ſcaturienti exorti.* Ut nil videatur mutandum. IDEM. *Terra* retineri poteſt; ſed tamen Edd. Pariſſ. habent *e terra:* ut Cap. ſeq. Pro *fluxerunt* Heinſius legit *effluxerunt.*

4 *Nocte cœlum ac terra ardere viſum*] Locus, qui non vacat mendi ſuſpicione. Cur enim non ſcripſit *viſa?* Forſan nomen *terra* ex ſuperioribus hic male repetitum; poſt addita & conjunctio. Sed magis eſt, ut ſub eo latere nomen loci credamus, in quo viſum eſt id prodigium. *Atellæ* fortaſſis, quæ urbs eſt Campaniæ, aut potius *Volaterræ,* quæ eſt in Tuſcis. SCHEFFER. Certe aliis in locis noſter non habet *ac terra,* ut C. 98. &c. Pro *Viſum* Pariſſ. *viſa.* Verum nulla mutatione opus eſt. V. Voſſ. de Conſt. C. 4. & Sanctium in Minerva Lib. IV. C. 8. ibique Perizon.

5 *Aurum ſacrum*] Conſecratum deo, & repoſitum in templo, ex conſuetudine, de qua poſt alios & Lactantius Lib. II. C. 4. *His* (diis) *aurum &*

roſerunt. [7] Lavinii inter horam tertiam & quintam [8] duo diſcolores circuli ſolem cinxerunt, rubente alter, alter candida linea. [9] Stella arſit per dies triginta duos. [10] Et cum Carthago obſideretur, in captivos Romanorum [11] per Haſdrubalem barbaro more ſævi-
A.U. tum. Mox [12] Carthago per Æmilianum di-
607 ruta.

& argentum conſecrant, quæ tam non habent, qui accipiunt, quam qui illa donaverunt. SCHEFFER.

6 *Mures adroſerunt*] Simile quid factum Cumis in æde Jovis, de quo Livius Lib. XXVII. cap. 23. Adde etiam Plutarchum in Sulla. p. 455. IDEM.

7 *Lavinii*] Ut ſupra C. 70. ita etiam hic ſcribe *Lanuvii*; quomodo habetur in Ald. Aſul. Pariſſ. Baſ. 1. Antv. 2.

8 *Diſcolores*] De junctis, non ſingulis, accipiendum: ſinguli enim unum tantum ſimplicemque habuere colorem, licet alius hunc, alius alium, quod ex ſequentibus apparet. In Argentoratenſi codice legitur una voce auctius *duo diſcolores*, quæ vox excidit ſine dubio per oſcitantiam librarii. SCHEFFER. *Duo diſcolores*] Sic edidi, addens vocabulum *duo* ex Ald. Aſul. Arg. Pariſſ. Baſ. 1. Antv. 2.

9 *Stella arſit*] Qualis? num crinita? Sic Lycoſthenes ſaltem locum hunc accepit, quod ex indice ipſius colligitur. Et arguere videtur verbum *arſit*, quippe quod majorem denotare ſolet flammam, quam qualis vulgo eſt ſtellarum. At ſic *ſtellam* abſolute pro *crinita* poni, annotandum fuerit. SCHEFFER. Non hic intelligendum eſſe ſtellam crinitam, patet ex Cap. 128. *Stella inſignis per dies ſeptem arſit.* Ubi clare diſtinguitur a ſtella crinita, cujus mentionem eodem Capite fecerat.

10 *Et cum Carthago*] Illud *Et* ſuſpectum mihi eſt. Nuſquam ſane alias conjunctione utitur, quoties ad commemorationem eventuum poſt prodigia noſter venit. SCHEFFER.

11 *Per Haſdrubalem*] Imperio juſſuque ejus. IDEM.

12 *Carthago*] Anno ſeq. Coſſ. Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummio. V. Oroſ. L. IV. C. 23.

LXXX.

LXXX. *Appio Claudio*, [1] *P. Metello*, *Coſſ.* A.U. 610

AMiterni puer tribus pedibus natus. [2] Cauræ ſanguinis rivi è terra fluxerunt. Cum à [3] Salaſſis illata clades eſſet Romanis, [4] Decemviri pronunciaverunt, ſe inveniſſe in Sibyllinis, quoties bellum Gallis illaturi eſſent, [5] ſacrificari in eorum finibus oportere.

1 *P. Met.*] L. Q. ex Faſtis, &c. V. Pigh. Annal. T. 2. p. 470.

2 *Cauræ*] Hoc mihi admodum ſuſpectum eſt vocabulum. *Cora* una eſt inter colonias Romanorum, quæ defecit ad Aruncos, P. Poſthumio & Agrippa Menenio Coſſ. Utrum ea huc pertineat, deliberent eruditi. SCHEFFER. *Coræ* Heinſius. Scribe *Caere* cum Celeb. Perizonio Animadv. Hiſt. C. 8. p. 324.

3 *A Salaſſis*] Belli hujus mentio apud Auct. Epitom. Livii Lib. LIII. SCHEFFER. Pariſſ. *Sallaſſis*. Ad ſequentia quod attinet, reſpicere eo videntur, ut monuit H. Valeſius, verba Dionis in Excerpt. Peireſc. pag. 617. ἔπεμψαν δὲ αὐτῷ (Claudio Salaſſos Galatas aggreſſo) οἱ Ῥωμαῖοι ἐκ τῶν δέκα ἱερέων δύο.

4 *Decemviri*] Sacrorum, quorum peculiaris ea fuit poteſtas, urgente neceſſitate, adeundi conſulendique libros Sibyllinos. Vide Alex. ab Alex. Lib. III. c. 16. SCHEFFER.

5 *Sacrificari in eorum finibus oportere*] De hac lege non recordor apud alios me quidpiam obſervare. Ac fortaſſis ejus notitia noſtro ſoli accepta eſt ferenda. IDEM.

LXXXI.

A.U. 611 LXXXI. *L. Metello, Q. Fabio Maximo, Coſſ.*

FAmes & peſtilentia cum eſſent, per Decemviros ſupplicatum. Lunæ [1] androgynus natus, præcepto aruſpicum [2] in mare deportatus. Tanta fuit Lunenſibus peſtilentia, ut [3] jacentibus in publicum paſſim cadaveribus, qui funerarent, defuerint. [4] In Macedonia

1 *Androgynus*] Plinius Lib. VII. c. 3. *Gignuntur & utriusque ſexus, quos Hermaphroditos vocamus, olim Androgynos vocatos, & in prodigiis habitos.* An ex his verbis Plinii colligere quid licet de ætate noſtri, qui *androgynos* ſemper, nunquam *hermaphroditos* vocat. Vide cap. 68. 92. 94. 107. 108. 110. 113. De androgynis inter infauſta prodigia numeratis habet quoque Cicero de Divin. I. *Quid ortus androgyni? nonne fatale quoddam monſtrum fuit?* SCHEFFER.

2 *In mare deportatus*] Hoc ſolenne fuit, quoties inveniretur. Sic infra c. 92. *Androgynus natus, in mare delatus eſt.* c. 94. *Androgynus in agro Romano inventus, & in mare deportatus.* Atque ita legas & in locis cæteris, conſentitque Livius Lib. XXVII. c. 37. & alibi, ut pridem notavit Caſp. Bauhinus Lib. I. de Hermaphr. cap. 37. Cur autem *in mare?* An, quod gignere monſtroſa quævis crederetur? Oceanus certe vulgo à poetis pater monſtrorum fingitur. An, quod aqua, præſertim marina, luſtrentur & purgentur omnia? Et oſtendit noſter, aliquando abjectos & in flumina. Ut c. 86. *Androgynus natus, & in flumen dejectus.* Cæterum hanc hiſtoriam habet & Eutropius Lib. IV. IDEM.

3 *Jacentibus in publicum*] Pro, *in publico.* Vide, quæ notavi ſupra cap. 71. IDEM.

4 *In Macerdonia*] Hanc Macerdoniam ego equidem ignoro. Num ſcribendum *Macedonia*, & accipiendum de clade, quam accepit Juventius ab Andriſco, ſeu Pſeudophilippo? At jam ſupra cap. 78. Pſeu-

nia exercitus Romanus prælio vexatus: 5 adverſus Viriatum dubie dimicavit. A.U. 612

LXXXII. [1] *Gn. Cæpione, C. Lælio, Coſſ.* A.U. 613

PRæneſte & in Cephalenia [2] ſigna de cœlo [3] cecidiſſe viſa. Mons Ætna ignibus

Pſeudophilippus dicebatur devictus. Potius ſub Pſeudoperſeo hoc accidit, de quo Eutrop. Lib. IV. *Macedonia* eſt etiam in editione Argentoratenſi. IDEM.

5 *Adverſus Viriatum*] In Luſitania, non Macedonia. Nec enim ea vox hic quoque eſt intelligenda, quod ut fiat rectius, ante vocem *adverſus* punctum minus collocandum. Rem ipſam narrat Florus Lib. II. C. 17. Cui addendi, qui à Camerte cæteriſque ibi nominantur. Videnda & Epitom. Livii 52. IDEM. Recte vidit Cl. Schefferus diſtinctionem eſſe ponendam ante hanc vocem; & ita quoque Scaliger, qui præterea pro *dimicavit* leg. *dimicatum*. Optime. Acciderunt hæ res contra Viriathum (ſic ſcribo, non *Viriatum*. Græcis eſt Οὐιρίατθος vel Οὐιρίαθος) in Luſitania ſequenti anno. Nam Q. Fabio Coſ. A. U. C. DCXI. res non ſunt dubie geſtæ; ſed proſpere. Florus L. II. C. 17. *Tandem eum* (Viriathum) *Fabius Maximus Coſ. oppreſſerat.* Livii Epitome 53. *Q. Cæcilius Metellus Procos. Celtiberos cecidit. A Q. Fabio Proconſule pars maxima Luſitaniæ recepta eſt.* Lege *Conſule.* Quinto enim Metello Proconſule Fabius fuit Coſ., ut ex omnibus Faſtis patet. Verum ſeq. A. DCXII. dubie res geſtæ ſunt, tam a Q. Pompejo Coſ., quam a Fabio Procoſ. V. Livii Epit. 54. Eutrop. L. IV. C. 8. Ampl. Cuperus malebat cum Sigonio ad A. DCXI. *In Luſitania exercitus &c.*

1 *Gn. Cæpione*] Sc. *Q. Cæpione.* V. Faſt. & Eutrop. L. IV. 7. Onuph. Panv. L. I. Faſt. p. 146.

2 *Signa*] Qualia? nam & ſacra, & civilia, & militaria. Credo militaria hic intelligenda, h. e. aquilas, vexilla, & id genus. SCHEFFER.

3 *Cecidiſſe*] Jac. Perizonius Ani-

bus [4] abundavit. Prodigium [5] majoribus hoſtiis quadraginta expiatum. Annus pacatus fuit, [6] Viriato victo.

Animadv. Hiſt. C. 8. p. 326. legit *ceciniſſe*: quia nunquam legimus ſigna de cœlo in terram cecidiſſe. Verum ſi armis id accidiſſe potuit, cur etiam de ſignis, militaribus ſcilicet, hoc prodigium fieri potuiſſe non credimus? De armis C. 101. *Pila cœlo cadere viſa.*

4 *Ignibus abundavit*] H. e. ignem copioſum evomuit, ut Freinshemius maluit hæc reddere in Supplemento ſuo. Nempe *abundare aliqua re*, pro, habere eam tanta copia, ut ſe continere nequeat intra ſuos terminos, ſed effluat, rarum, nec temere alibi invenias. Accedit proxime, quod habet Cicero de Divin. 1. *Sive deeſt natura quidpiam, ſive abundat atque effluit.* Jungit enim verbo *abundare* τὸ *effluere*, tanquam per interpretationem. SCHEFFER. Recte explicat Scheff. per *ignem evomuit*. At vero *abundare* pro habere tantam copiam, ut ſe non contineat; ſed effluat, non temere alibi legi, male pronunciat. De aqua Livius L. v, 15. *Ut quando aqua Albana abundaſſet.* Quod Cic. interpretatur L. 1. Divin. C. 44. *Dum lacus is redundaret.* L. xxx. C. 38. *Ita abundavit Tiberis, ut, circo inundato &c.* Tibull. L. 1. El. 8.

Fertilis æſtiva Nilus abundet aqua.

Seneca L. IV. N. Quæſt. C. 1. *Nilus æſtivis menſibus abundet.* Immo, quid dubitandum? de ipſa Ætna idem Seneca N. Q. L. II. C. 30. *Ætna aliquando multo igne abundavit.* Et Lucretius L. VI. 669.

Ignis abundare Ætnæus.

Quod egregie explicatur verbis Virgil. L. I. Georg. v. 472.

Vidimus undantem ruptis fornacibus Ætnam,
Flammarumque globos, liquefactaque volvere ſaxa.

V. ibid. Servium.

5 *Majoribus hoſtiis*] De his dixi aliquid ad Phædrum. SCHEFFER.

6 *Viriato victo*] Conſule Epitomen Livianam LIV. IDEM.

LXXXIII.

LXXXIII. *M. Æmilio, C. Hoſtilio Mancino, Coſſ.* A.U. 616

CUm [1] Lanuvii auſpicarentur, pulli è cavea [2] in ſylvam Laurentinam evolarunt, ne-

1 *Lanuvii*] Briſſonius, qui hæc verba laudat Lib. I. Formular. p. m. 138. pro *Lanuvii*, ſcribit *Lavinii*. Neque dixerim nunc certo, quid præferri debeat. Vulgatum etiam à Freinshemio ſervatum eſt Lib. xx. Suppl. c. 9. SCHEFF. Non ſolum Briſſonius, ſed etiam Pighius in Ann. T. 2. p. 495. & ad Valer. Maximum, & Cluverius in Italia Ant. p. 884, 936. hic & in Valerio Maximo ſcribunt *Lavinii*. Rationem autem addunt, quod ſylva Laurentina fuerit prope Lavinium, non prope Lanuvium. Verum hæc incerta ſunt. Tibullus quidem Lib. II. El. 5. dicit.

Laurens Caſtrum, muruſque Lavini.

Et Ovidius L. xv. Metam. *v.* 727. *Donec Caſtrumque, ſacraſque*
Lavini ſedes, Tiberinaque ad Oſtia venit.

Adde Livium L. I. C. 14. Sed idem Ovidius Laurento quoque jungit Lanuvium L. VI. Faſt. *v.* 60.

Et populus Laurens, Lanuviumque meum.

Nempe Laurentina ſylva fuit media inter Lanuvium & Lavinium. Veriſimilis magis ratio datur ex eo, quod Conſules, cum adeunt magiſtratum, rem divinam faciant Lavinii, ut Viri Docti oſtenderunt ex Macrobio L. III. S. Serm. C. 4. Servio ad L. III. Æn. *v.* 12. aliiſque. Illos autem tunc auſpicia cepiſſe ex pullis etiam notum eſt. Hinc Prudentius περὶ στεφανῶν H. 10. *v.* 146.

Cum Conſulatum initis, ut vernæ ſolent,
Pudet fateri, farre pullos paſcitis.

Verum, quia omnes alii Auctores, qui hujus hiſtoriæ meminerunt, ſemper ſolius Mancini mentionem faciunt, non de binis Coſſ., forſan hoc non ſatisfaciet. Quare etiam dici poſſet *Lavinii* hic eſſe legendum; quia per hanc urbem ipſi iter erat ad mare, ut in Hiſpaniam navigaret, non autem per Lanuvium, quæ urbs fuit

neque inventi ſunt. Præneſte fax ardens in cœlo viſa. Sereno intonuit. Tarracinæ M. Claudius prætor in nave [3] fulmine conflagravit. [4] Lacus Fucinus per millia paſſuum quin-

que

fuit a mari remotior in via Appia; Lavinium autem mari propior. Hinc ſæpe legimus *Lavina litora.* Præterea Coſſ. ceterique Magiſtratus iter ingreſſuri auſpicia capere ſolebant ex pullis. Sic Liv. L. XXXVI. C. 16. *Fabio auſpicanti, priuſquam egrederetur ab Tarento, aves ſemel atque iterum non addixerunt.* Prior tamen ratio magis convenit cum narratione Obſequentis. Niſi fœdius eum corruptum eſſe dicamus, atque excidiſſe nomen *Mancini.* Ut fuerit, *Cum Mancinus Lavinii auſpicaretur.* Tale quid accidit Cap. 122. *Cum &c.* Ubi elapſum eſſe Antonii nomen videbimus. Quicquid igitur ſit, conſtet hic ſcribi oportere *Lavinii.* De his autem 2. urbibus utinam nobis aliquis certas præſcribere poſſit leges. Confuſiſſime enim in Auctoribus variatæ ſcribuntur, ut patet ex Sigonio ad Livium L. VIII. C. 13. & commentariis Cluverii, aliorumque. Niſi ipſos Auctores erroris accuſare velimus.

2 *In ſylvam Laurentinam*] à Laurento oppido ſic dictam, de quo Virgilius & alii. Fuit autem viciniſſimum Lanuvio, ut Leander docet p. m. 200. Quæ hic *Sylva Laurentina*, ex Plinio *Lucus Jovis Indigetis* Lib. III. c. 5. id eſt, Æneæ, qui Jupiter Indiges eſt dictus, teſte Livio Lib. I. c. 2. SCHEFF.

3 *Fulmine conflagravit*] Valde mihi hæc ſuſpecta ſunt, deeſt ſaltem aliquid. Ecquid enim, *in nave fulmine?* debebat addidiſſe *ictus* aut *percuſſus*, aut quid ſimile. IDEM. Quod hic dicit *fulmine conflagrare*, alibi effert per *fulmine exanimari.* Similiter loquitur Phædrus L. IV. F. 6. *Pinus bipenni concidiſſet Theſſala.* Ubi etiam vox *icta* deeſt vel *cæſa*, quod Ennius addiderat. & ſic alii.

4 *Lacus Fucinus*] Qui & Celanus, Albanus, Marſicus, Volſcorum. Cauſas exundationis ejus crebræ adfert Strabo Lib. V. p. m. 240. ubi vide; SCHEFFER. De hoc lacu, ejusque inundationibus conſulenda eſt Raph. Fabretti deſcriptio Emiſſarii lacus Fucini, & de hoc ipſo loco pag. 407.

que [5] quoquoverſum inundavit. In [6] Græcoſtaſi, & [7] comitio, [8] ſanguine fluxit. Exquiliis [9] equuleus cum quinque pedibus natus. Fulmine pleraque decuſſa. [10] Hoſtilius Mancinus conſul in portu Herculis cum conſcenderet navem, petens Numantiam, vox improviſo audita: Mane Mancine. Cumque egreſſus, poſtea navem Genuæ conſcendiſſet, anguis in navi inventus è manibus effugit: ipſe

5. *Quoquoverſum inundavit*] Terras ab omnibus lateribus undis ſuis invaſit. Similiter c. 128. *Padus inundavit*. Plinius. *Antequam Nilus inundaret.* SCHEFFER.

6 *Græcoſtaſi*] Loco in foro Romano, qui memoratur & P. Victori, item Tullio Lib. II. ad Q. Fr. Ep. I. Qualis fuerit, ac unde nomen hoc acceperit, declarat Varro Lib. IV. II. iſtis verbis: *Sub dextra hujus* (Curiæ Hoſtiliæ) *à comitio locus ſubſtructus, ubi nationum ſubſiſterent legati, qui ad Senatum eſſent miſſi. Is Græcoſtaſis appellatur à parte, ut multa.* Quando ait *à parte*, debet intelligi *nationum*, ſolis nempe Græcis, cum tamen pertineret ad nationes omnes. IDEM.

7 *Et comitio*] Loco vicino, quod ex Varronis verbis antea productis manifeſtum eſt. IDEM.

8 *Sanguine fluxit*] Genus ſingulare loquendi, *fluxit ſanguine in comitio*: ponitur enim illud *fluxit* per ſe quaſi; nam revera eſt ellipſis, cum integre ſit: *fluxit flumen de ſanguine*; atque *flumen de ſanguine*, idem eſt, atque *flumen ſanguinis*. Etiam Valerius Maximus ſic eſt locutus, ſicut quidem verba ejus citat Gronovius ad Livii Lib. XXV. c. I. Ita enim habent, *Cærites aquas ſanguine fluxiſſe dicebatur.* Nam vulgati una voce auctius legunt; *ſanguine miſtas*, quomodo & Livius ipſe dicto loco. Vide cap. ſeq. IDEM.

9 *Equuleus*] Ita quoque ſcribi oportet in Onomaſt. Græco-Lat. Col. 45. *Equuleus*, *equulus*, ἱππάριον. Vulgo *equileus*.

10 *Hoſtilius Mancinus*] Habet eadem Val. Max. Lib. I, cap. 6. Ex. 7. Epit. Liv. LV. SCHEFFER.

ipſe [11] conſul devictus, mox Numantinis deditus.

A.U. 617 LXXXIV. [1] *L. Furio, Attilio Sarrano, Coſſ.*

RHegium penè totum incendio conſumptum [2] ſine ullo humanæ fraudis, aut negligentiæ veſtigio. [3] Puer ex ancilla quatuor pedibus, manibus, oculis, auribus, & duplici obſcœno natus. Puteolis [4] in aquis cali-

11 *Conſul devictus*] Vide Epitom. Livian. LV. Adde & LVI. SCHEFFER.

1 *L. Furio &c.*] Lege cum Onuph. Panv. L. I. Faſt. p. 147. & Pigh. Ann. T. 2. p. 499. *P. Furio, S. Atilio Serrano.* Apud Ciceronem etiam L. III. Off. C. 30. prænomen Furii corruptum eſt.

2 *Sine ullo humanæ fraudis, aut negligentiæ*] Unde ſcilicet, ac ex quibus cauſis duabus alias incendia oriuntur, ut reliquum nil fuerit, quam prodigioſe factum colligere. SCHEFFER.

3 *Puer ex ancilla*] Hoc accidiſſe anno ſeq. refert Oroſius L. V. C. 6. *Romæ puer ex ancilla natus eſt quadrupes, quadrimanus, oculis quatuor, auribus totidem, natura virili duplex.* f. *duplici*, ut hic *duplici obſcœno.* C. 113. *duplici natura.* C. 111. *puella gemina fœminea natura.*

4 *In aquis calidis rivi*] Paulo aliter hæc intellexiſſe Freinshemius videtur, quam verba ipſa volunt; ita namque iſta extulit in Supplemento ſuo Lib. XXI. *Sanguis Puteolis inter rivos aquarum calidarum fluxit.* At noſter in aquis illis calidis vult fuiſſe rivos, id eſt, tenues fluores. Ita namque Feſtus *rivos* explicat. Forte illud *manat ſanguine* ſuſpectum habuit, cum dicendum eſſet, vulgoque diceretur, *manant rivi ſanguinis.* Sed *rivi ſanguine* per ellipſin ſunt *rivi de ſanguine.* Ita ſupra *fluxit ſanguine*; ubi vide. Adde c. 86. SCHEFFER.

calidis rivi manarunt ſanguine. Fulmine pleraque [5] dejecta. Puer aruſpicum juſſu crematus, ciniſque ejus in mare dejectus. [6] Ab Achæis exercitus Romanus cæſus.

5 *Dejecta, puer*] Diſtinctio vitioſa: poſt *dejecta* enim punctum collocandum. Porro *puer* iſte non eſt alius, quam is cum pedibus quatuor, cujus ſupra mentio eſt facta. SCHEFFER. Deeſſe hic quædam videntur, ut *ſemimas*, vel ſimile quid, aut cum VV. DD. Scheffero & Freinshemio in Supplem. Lib. XXI. C. I. illud eſt intelligendum de puero ex ancillâ nato, atque adeo illi narrationi adnectendum, deleta voce *puer*. Niſi malis pro *puer* legere *bubo* ex Cap. ſeq. Hanc autem monſtrorum cremationem, & cineris in mare projectionem jam olim Græci adhibuerunt. Quod patet ex Theocriti Idyll. 24. *v.* 89.

Καῦε δὲ τάδ' ἀγρίησιν ἐπὶ σχίζῃσι δράκοντε
Νυκτὶ μέσᾳ, ὄκα παῖδα καινῶ τεὸν ἤθελον αὐτοί.
Ἦρι δὲ, συλλέξασα κόνιν πυρὸς ἀμφιπόλων τις,
Ῥιψάτω εὖ μάλα πᾶσαν ὑπὲρ ποταμοῖο φέρεσθαι &c.

6 *Ab Achæis*] Falſum id eſt. Quare Pigh. Ann. T. 2. p. 500. legit *Vardæis*. *Ardiæi* enim, vel *Ardyæi*, & per pleonaſmum Ϛ Σ, *Sardyæi* (quod non mutare ubique debuerunt H. Valeſius in Excerpt. Peireſc. p. 85. & L. Holſtenius ad Stephan. p. 284.) Illyrici vel Dalmatiæ populus, dicti etiam ſunt *Vardæi*. Atque ita ſcribendum eſſe opinor apud Strabonem L. I. p. 315. Ed. Par. ΟΥΑΡΔΑΙΟΥΣ δ' οἱ ὕστερον ἐκάλεσαν τοὺς Ἀρδιαίους. Non ΟΥΑΡΑΛΙΟΥΣ, quod nuſquam ſe legiſſe teſtatur magnus Caſaubonus. Verumtamen hi Vardæi anno ſeq. a Coſ. Fulvio Flacco ſubacti ſunt. Epit. Liv. 56. Quare forſan melius ſcribas *a Vaccæis*, populo Hiſpaniæ, a quibus hoc anno cladem accepit Procoſ. M. Æmilius Lepidus. Liv. ibid. Oroſ. Lib. V. C. 5. Millies *b* pro *v* in MSStis reperiri monent ubique Viri Docti. Ne autem aliquid diſſimilem; poſtea deprehendi locum Strabonis ante me jam correctum eſſe ab J. F. Gronovio ad Livium Lib. XXVII. Cap. 30.

A. U. 618

LXXXV. *Servio Flacco, Q. Calpurnio, Coſſ.*

MOns Ætna majoribus ſolito arſit ignibus. Romæ puer [1] ſolidus poſteriore naturæ parte genitus. Bononiæ [2] fruges [3] in arboribus natæ. [4] Bubonis vox primum in Capitolio, dein circa urbem audita. Quæ avis, præ-

1 *Solidus poſteriore naturæ parte*] Honeſta locutio & elegans. *Natura* generatim, quicquid ſuo nomine honeſte ſatis nominari non poſſet. Hinc *Naturæ pars poſterior*, oppoſita parti anteriori, hoc eſt illi, qua diſcriminatur ſexus, & eſt ea, per quam alvi fæces egeruntur. Ea pars hic *ſolida* vocatur, cum eſt impertuſa, ſineque foramine, per quod exeant fæces. SCHEFFER.

2 *Fruges*] Id eſt, frumenta vel legumina. In has duas namque ſpecies dividuntur fruges, ſic ut ſignificent, quicquid vel frumentum eſt, vel legumina. Plinius Lib. XVIII. 7. *Natura nunc indicabitur frugum. Sunt autem duo prima earum genera, frumenta, ut triticum, hordeum; & legumina, ut faba, cicer.* IDEM.

3 *In arboribus*] Non convenit, quod habet Plinius L. XVIII. cap. 18. *Frugibus oſtentum ſemel, quod quidem invenerim, accidit, P. Ælio, Cn. Cornelio Coſſ. quo anno ſuperatus eſt Annibal. In arboribus enim tum nata produntur frumenta.* Dicit, ſemel tantum nata frumenta in arboribus, idque cum victus eſſet Annibal. At hoc, quod noſter memorat, longe poſt accidit. Atqui Plinius ſaltem vidit Livium, quippe cujus ipſe paſſim teſtimonium adducit: ex ipſo vero tantum non omnia transſcripſit Obſequens. Quid dicemus? an oblivio hæc fuit Plinii, an oſcitantia? IDEM.

4 *Bubonis vox*] Plinius Lib. X. c. 12. *Bubo funebris, & maxime abominatus, publicis præcipue auſpiciis; deſerta incolit, nec tantum deſolata, ſed dira etiam & inacceſſa. Noctis monſtrum, nec cantu aliquo vocalis, ſed gemitu. Itaque in urbibus aut omnino in luce viſus, dirum oſtentum eſt.* IDEM.

[5] præmio poſito, ab aucupe capta, combuſtaque; cinis ejus in Tiberim [6] diſperſus. Bos locutus. [7] In Numantia res male geſtæ; exercitus Romanus oppreſſus.

LXXXVI. *P. Africano, C. Fulvio, Coſſ.* A.U. 619

IN Amiterno ſol noctu viſus, [1] ejuſque lux aliquandiu fuit viſa. Bos locutus, & nutritus

5 *Præmio poſito ab aucupe*] Perperam: nec enim auceps præmium poſuit, ſed Conſul vel Senatus. Diſtingue igitur, *præmio poſito, ab aucupe capta.* Illud *præmio poſito* eſt elegans, pro *præmio propoſito, conſtituto, promiſſo.* Phædrus Lib. I. c. 15. *Hoc bibere juſſit ipſi poſito præmio.* Ubi vide, quæ notavi. Diſtinctionem poſt *aucupe* etiam Argentoratenſis codex non agnoſcit. SCHEFFER.

6 *Diſperſus*] Id eſt, *ſparſus, conjectus.* Compoſitum pro ſimplici. IDEM.

7 *In Numantia*] Hoc non intelligo. Numantia urbs fuit; qui ergo rem male gerere debuit in ipſa, eum oportuit in ipſa quoque eſſe conſtitutum. At Romani non erant conſtituti in ipſa, verum ipſam tenuerunt obſeſſam. Res ex Flori Lib. II. c. 18. eſt certiſſima. Scribendum ergo potius erat, *ad Numantiam.* Quoniam tamen nimium à ſe diverſa ſunt *in* & *ad*, nec in his error commiſſus videri poteſt, ſuſpicor, fuiſſe quondam *in Numantiam*, quod quia non intelligebant, mutatum eſſe in eum modum, qui nunc habetur in vulgatis. Eſt autem *in Numantiam* idem, ac *in Numantinos*, ſive *contra Numantinos* ſenſu convenientiſſimo & veriſſimo. Hiſtoriam alias tangit & Epit. Liv. LVI. IDEM. *In Numantia* ſignificat circa Numantiam: quomodo ſæpiſſime loquuntur auctores Græci & Latini. V. de hoc loco J. Perizon. ad Ælian. Var. Hiſt. Lib. II. 25. & Lib. XII. 57. Heinſ. *Numantiæ.*

1 *Ejuſque lux*] Seorſum, etiam cum Sol ipſe amplius non conſpiceretur. Ita puto,

tritus publice. Sanguine pluit. Anagniæ ſervo tunica arſit: & [2] intermortuo igne, nullum flammæ apparuit veſtigium. In Capitolio [3] nocte avis gemitus ſimileis [4] hominis [5] dedit. In æde [6] Junonis Reginæ [7] ſcutum Li-

locum hunc accipiendum. Sunt enim duo diſtincta, Solem videre, & videre lucem. Ideo ſæpe lucis viſæ noctu fit mentio, ubi nulla Solis. Noſter infra c. 104. *In Gallia in caſtris lux nocte fulſit.* Plinius Lib. II. c. 33. *Lumen de cœlo noctu viſum eſt, C. Cælio, Cn. Papyrio Coſſ. & ſæpe alias, ut diei ſpecies noctu luceret.* SCHEFFER.

2 *Intermortuo igne*] Extincto, ceſſante; eleganter. Sic eſt apud Plinium, *ignis intermiſſe creditus* Lib. XXXVI. c. 27. & apud Ciceronem III. de Nat. Deor. *Ignem interiturum eſſe, niſi alatur.* IDEM.

3 *Nocte avis*] Quænam? non ſolet noſter ſic indefinite loqui. Puto ſcribendum *nocte noctua avis*. Illud *noctua*, quod eſſet pæne idem cum præcedenti *nocte*, tanquam ſupervacuum, ſcribi omiſſum eſt. IDEM. Poſſet ſimpliciter legi *noctua avis*: vel, ſi conjecturis licet indulgere, *otis avis*: quæ avis bubone minor eſt, noctuâ major. V. omnino G. J. Voſſium in Etymol. & Munkerum ad Anton. Liber. C. 24. Forſan etiam nihil mutandum eſt, & per avem intelligenda aliqua avis ignota (ut ſcribit infra,) quæ per noctem non potuerit dignoſci. *Noctuam* fuiſſe, ſcribit quoque Freinshemius in Supplem. Lib. XXI. C. 41.

4 *Hominis*] Baſil. 2. Antv. 2. *hominibus*. Quod non eſt ſpernendum. Neque, de hac locutione exempla ut adferam, neceſſe eſt. Invenire illa diligens lector poteſt in J. F. Gronovii Obſerv. L. IV. C. 8. & ad Livii Epitom. 47. aliisque in locis. Adde Cl. Perizon. ad Sanctii Minerv. p. 700. &c. Heinſius hic legendum conjecerat *humanis*, quod voluiſſe etiam videtur Freinshemius loco citato.

5 *Dedit*] Simplex pro compoſito *edidit*. Virg. Lib. I. Æn.

Tunc vero ingentem gemitum dat pectore ab imo. SCHEFF.

6 *Junonis Reginæ*] Quæ fuit in Regione decima tertia urbis, uti conſtat ex Victore. Hanc enim puto intelligere, non aliam, etſi eſſent ædes plures extra urbem, in quibus hoc

Liguſticum fulmine tactum. [8] Fugitivorum bellum in Sicilia exortum. Conjuratione ſervorum Italia [9] oppreſſa. [10] Tiberius Gracchus [11] legibus ferendis occiſus. [12] Proditum eſt memoria, Tiberium Gracchum, quo die periit, triſtia [13] neglexiſſe omina, cum domi, & A.U. 620

hoc cognomento colebatur. SCHEFFER.

7 *Scutum Liguſticum*] Captum à Liguribus in bello, quod cum eis fuit, & ſuſpenſum in templo, ex more. Solebant enim ſpoliis hoſtium ornare templa ſuorum deorum. Meminit Val. Max. L. VII. c. 6. *Cannenſis clades adeo urbem noſtram vehementer confudit, ut M. Junii opera, dictatura Rempublicam admini ſtrantis, ſpolia hoſtium affixa templis, deorum numini conſecrata, inſtrumento militiæ futura, convellerentur.* IDEM.

8 *Fugitivorum bellum*] De quo Epit. Liviana Lib. LVI. Diodorus in Excerptis Peireſc. p. 363. & alii. IDEM.

9 *Oppreſſa*] Heinſ. *pene oppreſſa.*

10 *Tiberius Gracchus*] Quorumdam annorum acta in hoc Capite recenſentur. Quod facile quis hiſtorias perſequens videbit. Nam Gracchus occiſus eſt A. U. C. DCXX. & ſervi ſunt comprehenſi A. U. C. DCXXII.

11 *Legibus ferendis*] Id eſt, in ferendis legibus, in ferendo leges, cum ferret leges. Ita Cicero de Senect. *His enim ipſis legendis in memoriam redeo mortuorum.* Adde Sanctium Lib. I. c. 15. p. m. 57. Leges autem, quas intelligit, agrariæ ſunt, de quibus, ut & cæde Gracchi Florus Lib. III. c. 14. & qui ad eum citantur. Adde Livii Ep. LVIII. SCHEFFER.

12 *Proditum eſt memoriæ*] In codice Argentoratenſi eſt *memoria*, quod non debuit mutari. Cæſar Bel. Gal. V. *Quos natos in inſula ipſi memoria proditum dicunt.* IDEM. *Memoria*] Ita ſcribo cum Cl. Scheffero, & Ed. Ald. ceteriſque Antiquis. Sic etiam apud Plinium L. II. c. 87. *Memoriæ produntur enatæ.* MSS. quidam habent *memoria.* Utrumque autem ſuos auctores invenit.

13 *Neglexiſſe*] Tanquam nullum habitura eventum, aut ad ſe non pertinentem. Eſt autem *negligere* oppoſitum & *procurare*, cum omittuntur ſacri-

& in Capitolio ſacrificanti dira portenderentur, domoque exiens, ſiniſtro ad limen offenſo pede, [14] decuſſerit pollicem; & corvi fragmentum tegulæ ante pedes ejus [15] projecerint ex ſtillicidio. In [16] lacu Romano [17] lacte rivi manarunt. Lunæ terra quatuor jugerum ſpatio [18] in profundum abiit, & mox [19] de caverna lacum reddidit. Ardeæ terra pluit. Minturnis lupus vigilem laniavit, & inter tumultum effugit. Romæ bubo & alia avis ignota viſa. In æde Junonis Reginæ clau-

crificia, per quæ ira mitigari poſſet divina, & eventus ominis malus averti. Contra enim cum fit, *procurari omina* dicuntur, genere locutionis proprio & ſolenni. SCHEFFER.

14 *Decuſſerit pollicem*] Sede ſua naturali emoverit, luxaverit. Hoc enim hic intelligendum puto. Hyginus *ejicere* uſurpat, niſi fallor, ſenſu ſimili. Vide, quæ in ejus Indice à nobis notantur. IDEM.

15 *Projecerunt*] Mallem *projecerint*, ut reſpondeat præcedentibus. Quamquam non ignorem, hujus generis non pauca etiam apud optimos ſcriptores reperiri. Cæterum hiſtoria legitur & apud Valerium Max. Lib. 1. c. 4. Ex. 2. IDEM. Pariſſ. *projecerint*, ut recte hoc loco puto emendaſſe Cl. Schefferum.

16 *Lacu Romano*] Hunc lacum alibi non invenio. Suſpicor eſſe eundem, & qui Sexto Rufo in Regione urbis prima eſt *lacus publicus*. SCHEFF. Aliquo ſcilicet ſine nomine, quales multi apud Victorem occurrunt.

17 *Lacte rivi*] Nihil hic mutandum. Ita ſupra *rivi manarunt ſanguine*, c. 84. Ubi vide. SCHEFFER.

18 *In profundum abiit*] Subſedit ita, ut relinqueret foveam profundam. Infra cap. 110. *hiatu terra alte ſubſedit*. IDEM.

19 *De caverna lacum reddidit*] Cavernam intelligit, quam terra ſubſidens reliquerat; ex ea, inquit, provenit aqua, & in terræ ſucceſſit locum. Ita terra, quæ abierat, velut in vicem ſuam reddidit lacum; eleganter. IDEM.

clauſis per biduum valvis, infantis vox audita. [20] Scuta novo ſanguine maculata. Puella quadrupes nata. In agro Ferentino androgynus natus, & in flumen dejectus. [12] Virgines ter novenæ canentes urbem luſtraverunt. In Italia [22] multa millia ſervorum, quæ conjuraverant, ægre comprehenſa, & ſupplicio conſumpta. [23] In Sicilia fugitivi Romanos exercitus necaverunt. Numantia diruta. A.U. 622

20 *Novo ſanguine*] Nam & ante maculata erant in prælio, cum eriperentur hoſti, quo ſic ſanguinolenta ſuſpenſa in illo templo. *Novo* itaque eſt *recenti*, non illo veteri hoſtili. Obſerva autem, ſuſpendi conſueviſſe arma hoſtibus erepta ſic ſanguine hoſtili reſperſa. Scheff. *Scuta novo*] Heinſius legit *ſ. ignoto*. Cuperus *ſ. nova*. Cl. Burmannus amplectitur Schefferi explicationem, quibus & ego aſſentior. Nam pernovum hunc ſanguinem, quo nunc iterum ſcuta, quæ olim ſanguine hoſtili adſperſa in templo erant ſuſpenſa, maculabantur, moles ingentis belli portendebatur. Vide C. 121. Huic ſimilia prodigia ſunt, ſi haſtæ & arma ſua ſponte movebantur, aut Dii ſanguinem ſudabant, ut unicuique ſatis eſt cognitum.

21 *Virgines ter novenæ canentes*] Carmen peculiare, quod ſeorſum hoc fine docebantur. Ibant autem per urbem, longas indutæ veſtes, præcedentibus hoſtiis & ſignis deorum, ſequentibus decemviris coronatis: cantus incitabatur pulſu pedum, hoſtiæ immolabantur certo loco. Vide Livium Lib. xxvii. cap. 37. Scheffer.

22 *Multa millia*] De hoc & ſequenti bello conſulendus Florus. Idem.

23 *In Sicilia*] Vide Livii Epit. lviii. Idem.

A.U. 623

LXXXVII. [1] *Appio Claudio, M. Perpenna, Coſſ.*

REate mulus cum quinque pedibus natus. Romæ in [2] agro Cortaſi lacte pluit. Lupus & canis Hoſtiæ pugnantes, fulmine exanimati. Grex ovium in Apulia, [3] Prætor po-

1 *A. Claudio, M. Perpenna*] Lege *C. Claudio, M. Perperna.* Vide Onuphr. Panv. L. I. Faſt. p. 148. & Pigh. Ann. T. 3. p. 18.

2 *Cortaſi*] Hoc fœdiſſime depravatum nomen illius, ad quem ager ſpectabat, quod in defectu hiſtoriæ nobis emendare, ac integritati ſuæ reddere difficile. *C. Orthii*, vel *C. Ortali* accederet proxime; ſed tales nulli illis temporibus leguntur. SCHEFFER. Scribebam *Græcoſtaſi*. Cap. 83. *In Græcoſtaſi & comitio ſanguine fluxit.* C. 91. *In Græcoſtaſi lacte pluit.* Atque ita Munkerum quoque emendaſſe ad Lactant. Argum. Metam. Ovidii L. VI. F. 3. poſtea deprehendi. Ne tamen hoc in textum reciperem, in cauſſa eſt N. Heinſii auctoritas, qui margini ſui libri etiam adſcripſerat *C. Ortali.* Probare tamen id nequeo. Fateor quidem, *agrum C. Ortali* dici poſſe, ut *ager L. Petillii*, *ager Aurelii* &c. Verum nuſquam hujus nominis fit mentio, quod ſciam, ante M. Ortalum, Hortenſii nepotem, de quo agunt Torrent. ad Sueton. Tiber. C. 47. & Iſ. Voſſius ad Catull. C. 66. qui *Hortalum* legit ex MSStis.

3 *Prætor populi Ro.*] Quid Prætori cum grege ovium? Conjeceram *Paſtor P. R.* Apulia enim frequens ovibus & paſtoribus erat. Unde apud Ciceron. Catil. III. C. 6. *In M. Caparium, cui ad ſollicitandos paſtores Apuliam eſſe attributam erat indicatum.* V. inf. C. 91. Sed, quia probandum erat, populum Romanum hic publicos habuiſſe paſtores, nihil muto. Potuit exanimari Prætor una cum grege ovium, dum forte locum, ubi grex ille paſcebatur, præteriret. Videndum tamen, an in vocibus *Pop. Rom.* non lateat nomen urbis, & *prætor* mutari debeat in *propter*. Certe *Hyrium* & *Arpi* ſunt Apuliæ urbes. *Arporum* meminit noſter C. 90.

populi Romani uno ictu [4] fulmine exanimatus. Tarracinæ ſereno navis velum [5] fulmine tactum, [6] in aquas dejectum, [7] & impenſas omneis,

4 *Fulmine*] Mallem *fulminis*; nam *ictu fulmine* vix convenit. Quanquam forte ſtatuamus rectius, illud *fulmine* intruſum eſſe ex gloſſa vocabulo repetito ex ſuperioribus. SCHEFFER. Scribe *i. fulminis* cum Scheffero. Cicero Lib. III. de Offic. Cap. 25. *Ictu fulminis deflagravit*. Oroſ. Lib. V. C. 12. *Ictu fulminis exanimata*. Infra C. 103.

5 *Fulmine tactum*] In Argentoratenſi eſt *fulmine exanimatum*. Quod cum manifeſte ineptum eſſet, fecerunt *fulmine tactum*. Mihi non eſt dubium, quin *fulmine exanimatum* ſit intruſum ex ſuperioribus; & idcirco neque hoc, neque illud locum hic inveniat, ſed utrumque delendum ſcribendumque, *navis velum in aquas dejectum*. SCHEFFER. Ald. & omnes Edd. antiquæ *f. exanimatum*, quæ male delet Clariſſ. Schefferus. Melius meo judicio Pigh. L. 3. Ann, p. 18. legit *f. inflammatum*; & Scaliger, conjiciens *exarmatum*. Forſan fuit *navalem fulmine exanimatum* &c. Cl. Munkerus ad Lactantii Argum. Ovid. Metam. L. VI. F. 3. reponit *navalem fulmen exanimavit, in a. d.*

6 *In aquas*] Ald. Aſul. Pariſſ. aliæque *in aqua*. Sic C. 71. *in conſeſſu miſit*: & in hoc Cap. *in cella allapſi*. De hoc autem loquendi genere egerunt multi Viri Docti; ſed inprimis ſtupendæ doctrinæ Vir Claud. Salmaſius in Plin. Exercit. pluribus locis.

7 *Et impenſas omneis*] Has vero impenſas ego non intelligo, nec à quo, aut quos in uſus ſint factæ. Num legendum: *res impoſitas omnes?* quod ſit ſermo de prædictæ navis onere. Verum abeunt hæc longius, nec mihi ipſi ſatisfaciunt. Divinent, quibus ingenii vis eſt major, major animi ſagacitas. SCHEFFER. Pigh. ibid. *Et in ea piſces omnes, q. inibi e.* Minori mutatione legi poſſet *& una p. o. q. i. e.* Ut intelligantur piſces in mari, non in navi. V. C. 89. Sed de piſcibus hic agi, non credo. Scaliger interpretabatur *impenſas* per ἐνθήκην. Hinc mihi conjectura nata eſt, an non ipſum hoc vocabulum uſurparit noſter. Nam invenitur etiam apud Latinos auctores, quod notatur a Doctiſſ. Kuhnio

omneis, quæ ibi erant, ignis abſumpſit. [8] Publius Craſſus adverſus Ariſtonicum dimicans, occiſus. [9] Apollinis ſimulacrum lacrymavit per quatriduum. [10] Vates portenderunt, [11] Græciæ

nio ad Pollucem Lib. I. §. 99. Neque alienus a Græcis vocibus fuiſſe Obſequens videtur ex Cap. 116.

8 *P. Craſſus*] Leguntur hæc in Epit. Liviana Lib. LIX. Strabone Lib. XIV. pag. 646. Vellejo Lib. II. c. 4. Juſtino, atque aliis. SCHEFFER. Jam Procoſ. & decedens ex Aſia, quo anno præcedente Conſul profectus erat. Ita locus hic capi debet. Vide Oroſ. L. v. C. 10. & Vellej. L. II. C. 4. atque ibi G. Voſſium.

9 *Apollinis*] Cumæi ſive Cumani, ut nos docet B. Auguſtinus L. III. C. D. c. 11. Ubi habet totam hanc hiſtoriam. Cæterum quo modo fieri hoc poſſit, refert Plutarchus in Coriolano p. m. 232. SCHEFF.

10 *Vates portenderunt*] An ſcribendum *prodiderunt*? Res enim & ſigna portendunt, non vates. Cicero tamen etiam de diis. *Cum dii principibus periculum portendunt.* In de Aruſp. Reſp. Sed fors ratio peculiaris eſt in diis, quia ſigna & portenta faciunt. Certe apud alios de hominibus uſurpatum vix invenies. Ac fortaſſe unicus eſt Virgilius, qui lectionem noſtri vulgatam poterit tueri. Sic enim habet in III. Æn. v. 184. de Caſſand.

Nunc reputo hæc generi portendere debita noſtro. IDEM.

Munkerus ad Lact. Arg. Met. L. VI. F. 3. *reſponderunt*, quod & mihi in mentem venerat. Nihil tamen muto. Forſan dixit Auctor *vates portendunt*, ut contra Juſtin. L. XXXVII. C. 2. *oſtenta prædixerunt*, & alii. Neque ab Obſequente tam accurata optimæ Latinitatis obſervatio petenda eſt.

11 *Græciæ fore exitium*] Mira locutio, *eſt exitium Græciæ* pro, Græcia venit in exitium, adducitur in exitium. Neque ſatis perſuadere mihi poſſum, Obſequentem ita ſcripſiſſe. Putem potius, vocem *exitium* eſſe compendium vocabuli *exitioſum*, ac ſcribendum, *Græciæ fore exitioſum*, id ſcilicet, quod ſimulacrum Apollinis lacrymavit. SCHEFF. *Exitium* non debuit mutari in *exitioſum*. Simulacrum exitium eſt Græciæ, quando Græciæ eſt exitioſum, & cauſſa exitii. Quomodo ſæpiſſime talia ponuntur,

ciæ fore exitium, unde deductum eſſet. Sacrificatum tum à Romanis, donaque in templo poſita. Phrygia [12] recepta. Aſia [13] Attali teſtamento legata Romanis. Antiocho regi Syriæ ingenti exercitu dimicanti, [14] hirundines in tabernaculo nidum fecerunt: quo prodigio neglecto, prælium commiſit, & à Parthis occiſus eſt. M. Fulvii Flacci triumviri [15] diſſenſione in legibus ferendis, angues duo

tur. De hac ipſa voce conſule Virum acerrimo ingenio, & maxima eruditione præditum, Rich. Bentlejum ad Horat. L. I. Od. 15. v.21.

Non Laertiaden, exitium tuæ
Gentis, non Pylium Neſtora reſpicis?

Si quid mutandum ſit, mallem potius *exitio*, quam *exitioſum*. Juſtin. L. XLIII. C. 4. *Maſſiliam exitio finitimis populis futuram.*

12 *Recepta. Aſia &c.*] Male hæc diſtinguuntur. Scribendum eſt *recepta, Aſiâ legatâ*. Vel excidit conjunctio *atque*. Non enim hoc anno Aſia legata eſt; ſed A. DCXX. Verum hoc demum tempore recepta ac Romanorum facta eſt, Ariſtonico victo. Vide præter alios Ep. Liv. 58, 59. Oroſ. Lib. V. C. 8, 10.

13 *Attali teſtamento*] Vide Juſtinum Lib. XXXVI. c. 4. & ibi citatos. SCHEFFER.

14 *Hirundines in tabernaculo*] Conſule, quæ habet Ælianus Lib. X. Hiſt. Animal. c. 34. & interpretem ipſius ex his noſtri emenda: exemplis quoque ipſi allatis adde hirundines in nave Cleopatræ nidificantes apud Plutarch. in Anton. pag. 944. IDEM.

15 *Diſſenſione in legibus ferendis*] Cum eſſet diſſenſio illius, cum diſſentiret. Intelligit autem diſſenſionem eam, qua ipſe cum duobus collegis C. Graccho & C. Carbone diſſidebant à Conſulibus & Senatu propter leges agrarias & diviſionem agrorum à Graccho inſtitutam. Vide Velleium Lib. II. c. 6. Epitomen Livianam Lib. LIX. Florum in ſeditione Gracchana, & alios. IDEM.

duo nigri [16] in cella Minervæ [17] allapſi, [18] civilem cædem portenderunt.

[1] LXXXVIII. *Cn. Octavio, T. Annio Rufo, Coſſ.* Lycoſt.

MUlta intra & extra urbem de cœlo tacta. Reate mula peperit. Fruſinone ex ancilla puer biceps natus. Fax ardens in cœlo viſa, & bubonis vox in urbe audita. Cære ſanguine pluit, ac gallus gallinaceus quinque pedibus inventus. Bella inter Antiochum Syriæ regem & Phraartem Parthorum regem geſta ſunt. Et res turbidæ Ægyptiorum: Ptolemæus enim Euergetes, ob nimiam crudelitatem ſuis inviſus, incenſa a Pop. Rom. regia, clam in Cyprum profugit. Et cum ſorori ejus Cleopatræ, quam ejus filia virgine per vim compreſſa, & in matrimonium ducta,

16 *In cella Minervæ*] Quæ fuit in Capitolio. Vide Rycquium c. 13. SCHEFFER.

17 *Allapſi*] Proprie de ſerpentibus adrepentibus. Livius Lib. XXV. c. 16. *Ad exta, ſacrificio perpetrato, angues duo ex occulto allapſi.* Valer. Max. Lib. I. c. 6. Ex. 8. *Diligentius aſſervatis extis, neque allapſus ſerpentum arceri, neque fuga impediri poterat.* IDEM. Male Ed. Scheff. & Angl. *elapſi*, typographorum, credo, vitio. Horat. I. 20.

Serpentum adlapſus.

18 *Civilem cædem*] Bello Gracchano factam. IDEM.

1 Hoc caput abeſt editione Argentoratenſi, & ſic Aldina prima, quod notare Lycoſthenes omiſit, & perperam aſteriſco notavit caput antecedens, ſaltem in editione mea. IDEM.

cta, repudiaverat, regnum a populo datum eſſet, infenſus, filium, quem ex ea habebat, in Cypro occidit, caputque ejus, manus item & pedes, matri miſit.

LXXXIX. *M. Æmilio,* [1] *Lucio Aurelio, Coſſ.* A.U. 627

NOcturna tempeſtate [2] in Capitolio aliquot templa concuſſa ſunt. Romæ & circa fulmine pleraque dejecta ſunt. Ætna mons terræ motu ignes ſuper verticem late diffudit, & [3] ad inſulam Liparas [4] mare efferbuit, & quibuſdam aduſtis navibus vapore [5] pleroſque navaleis exanimavit: [6] piſcium vim

1 *Lucio*] *Lucilio* Baſ. 1.

2 *In Capitolio aliquot templa*] Plures enim dii ſimul cum Jove colebantur in Capitolio, ibique templa & ædes ſuas habebant. Vide, qui hæc omnia diligenter tradit, Rycquium in de Capitolio. SCHEFFER.

3 *Ad inſulam Liparas*] Mallem *Liparam*. Sic enim eam vocant Pompon. Mela II. c. 7. Plinius III. c. 9. Strabo VI. atque alii. IDEM. Male Cl. Scheſſerus *Liparam* præfert. Nam λέγεται καὶ πληθυντικῶς, teſte Stephano de Urbibus. Ubi vide L. Holſtenium, & Sam. Bochartum in Chan. L. I. c. 27. Oroſ. L. VI. c. 18. *Inter Mylas & Liparas.* Adde L. Ampel. pag. 329.

4 *Mare efferbuit*] Elatum eſt in altum. Vide Sen. II. Quæſt. Nat. 26. Strabonem VI. p. 237. Factum id autem vi latentis ignis. Unde Plin. II. c. 106. *In medio mari Hiera, inſula Æolia juxta Italiam cum ipſo mari arſit per aliquot dies ſociali bello.* Ubi narrat ea, quæ habet Strabo dicto loco. Itaque Livius Lib. XXIII. c. 31. *Mare arſit eo anno.* Et propterea ſequitur quoque apud noſtrum, *aduſtis navibus.* SCHEFFER.

5 *Pleroſque navaleis*] Puta, *ſocios*,

vim magnam exanimem diſperſit, quos Liparenſes avidius epulis appetentes, [7] contaminatione ventris [8] conſumpti, ita ut nova peſtilentia [9] vaſtarentur inſulæ. Quod prodigium aruſpicum reſponſo, ſeditionem, quæ [10] poſt tempora patuit, portendit.

XC.

ſocios, id eſt, remiges atque nautas. Vide, quæ dico in editione ſecunda librorum de Mil. Nav. ſi unquam venient in lucem per temporum calamitatem. SCHEFFER.

6 *Piſcium vim magnam*] Non multum diſſimile quid memoratur Plinio L. II. c. 88. IDEM.

7 *Contaminatione ventris*] Vitioſum reddidiſſe ventrem intelligit. Ea enim hic *contaminatio*, quæ ſignificatio hujus vocis alibi non temere occurrit, ut opinor. Vitium porro crediderim fuiſſe in eo, quod continere venter nihil poſſet, quod alvus redderetur lubrica & ſoluta, eo morbi genere, quod dyſenteriam vocant. IDEM. *Contagione* legit Clar. Burmannus. Pro *ventris*, conjecit *veneris*, vel *inter ſe* Heinſius.

8 *Conſumpti*] Ludov. Vives hæc verba ad Auguſtin. de Civit. Dei, a quo hoc prodigium recenſetur L. III. cap. 31, citans addit vocabulum *ſunt*. Ceterum Liparas piſcium copia abundare, tradit Diodor. Sicul. L. v. Bibl. Hiſtor. p. 293. Ed. Rhod.

9 *Vaſtarentur inſulæ*] Quænam? Sicilia, in qua Ætna, & Lipara. Atqui Liparenſes ſoli piſcium illa copia donati, ſoli gaviſi epulis. An igitur ſcribendum, *vaſtaretur inſula?* SCHEFFER. Non opus hic eſt numero ſingulari. Intelliguntur inſulæ Æoliæ, quarum Liparæ fuere præcipuæ: μεγίστη γὰρ αὐτῶν ἡ Λιπάρα, ἐξ ἧς, ὡς ἀπὸ μέρους περιέχοντος, αἱ πᾶσαι Λιπαραίων λέγονται νῆσοι. Sunt verba Euſtathii ad Dionyſ. Perieg. *v.* 461. Immo L. Ampelius in cap. 3. de Punicis bellis dicit p. 333. *Duilius Coſ. apud Liparas inſulas.*

10 *Poſt tempora patuit*] Mihi admodum lectio hæc eſt ſuſpecta. Quæ namque ea *tempora?* & quid eſt, *ſeditio patet?* Mallem, *poſt tempus apparuit.* Vitium ex eo, quoniam antique *tempos* pro, *tempus* fuit ſcriptum, mox verba duo juncta in unum *tempoſa paruit*; quod deinde iterum diviſerunt

in

XC. [1] *P. Plautio*, *M. Fulvio*, *Coſſ.* A. U. 628

IN arboribus fruges natæ ſunt. [2] Oleo & lacte [3] in Vejente pluit. Bubo in Capitolio viſus. Arpis [4] lapideus imber triduo apparuit. Locuſtarum [5] ingentia agmina in Africa ;

in *tempora patuit.* SCHEFFER. Neque in his aliquid mutandum eſt. Verba hæc ſignificant, ſeditionem iſtam poſt quædam tempora innotuiſſe, & palam factam eſſe. Vide auctores ; quos laudat Cl. Burmannus ad Phædri Lib. IV. F. 18. *poſt tempus dolet.*

1 *P. Plautio*] Scribe *M. Pl.* V. Comment. ad Faſtos A. U. C. DCXXVIII. & J. Meurſ. ad Phlegont. Trall. C. 10.

2 *Oleo*] Hoc genus pluviæ ſingulare, nec temere alibi legitur. SCHEFFER.

3 *In Vejente*] Scilicet agro. Ita ſupra C. 71. *In Praneſtino.* IDEM.

4 *Lapideus imber*] Pariſſ. Antvv. Baſ. 1. *fiber.* Notum eſt ; credo, quale animal fit *fiber*, ſeu κάστωρ. Sed quid erit *lapideus fiber* ? F. *rapidus fiber.* Id genus animalium viſus inter prodigia recenſetur : ut *muſtela viſus* C. 71. Neque, ut hujus rei exempla congeram, neceſſe eſt. Satis enim illud demonſtrarunt Viri Docti pluribus locis, præſertim Iſ. Caſaubonus ad Theocrit. C. 5. & Theophraſti Charact. C. 16. καὶ τὴν ὁδὸν ἐὰν παραδράμῃ γαλῆ. Dicitur autem *fiber apparuit* ; ut C. 65. *Vulturius non apparuit.* C. 72. *Lupi Exquiliis apparuerunt.* Cum de lapidibus agit Auctor ; ſolita formula utitur *Lapidibus pluit.*

5 *Ingentia agmina*] Deeſt aliquid ; nam ſequens *peſtilentiam fecerunt* non ad *agmina* ; ſed ad *dejecta* refertur. Cæterum de his locuſtarum agminibus videndus eſt Plinius L. VIII. C. 29. Hiſtoria memoratur & in Epitoma' Livii Lib. LX. SCHEFFER. Pro *ingentia agmina* Ald. Aſul. Antvv. Baſſ. *Ingenti agmine.* Merito itaque Cl. Schefferus aliquid deeſſe ſuſpicatus eſt ; quod egregie ſupplent Pariſſ. *Ingenti agmine in Africa pluit.* Si vero hoc non placet ; neceſſario addi debet *viſa*, quod Cl. Burmanno in mentem venit. V. C. 100, 103. &c.

frica, quæ à vento in mare [6] dejectæ, [7] fluctibuſque ejectæ, [8] odore intolerabili Cyrenis [9] mortifero vapore gravem peſtilentiam [10] fecerunt pecori; hominumque DCCC. millia conſumpta tabe, proditum eſt. [11] Fregellæ, quæ adverſus Romanos [12] conjuraverunt, dirutæ. [13] Ligures Sallyes trucidati.

XCI.

6 *Dejectæ*] *Devectæ* vel *delatæ* Heinſius. Non male. Auguſtinus tamen L. III. C. 31. Civ. D. *Locuſtarum in Africa multitudinem* &c. *ingenti atque inæſtimabili nube in mare dicunt eſſe dejectam* &c.

7 *Fluctibusque ejectæ* &c.] Lege & diſtingue. *Fluctibusque ejectæ, odore intolerabili Cyrenis, & mortifero vapore gravem peſtilentiam fecerunt pecori. Hominumque* &c. Non autem *fecerunt. Pecoris hominumque.* Primum in genere de pecore agit, dein ſpecialius de hominibus. Nec aliter Oroſius L. V. C. 11. hujus prodigii meminit. Poſtquam enim multa de locuſtis præmiſerat, ait. *Tanta peſtilentia conſecuta eſt, ut avium, pecudum ac beſtiarum, corruptione aëris diſſolutarum, putrefacta paſſim cadavera vitium corruptionis augerent. At vero, quanta fuerit hominum lues* &c. Conſule etiam Auguſtin.

8 *Odore intolerabili*] Conſule Auguſt. C. D. Lib. III. c. 32. Oroſium Lib. V. cap. 11. Freculph. Lib. VI. c. 6. Adde quoque, quæ de hac re Sam. Bocharto in de Animal. Lib. IV. c. 5. obſervantur. SCHEFF.

9 *Mortifero vapore*] Hoc ſuſpectum habeo. Debebat ſaltem cum ſuperioribus conjunctione & conjungi. Jam quis ille vapor mortiferus, aut quomodo ex mortuis locuſtis? & nonne idem præcedens *odore intolerabili?* Alterutrum ergo gloſſa videtur. IDEM.

10 *Fecerunt pecori*] Ne hæc quidem non corrupta. Scribendum enim diſtinguendumque, *gravem peſtilentiam fecerunt. Pecoris hominumque* &c. Nihil certius. IDEM.

11 *Fregellæ*] Vide Livii Epit. L. LX. Velleji L. II. c. 6. 4. IDEM.

12 *Conjuraverunt*] *Conjuraverant* Heinſius.

13 *Ligures Sallyes*] In Epitoma Liviana nominantur *Ligures Salvii.* Sed per *Salvios,*

Sa-

XCI. C. Caſſio Longino,[1] C. Sextilio, Coſſ.

A. U. 629

IN [2] Græcoſtaſi lacte pluit. Fulmine [3] Crotone grex ovium [4] cum cane, & tribus paſtoribus exanimatus. [5] Saturæ vitulus biceps natus. Tumultus in urbe fuit, [6] Graccho leges ferente.

A. U. 630

XCII.

Salues vel Salyes intelligendi, *y* litteræ mutatione in *u*, quod frequenter fit apud Latinos. Sane & Straboni Lib. IV. ſunt *Salyes*, nec fortaſſis aliter apud noſtrum hoc loco ſcribendum. Quanquam altero modo ſcribantur & cap. 92. SCHEFFER. An *Salyes*, an *Sallyes* ſit ſcribendum, incertum eſt. Neque multum intereſt. Varie hic populus vocatus fuit, apud Græcos quidem, Σάλυες, & Σάλλυες, Σάλυοι; apud Latinos vero, *Salyes*, *Sallyes*, *Salyi*, *Salvii*, *Saluvei*.

1 *C. Sextilio*] Scribe *C. Sextio Calvino*. V. Onuph. Panv. Lib. I. Faſt. p. 149. & Pigh. Ann. T. III. p. 43.

2 *Græcoſtaſi*] Dixi ſupra c. 83. SCHEFFER.

3 *Crotonæ*] Ald. Aſul. Baſ. I. Pariſſ. aliæque *Crotone*. V. ſupra ad C. 74.

4 *Cum cane*] Paſtoritio videlicet, ac cuſtode pecoris. Dicam ex profeſſo in opuſculo peculiari de Opilione. SCHEFFER.

5 *Saturæ*] Latii oppidulo, cujus mentio apud Virgilium Lib. VII. & Servium eo loco, Silium Italicum, & alios. IDEM. Errat Cl. Schefferus, cum docere vult, *Saturam* eſſe Latii oppidulum ex Virgilio, & Silio Ital. Nam eſt palus. Vide Ab. Ortelium in Theſ. Geogr. & Cluver. Ital. Ant. L. III. C. 7. p. 992. qui hoc loco legunt *Aſturæ*. Poſſet etiam *Saturniæ*, cujus urbis fit mentio Cap. 96. Atque ita libri ſui margini adſcripſerat Scaliger, qui conjecit etiam *Satrii*.

6 *Graccho leges ferente*] Agrarias videlicet. Intelligit autem Cajum Gracchum, Tiberii fratrem, de quo ſupra quoque. Vide Livii Epit. LXI. SCHEFFER. Pighius Ann. T. III. pag. 43. legit *fabricante*, quia non tulit leges hoc an-

A.U. 631 XCII. *Gn. Domitio*, *C. Fannio*, *Coſſ.*

IN foro [1] Veſſano androgynus natus, in mare delatus eſt. In Gallia tres ſoles, [2] & tres lunæ viſæ. Vitulus biceps natus. Bubo in Capitolio viſus, [3] & ex incendio ca-

no; ſed anno ſeq. Verum *ferente* uſurpatur pro *in animo habente ferre*, *laturo*; ut C. 76. *proficiſcens*. Ubi vide. Vel, quod malim, duos annos ſuo more in uno capite Obſequens recenſet. Quod jam alibi monui, & ſæpe uſu veniet.

1 *Veſſano*] *Sueſſano* Ortel. in Theſ. Geogr. Forte *Veſciano* vel *Veſcino* a Veſcia Auſonum oppido. Vide Ciceron. L. xv. ad Attic. Ep. 2. *Quinto decimo Kalend. e Sinueſſano proficiſcens, cum dediſſem ad te litteras, divertiſſemque a Cumis in Veſciano.* Cum Ortelio facit Ill. Heinſius. *Veſtino* Scaliger.

2 *Et tres lunæ*] Meminit prodigii hujus etiam Plinius Lib. ii. c. 32. SCHEFFER.

3 *Et ex incendio catena conſumpta*] Mira locutio, *conſumpta ex incendio*, nam alias *conſumpta ab incendio* diceretur, ut contra *ex incendio conſervata*. Sed nec, quæ iſta fuerit catena, ſatis intelligitur. Num ferrea? quoniam ferrum alias in ignibus durare ſolet. Quanquam ne ſic quidem omnia ſint clara, ut ſuſpicer, locum eſſe mutilum. IDEM. *Conſumi ex incendio* dici poſſet, ut *mori ex vulnere* apud Livium Lib. xxx. C. 12. Quomodo a Græcis etiam adhibetur præpoſitio ἐκ. Verum locus corruptus eſt; & primo pro *catena* legendum *Catina*, urbs ſcilicet Siciliæ. Illam enim urbem hoc anno incendio conſumptam eſſe tradunt Auguſtinus de Civit. Dei L. iii. C. 31. *Eodem rurſus æſtu ignium tanta vi favillæ ſcripſerunt oppletam eſſe Siciliam, ut Catinenſis urbis tecta obruta & oppreſſa fuerint.* Et Oroſius Lib. v. C. 13. *Eodem tempore Ætna mons ultra ſolitum exarſit, & torrentibus igneis ſuperfuſis lateque circumfluentibus Catanam* (ſcr. *Catinam* hic, & apud Front. L. iii. C 6. §. 6. ex MSS. Vide Salmaſ. Plin. Exerc. p. 78. Ed. Ult. & Voſſ. ad Pomp. Mel. L. ii. C. 6.) *urbem, fineſque ejus oppreſſit, ita ut tecta ædium calidis cineribus praenſta & prægravata corruerent.* Ex

catena conſumpta. 4 Sallyes & Allobroges devicti.

XCII. *L. Opimio, Q. Fabio Maximo, Coſſ.* A.U. 632

1 GRex luporum limites, qui in agrorum diviſione per C. Gracchum 2 depoſiti erant,

Ex quibus locis præterea patet, pro *&* *ex* legi debere *Ætnæ*. Ut fuerit. *Bubo in Capitolio viſus. Ætnæ incendio Catina conſumpta.* C.84. *Rhegium penè totum incendio conſumptum.* Frequentius vero hoc Catinæ accidiſſe, patet ex Martiano Capella L. VI. p.208. *Ætnæ crater favilla Taurominium, Catinamque reſpergit, magno ſtrepitu mugiens, & immenſos fragores intonans obluctatione* (l. *obructatione*) *flammarum.* Hinc Silio Lib. XIV. Catina dicitur *nimium ardenti vicina Typhœo.* *I* autem in *e* facillime depravari poſſe, certum eſt, licet per talem mutationem ſæpe verus loci ſenſus, vel elegantia pereat. Ut in Lucano L.I. *v.*228.

Rapit agmina ductor
Impiger, & torto Balearis verbere fundæ
Ocior, & miſſâ Parthi poſt terga ſagittâ.

Scribendum eſt ex MSS. *impiger: it* &c. Languet vulgatum. Ovidius Lib.x. Metam. *v.*588.

Quæ quamquam Scythicâ non ſecius ire ſagittâ
Aönio viſa eſt juveni.

Ire de ſagitta invenias quoque apud Lucret. L. I. *v.*971.

Telum
Invalidis utrum contortum viribus ire.

& apud Ovidium L. VII. Metam. *v.* 349. & 695.

Quantum ſemel ire ſagitta
Miſſa poteſt.

& de funda Balearica L. II. *v.* 728.

Quam cum Balearica plumbum
Funda jacit. volat illud, & incandeſcit eundo.

4 *Sallyes & Allobroges*] Vide Livii Epit. LXI. SCHEFFER.

1 *Grex luporum*] Memorat Plutarchus in Gracchis. IDEM.

2 *Depoſiti*] Hoc eſt, poſiti, locati, conſtituti. *Ponendi* verbum velut proprium ac ſolenne

erant, diſſipavit. Ipſe Gracchus in Aventino occiſus.

A. U. 634 XCIV. *L. Aurelio, & L. Cæcilio, Coſſ.*

ANdrogynus in agro Romano annorum octo inventus, & in mare deportatus. Virgines ter novenæ [1] in urbe cantarunt.

A. U. 635 XCV. *M. Catone,* [1] *Q. Martio, Coſſ.*

[2] CAtone conſule immolante [3] exta tabuerunt. Caput [4] jocinoris inventum non eſt.

lenne in hac re. Siculus Flaccus: *In quibuſdam regionibus alii terminos ſiliceos ponunt.* Julius Frontinus: *Nam ideo limes agro poſitus eſt, ut litem diſcerneret arvis.* Aggenus Urbicus: *Cum poſſeſſor invenerit terminum in poſſeſſione ſua aliter formatum, aut aliter poſitum.* Quod ergo communiter *ponere*, id noſtro eſt *deponere*, quomodo fuerunt, qui dicerent *diſponere.* SCHEFFER.

1 *In urbe cantarunt*] Urbis luſtrandæ cauſa. Dixi de hoc ritu ſupra ad cap. 36. IDEM.

1 *Q. Martio*] Ald. Aſul. Pariſſ. aliæque *Quintio Martio.*

2 *Catone*] Porcio. Is enim tum fuit Conſul, maleque pugnavit adverſus Scordiſcos, quod forte hoc prodigio ſignificatum. Vide Epit. Liv. LXIII. SCHEFFER.

3 *Exta tabuerunt*] In liquorem ſoluta, & pæne conſumpta fuerunt, id quod imprimis habitum eſt dirum. IDEM.

4 *Jocinoris*] In editione veteri Argentoratenſi ſcribitur *jocineris*, quod fortaſſe non eſt contemnendum. Videtur enim venire ab antiquo *jocinus*, ſicut a *jocinor* eſt *jocinoris*. De antiquis hiſce *jocinor* & *jocinus* vi-

eſt. Lacte pluit. Terra [5] cum mugitu tremuit. [6] Examen apum in foro conſedit. Sacrificium [7] ex Sibyllinis.

videndus Voſſius in Grammaticis & Etymolog. SCHEFFER.

5 *Cum mugitu*] Plinius L. II. cap. 80. *Præcedit vero comitaturque terribilis ſonus, alias murmuri ſimilis, alias mugitibus, aut clamori humano.* Patet, cur hic nominatim agat de mugitu. Cicero de Divin. I. *Terræ ſæpe fremitus, ſæpe mugitus, ſæpe motus multa noſtræ Reipublicæ, multa cæteris civitatibus gravia & vera prædixit.* Sueton. in Galba, c. 18. *Urbem quoque & deinde palatium ingreſſum excepit terra tremore, & aſſimili quidem mugitui ſono.* IDEM.

6 *Examen apum*] Quod infauſtum ſemper creditum. Vide infra c. 109. & 104. item 132. Adde Livium XXIV. c. 18. & XXVII. c. 23. IDEM. *Apium* ſcribitur in Ed. Angl. hic & infra aliquot in locis. Plurimæ quoque Ed. in Cap. 130. *apium* habent. Incertum eſt, quid præferas. Variant enim ubique Edd. Quod obſervare etiam licet in aliis auctoribus. Sic apud Quinctilianum in Declam. XIII. p. 233. Ed. Obr. *Niſi fallor, eſſet & æſtimatio apum.* legitur in MS. Voſſ. *apium*. Plura vide ad Silium Italic. Lib. VIII. v. 637.

Nec denſæ trepidis apium ſe involvere nubes
Ceſſarunt aquilis.

Malim tamen ego ſemper in Obſequente legere *apum* cum Edd. Pariſſ. quia Livius, quem noſter compilavit, *apum* ſcribere ſolet.

7 *Ex Sibylinis*] Scribendum eſt *Sibyllinis*, nempe *libris*, ut ſupra c. 60. Deeſt tamen aliquid, puta *decretum*, *oblatum*, aut quid ſimile. Imo potius, locus eſt corruptus, & pro *ſacrificium* ſcribendum *ſacrificatum*. IDEM. Pro *ſacrificium* Pariſſ. *ſacrificatum*. Quomodo legiſſe etiam videtur Cl. Freinshemius in Supplem. L. XXVII. C. 1.

A.U. 636 XCVI. [1] *L. Cæcilio, L. Aurelio, Coſſ.*

Fulmine Romæ & circa pleraque tacta, Præneſte lacte pluit. [2] Haſtæ Martis in regia motæ. Priverni terra ſeptem jugerum ſpatio [3] in caverna deſedit. Saturniæ andro-

1 *L. Cæcilio, L. Aurelio*] Male *C.* Ed.Scheff.Scribendum eſt *L.* ut in omnibus, quas vidi, legitur Edd. Sed præterea illud *L. Aurelio* corruptum eſt. Nam A.U.C. DCXXXVI. fuere Conſules, L. Cæcilius Metellus *Q. Mucius Scævola.* A. autem U. C. DCXXXVIII. Coſſ. fuerunt M. Cæcilius Metellus, *M. Æmilius Scaurus*; quorum alteruter hic reſtituendus eſt. *Q. Mucio* malim cum Pighio Ann. T. III. p. 89. Ad A.U.C. DCXXXVI. hæc prodigia etiam refert Freinshemius. Vitium ortum eſt a Capite 94. ex quo ſumptum eſt a Librario Conſulis nomen, dum hoc loco nomen Conſulis legere non potuit.

2 *Haſtæ Martis in regia*] De haſtis Martis dixi ſupra c. 60. De regia quoque c. 78. Id ſeorſum hic notaverim, quod haſtæ illæ fuerint in regia. Firmant cap. 104. 107. & 110. in ſequentibus. Quanquam & haſtæ Martis extiterint aliquæ extra Romam aliis in locis. SCHEFFER. Videtur Celeberr. Perizonius hic & Cap. 104. auctius legiſſe *in regia, in ſacrario.* Nam verba ejus ſunt in Diſſert. de morte Judæ C. 10. p. 83. *Hinc paſſim apud Obſequentem, qui ex Livio potiſſimum ſua hauſit prodigia, C. 96. & 104. Haſtæ Martis in regia, in ſacrario motæ; & brevius C. 107, 110. Haſtæ Martis in regia motæ.* Verum nec hic, nec C. 104. hoc additamentum *in ſacrario* apparet in Edd. quas ego inſpexi. Sed C. 78. dicit *Romæ, cum regia quoque urere-tur, ſacrarium* &c. & Gell. L. IV. C. 6. refert *in ſacrario, in regia haſtas Martias moviſſe.* Hoc enim ſacrarium Martis in regia fuit.

3 *In caverna deſedit*] Non repudio. Et vide, quæ notavi ſupra c. 81. & 71. Mallem tamen hic *in cavernam*, nam & ſupra cap. 86. *terra quatuor jugerum ſpatio in profundum abiit.* Porro *deſedit* dixit proprie. Cicero de Divin. I. *Ut multa oppida corruerint, mul-*

tis

drogynus annorum decem inventus, & mari demerſus. Virgines [4] viginti ſeptem urbem carmine luſtraverunt. Reliquum anni in pace fuit.

XCVII. [1] *M. Acilio, C. Portio, Coſſ.* A. U. 639

[2] POmpejus Elvius eques Romanus, à ludis Romanis, cum [3] in Apulia reverteretur,

tis locis labes facta ſint, terræque deſederint. Et de hoc ipſo prodigio: *Delata etiam ad Senatum labes agri Privernatis, cum ad infinitam altitudinem terra deſediſſet.* SCHEFFER. Pro *caverna* Heinſius cum Scheffero mavult quoque *cavernam.* Atque ita hunc locum alibi citant Viri Docti. Sed omnes Edd. *caverna.* Vide, quæ notavi Cap. 87. & Livium L. XXX. Cap. 38. *In Veliterno agro terra ingentibus cavernis conſedit.* Quapropter nihil muto.

4 *Viginti ſeptem urbem carmine*] Sunt hæ illæ ipſæ, quas alias appellat *ter novenas*, ſacri numeri exprimendi gratia. Nam hæc cauſa, cur eſſent ter novenæ. Vide ſup. cap. 94. SCHEFFER.

1 *M. Acilio*] Scr. *M'*. Vide Onuph. Panv. L. I. F. p. 157. Pigh. Ann. T. III. p. 104. qui hic omnino inſpici meretur.

2 *Pompejus Elnius*] Vix eſt integrum hoc cognomentum. Puto *Elvius* aut *Helvius* ſcribendum. Sic conjectaveram, cum ex codice Argentoratenſi didici, *Elvius* eſſe rectum. SCHEFFER. Non modo Arg. ſed etiam Ald. Aſul. Baſ. I. Pariſſ. Antvv. ſcribunt *Elvius*: quare ſine ulla hæſitatione hoc reponendum eſt, vel, quod malim, *Helvius* cum aliis. Apud Oroſium] *L. Helvius* Lib. V. 15. vocatur. *L. Helvius eques Romanus cum uxore & filia, Roma in Apuliam rediens tempeſtate correptus cum filiam* &c.

3 *In Apulia*] Non poteſt eſſe dubium, quin legendum ſit *in Apuliam.* SCHEFFER. Pariſſ. quoque *Apuliam*; quomodo Pighius etiam, aliique legi volebant. Sed Cap. 104. dicit *ne unquam Romæ reverteretur*: quamquam illud quoque Scheſferus mutare conatur. Eſt La-

 tinitas

retur, [4] in agro Stellati filia ejus virgo, equo inſidens, fulmine icta, [5] exanimataque, veſtimento deducto, [6] in inguinibus exerta lingua [7] per inferiores locos, [8] ut ignis ad os emi-

tinitas illius ſeculi. Conſule Doctiſſ. Munkerum ad Hygin. F. 19. *Lemno acceſſerunt.* & ad F. 92. & 108. *Caſtraque tranſtulerunt Tenedo.* Malim tamen ego ipſius Hygini verba capere in Dativo, ut vocant, caſu: & ſic apud Valer. Maximum ex MSS. legendum puto L. 1. C. 1. §. 20. *Tegulas Locris reportandas curavit.*

4 *In agro Stellati*] De hoc agro dixi ſupra c. 73. SCHEFF.

5 *Exanimataque, veſtimento deducto*] Diſtinctio non ſatis apta, nam poſt *exanimataque* punctum collocandum. Sequitur poſt de novo, *Veſtimento deducto*, ubi *veſtimentum deductum* ſignificat, *ſublatum exutum*, ſignificatione minime protrita. IDEM.

6 *In inguinibus exerta lingua per inferiores*] Poſt vocem *lingua* perperam omiſſa eſt diſtinctio; debebat enim collocatum eſſe colon, nam verba *per inferiores*, & ſequentia ſunt non de facto aut hiſtoria, ſed judicio ſcriptoris. *Lingua exerta in inguinibus*, eſt portenſa, extans in parte genitali. IDEM.

7 *Per inferiores locos, ut*] Hic comma poſt vocem *locos* delendum. Eſt enim trajectio quædam vocum, cum communi ratione ſcribi debuiſſet, *ut per inferiores locos* &c. *Loci inferiores* honeſte dicuntur, quæ ſupra vocavit *inguina*. Varro ſimili ratione dixit *locos muliebres*, Lib. IV. de L. L. *Loci muliebres, ubi naſcendi initia conſiſtunt.* Vocabulum *locorum* eſſe inter ea, quibus partes genitales occultius ſignificantur, docti pridem ad Petronium notarunt. IDEM.

8 *Ut ignis ad os emicuerit*] Hoc ſenſum habet nullum. Nam ſi ignis emicuit *ad os*, quomodo lingua exerta in inguinibus? Lingua eſt in ore, quæ, ut exeratur in inguinibus, ab ore extrahi, illucque deferri debet. Hoc autem fieri non poteſt, igne per inferiora emicante ad os, quia ſic ignis primum intrat inguina, poſt per corpus evadit ad os, ubi linguam auferre ſecum non ad inguina, ſed extra hominem neceſſe eſt. Quod cum totum ſententiæ ſcriptoris noſtri repugnet, ſuſpicor, ſcripſiſſe, ut

emicuerit. Reſponſum, infamiam virginibus & equeſtri ordini portendi; quia 9 equi ornamenta

ut ignis ab ore emicuerit. Vitium videtur ortum ex eo, quod in vocabulo *ore* littera ultima ob ſimilitudinem ſequentis primum eſſet neglecta. Sic remanſit *or*, quod correctores mutarunt in *os*. Jam cum viderent *ab os* pravum eſſe, ſecunda emendarunt vice, ac ſcripſerunt *ad os*. SCHEFF. *Fulmine &c.*] Totum hunc locum ita legi & diſtingui debere opinor. *f. i., exanimataque: veſtimento reducto in* (vel *ab*) *inguinibus, exerta lingua, per inferiores locos quod* (vel *ut* i. e. *poſtquam*) *ignis ad os emicuerat.* Pro *exanimataque* Pariſ. *exanimata eſt.* Forſan fuerat *fulminis ictu ex. eſt*: ut ſcribit Oroſius. V. Supra ad Cap. 87. *Veſtimento reducto in inguinibus* eſt, quod Plutarchus Q. R. p. 284. dicit ἀνηϛμένου τοῦ χιτῶνος ἀπὸ τῶν ἀποῤῥήτων. *In inguinibus* enim capiendum eſt pro *eo loco, ubi ſunt inguina.* Exerta autem eſt lingua, quia ignis per nudata pudenda intrans, & emicans ad os vi ſua linguam ex ore protrudebat. Plutarchus τοῦ δὲ ϛόματος ἔξω προβεβληκότος τὴν γλῶσσαν. His adde Oroſium. Eruditiſſimus Car. Neapolis ad Faſtos Ovidii L. IV. *v.* 157. ubi agit Ovidius de Venere Verticordia, legit *Fulmine icta, exanimata cecidit veſtimento deducto ab inguinibus, exerta lingua, adeo ut ignis ad os emicuerit.* Verba illa *per inferiores locos*, ut gloſſam delens. Pro *ad os*, *ob os* libri ſui margini adſcripſerat Heinſ.

9 *Equi ornamenta*] Quænam hæc ornamenta equi? nam illa vulgo ita dicta nuſquam memorantur in ſuperioribus. Puellam quoque intellexiſſe non potuit, quia, quomodo ea dici poſſit *ornamenta equi*, haud apparet. Forte ſcribendum, *quia equitanti ornamenta*, & *ornamenta* explicanda de lingua, & virginali membro, cum, ſi illæſa ſit pudicitia, ſi lingua facilis, polita, amabilis, id inter decora ſingularia puellarum referatur. SCHEFFER. Fortaſſe. *quia equi quoque o.* Ornamenta illa expreſſit Oroſius L. v. C. 15. *ſtraturis, frenis, & cingulis diſſolutis paſſim, ac diſperſis.* Plutarchus dicit, γυμνὸν μὲν ὀφθῆναι κείμενον τὸν ἵππον. Nihili itaque ſunt, quæ hic habet Schefferus. Ceterum auctores, qui hujus hiſtoriæ meminerunt, enumerat Doctiſſimus H. Valeſius in Excerpt. Peireſc. p. 88.

menta [10] diſperſa erant. [11] Tres uno tempore virgines Veſtales nobiliſſimæ cum aliquot equitibus Romanis [12] inceſti pœnas ſubierunt. Ædes [13] Veneri Verticordiæ facta.

A.U. 640 XCVIII. *C. Cæcilio, Gneo Papyrio, Coſſ.*

ALbanus mons nocte ardere viſus. [1] Ædicula & ſignum de cœlo tacta. [2] Ara Salutis

10 *Diſperſa*] Nam lingua ſuo emota loco, & in alium tranſlata. *Diſſipata* hoc ſenſu dixit Plinius Lib. II. c. 51. *quæ ſicca veniunt, non adurunt, ſed diſſipant.* SCHEFFER.

11 *Tres uno tempore Veſtales*] Æmilia, Licinia, & Marcia. Epitome Liviana Lib. LXIII. & Dio in Excerptis Peireſcianis, p. 627. Ubi fuſius hiſtoria omnis memoratur. Meminit & Aſconius in Ciceronis Milonianam. IDEM.

12 *Inceſti pœnas*] Vivæ defoſſæ. Hoc enim ſolenne fuit ſupplicium Veſtalis, ſi ſe paſſa fuiſſet corrumpi. Vide Lipſium peculiari libello de Veſta. IDEM.

13 *Veneri Verticordiæ*] Ita dictæ, cultæque, ut à libidine corda virginum menteſque ad pudicitiæ cultum converteret. Ædes iſta facta ex monitu librorum Sibyllinorum, ſimulacrumque deæ conſecratum per Sulpitiam, Q. Fulvii Flacci uxorem. Vide Valerium Maxim. Lib. VIII. c. 15. Ex. 12. Fuit autem extra portam Collinam, via Salaria, ut Onuphrius teſtatur. IDEM.

1 *Ædicula & ſignum*] Deeſſe nomen ſigni & ædiculæ videtur. Ædiculas tamen ſic ſine certo nomine reperio memoratas à P. Victore quoque, quibuſdam in Regionibus urbis, nunc octo, nunc decem, nunc duodecim, nunc triginta. Quanquam apud eundem quoque ſit *ædicula Capraria* in Regione ſeptima, *Concordiæ*, itemque *Juventæ* in Regione octava, & longe plurium deorum apud Sex. Rufum, quæ legi apud ipſum poſſunt, itemque Onuphrium Lib. I. de Republica Romana. IDEM.

2 *Ara*

lutis [3] interrupta. Terra in Lucanis & [4] Privernati [5] late hiavit. In Gallia cœlum ardere viſum. [6] Cimbri, Teutonique Alpes tranſgreſſi, fœdam ſtragem Romanorum ſociorumque fecerunt.

XCIX. *P. Scipione, L. Calpurnio, Coſſ.*

A.U. 642

[1] MAxima pars urbis exuſta, [2] cum æde Matris Magnæ. Lacte per triduum pluit,

2 *Ara Salutis*] Quæ, ut opinor, in ipſius fuit templo, in Regione ſexta urbis; ut ex P. Victore novimus. SCHEFFER.

3 *Interrupta*] Soluta commiſſura lapidum, lapidibusque ideo à ſe mutuo diſcedentibus. Habes non multum diſſimilem hiſtoriam in Sacris III. Regum cap. 13. IDEM.

4 *Privernati*] Scribo, *Privernatibus*. Urbis enim nomen, *Privernum*. Servius ad Virg. XI. Æn. *v.* 540. ubi Poëta ipſe *Priverno antiqua urbe*. Ab hoc *Privernates*. Plinius III. c. 5. *Privernates, Setini*. Item Livius & alii. Vitium ex eo, quod primo compendioſe ſcriptum fuit *Privernatib.* deinde *b* omiſſum, propter ſimilitudinem literæ, quæ ſequebatur. IDEM. Male Cl. Schefferus *Privernatibus*. Vindicant egregie vulgatam ſcripturam J. Perizon. Animadv. Hiſt. C. 8. p. 325. & J. F. Gronovius ad Liv. L. XXII. 1. *In Antiati metentibus cruentas in corbem ſpicas cecidiſſe.*

5 *Late hiavit*] Supra c. 96. *tot jugerum ſpatio in caverna deſedit.* Ubi vide, quæ à me notata ſunt. SCHEFFER.

6 *Cimbri Teutonique*] Hanc hiſtoriam memorat Florus L. III. c. 1. cui addendi, qui ad eum à Camerte aliisque nominantur. Item, quæ habentur in Epitoma Livii LXV. quanquam ibi L. Junium Silanum nominat Conſulem, ſub quo acciderit ea clades. IDEM.

1 *Maxima pars urbis exuſta*] Obſervandum, quod inter prodigia numeraverint & incendia

pluit, hoſtiiſque expiatum majoribus. 3 Jugurthinum bellum exortum.

A.U. 645

C. *Sergio Galba, M. Scauro, Coſſ.*

1 AVis incendiaria, & bubo, 2 in urbe viſæ. 3 In Laotomiis homo ab homine ad-

cendia magna. Noſter ipſe infra cap. 125. *Incendium, quo maxima pars urbis deleta eſt, prodigii loco habitum.* SCHEFFER.

2 *Cum æde Matris Magnæ*] In Palatio. Ibi namque ſitam ſcribit Livius Lib. XXXI. cap. 39. conditam, M. Livio & C. Claudio Cenſoribus. Cæterum Mater Magna, quæ & Mater Deûm, & Iſis, de quâ Gyraldus in Syntagm. de Diis. IDEM.

3 *Jugurthinum Bellum*] De quo Saluſtius peculiari libro. Florus Lib. III. c. I. & plerique veterum. IDEM.

1 *Avis incendiaria*] Memorat hoc ipſum Plinius Lib. X. cap. 13. Verum alios nominat Conſules, ſub quibus ſe præbuerit conſpiciendam. Nempe in Conſulibus citandis non conveniunt veteres, præterea nec apud noſtrum omnia eorum vocabula juſto ſeſe habent modo. Vide, quæ notavi ſupra cap. 74. Cæterum, quæ avis illa ſit, *incendiaria* vocata, ipſo fatente Plinio, incertum eſt, cum alii aliter intellexerint. Vide Scaligerum ad Feſtum voce *Buſtum.* IDEM.

2 *In urbe viſa*] Argentoratenſis habet *in urbem.* Vide, quæ notavi ſupra c. 71. verb. *in medio conſeſſu.* Adde quoque Barthium Lib. XXV. Adv. c. 14. ubi itidem hanc lectionem probat. IDEM. Cum Arg. conſentiunt Ald. & Aſul. ſcribentes *urbem.* C. 81. *in publicum jacere.* Sueton. Cæſ. C. 7. *ad captandas quamprimum majorum rerum occaſiones in urbem.* Propert. Lib. II. El. 7. *v.* 50.

Et dominum lavit mœrens captiva cruentum
Appoſitum flavis in Simoënta vadis.

Hygin. F. 82. *In aquam media fine corporis ſtare.* Et ſic alii paſſim.

3 *In Laotomiis*] Imo vero *in Latomiis*, aut *Latumiis* ſcriben-

4 adeſus. Ex Sibyllinis 5 in inſula Cimolia ſa-

bendum. Sic enim appellabantur, teſte Cicerone. Feſtus: *Latumias ex Græco, & maximè à Syracuſanis, qui Latomias & appellant, & habent ad inſtar carceris, ex quibus locis excisi ſunt lapides ad extruendam urbem.* Hoc vult. Iſtas ſpeluncas, factas per exemptionem lapidum, Syracuſanis fuiſſe pro carcere, in quem ſontes conjicerent. Ad eundem deinde modum talibus ſpeluncis alios quoque uſos, quæ dein exemplo Syracuſanarum dictæ ſunt Latomiæ. An & Romani habuere? Imo: fueruntque in urbe ipſa. Meminit Livius Lib. XXXVII. c. 3. *Romam deducti, & in Lautumias conjecti ſunt.* Quibus verbis veriſimilius fit, Obſequentem *Lautumiis* ſcripſiſſe. Locum habuere vicinum foro piſcatorio. Idem Lib. XXVI. c. 27. *Comprehenſa poſtea privata ædificia, neque enim tum Baſilicæ erant, comprehenſæ Lautumiæ, forumque piſcatorium, & atrium regium.* Habes & hic Lautumias, eaſque foro piſcatorio vicinas, ut in quod ex illis incendium ſe dilatarit. Cæterum ſi quis *laötomias* apud noſtrum propugnare vellet, quoniam & *laos* apud Græcos lapis, nollem quidem adverſari, deſiderarem tamen loca ſcriptorum aliorum, ubi ſic vocatæ legerentur. SCHEFFER. Pariſſ. *Latomiis.* Scribe cum Viris Doctis *Lautumiis.* V. Pintianum apud Dauſq. Orthog. p. 181. & J. F. Gronov. ad Liv. L. XXXVII. C. 3.

4 *Adeſus*] I. e. ex parte eſus, fame, credo, impellente. Sicut *lapides adeſos* dixit Horatius III. Car. 29. & *adeſa corpora* Lucret. Lib. V. Poſſit tamen & de penitus & omnimode comeſto intelligere. Quomodo *adeſum frumentum,* pro *conſumpto* poſitum apud Siſennam, teſte Nonio. Vide infra c. 112. SCHEFFER.

5 *In inſula Cimolia*] Non longe ſita a Creta. Vide Strabonem Lib. X. IDEM. Obſervandum eſt, hanc inſulam ab Ovidio Lib. VII. Met. v. 464. Scylace p. 42. aliiſque, quos ibi laudat Iſ. Voſſius, vocari *Cimolon*, non *Cimoliam*. *Cimolia* enim eſt terra, ſeu cretæ genus ex Cimolo. Quare non male forſan apud noſtrum quoque *Cimolo* legas. Remoratur tamen nos paullulum Scoliaſtes Ariſtophanis, ad Ranas v. 725. Καὶ Κιμωλίας γῆς, hæc notans. Μία τῶν Κυκλάδων νήσων αὕτη ἡ Κιμωλία. Excidit hujus inſulæ nomen apud L. Ampelium Cap. 6. *Cyclades* XII. *Delos, Gyaros, Myconos, Andros,*

ſacrificatum per triginta [6] ingenuos patrimos & matrimos, totidemque virgines. Multa millia hominum, [7] intumeſcente Pado, & [8] ſtagno Arretino obruta. Bis lacte pluit. Nur-

dros, Paros, Pharos, Tenedos, Cythnos, Melos, Naxos, Donuſa. Vides, Lector, hic modo recenſeri XI. Lege *Myconos, Cimolos, Andros, Paros, Olearos, Tenos* &c. Vide Strabonem Lib. X. p. 485. Ed. Pariſſ. Ex quo loco ſimul patet *Olearos* & *Tenos*, ut correxi, ſcribendum eſſe pro vulgatis *Pharos* & *Tenedos.* Quamquam *Tenedos* a quibuſdam inter Cycladas ponatur. Pro *Pharos* legi etiam poſſet *Syros* ex Mela L. II. C. 7. *Paros, Syros, Tenos, Myconos.* Ab Euſtathio ad Dion. Perieгeſ. *v.* 530. *Cimolos* recenſetur inter Sporadas. Sed frequens in multis Sporadum & Cycladum inſulis apud auctores confuſio ac perturbatio eſt.

6 *Ingenuos patrimos*] Suſpicor, abeſſe vocem *pueros*, & ſcribendum *ingenuos pueros patrimos*, quia ſequitur, *totidemque virgines*, quod alias non habet; quo aperte referatur. Nam *ingenuorum* vox ad utrumque ſexum pertinet. Atque ita ſupra cap. 55. *Supplicatio per decem pueros patrimos matrimos, totidemque virgines habita.* Ubi vide. Quod autem Barthius Lib. XLVI. Adv. c. 20. locum hunc adducit, & ex eo probat, cantaſſe hos in ludis ſæcularibus, ab eo gratis fit, cum hic nulla mentio fiat eorum ludorum. SCHEFF. Intelligit *camillos.* Feſtus in V. *Flaminius. Flaminius camillus puer dicebatur ingenuus patrimes & matrimes.* f. *patrimus & matrimus.* Ceterum non interponerem in Obſequente vocabulum *pueros.* Hoc enim modo Livius quoque illud omittit, dicens Lib. XXXVII. 3. *Decem ingenui, decem virgines, patrimi omnes, matrimique.* De his autem pueris & puellis conſule Fabrettum ad Columm. Trajan. p. 160. &c.

7 *Intumeſcente Pado*] Excurrente ſuper ripas terminosque ſolitos in agros, per copiam aquarum. Supra dixit *inundante* c. 83. SCHEFFER.

8 *Stagno Arretino*] Mallem *Aretino.* Quanquam nec ſtagni hujus, nec quam intulit, cladis apud alios factam mentionem adhuc obſervaverim. IDEM. Cave, ne legas, *Aretino.* Ex Lapidibus conſtat *Arreti-*

Nurſiæ gemini ex muliere ingenua nati: puella integris omnibus membris: puer 9 à parte priore, 10 alvo aperto, ita 11 ut nudum inteſtinum conſpiceretur, 12 idem 13 poſteriore natura ſolidus natus, qui voce miſſa expiravit. Contra Jugurtham proſpere dimicatum.

CI. *Q. Servilio Cæpione, Atilio Serrano, Coſſ.* A. U. 647

AMiterni cum ex ancilla puer 1 naſceretur, 2 Ave dixit. In agro Peruſino, & Romæ

Arretino eſſe ſcribendum. Quod ſemel dictum ſufficiat. Infra aliquoties occurret.

9 *A parte priore*] Circa ventrem imum, ut ſuſpicor. Pars *prior* enim hic anterior, quæ opponitur *poſteriori* in ſequentibus. SCHEFFER.

10 *Alvo aperto*] Scribendum eſt, *aperta*. Hoc autem vult, alvum habuiſſe foramen, per quod fæces ejus egeruntur, non à poſteriori parte, ſicut natura conſtituit, ſed à priori. IDEM. Nihil hic mutandum eſt, licet Mſſ. etiam præferant *aperta*. *Alvus* tam maſculino, quam fœminino genere invenitur. Adi J. G. Voſſium in Grammaticis, & Luc. Fruterium Veriſim. Lib. II. C. 19. ac Lexica.

11 *Ut nudum inteſtinum conſpiceretur*] Vocat *inteſtinum* ſpecialiori notione inteſtinorum partem ultimam, in ano deſinentem, per quem & alias in nonnullis ſolet exire. Id vero in hoc ait fuiſſe perpetuum. SCHEFFER.

12 *Idem*] Pigh. Ann. T. 3. p. 130. ſcribit *inde*. Lege *item*.

13 *Poſteriore natura*] Supra c. 85. de ſimili; *ſolidus poſteriore parte naturæ genitus*. Itaque *poſterior natura*, pro *poſteriore parte naturæ*, ſi non plane ita ſcripſit. SCHEFFER.

1 *Naſceretur*] I. e. in ipſo actu naſcendi, ipſo tempore, ac inter naſcendum. Simile quid de alio puero, qui dixit *io*

mæ locis aliquot, lacte pluit. Inter multa fulmine icta, Atellis digiti hominis quatuor [3] tanquam ferro præciſi. Argentum ſignatum afflatu fulminis [4] diffluxit. In agro Trebulano mulier nupta civi Romano, fulmine icta, [5] nec exanimata. [6] Fremitus cœleſtis auditus, & [7] pila cœlo cadere viſa, [8] Sanguine

Io triumphe, habes apud Livium L. XXIV.' c. 10. SCHEFF.

2 *Ave dixit*] Poſt hæc verba in Edit. Argentoratenſi novi ſcribuntur Conſules: *P. Sarranus* & *C. Attilius*. Quod argumento eſſe poteſt, vere à me dictum ſupra, vocabula Conſulum valde oſcitanter eſſe in noſtro conſignata. IDEM. Poſt hæc verba non modo in Arg.; ſed in omnibus ante Lycoſthenem Edd. iterum leguntur Coſſ. *P. Sarranus*, *C. Attilius*: ex quo patet, pro *Attilio* ſcribendum eſſe *C. Attilio*, ſive potius *Atilio*. Auctor noſter ſemper addit prænomen, licet male e tribus vel quatuor locis exulet.

3 *Tanquam ferro*] Cultro, puta, nulla parte contuſa fractave. Hoc enim vult iſta comparatio hocloco. SCHEFF.

4 *Diffluxit*] Liquefactum ſcilicet. Meminerunt ſimilium Plinius Lib. II. c. 51. & Seneca. Plinius ſic ait: *Aurum, & æs, & argentum liquatur intus, ſacculis ipſis nullo modo ambuſtis*. Seneca Lib. II. Quæſt. Nat. c. 31. *Loculis integris ac illæſis conflatur argentum*. IDEM.

5 *Nec exanimata*] Quod peculiare eſt in hominibus, nam animantia cætera moriuntur. Teſtis Plinius Lib. II. c. 54. *Unum animal, hominem non ſemper extinguit, cætera illico. Hunc videlicet natura tribuente honorem, cum tot belluæ viribus præſtent*. Habet alias exemplum ſimillimum in Marcia, ejuſdem Libri c. 51. quod huic conjungendum. IDEM.

6 *Fremitus cœleſtis*] Ita dicitur in oppoſitione *ad fremitum infernum*, cujus mentio c. 130, qui auditur de cœlo. Fit autem per tonitrua, quorum non eſt idem ſemper ſonus. IDEM.

7 *Pila*] Num globus, qualis memoratur & ſequenti cap. 114. An tela peculiaria ſic dicta, & militibus Romanis in fre-

ne pluit. Romæ interdiu [9] fax ſublime vo-lans conſpecta. In [10] æde Larum flamma à

frequenti uſu? in poſteriorem explicationem magis inclino. SCHEFFER.

8 *Sanguine pluit*] Ante hæc verba non comma, ſed punctum locandum. IDEM.

9 *Fax ſublime*] Num volans in ſublimi, an ex inferiori tendens ad ſublime, ut deſit præpoſitio *in*? Pro priori explicatione pugnant iſta Ciceronis Tuſc. I. *Nihil mea intereſt, humine, an ſublime putreſcam.* Pro poſteriori illa Virgilii Lib. I. Georg.

--- gravidam late ſegetem ab radicibus imis
Sublime expulſam eruerent.

Et Lib. III. de vehiculis Circenſibus, ſeu curribus

--- jamque elati ſublime videntur
Aëra per vacuum ferri, atque aſſurgere in auras.

Puto, poſteriorem præferendam; nam faces alias vix, niſi in ſublimi conſpiciuntur, ut de iſta, tanquam ſingulare quid notari, haud neceſſe fuerit. IDEM. *Sublime* hoc loco ſignificat *in cœlo, in alto*. Sic in Catalectis Scaligeri Epig. 4. de Aurora & Sole

Tithoni conjunx roſeo ſublime rubore
Infecit cœlum lutea ſidereum.

Ita lege ex MSS. Lucret. L. II. *v.* 206.

Nocturnaſque faces cœli ſublime volantes.

L. VI. *v.* 96.

--- concurrunt ſublime volantes
Aetheriæ nubes &c.

Si vero notat *ad ſublime*, quo ſenſu capit Cl. Schefferus, ſolent addere vocem *ferri*, vel ſimile verbum, quo dignoſci poſſit. Livius L. XXI. 30. *Legatos pennis ſublime elatos.* Pedo Albin. in obitum Druſi *v.* 331. *Hæc ipſum ſublime ferent.* Nemeſianus Ecl. I. *v.* 18.

---- laudeſque tuas ſublime ferebat.

Plura poſſunt legi in notis N. Heinſii ad Val. Flacc. L. I. *v.* 284. & Ovid. Epiſt. IX. *v.* 129.

Dat vultum populo ſublime ſub Hercule victo.

& Doctiſſ. J. Daviſii ad Ciceron. L. II. N. Deor. C. 39. 50. *ſublime fertur.*

10 *Æde Larum*] Quæ fuit in Campo Martio, ſi Onuphrium audimus. Meminit & Cicero Lib. III. de Nat. Deor. cujus tamen quidam codices habent *Larium*, ſecundum vulgatam regulam Grammaticorum. Sed *Larum* eſt in melioribus, ut apud no-

 ſtrum.

[11] à faſtigio ad ſummum columen penetravit innoxia. [12] Per Cæpionem Conſulem ſenatorum & equitum judicia communicata. [13] Cetera in pace fuerunt.

CII.

ſtrum. Sic Inſc. Tomaſino laudata de Donar. p. 88. VICO. LARUM. RURALIUM. & alia p. 90. DECURIO. LARUM. VOLUSIANORUM. Adde Golii Grammat. per Berneggerum emendatam editamque Argent. An. 1658. pag. 75. SCHEFFER. *Larum* non modo ſcribendum eſt apud Ciceronem Lib. III. de N. D. C. 25. ſed etiam apud Plinium L. II. C. 7. quem eo loco laudat Daviſius. Macrobius Lib. I. Sat. S. C. 7. *Ut pueri mactarentur Maniæ Deæ matri Larum.* Sic in monumento Ancyrano eſt ÆDEM. LARUM. IN. SUMMA. SACRA. VIA. Inſcript. Gruteri p. CCCCVI. N. 4.

M. FABIO.
ASIATICO.
SEVIRO. MAG.
LARUM. AUG.

& paſſim. Vide Doctiſſim. Reineſium Inſcript. Cl. I. N. CI. Et ſane pleraque deſinentia in *r* faciunt *um*, non *ium*. Conſule J. G. Voſſium de Analog. Lib. II. C. 14.

11 *A faſtigio ad ſummum*] *Faſtigium* in ædibus communibus id proprie, quod ab imo patens coit in acumen ſuperne, in modum Græcæ literæ Λ. Ab hoc differt ſummum columen, quia eſt in faſtigii ſupremo. Vitruvius Lib. IV. cap. 2. *Columen in ſummo faſtigio culminis.* Suece *åſen* vocant, & eſt trabs, ſuſtinens cantherios. Vult itaque, à parietum extremo cœpiſſe, perque faſtigium ſurrexiſſe ad ſummum columen, ſive trabem ſummam, in quam tectum deſinit. SCHEFFER.

12 *Per Cæpionem*] Integre, *Q. Servilium Cæpionem* dictum, unde lex de hac re ab eo lata, *Serviliæ* nomen accepit. Tacit. XII. An. c. 60. *Claudius omne jus tradidit, de quo toties ſeditione ac armis certatum, cum Semproniis rogationibus equeſter ordo in poſſeſſione judiciorum locaretur, aut rurſum Serviliæ leges Senatui judicia redderent.* Adde, quæ de eo habet Rupertus in epiſt. ad Reineſ. 28. p. 724. IDEM.

13 *Cetera in pace fuerunt*] Simili fere modo ſupra c. 96. *Reliquum anni in pace fuit.* Uſurpavit & Cicero, ſed de hominibus, non rebus. Ut in fine Catilin. III. *Atque ut in perpetua pace eſſe poſſitis, pro-*

vi-

CII. [1] *P. Attilio, & Corn. Manilio, Coſſ.* A.U. 648

[2] TRebulæ Mutuſcæ ante quam [3] ludi committerentur, canente tibicine, angues ni-

videbo. SCHEFF. Apud Livium Lib. XXIII. C. 27. legitur. *Nec diu in pacato manſit.* Verum ea locutio diſplicet Glareano. Forſan dixerat quoque Livius *in pace commanſit.* Sed nil temere mutem.

1 *P. Attilio & Corn. Manilio*] Lege *P. Rutilio, Cn. Manlio* vel *Manilio.* De iis, & præcipue de *Manlio*, quod nomen variis modis corruptum ſcribitur apud Auctores, conſulendi ſunt Onuph. Faſt. L. I. p. 153. Pigh. Ann. T. III. p. 145, & notæ ad Livii Epit. 67. Voculam *&* etiam delevi; quia nec in Edd. Pariſſ. habetur, nec uſquam in his titulis eam uſurpat Obſequens. Nam C. 79. vidimus legendum eſſe *C.* pro *&*. Semel tamen adhuc apparet C. 94. Verum illic quoque inducendam eſſe, nemo, ut opinor, negabit.

2 *Trebulæ, Mutuſcæ*] Comma, quod hæc duo diſtinguit, delendum. Nam hoc cognomentum Trebulæ uſurpari ſolitum ad differentiam alterius, quæ *Balinii* appellabatur, idque ideo, quia hoc illius vetus fuit nomen. Mutuſca enim Virgilio Lib. VIII. Æn. Quæ deinde Trebula vocata, Servius ad verſ. 311. in quo Poëta, *obliviſcere Mutuſcæ. Hæc*, inquit, *Trebia poſtea dicta eſt, quam modo Trebulam dicunt.* Hinc Trebulani Mutuſcæi apud Plinium Lib. III. c. 11. *Reatini, Trebulani, qui cognominantur Mutuſcæi.* SCHEFFER. Recte diſtinctionem tollit Cl. Schefferus hic & Cap. ſeq. Neque eam agnoſcunt Ald. Aſul. Pariſſ. Vide magnum Caſaubonum ad Strabon. L. V p. 228. Ed. Par.

3 *Ludi committerentur*] Ita proprie ſolenniterque loquitur. Cicero ad Q. Fratrem Lib. III. Ep. 4. *Hæc ſcripſi ad 8. Kal. Non. quo die ludi committebantur.* Suet. Claud. c. 22. *Ludos dedicationis Pompejani theatri, quod ambuſtum reſtituerat, è tribunali, poſito in orcheſtra, commiſit,* SCHEFF.

nigri aram circumdederunt: [4] deſinente cantare, [5] dilapſi. Poſtero die [6] exorti, à populo lapidibus [7] enecati. Foribus templi adapertis, ſimulacrum Martis ligneum [8] capite ſtans inventum. A Luſitanis exercitus Romanus cæſus.

A.U. 649 CIII. C. *Mario*, [1] *C. Flacco*, *Coſſ.*

Bubo extra urbem viſus: bos locuta. Trebulæ [2] Mutuſcæ [3] ſimulacrum in templo, quod

4 *Deſinente*] Argentor. una voce auctius: *deſinente cantare.* SCHEFF. Addidi *cantare*, quia hoc in omnibus Edd. ante Tornæſianam invenitur.

5 *Dilapſi*] Edd. quædam *delapſi.* Male. C. 119. *duo angues conſpecti, in diverſumque lapſi.*

6 *Exorti*] Denuo progreſſi ex abdito in lucem. Terent. Hecyr. II. ſc. I.

Tu ſola exorere, quæ perturbas hæc tua impudentia.

Donatus hoc loco: *Exorere*, *exiſtis. Exoriri dicitur, qui non expectatus invadit in aliquem.* Pro *exiſtis*, paulo ante dixit *emergis*, quod proprie pertinet ad abditos. SCHEFF. *Exorto* Heinſius.

7 *Enecati.*] Rarius hoc reperias pro *enecti.* Legitur tamen & apud Plinium Lib. XVIII. Cap. 13. *flaccidorum quoque & in horreis enecatorum*: Ut monet Celeberr. J. G. Voſſius Anal. Lib. III. C. 20. *Enecare angues* dixit quoque Plautus in Amphitruone.

8 *Capite ſtans*] Omiſſa præpoſitione, pro *in capite ſtans*, niſi malumus per antecedentem litteram *m*, totidem lineolis conſtantem, præpoſitionem *in* eſſe abſumptam. Eſt autem *ſtare in capite*, ſtare inverſe, pedibus ſurſum verſis. SCHEFFER.

1 *C. Flacco*] Scribe *C. Flavio.* Inſpice Comment. ad Faſt. A. DCXLIX.

2 *Mutuſcæ ſimulacrum*] Quaſi Dea fuerit Mutuſca, cujus ſimulacrum exſtiterit Trebulæ. Hoc vero eſt falſiſſimum. Mutuſca cognomentum Trebu-

quod capite 4 adoperto fuit, opertum inventum. Nuceriæ ulmus vento everſa, ſua ſponte 5 erecta in radicem, coaluit. In Lucanis la-

bulæ, ut jam oſtendi capite præcedenti proximo. Itaque comma ante *Mutuſcæ* delendum. Atque ſic habetur etiam in Edit. Argentoratenſi. SCHEFFER.

3 *Simulacrum*] Quale cujuſve Dei? Martis credo; idque ipſum, cujus mentio eſt facta capite præcedenti. Ac fortaſſis nomen *Martis* intercidit propter ſimilitudinem vocis *Mutuſcæ*. IDEM.

4 *Adoperto fuit, opertum inventum*] Vix poſſum dubitare, quin *apertum* lectio ſit vera, cum alias nulla ſit oppoſitio inter *adopertum* & *opertum*. Dicat aliquis, ſcribendum potius *adapertum* in prioribus. Sed ita neceſſe non fuiſſet, tanquam ſingulare notare iſta, cum Deorum plerorumque capita fuerint talia. Certe ſi, quod dixi, Martis ſimulacrum hic intelligendum, res eſt clara, cum ipſius ſimulacrum caput habuerit tectum galea. Ita docent nummi veteres, quos exhibet du Choul in de Religione Veterum Romanorum p. m. 204. Et Albericus in libello de Imaginibus Deorum, deſcribens Martem: *Galeam habebat in capite, & flagellum in manu portans.* Ac hoc quidem primum. Amplius eſt cogitandum, annon pro *opertum* legendum ſit, non *apertum*, ſed *aperto*; præcedit enim *capite*, ut, ſicut *adoperto*, ita & *aperto* legendum videatur. Certe *ſimulacrum apertum* pro eo, cujus caput tectum non eſt, neſcio, an uſquam alibi legatur. IDEM. Clariſſ. Schefferus non male legit *aperto*. *Apertum* dicitur, quod nullo velamine tectum eſt. Ovidius L. 1. Am. El. 6. Rem. Am. 429. Metam. XII. *v.* 100. Ubi *Cygnum apertum* vocat, poſtquam galeam & tegmina depoſuerat. Contra Illuſt. Heinſius legebat *q. c. adaperto fuit, operto inv.* Suſpicor majus hærere ulcus, & idem eſſe prodigium, de quo egit Cap. præced. Nam ſæpe bis idem prodigium noſter refert, ut obſervat Cl. Perizonius Anim. Hiſt. C. 8. Fortaſſe fuit. *S. i. t., q. ut apertum fuit, e. inverſo i.* Meliora ſi quis adferat, gratam mihi rem præſtabit.

5 *Erecta in radicem coaluit*] Poſt *radicem* comma ſcribendum. Cohærent enim, non

lacte, Lunæ ſanguine pluit. [6] Arimini [7] canis lo-

coaluit in radicem, ſed *erecta eſt in radicem*. Quomodo apud Fabium Lib. II. c. 3. *in digitos erecti* dicuntur, qui, ut ſe longiores faciant videri, quam revera ſunt, innituntur digitis pedum, nec inſiſtunt totis plantis. In Argentoratenſi pro *coaluit*, legitur *convaluit*, quod forte non repudiandum. Suet. in Auguſt. c. 92. *veterrimæ ilicis demiſſos jam ad terram languenteſque ramos convaluiſſe adventu ſuo lætatus eſt*. Quia tamen hic non de languente arbore, ſed evulſa ſermo eſt, præfero τὸ *coaluit*. Idem paulo ante: *Palmam in compluvium deorum Penatium tranſtulit, utque coaleſceret, magno opere curavit*. SCHEFFER. Pro *coaluit* Edd. Ald. Aſul. Arg. Baſ. I. Pariſ. Antvv. & omnes, opinor, ante Lycoſthenem, *convaluit*; quod tamen videtur damnare Cl. Schefferus: quia hic non de languente, ſed evulſa arbore agitur. Atqui evulſa arbor an non langueſcit? Quapropter, cum vox *coaluit* demum legatur in Ed. Baſil. A. 1552. atque adeo a Lycoſthene videatur profecta, Auctori reſtituendum puto *convaluit*: licet aliter valde incertum ſit, quid præferas. Utrumque enim hic locum habere poteſt. Nam *convaleſcere* eſt ex languore priſtinum vigorem recipere, & augeri, ut apud Senecam Ep. 2. *Planta non convaleſcit, quæ ſæpe transfertur*. Et ſæpiſſime apud Juſtinum, alioſque. Donat. in vita Virgilii. *Virga populea, more regionis in puerperiis, eodem ſtatim loco depacta ita brevi convaluit, ut multo ante ſatas populos adæquaviſſet*. Sed etiam *coaleſcere* poſſet probari. Notat enim concreſcere, & cum terra cohærere ita, ut radices terræ &c. ſint implicitæ. Ut apud Saluſt. B. Jug. C. 89. *Et forte in eo loco grandis ilex coaluerat inter ſaxa*. Ovid. L. II. Art. Am. 649.

Dum novus in viridi coaleſcit cortice ramus.

Plura vide apud magnum Gronovium Obſerv. Eccl. C. 13. Cum Scheffero facit Nob. Heinſius, qui margini codicis ſui adſcripſit *in radice coaluit*.

6 *Arimini*] Nota quidem urbs in Italia eſt *Ariminum*. Melius tamen meo judicio hic Pighius in Annal. T. III. p. 156. legit *Ameriæ* ex Plinio. Forſan fuit *canis locutus*. *Amerii* (V. Stephan. de Urb.) vel *Amerinis arma* &c. Accidit autem anno ſequenti. Plin. L. II. C. 57. *Tertio vero conſulatu Marii ab Amerinis, &* Iu-

locutus: [8] Arma cœleſtia, [9] tempore utroque ab ortu & occaſu viſa pugnare, & ab occaſu vinci. Aruſpicum reſponſo, populus [10] ſtipem Cereri & Proſerpinæ tulit. Virgines A.U. 650

Tudertibus ſpectata arma cœleſtia &c. Plutarchus in Mario pag. 415. hoc prodigium illi quarto ejus conſulatu nunciatum eſſe refert. ἐκ δὲ Ἀμερίας καὶ Τουδέρτου πόλεων Ἰταλικῶν ἀπηγγέλθη νυκτὸς ὦφθαι κατὰ τὸν οὐρανὸν αἰχμάς τε φλογοειδεῖς, καὶ θυρεοὺς διαφερομένους τοπρῶτον &c. Ubi obſervandum eſt, ab eo νυκτὸς dici, quod hic *tempore utroque*, & θυρεοὺς ſeu ſcuta & clypeos, quos hoc loco per arma ab Obſequente indicari Scheffeſrus negat. *Arma* autem κατ' ἐξοχὴν poni pro clypeis ſatis ſuperque a Viris Doctis demonſtratum eſt.

7 *Canis locutus*] Vide Bochartum de Animal. II. c. 14. pag. 198. SCHEFFER.

8 *Arma cœleſtia*] Ut ſupra *fremitus cœleſtis* dixit, c. 101. Ubi vide, quæ notavi. Puto autem, licet armorum vocabulum ſpecialiori notione pertineat ad ſcuta clypeoſve, hic tamen tela, pila, haſtas, & id genus denotare. Horum enim ſpeciem chaſmata communius referunt. IDEM.

9 *Tempore utroque*] Diurno & nocturno, an matutino & veſpertino? Res eſt obſcura, magis tamen in poſteriorem ſententiam propendeo. Interdiu ſane talia in cœlis cerni, haud eſt vero conſentaneum, repugnatque ſolis atque lucis ratio. IDEM.

10 *Stipem Cereri & Proſerpinæ tulit*] H. e. *contulit*, (ſimplici pro compoſito, quo eſt uſus Livius Lib. XXV. c. 12.) *dedit*, *præbuit*. Pari modo c. 106. *Virgines dona Cereri & Proſerpinæ tulerunt*, & c. 113. *Populus Cereri & Proſerpinæ ſtipem tulit*. Unde ſimul colligitur, fuiſſe hanc ſtipem offerendi conſuetudinem, præſertim Cereri & Proſerpinæ, haud infrequentem. Meminit Varro IV. de LL. *Inſtitutum etiam nunc, diis cum theſauros aſſes dant, ſtipem dicunt.* Seneca apud Lact. Lib. II. c. 2. ubi de ſimulacris deorum loquitur: *Illis ſtipem jaciunt, victimas cædunt* &c. Ipſe VII. de Benef. c. 4. *Tamen diis poſuimus donum, & ſtipem jecimus.* Adde Lipſium ad Tac. XIV. Annal. c. 15. IDEM.

nes viginti ſeptem [11] dona canentes tulerunt. Luna interdiu cum ſtella ab hora tertia uſque ad horam ſeptimam apparuit. A fugitivis & deſertoribus [12] in Thurinis regiones vaſtatæ. [13] Cimbri Alpes tranſgreſſi [14] per Hi-

11 *Dona canentes tulerunt*] H. e. cecinerunt per urbem, collegerunt ſtipem, collectamque intulerunt templis prædictarum dearum. De numero & cantu earum ſupra dictum. De hac ſtipis etiam per ipſas colligendi conſuetudine hoc ex loco peculiariter obſervandum fuerit. IDEM. *Dona* a *ſtipe* non recte hoc loco diſtinguit Cl. Schefferus. Melius idem ad C. 106. *Populus ſtipem, matronæ theſaurum, & virgines dona Cereri & Proſerpinæ tulerunt.* Ritus hujus originem tradit Jul. Firmicus de errore profanæ Relig. p. 420. *Templum ſane & raptori & virgini collatis ſumptibus* (L. *ſtipibus*) *faciunt, & annua in templo vota decernunt.*

12 *In Thurinis*] Sub duce Spartaco, de quo Florus Lib. III. c. 20. & qui ad eum ab aliis notantur. SCHEFFER. Atqui deſertio ſub duce Spartaco facta accidit 30. annis poſt, A. U. C. DCLXXX. & ſeqq. Quid autem hic lateat, neſcio. Tigurini quidem memorantur inter Cimbros & Teutonos, cum ab aliis, tum a Floro L. III. C. 3. *Tertia Tigurinorum manus, in diverſa lapſi, fuga ignobili & latrociniis evanuit.* Unde forſan pro *in Thurinis* legi debet *Tigurinis.* Nihil tamen audeo definire. Poteſt enim eſſe error Obſequentis.

13 *Cimbri Alpes*] Memorat hæc Epitome Livii LXVII. Sed ibi legitur hoc modo: *Reverſique in Galliam bellicoſis ſe Teutonis conjunxerunt.* Ubi viri doctiſſimi non ſine cauſa ſuſpectum habent illud *bellicoſis.* Quod vero putant, *Ambronibus* pro eo legendum, id vel ex auctore noſtro intelligitur eſſe haud conveniens. Alii habent *imbellicoſi*, vel *imbellicoſis*, unde ſuſpicor, lectionem veram fuiſſe, *reverſique in Galliam, belli cauſa ſe Teutonis conjunxerunt.* Syllaba *im* vel *in*, quæ præcedit vocem *belli*, facta eſt ex præcedenti littera *m.* Litteræ vero *au* ſæpe permutantur cum *o*: ſic habemus *coda* pro *cauda*, *copo* pro *caupo*, & id genus plurima.

Sic

Hiſpaniam vaſtatam, junxerunt ſe Teutonis. [15] Lupus urbem intravit. Fulminis ictu vultures [16] ſuper turrem exanimati. Hora diei tertia, ſolis defectus lucem obſcuravit. Examen [17] apum ante [18] ædem Salutis conſedit. In

Sic ex *belli coſa*, quomodo antique ſcriptum fuit, pro *belli cauſa*, factum ſecundum *bellicoſa*, & per emendationem *bellicoſis*, ut *Teutonis* reſponderet. SCHEFFER. Obſequens hic *Alpes* pro Pyrenæis montibus poſuit, ut Varro, aliique: unde apud Poëtas *geminæ Alpes*; aut ſcribi debet *ſaltus*: quomodo non raro vocantur montes Pyrenæi; vel denique male eos ſe tunc junxiſſe Teutonis ſcribit. Nam veros Alpes non tranſierunt, niſi tunc, quando jam in Gallia Narbonenſi ad Aquas Sextias occiſione deleti eſſent Teutoni. Id autem voluit noſter, quod eſt in Livii loco, per Cl. Scheferum citato. *Cimbri vaſtatis omnibus, quæ inter Rhodanum & Pyrenæum ſunt, per ſaltum in Hiſpaniam tranſgreſſi, ibique multa loca populati, a Celtiberis fugati ſunt: reverſique in Galliam, in belli caſus ſe Teutonis conjunxerunt.* Sic omnino legendum puto, non *bellicoſis* vel *belli cauſſa*. In MSS. eſt *imbellicoſi* vel *inbellicoſis*. Optime autem dicitur *in belli caſus*. i. e. ſi forte bellandum eſſet. Veniebant enim, non ad bellum gerendum; ſed novas modo ſedes quærendas, vel latrocinia agenda.

14 *Per Hiſpaniam* &c.] Scaliger *per Hiſtriam*. Clar. Burmannus conjiciebat *poſt H. tentatam*.

15 *Lupus urbem intravit.*] Quod vix inter prodigia memorandum putat Bochart. de Animal. III. c. 20. pag. 826. SCHEFFER.

16 *Super turrem*] Quam turrem? An deeſt nomen ejus, cui inſederunt, num potius locus eſt corruptus? Et quid, ſi legatur, *ſuper curiam?* Sed in hoc defectu hiſtoriæ divinatio omnis manebit dubia & incerta. IDEM. Conjectaveram *terram*, quod deinde in Edd. Pariſſ. plane ſcriptum inveni.

17 *Apum*] In Argentoratenſi eſt *apium*, quod habet & in locis aliis. v. infr. c. 130. SCHEFFER. *Apium* etiam in Ald. Aſul. aliiſque. Sed vide ad Cap. 95.

18 *Ædem Salutis*] In Regione

In Comitio lacte pluit. In Piceno tres ſoles viſi. In agro Vulſinienſi flamma è terra orta, [19] cœlumque viſa contingere. In Lucanis duo agni equinis pedibus nati, alter [20] ſiminino capite. In Tarquinienſi lactis rivi [21] terra ſcaturienti exorti. Aruſpicum reſponſo ſigna [22] oleaginea duo armata ſtatuta, ſupplicatumque. [23] In Macedonia Thraces ſubacti.

ne quinta urbis. Vide P. Victorem. SCHEFFER.

19 *Cœlumque viſa contingere*] Num evolans in altum, an flammam ſuam perpetuo igne attollens in tantum ſpatium? poſteriorem ſententiam loco huic exiſtimo convenientiorem. IDEM.

20 *Siminino capite*] Nihil puto hic mutandum. *Caput Simininum*, quod eſt Simiæ capiti ſimile. Nempe ut a *lupus*, *lupinus*, ut ab *equus*, *equinus*, mutata ultima ſyllaba *us* in *inus*, ita plane à *Simius* eſt *Simiinus*, & per interpoſitionem litteræ *n* inter duas ſimiles vocales euphoniæ gratia, *Simininus*. Vocabulum de cætero rarum, & quod neſcio, an alibi legatur. IDEM. Simile prodigium refert Phlegon Tralli-anus C. 22.

221 *Terra ſcaturienti exorta*] Hoc corruptum eſt, nam & *exorta terra* ſenſum hic habet nullum, & *rivi* vocabulum nuſquam poteſt referri. Scribendum citra ambiguitatem, *terra ſcaturiente exorti*. Vult, ex ipſa terra rivos hoſce promanaſſe. IDEM. Pro *exorta* repoſui *exorti*, ut cum Cl. Scheffero ſcribit Par. 3. Heinſius *ſcaturientes exorti*. f. *ſcaturientis*, ſcilicet lactis. Oroſ. L. IV. C. 5. *Plurimis locis ſcaturiens e fontibus cruor fluxit*.

22 *Oleaginea duo*] Nam & hoc ad religionem pertinebat, ponere Deo ſignum novum, & ponere ex certa materia. Sic infra c. 106. *Junoni Reginæ ſigna cupreſſea duo* ponuntur. Adde quoque c. 108. Ubi ſimilia reperies. SCHEFFER.

23 *In Macedonia Thraces*] Per Piſonem. Vide Florum IV. c. 12. & III. c. 4. & qui vulgo ibi nominantur. Adde Euſebium Chronic. numer. MDCCCCXVIII. & quæ ibi Scaligero ſunt notata. IDEM.

CIV C. *Mario*, *Q. Luctatio*, *Coſſ*. A. U. 651

1 NOvendiale ſacrum fuit, quod in Thuſcis lapidibus pluerat. Urbs aruſpicum juſſu 2 luſtrata. 3 Hoſtiarum cinis per Decemviros 4 in mare diſperſus: & 5 per dies novem circa omnia templa per magiſtratus, & 6 municipia, pompâ ductâ 7 ſupplicatum. Ha-

1 *Novendiale ſacrum*] De hoc vide ſupra c. 58. SCHEFFER.

2 *Luſtrata*] Crebra luſtrationis hujus mentio apud ſcriptorem noſtrum. Vide ſupra c. 71, 72. & infra c. 109. & alibi. Fiebat fere per ter novem virgines canentes. Ita ſup. c. 86. *Virgines ter novena canentes urbem luſtrarunt*. Ubi vide, quæ notavi. Sacrificiorum tamen ratio non ſemper eadem, de quo in ſequentibus. IDEM.

3 *Hoſtiarum cinis*] Hoc peculiare luſtrationis hujus, non commune omnium, itaque ſeorſum memoratur. Quod de mari ſubditur, intelligi quodammodo ex iis poteſt, quæ ad cap. 81. ſunt notata. IDEM.

4 *In mare diſperſus*] Hoc eſt, ſparſus, conjectus eſt. Neque puto, quicquam hoc in loco mutandum. IDEM.

5 *Per dies novem*] Unde novendialium vocabulum huic ſacro inditum. Ad cujus explicationem pertinent & reliqua. Hi enim ritus ſolennes & perpetui in novendialibus, quod notandum. IDEM.

6 *Municipia* Corruptum hoc. Quamquam dici poſſit, conjungenda eſſe *circa omnia templa & municipia*, &, ut id fieri poſſet, novem dies eſſe indictos. Supplicatio enim diverſa fuit a Novendiali ſacro, cum quo perperam confundit illam Cl. Schefferus. V. Liv. L. XX. 62. XXVI. 23. XXVII. 37. Poſſentne *municipia* capi pro *municipes*, ut *civitas* pro cives, *ſervitia* pro ſervi &c? Forſan: *cuncta compita*. C. 72. *Populus circa compita, ſacellaque operaturus* &c.

7 *Supplicatum*] In Argentorat. codice legebatur *ſupplicantum*, pro *ſupplicatum*, quod puto eſſe melius. Eſt autem *ſupplicantum*, pro *ſupplicantium*;

Haſtæ Martis in regia ſua ſponte motæ. Sanguine circa amnem Anienem pluit. Examen apum in foro Boario, in ſacello conſedit. In Gallia, in caſtris lux nocte fulſit. Puer ingenuus Ariciæ [8] flamma comprehenſus, nec ambuſtus. Ædes Jovis [9] clauſa fulmine icta; cujus expiationem, [10] quia prius monſtraverat [11] Æmilius Potenſis aruſpex, præmium tu-

um, ut *cadentum*, pro *cadentium*, & id genus alia, de quibus Voſſ. in de Anal. 11. p. 323. SCHEFFER. *Supplicantum* omnes Edd. quas vidi, ante Lycoſthenis Edd. Male. Poſt *ductâ* comma eſt ponendum.

8 *Flamma comprehenſus*] Non ex foco aut incendio, ſed alia, qualis ultro è corpore toto quibuſdam ſolet erumpere. Vide Bartholinum in de Luce animalium cap. 9. Ubi hoc exemplum reliquis debet apponi. SCHEFFER.

9 *Cluſa*] Num ſcribendum *clauſa*? Ut infra c. 114. *Ædes pietatis in circo Flaminio clauſa fulmine icta.* Poteſt tamen dubitari, annon cognomentum Jovis quoddam lateat in hoc vocabulo. IDEM. *Clauſa* etiam Pariſſ. 3. Recte, niſi malis *Cluſii*, oppidi in Etruria, cujus meminit C. 117. Id Heinſium quoque prætuliſſe nunc video.

10 *Quia prius*] Hoc corruptum eſt. Poſt vocabulum *prius* enim ſequitur neceſſario *poſterius* ex vi relationis. At hic nihil tale; cæteri namque celaſſe dicuntur, non monſtraſſe poſtea. Ergo mihi non eſt dubium, quin ſcribendum ſit *primus*. SCHEFFER.

11 *Æmilius Potenſis aruſpex*] Hunc aruſpicem alibi necdum reperire potui. Dubito, an recte nomen ejus ſit ſcriptum. IDEM. Neque ego ullum *Potenſis* nomine inſignem invenire potui. Vide, Lector, num legi poſſit *potens artis aruſpex*, id eſt, peritus artis; aruſpex, qui optime aruſpicinam callebat. Vox *potens* ſæpe conſtrui cum Genitivo multis locis oſtenderunt Viri Docti. Immo hoc ſenſu Valerio Flacco Lib. III. in init. Pan vocatur *belli potens*: & Ennio apud Ciceronem Æacidæ dicuntur magis *bellipotentes*, quam *ſapientipotentes*. Juſtinus *humanam potentiam* pro captu, & intel-

tulit, ceteris celantibus, quod [12] ipſis, liberiſque exitium portenderetur. [13] Piratæ in Sicilia à Romanis deleti. [14] Teutoni à Mario trucidati. [15] Ancylia cum crepitu ſua ſponte mo- A. U. 652

tellectu humano poſuit L. XII. C. 16. *Deceſſit, Alexander, menſem unum,*(l. *menſe minus*) *annos* 33. *natus; vir ſupra humanam* &c. Atque ita δυνατὸς non raro in Sacris Litteris uſurpatur. Ut in Luca Actor. Apoſt. Cap. XVIII. Comm. 24. Ἀνὴρ λόγιος, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς.

12 *Ipſis*] Pariſſ. *ipſi*.

13 *Piratæ in Sicilia*] Factum hoc Pompejo duce. Vide Flor. III. c. 6. SCHEFFER. *Sicilia*] *Cilicia* legendum eſt cum Viris Doctis. Vide Clar. J. Perizonii Animadv. Hiſt. pag. 406.

14 *Teutoni à Mario*] Habet & hoc Florus III. c. 3. & qui ad ipſum laudari ſolent. Adde Eutropium Lib. V. Epitomen Livii LXVIII. SCHEFFER.

15 *Ancylia cum crepitu ſua ſponte*] De ſcutis ſacris, *Ancylia* dictis, res eſt nota. Et vide, quæ de iis ſpeciatim obſervavimus in Regno Romano, ſeu Diſſertationibus Politicis noſtris in Livium. Pependiſſe ordinarie in templo Martis videntur, ubi quoque, quoties ſuſcipiendum erat bellum, is, qui ſuſcipiebat, ominis velut gratia ea ſolebat movere. Servius ad VIII. Æn. Virgil. *Is, qui belli ſuſceperat curam, ſacrarium Martis ingreſſus, prius ancilia movebat.* Adde Alex. ab Alexand. Lib. I. c. 26. in fine, ibique Tiraquel. Quia igitur hic ſua ſponte mota, bellum præmonſtrare videbantur. Meminit alias hujus rei & Epit. Lib. LXVIII. ubi tamen legitur, *cum ſtrepitu*, quod mihi quidem rectius videtur. IDEM. *Ancylia &c.* Hæc & ſequentia acciderunt A. U. C. DCLII. Vide Pighii Ann. T. III. p. 166. Pro *crepitu* male Cl. Schefferus *ſtrepitu* præfert. Immo in contrariam plane partem abit Vir Doctiſſimus J. Broukhuſius, in iis locis, ubi de armis legitur *ſtrepitus*, *crepitus* reponens ad Tibull. L. II. El. 5. *v.* 73.

Atque tubas, atque arma ferunt ſtrepitantia cœlo.

Eique adſentitur Vir ingenii ac judicii copia abundans, P. Burmannus ad Petron. C. 122.

Armorum ſtrepitu cœlum furit, & tuba Martem
Sideribus tribus acta ciet.

Adde Doctiſſimum Arn. Drakenborch. ad Silium Italicum Lib. XVI. *v.* 30.

--- *agens*

mota, ſervuſque Servilii Cæpionis 16 Matri Idææ

--- *agens crepitantibus agmina cetris*;

Et Livium Lib. I. C. 25. *Ut primo ſtatim concurſu increpuere arma*: alioſque. Quibus exemplis pene moveor, ut etiam in Livii Epitome 68. & apud Oroſium, ac Val. Maximum Lib. I. C. 6. §. 12. pro *ſtrepitumque armorum* legam *crepitum*. Præſertim, quia noſter hoc prodigium iiſdem fere verbis in Cap. 125. narrans *crepitum* dicit. Niſi malis *ſtrepitum* interpretari per cæcum quoddam murmur, ut apud Saluſt. B. Jug. Cap. 99. *Super terga gladii & ſcuta: verum ea Numidica ex coriis, ponderis gratia; ſimul & offenſa quo levius ſtreperent.* Juſtin. L. XXIV. C. 8. *Audiſſe ſtridorem arcus, ſtrepitumque armorum.* Silius Ital. L. IX. *v.* 280. *ſtrepitantibus armis.* Ubi V. Interpretes. Tali ſenſu Plin. L. VII. Epiſt. 27. dixit *ſtrepitum vinculorum.* Quid? quod etiam de majori ſono uſurparit Curtius L. IV. Cap. I. §. 20. *Strepitum armorum, qui totam Aſiam concuſſerat, non exaudiebat.*

16 *Matris Idææ*] Quomodo Matris Idææ, ſi & Servilii Cæpionis? Equidem & deos habuiſſe ſervos ſuos, non ignoro; at illi nil huc faciunt. Legendum *Matri Idææ*, quod & Freinſhemius vidit in Supplem. Lib. XXXIII. c. 43. Eſt autem *præcidere ſe Matri Idææ* in honorem ac ſervitium ejus virilia ſibi amputare. Id enim faciebant ſacerdotes ejus, *Galli* vulgo vocati. Vide Luciani Deam Syriam, Plutarchum in Iſide & Oſiride, & alios. *Mater Idæa* hic, quæ ſupra c. 99. *Mater Magna*, cui *ſe præcidere* dicitur, quemadmodum *Syriæ deæ comas jactare*, quod à Floro Lib. III. cap. 19. uſurpatur. SCHEFFER. *Matri Idææ* recte Pighius Ann. T. III. pag. 166. & Schefferus legunt. Idque margini adnotaverant Scaliger, & Heinſius. Hæc autem Dea, ut hoc obiter adjdam, ſimpliciter etiam dicta eſt *Mater*, & *Mater Dea*, ut puto: licet huc uſque illud negarint Viri Docti. Euripides in Bacchis *v.* 131.

Παρὰ δὲ μαινόμενοι Σάτυροι
Ματέρος ἐξανύσαντο θεᾶς.

Corrupte apud Strabonem L. X. p. 470. Ed. Pariſſ. pro θεᾶς ſcriptum eſt Ῥέας. Cicero de Har. Reſp. C. 11. *Dii Immortales, atque illa Mater Dea.* Ubi *Idæa* reponunt contra omnes MSStos. Mutant hoc etiam in Arnobio. Verum ſi non Cicerone, ſaltem ita vocatam fuiſſe Cybelen a poſterioribus ſcriptoribus opinor. Ubi-

dææ ſe præcidit; & trans mare [17] exportatus, ne unquam [18] Romæ reverteretur. Urbs luſtrata, [19] capra cornibus ardentibus per urbem

Ubique enim hoc, repugnantibus MSStis, mutare non auſim. Hygin. F. 191. *Filius Matris Deæ*; ſed ibi quoque & in Lactantio Argum. Ovid. Met. L. x. F. 11. Cl. Munkerus pro *Deæ* ſcribit *Deûm*, vel *Idææ*. Symmachus Lib. 11. Ep. 34. *ſacra Deæ Matris*: ſed & illic *Idææ* legi volunt. Prudentium tamen reliquerunt intactum Hymno x. περὶ στεφανῶν v. 1062.

Cultrum in lacertos exſerit fanaticus,
Sectiſque Matrem bracchiis placat Deam.

Quamquam in hoc quoque loco *Deûm* vel *Rheam* ſcribi poſſet. Silentio etiam præterire nequeo, in veteribus Ancyrani monumenti Editionibus legi verba AEDEM. MATRIS. MAG. DEIAE. IN. PALATIO. FECI. Sed vox DEIAE non comparet in Cl. Coſſonii apographo, quod Celeberrimus Vir, & nunquam ſine honoris præfatione mihi nominandus Magiſter meus J. Gronovius edidit. Neque exhibet hanc vocem noviſſimum Eruditiſſimi Paulli Lucas exemplar, itinerario ſuo inſertum. Ut hinc nihil mihi auxilii ad ſententiam de *Matre Dea* confirmandam, exſpectandum ſit.

17 *Exportatus*] Videtur, *eſportatus*, ſcribendum. SCHEFFER. Cicero Verr. III. C. 15. *Exportandum in ultimas terras portentum.*

18 *Romæ reverteretur*] Dubitari vix poteſt, quin ſit Obſequentis, *Romam reverteretur*. Itaque & Freinshemius ſcribere ſic voluit in Supplemento ſuo. SCHEFFER. *Romam* quoque legit Heinſ. Sed vide ad Cap. 97.

19 *Capra cornibus ardentibus*] Hoc peculiare fuit luſtrationis hujus, nec obſervatum vulgo in aliis. *Cornua ardentia* intelligo in faſcibus ſarmentorum, quos habebat præligatos in cornibus. *Accenſa cornua* dixit Livius in re non multum diſſimili Lib. XXII. c. 17. ubi de dolo Annibalis in Caſilino. *Id armentum*, inquit, *accenſis cornibus ad montes ageret.* Item: *& accenſis cornibus armenta in adverſos concitantur montes.* Pro, faſciculis ſarmentorum accenſis in cornibus. SCHEFFER.

bem ducta, porta [20] Nævia emiſſa, [21] relictaque. In Aventino [22] luto pluit. Luſitanis devictis, Hiſpania ulterior pacata. Cimbri deleti.

A.U. 653 CV. C. Mario, L. Valerio, Coſſ.

FAx ardens Tarquiniis [1] late viſa, ſubito lapſu cadens. [2] Sub occaſu ſolis, orbis cly-

20 *Nævia*] Ita recte Pariſſ. Antvv. vulgo *Nevia*.

21 *Relictaque*] Libertati ſuæ, ut, quo vellet, poſſet abire. SCHEFFER.

22 *Luto pluit*] Eſt & hoc genus pluviæ rariſſimum, nec alibi legitur, quod ſciam. IDEM. Cl. Freinshemius in ſupplementis Lib. XXXIII. C. 44. ſcribit *lacte*.

1 *Late viſa*] Nec integra, nec diſtincta commode hæc puto. Ecquid enim, *late viſa fax?* an, quæ locis pluribus, quomodo illud *longe lateque* vulgo uſurpamus? Quid ergo facit hic illud *Tarquiniis?* Nam ſi ſolis Tarquiniis, quid ita *late?* Itaque pro *late* primum ſcribo *lata*. *Faces* proprie dicuntur *ferri*, cum huc illucve moventur. Ita noſter ipſe infra c. 128. *Fax cœlo ad occidentem viſa ferri*. Quanquam *lata* hoc in loco ſit *elata*, i. e. ſublata in altum, ut apparet ex ſequentibus. Nec inſolitum noſtro, ſimplex ponere loco compoſiti, uti alibi jam obſervavi. Deinde illud *viſa* conjungo cum ſequentibus, deleto commate, quod intercedebat. Sic requirit illud *cadens*, quod poſt ſequitur, quoniam non habet alias, à quo regatur. Quanquam & pro *cadens*, mallem *cadere*, cum quia clarius, & conſuetudini noſtri convenientius, tum quiá littera *s* adhæſiſſe lectioni veræ videtur ex initiali verbi ſubſequentis, atque ſic ex *cadere* per emendationem ſcilicet factum eſſe *cadens*. IDEM. F. *luce viſa ſubito lapſu cadens*. Seneca N. Quæſt. L. 1. C. 1. *Noſtra ætas non ſemel vidit diurnas faces* &c. vel *late viſa ſubito l. cadere*. Ut *late cadere* conjungantur. Immo nihil muta, & interpretare cum Clar. Bur-

3 clypei ſimilis ab occidente ad orientem viſus 4 præferri. In Piceno terræ motu domicilia ruinis proſtrata: quædam 5 convulſa ſede ſua, 6 inclinata manſerunt. 7 Fremitus armo-

Burmanno: per longum & latum cœli ſpatium viſa, longum tractum deſignans, dum caderet lapſu ſubito. Seneca ibid. C. 14. *Hæc, veluti ſtellæ, exſiliunt, & transvolant, videnturque longum ignem porrigere propter immenſam celeritatem.* Hinc eſt, quod viſa circa hoc tempus fax ab aliis *lancea* ſeu λογχίτης, ut Græci dicunt; vocetur. V. Doct. Savar. ad Sidon. Apollin. Carm. II. v. 120.

Julius in lucem venit, dum laurea fragrat.

Plin. L. 11. C. 25.

2 *Sub occaſu*] Nihil muto. Suetonius in Claudio cap. 43. *Sub exitu vitæ*, nec mutandum in *ſub exitum*, quod viri doctiſſimi ſuſpicantur. Ita namque etiam in Nerone c. 54. & in Veſpaſiano c. 6. Plinius L. VIII. c. 32. *Sub ipſa die quam maxime invia petunt.* Conſule & Indicem. SCHEFFER.

3 *Clypei ſimilis*] Etiam hoc probum. Plautus Moſtel. I. ſc. 2.

Novarum ædium eſſe arbitror ſimilem ego hominem. IDEM.

4 *Præferri*] Peſſime. Scribendum eſt, *perferri*; h. e. eo, ex loco altero, deferri. Plinius namque transcurriſſe ſcribit L. II. c. 34. Ubi hoc ipſum prodigium, tanquam ſingulare commemorat. IDEM. Recte. *Præferri* quidem *faces* dicuntur a Cicerone, Ovidio &c. ſed alio ſenſu. Poſſet quoque legi *proferri*; quod placuit etiam Heinſio; qui & *perferri* conjecit. Cl. Burmannus *referri*.

5 *Convulſa, ſede ſua*] Diſtinctio eſt vitioſa. Scribe *convulſa ſede ſua, inclinata. Convulſa ſede* eſt, *convulſa ex ſede*, h. e. concuſſa & commota ex eo; ubi ante firmata ſtabant; loco: ut hæc ſit ſententia loci: cum primum eſſent è ſede ſua ſic commota, ut lapſura in hanc aut illam partem viderentur, manſiſſe deinde; non erecta tamen, ſed ſic inclinata in alterutrum latus. SCHEFFER. Ut Cl. Schefferus, ita etiam hæc conjungunt Edd. Pariſſ. & ſic omnino legi debet.

6 *Inclinata manſerunt*] Eodem modo in ſimili terræ motu loquitur Lucretius Lib. VI. v. 562.

morum [8] ex inferno auditus. Quadrigæ auratæ in foro [9] a pedibus ſudaverunt. [10] Fugitivi in

Tum ſupera terram quæ ſunt exſtructa domorum,
Inclinata manent in eandem prodita partem.

Sic quidam MSS. non *minent.*

7 *Fremitus armorum*] Plinius Lib. II. c. 57. ubi hoc ipſum explicat prodigium, non *fremitum*, ſed *crepitum* appellat. *Crepitum* uſurpat & noſter ipſe infra c. 125. Eſt omnino fremitus hominum equorumque magis, quam armorum: nec tamen facile quid mutem. Vide inf. 113. SCHEFFER. *Fremitus* non eſſe mutandum patet ex Cicer. de Har. Reſp. C. 10. *Exauditus in agro propinquo & ſuburbano eſt ſtrepitus quidam reconditus, & horribilis fremitus armorum.* Apud noſtrum aliquoties *fremitus terræ, inferni.* Locus Plinii L. II. C. 57. a Scheffero adductus nihil ad noſtri verba pertinet: ibi enim agitur de crepitu in cœlo, ſeu *fremitu cœleſti*; de quo C. 101. & Cic. L. I. Div. C. 43. hic de fremitu ab inferno. Plura de iis ſe acturum eſſe, me monuit Cl. Burmannus in Notis ad Ovidii L. XV. Metam. *v.* 783.

Arma ferunt inter nigras crepitantia nubes,
Terribileſque tubas, auditaque cornua cœlo
Præmonuiſſe nefas.

8 *Ex inferno*] I. e. Locis ſubterraneis. Ita mox c. 106. *Fremitus ab inferno ad cœlum ferri viſus.* Ubi, quid *infernus* ſit, ex oppoſitione colligitur. Plinius, ubi prodigium illud deſcribit, nullam hujus rei facit mentionem. SCHEFFER.

9 *A pedibus*] I. e. in illa tantum parte ſudor erupit. Ita Cicero Verr. V. *Ne denudetur à pectore, ne cicatrices populus Romanus aſpiciat.* Recte autem *pedibus*, quia quadrigæ, trigæ, bigæ, uſurpantur non de vehiculis ſolum, ſed junctis quoque equis. Qua de re jam pridem egi in II. de Re Vehiculari. De ſudore tali vide judicium Plutarch. in Coriolano p. m. 242. IDEM.

10 *Fugitivi in Sicilia*] Imo in *Cilicia.* Vide Sigon. ad Epit. Lib. 69. IDEM. Male *Cilicia* reponit Schefferus. Vindicat vulgatum, & Virum Doctum eſſe deceptum docet Celeb. J. Perizon. Animadverſ. Hiſt. C. 9. p. 405. Aliud mendum latet, ſcilicet in voce *præliis.* Nullis enim præliis ſunt trucidati, ſed per M'. Aquilium obſeſſi fame perierunt. Vide

in Sicilia prœliis trucidati.

CVI. *M. Antonio, A. Poſtumio, Coſſ.* A.U. 654

BUbone in urbe viſo, urbs luſtrata. Nimbis & procella plurima diſſipata; fulmine pleraque tacta. Lanuvii in æde Junonis Soſpitæ, [2] in Cubiculo deæ ſanguinis guttæ viſæ.

Vide Flor. L. II. C. 19. Epit. Livii 69. Lego *in Sicilia ſine prœliis* vel *prœlio*. Quam facile vocula *ſine* excidere potuerit per præcedens vocabulum *Sicilia*, nemo non videt.

1 *Lanuvii*] Fuit enim alia Junonis Soſpitæ Romæ etiam ædes, in Regione urbis decima, prope ædem Matris Deûm, P. Victore teſte. SCHEFF.

2 *In cubiculo deæ*] Quale hoc Junonis cubiculum in ipſius æde? Num ſeparatim præter ſacrarium, in quo ſpectandam ſe præbebat adorantibus, reliquumque præſtantibus cultum, habebat & cubiculum, in quo requieſcebat tempore nocturno? Ita videor colligere hinc poſſe. Nec fortaſſe mirum, cum diis ſuis omnia ad humanum affinxerint modum, dederint lectos, inſtruxerint menſas epulis, pectines, ſpecula, & id genus reliqui ſupellectilis eis aſſignarint, inſtruxerint miniſtris, induxerint vehiculis, &c. ſicut hæc paſſim de paganis leguntur. Cur non tribuerint & domum, & in ea conclavia diverſa? IDEM. Prius putavi, hæc eſſe corrupta, & legendum *in ſcutulo*: quia Cicero L. I. Nat. Deor. C. 29. refert, *Soſpitam, ne in ſomnis quidem, videri, niſi cum pelle caprina, cum ſcutulo*; & quia apud Servium ſunt hæ preces: *Juno Curilis tuo curru clypeoque tuere meos Curiæ vernulas ſane.* Vide Ampl. Cuper. Obſerv. Lib. II. C. 2. Huc accedit, quod poſt hoc prodigium ſequatur, ſubactos eſſe Luſitanos, ut Cap. 121. *Scuta equitum parte exteriore cruenta viſa proſperum ſibi interpretatus eſt, & continua ei prœlia cum ſucceſſu fuerunt.* Hæc vero conjectura licet amicis meis, quibus oſtenderam, valde placuerit, nunc tamen penitus rejicere non audeo vulgatam lectionem. Apulejus enim de Iſidis templo L.

viſæ. Nurſiæ [3] ædes ſacra terræ motu disjecta. Luſitani rebellantes ſubacti. [4] Sextius tribunus plebis de agris dividendis populo cum, repugnantibus collegis, pertinaciter legem ferret,

ii. Metam. p. 265. Ed. Elm. dicit. *Cum ad ipſum templum pervenimus* &c. *qui venerandis penetralibus pridem fuerant initiati, intra cubiculum Deæ recepti, diſponunt rite ſpirantia ſimulacra.* Adde Herodot. L. I. C. 182. unde apparet, quid ſit cubiculum Deæ. Immo Varro Lib. IV. de Ling. L. p. 39. Ed. Dord. *Ubi cubabant, cubiculum: ubi cœnabant, cœnaculum vocitabant; ut etiam nunc Lanuvii apud ædem Junonis, & in cetero Latio, ac Faleriis, & Corduba dicuntur.* Quin etiam tali ſenſu dixit Livius L. XXIV. C. 10. *In æde intus Junonis Soſpitæ corvos nidum feciſſe.* Nam *intus* apud Latinos ſignificat *in cubiculo*; ut apud Græcos ἔνδον. Confirmat hanc explicationem ejuſdem Livii locus L. XXI. 62. *Corvum in ædem Junonis devolaſſe, atque in ipſo pulvinario conſediſſe.* Voculam *in*, ut hoc obiter addam, apud Livium deleri non neceſſe eſt. Eodem enim modo dixit Plautus Mil. A. 2. Sc. 6. *Illa hæc noſtra intus eſt in ædibus.*

3 *Ædes ſacra*] Quænam? ſi de una peculiari dicere voluit, nomen ejus debuerat adjeciſſe, ac ſic facit alibi. Quare ſuſpicor, ſcripſiſſe, *ædes ſacræ*, atque mox *disjectæ*. Natam autem eſſe hanc lectionem ab eo, qui Nurſiam putabat eſſe deam, cum ſit oppidum, cujus noſter ſupra quoque c. 55. fecit mentionem. SCHEFFER. Obſequens de *æde ſacra Jovis* loquitur. Vide C. 108. & ita C. 103. *Simulacrum in templo* intelligit *Martis*, de quo egerat C. 102. Ibid. *ſigna oleaginea duo armata ſtatuta*, nempe *Palladi*. Nihil ergo mutandum eſt: niſi malis *Murciæ ædes ſ.* quam fuiſſe ſub Aventino juxta Circum, notum eſt.

4 *Sextius*] Perperam; ſcribendum namque *Sextus Titius*. In libro veteri fuit *Sex. Titius*. Id deinde junctum, factumque *Sextitius*; in quo cum litteræ *ti* bis viderentur poſitæ, per emendationem natum *Sextius*. Sexti Titii meminit Cicero de Orat. II. & in *Bruto*. SCHEFFER. Scribe cum Pighio Ann. T. III. pag. 181. *Sex. Titius*.

ret, corvi [5] duo numero in alto volantes, ita pugnaverunt ſupra concionem, ut roſtris unguibuſque [6] lacerarentur. Aruſpices [7] ſacra Apollinis litanda, & de lege, quæ ferebatur, ſuperſedendum, pronunciarunt. Fremitus ab inferno ad cœlum ferri viſus inopiam famemque portendit. [8] Populus ſtipem, [9] matronæ the-

5 *Duo numero*] Eleganter, & ex conſuetudine Latinorum illud *numero* quaſi abundat. Cicero de Orat. *Hæc ſunt enim tria numero.* Adde, quæ obſervat ſummus vir Joan. Fr. Gronovius Lib. I. de Pecun. Vet. p. m. 72. SCHEFFER.

6 *Lacerarentur*] Tanta fuit pertinacia, ut non modo ſe peterent, ac ferirent roſtris unguibusque, ſed & vulnerarent, imo lacerarent. IDEM.

7 *Sacra Apollinis litanda*] Sic Virgil. Lib. IV. Æn. v. 50.

Tu modo poſce Deos veniam, ſacriſque litatis
Indulge hoſpes ——

Verum Servius haud probat: *Diis*, inquit, *litatis debuit dicere. Non enim ſacra, ſed Deos ſacris litamus, id eſt, placamus. Ergo nove dixit.* Novitas tamen hæc probata noſtro aliiſque, nec abludit, quod habet Propertius Lib. IV. El. I.

Paſtor & ad calamos exta litabat ovis.

Et hoc quidem clarum. Utrum vero ſcripſerit *Apollinis* noſter, an vero *Apollini*, poteſt eſſe dubium, eruntque, quibus hoc poſterius rectius videbitur. IDEM. Errorem Servii refellit etiam Celeb. Grævius ad Flor. L. III. 4. *Litare Diis ſanguinem humanum*, & J. Broukhuſ. ad Propertium. Quibus adde Ovid. Lib. XIV. Metam. v. 156.

--- *ſacriſque e more litatis.*

Lucan. L. I. v. 632.

Neque enim tibi, ſumme, litavi,
Jupiter, hoc ſacrum.

Unde videtur hoc loco legendum eſſe *Apollini*: quod Pighius & Schefferus, ut & Heinſius voluerunt. Vide tamen ad C. 108.

8 *Populus ſtipem*] De ſtipe, quam offerebant Diis, Cereri præſertim ac Proſerpinæ, dixi ſupra c. 103. SCHEFFER.

9 *Matronæ theſaurum*] Quid hoc eſt? Theſauri veteribus cellæ, in quibus recondebant pe-

theſaurum & [10] virgines dona Cereri & Pro-ſer-

pecunias, ut oſtendit Gellius Lib. II. cap. 10. & Servius ad Virgil. IV. Georg. v. 229. Sed hi quidem nil huc faciunt, quod quilibet intelligit. Alias *theſauri* ipſæ ſic reconditæ pecuniæ, quod Icti paſſim teſtantur. Verum illi pridem repoſitas ita putant dici, quod & ipſum non conveniens huic loco. Locus enim agit de pecuniis recentiſſime conditis, quas & ipſas liquet hinc, theſauros dici. Sed ſi locum ſic exponimus, quæ differentia eſt inter ſtipem & theſaurum? nam & ſtipes pecunia recens repoſita: Ea namque ſic vocata, quæ recondita in cellis, ibique conſtipata. Varro IV. L.L. *Quod aſſes libra pondo erant, qui acceperant majorem numerum, non in arca ponebant, ſed in aliqua cella ſtipabant, id eſt, componebant, quo minus loci occuparent, à ſtipando ſtipem dicere cœperunt.* Habes ecce de ſtipe, quod alii de theſauris; quomodo igitur hic populus ſtipem, matronæ theſaurum ferunt, tanquam diverſa? Stipem puto propriè ſuiſſe aſſium, & monetæ æreæ, theſaurum contra auri vel argenti. De ſtipe teſtatur ipſe Varro, quod fuerit ex aſſibus libralibus, in verbis antea allatis, unde & ſubjungit, *as quoque ſtipem dicebant.* Convenit, quod habet Suetonius in vita Auguſti, c. 90. *Ex nocturno viſu etiam ſtipem quotannis die certo emendicabat à populo, cavam manum aſſes porrigentibus præbens.* Qui hic aſſes porrigunt, præbent ſtipem. De theſauro autem colligitur ex Virgilio, quando ex hac, ut opinor, cauſſa inquit L. I. Æn.

--- Veteres tellure recludit
Theſauros, ignotum argenti pondus & auri.

Theſauri hic ex argento ſunt & auro, neque officit, quod dicantur *veteres*, quia cum reponebantur, tales non fuere. Itaque hæc noſtri ſententia videtur, populum quidem ac vulgus promiſcuum contuliſſe aſſes nummoſve æreos, matronas vero aureos vel argenteos. SCHEFFER. De theſauro Cereri & Proſerpinæ ferendo, quando prodigium erat factum, vide Sibyllina Oracula apud Phlegontem Trallian. C. 10.

Θησαυρὸν μὲν πρῶτα νομίσματος &c.

10 *Virgines dona*] Theſauro & ſtipi oppoſita, & ab eis diſtincta, quod notandum. Puto autem per *dona* intelligi, quæ non eſſent nummi, ſed res aliæ, quales ad ornatum aut ſupellectilem deorum per-

ſerpinæ tulerunt. Per virgines viginti ſeptem [11] cantitatum. [12] Signa cupreſſea duo Junoni Reginæ poſita. In Luſitania proſpere à Romanis pugnatum.

CVII. *Q. Metello, [1] Tullio Didio, Coſſ.* A.U 655

BUbone in Capitolio [2] ſupra deorum ſimulacra viſo, cum [3] piaretur, taurus victima exa-

pertinentes, & interdum ex illa ipſa ſtipe, fiebant. Vide Livium L. XXVII. cap. 39: ubi de ſtipe hujuſmodi, ſubjungitque: *Inde donum, pelvis aurea facta.* SCHEFFER.

11 *Cantitatum*] Urbis luſtrandæ cauſa. Vide cap. 86. & ibi notas. Ita ſupra: *Virgines ter novenæ in urbe cantarunt.* Adde quoque cap. 94, & 96, quæque ibi diximus. IDEM.

12 *Signa cupreſſea*] Vide ſupra cap. 103. Meminit alias & Livius XXVII. cap. 37. IDEM.

1 *Tullio Didio*] Scribe *T. Didio* cum Comment. ad Faſt. A. U. C. DCLV. & Delrio ad Senecam Oedip. *v.* 361.

--- caſum tenuis abſcondit caput
Membrana.

2 *Supra deorum ſimulacra*] Jovis, credo, Junonis, & Martis. Hi enim juncti colebantur in Capitolio. Quanquam ibi cellæ eſſent etiam aliorum Numinum. Videndus eſt Rycquius in de Capitolio. SCHEFFER.

3 *Cum piaretur taurus, victima*] Diſtinctio inepta. Non piabatur taurus, ſed viſus bubonis. Ergo ſcribe, *cum piaretur, taurus victima.* Senſus, concidiſſe taurum, qui victima erat futurus. IDEM. Ut a Cl. Scheffero, ita in Ald. ceteriſque Edd. antiquis hæc diſtinguuntur. Vide ad C. 75. Cl. Burmannus *piaretur tauro*, *v.* Ovid. 1. Art. Am. *v.* 649.

--- monſtratque, piari
Hoſpitis effuſo ſanguine poſſe
Jovem.

Tacit. L. v. Hiſt. C. 13. *prodigia hoſtiis piare*, & paſſim.

4 exanimis concidit. Fulmine pleraque decuſſa. Haſtæ Martis in regia motæ. 5 Ludis in theatro 6 creta candida pluit: fruges & tempeſtates portendit bonas. Sereno tonuit. Apud ædem Apollinis 7 Decemviris 8 immolantibus

4 *Exanimis concidit*] Vide, quæ notavi ſupra cap. 75. SCHEFFER.

5 *Ludis*] Id eſt, eo tempore, cum ludi celebrarentur. *Ludi* autem intelliguntur excellentiori notione, qui alias *Magni*, ſeu *Romani* dicti, & in menſe Septembri ſolebant celebrari. Ut ſic illo tempore hoc prodigium acciderit. Quanquam, ſi fatendum verum, illud *ludis* mihi admodum ſit ſuſpectum, putemque ſub eo latere nomen loci, ubi hoc factum. *Lunæ* forſan, vel quid ſimile. IDEM. Nihil hic mutari debet. Vide ſupra ad C. 61.

6 *Creta candida*] Eſt enim alia non candida. Plinius XXXV. cap. 17. *Cretæ plura genera. Ex iis Cimoliæ duo ad medicos pertinentia, candidum, & ad purpuriſſum inclinans.* SCHEFFER.

7 *Decemviris immolantibus*] Decemviros intelligit ſacrorum. Ita ſæpe alibi quoque ſimpliciter *Decemviros* appellat, ut cap. 80. *Decemviri pronunciaverunt, ſe inveniſſe in Sibyllinis*, & ſeq. *Per Decemviros ſupplicatum.* cap. 104. *Hoſtiarum cinis per Decemviros in mare diſperſus.* Et ſic alibi. IDEM.

8 *Immolantibus*] id eſt, molam ſalſam inſpergentibus capiti victimæ, priuſquam feriretur. Quomodo ergo ſequitur, quod jocinori tum defuerit caput? Exta inſpici non poterant ante mortem victimæ: num ergo *immolantibus* generaliori notione accipiendum de Sacrificantibus? at ſequitur tanquam diverſum & diſtinctum à priori, *ſacrificantibus*. Metuo igitur, ne hic quædam ſint trajecta, locuſque integer ſic formandus: *Apud ædem Apollinis Decemviris immolantibus, anguis ad aram inventus, ſacrificantibus, caput jocineris non fuit.* Sed forſan nihil eſt mutandum, & *ſacrificantibus* intelligendum de iis, qui victimam imponunt aræ cremandam; *immolantibus* vero de iis, qui cætera omnia faciunt, quæ cremationem antecedunt, quale poſt mactationem, etiam eſt inſpectio extorum. Certe alibi etiam

tibus [9] caput jocinoris non fuit: ſacrificantibus anguis ad aram inventus. Item androgynus in mare deportatus. In Circo [10] inter pila

etiam ſic loquitur, ut c. 76. *Poſthumius conſul cum immolaret, in plurimis victimis caput in jocinore non invenit.* cap. 95. *Catone conſule immolante exta tabuerunt, caput jocinoris inventum non eſt.* SCHEFFER.

9 *Caput jocinoris non fuit*] Simili fere modo cap. 112. *Caput jocinoris defuit.* Mallem tamen pro *jocinoris*, *jocinori* hic legere. IDEM. Non videtur mihi legendum eſſe *jocinori*. Neque enim dicere Auctor voluit, caput non fuiſſe jocinori; ſed caput jocinoris non fuiſſe immolantibus Decemviris: ut C. 112. *Conſuli bis immolanti caput jocinoris defuit*: quæ merito diſtinguit vir ſummus J.F. Gronovius ad Livii L. xxx. C. 2. *Immolanti caput jocinoris defuit*: ubi in vulgatis erat *jocinori*.

10 *Inter pila militum*] Quinam hi milites, & quod eorum in circo negotium, maxime cum pilis? An, ut compeſcerent, ſi quæ ex ſtudio factionum inter ſpectantes orirentur diſſenſiones ac turbæ? Verum tale quidpiam ante tempora Cæſarum fuiſſe receptum, non recordor alibi me legere. Milites alias fuiſſe ipſos etiam inter ſpectatores, certum; ſpectaſſe quoque confuſos cum cætera plebe, mox ab Auguſto ſecretos, peculiari eis aſſignato ſpacio, ex Suetonio manifeſtum. At vero hos armatos & cum pilis ſpectaſſe, neſcio, an ſit vero conſentaneum. Deliberent de hoc loco eruditi, videantque, num intelligi hic debeant, qui in amphitheatro beſtias trucidabant, ſi forte redditæ eſſent efferatæ, atque *confectores* alias appellabantur. De quibus Vales. ad Lib. IV. Hiſt. Eccleſ. Euſeb. p. m. 72. SCHEFFER. *In Circo &c.*] Hoc quidem in caſtris ſæpe accidiſſe pilis militum dicitur teſte Seneca L. I. N. Q. I. *In Romanorum caſtris viſa ſunt ardere pila, ignibus ſcilicet in illa delapſis.* Lucanus L. VII. v. 158.

> *Excuſſit criſtas galeis, capulosque ſolutis*
> *Perfudit gladiis, erectaque pila liquavit.*

Ita legendum eſt ex MSS. pro *ereptaque.* Silius Ital. L. VIII. v. 628.

> *Per ſubitum attonitis pila exarſere maniplis.*

Verum quis locus, ſtante Repu-

pila militum [11] ignis fuſus. Hiſpani pluribus præliis devicti.

A.U. 656 CVIII. [1] *Cn. Cornelio Lentulo, P. Licinio, Coſſ.*

SUpplicatum in urbe, quod androgynus inventus, & in mare deportatus erat. Piſauri [2] terræ fremitus auditus. [3] Muri pinnæ ſine terræ motu paſſim [4] dejectæ civiles portendêre diſcor-

publica, armatis militibus in Circo? an ut coercerent populum, ne quis foris & ſuis ordinibus excederet? Si autem indulgere conjecturis licet, multæ proferri poſſent. Veluti *inſtar pili militum*. Sic C. 101. *pila cœlo cadere viſa*: vel *interdum pilæ ſimilis*. Uti apud Senec. loco cit. *Nos quoque vidimus non ſemel flammam ingentis pilæ ſpecie*. Vel denique *inter pilas limitum*: ut metas intelligat. J. Argolus ad Onuph. Panvin. C. 8. de Circo. hæc pila militum ad Ornamenta Circi refert, ut victorum militum pila, velut conſecrata in Circo ſuſpenſa fuerint ad ornamentum.

11 *Ignis fuſus*] Eleganter, id eſt, ſparſus copioſe. Ita apud Plinium Lib. XXXVII. cap. 6. *fulgor fuſus* legitur. Ignis autem hic intelligendus cœleſtis, aut is, qualem alibi ambiviſſe veſtes, capita, corpora memoravit. SCHEFFER. Seneca N. Q. L. I. C. 15. *late fuſus ignis*.

1 *Cn. Corn.*] Aſul. *C. Corn.*

2 *Terræ fremitus*] Oppoſitus, opinor, illi, qui ſupra cap. 101. *fremitus cœleſtis* dicebatur. An eſt ille ipſe, qui alibi *fremitus inferni*? Sic videtur. Vide infra cap. 113. SCHEFFER.

3 *Muri*] Cujus? an Piſauri, de quo proxime præceſſit? non opinor, verum urbis Romæ. IDEM.

4 *Dejectæ*] F. *disjectæ*. C. 106. *ædes ſacra terræ motu disjecta*. Cap. 121. *Turres hoſtium vento disjectæ*. Horat. L. II. Od. 19.

—— tectaque Penthei
Disjecta non levi ruina.

cordias. [5] Nurſiæ ſimulacrum Jovis in partem ſiniſtram converſum. [6] Cupreſſea ſimulacra [7] Junonis Reginæ poſita [8] per virgines viginti ſeptem, quæ urbem luſtraverunt. Celtiberi, [9] Medi, Dardani ſubacti.

CIX.

5 *Nurſiæ*] *Nurſinæ* Antvv.

6 *Cupreſſea*] *Cupreſſa* Antv.1.

7 *Junonis Reginæ*] Vix poſſum dubitare, quin, ut ſupra c. 106. ita & hoc loco ſcribi debeat *Junoni*. SCHEFF. Ego contra cenſeo, motus Livii verbis Lib. XXVII. C. 37. *Poſt eas duo ſigna cupreſſea Junonis Reginæ portabantur* &c. Adde Munker. ad Anton. Liber. C. 6. & ad Hygin. F. 40. Aliud autem ulcus hic latet. Neque enim cupreſſea illa ſimulacra per virgines ſunt poſita: ſed vox *cantitatum* hic excidit, & poſt *poſita* diſtinctio adhibenda eſt. Patet id ex C. 106. & Livii citato loco, qui conſulendus eſt. Matronæ ponebant hæc ſigna, non virgines.

8 *Per virgines viginti ſeptem*] Ergo & hujuſmodi quid aliquando factitatum eſt ab eis, quod notandum, jungendumque cæteris earum muneribus, quæ occurrunt c. 103. SCHEFFER.

9 *Medi, Dardani*] Num ſcribendum, *Mæſi*, ut habet Freinshemius, recitans hæc in Supplementis Livianis. Fors non opus eſt; poteſt enim vulgatum defendi per Plinium qui Medos memorat, Dardanis & Denſelatis vicinos, Lib. IV. c. 1. ubi de Epiro. *Dardanis lævo Triballi prætenduntur latere, & Mœſicæ gentes; à fronte junguntur Medi & Denſelatæ.* IDEM. Pighius Ann. T. III. p. 189. ſcribit *Mædi* per *æ*. Apud Græcos certe Μαιδοὶ vocantur, ut patet vel maxime ex Epitomatore Stephani, qui eo litterarum ordine hos populos recenſet. Frequenter tamen in Græcorum libris etiam invenitur Μεδοὶ, ut hic *Medi*, & apud Martian. Capell. Lib. VI. pag. 209. *Media*. Quod an ſit præferendum, neſcio. Dubitabat quoque magnus Caſaubonus ad Strabon. Lib. VII. p. 295. & 316. Ed. Par. Aliquando reperias etiam Μηδοὶ: Et ſane quaſdam Thraciæ gentes Medorum ex Aſia fuiſſe colonos, olim creditum eſt. Vide Herodotum Lib. V. C. 9. Verum ut, quod cenſeo, dicam; Μηδοὶ cum Viris Magnis, Salmaſio ad Solinum p. 179. Ed. Ultr. Caſaubono

ad

A.U. 657 CIX. *Cneo Domitio, Cajo Caſſio, Coſſ.*

LUpus urbem ingreſſus, in domo [1] privata occiſus. Bubo in Capitolio occiſus. Fulmine pleraque decuſſa. Signa aurata Jovis [2] cum capite, [3] columnaque disjecta. [4] Fæſulis

ad Athenæum p. 91. Holſtenio ad Stephanum p. 294. corruptum eſſe, opinor, & pro eo vel Μεδδὶ vel Μαιδδὶ in Auctoribus reponendum. Ad alterum Μεδδὶ quod attinet, nihil temere quid mutem. Utrumque enim & Μαιδδὶ & Μεδδὶ dixiſſe ac ſcripſiſſe veteres videntur. Certe ſonum τοῦ αι & ε non fuiſſe diverſum, ſed eundem fere, patet ex antiquis monumentis, in quibus χέρε pro χαῖρε, κε pro καὶ, & ſimilia inveniuntur. Hinc in Gloſſis Stephani ſub littera ε, Μενὶς occurrit, pro Μαινὶς. Quod mutari non debebat ab N. Heinſio. Sed jam plus ſatis. Semel hæc dicta ſufficiant. Infra autem aliquoties occurret.

1 *Privata*] *Private* Antv. 2.

2 *Cum capite columnaque*] Hæc forte corrupta ſunt. Nam ſi everſa ſigna, utique fieri hoc aliter non potuit, quam ut everterentur cum capite, qui enim alias, hoc non everſo, fuiſſent everſa? Si everſa columna, cui ſigna inſiſtebant, quomodo non everſa & ſigna? Signa poſſunt everti, ſtante columna: everſa columna, ſigna ſtare nequeunt. Videntur ergo aliqua hic otioſe dici, aut corrupta eſſe, quæ emendatione opus habeant. Verum malim credere, verbum *disjecta* proprie ſic uſurpari à noſtro, pro in partes diverſas jacta, ut *disjecta cum capite & columna* ſignificent ea ſigna, quorum in partem aliam caput, in aliam corpus reliquum, in aliam columna eſt conjecta. Ita integra manebit lectio vulgata. SCHEFFER.

3 *Columnaque*] Quomodo? an ſigna illa plura unam tantum habuere columnam? Hoc vero fieri vix potuit, cum præſertim omnia eſſent Jovis. An ergo ſcribendum *columnaque?* Habebant enim ſigna columnas ſuas, quibus majoris honoris cauſa erant impoſita. Vide ſupra cap. 60. ubi pariter in plurali: *Signa in circo maximo cum columnis evertit.* IDEM.

Co-

lis [5] ſanguine terra manavit. Arretii mulieri è naſo ſpicæ farris natæ: eadem farris grana [6] vomuit. Urbe luſtrata, [7] Ptolemæus rex Ægypti Cyrenis mortuus, [8] S. P. Q. Romanum heredem reliquit.

Columnâque disjecta] Ald. Aſul. *desjecta.* f. *dejecta.* Vide C. 60, 89. Non vero probare poſſum, quod pro *columna* Cl. Scheffer. legat *columnæ*, rogans, an ſigna illa plura unam modo habuerint columnam? Verum rogari etiam liceret, an ſigna illa plura unum tantum habuerint caput? cur & hoc non mutat? Intelligit autem noſter, ſigna illa ſingula cum capite ſuo columnaque ſua dejecta eſſe.

4 *Fæſulis*] Sic per diphthongum *æ* ubique ſcribi oportet; non *Feſulis.* Græcis ſemper dicitur Φαισȣλαι, vel Φαισȣλα, aut Φαίσυλα.

5 *Sanguine terra manavit*] Ut ſupra cap. 84. *rivi manarunt ſanguine.* Quanquam non perinde ut *rivi*, ita *terra* poſſit *manare*, ſitque hoc locutionis genus inſolentius. Adde infra c. 111. SCHEFFER.

6 *Vomuit, urbe luſtrata*] Non hoc fecit, poſt luſtrationem, ſed quia hoc fecit, ideo luſtratio eſt ſecuta, volentibus iis, qui curam habebant rerum ſacrarum, & prodigiorum procurationem noverant. Scribendum igitur, & diſtinguendum, *vomuit. Urbs luſtrata.* IDEM. *Urbe luſtrata* recte ſe habent: ſed diſtinguendum eſt hoc modo. *Vomuit. Urbe luſtrata*, P. &c. Vide C. 71, 72.

7 *Ptolemæus rex Ægypti*] Epitoma Liviana Lib. LXX. vocat eum Regem Cyrenarum: ubi vide hæc ipſa. Adde Juſtin. XXXIX. cap. 4. SCHEFFER.

8 *S. P. Q. R. heredem reliquit*] Sunt ipſa Epitomæ Livianæ verba, niſi quod nomen *Senatus* omittat. V. Appianum in fine Mithrid. Chron. Euſebii num. MDCCCCXXI. ibique Scaligerum. IDEM.

A.U. 658

CX. *P. Craſſo, Q. Scævola, Coſſ.*

CÆre lacte pluit. [1] Lebadiæ Eutychides [2] in templum Jovis Trophonii digreſſus, ta-

1 *Lebadiæ*] Bœotiæ ſuperioris urbe, de qua Strabo, atque alii. SCHEFFER.

2 *In templum Jovis Trophonii*] Quod hinc intelligimus fuiſſe in urbe ipſa, contra, quam in ſua tabula exhibuit Laurenbergius. Livius Lib. XLV. cap. 27. *Lebadiæ quoque templum Jovis Trophonii adiit: ibi cum vidiſſet os ſpecus, per quod oraculo utentes ſciſcitatum deos deſcendunt, ſacrificio Jovi Hercynæque facto, quorum ibi templum eſt, Chalcidem deſcendit.* IDEM. Errat vir Doctus: *Lebadiæ*, vel potius *Lebadeæ*, dicitur, ut *Numantiæ*, *Privernι*, ἐν Πλαταιαῖς, pro in agro Numantino, Privernati, Plataeenſi &c. Vide ad C. 85. *in Numantia.* Ibidem *Bononiæ* pro *in agro Bononienſi*; ut loquitur in eadem re Oroſ. Lib. v. C. 6. Ἐν Λεβαδείᾳ quidem hoc oraculum quoque collocant Auctor de Mundo p. 113. Philoſtrat. in Vita Apollonii L. VIII. C. 19. Suidas & alii. Sed, quo ſenſu hoc accipiendum ſit, patet ex Cicerone L. I. Divin. Cap. 34. *Cumque apud Lebadeam Trophonio res divina fieret.* Adde Perizon. ad Ælian. V. H. L. III. C. 45. Pauſanias Lib. IX. pag. 789. Ed. Kuhn. ἐν ἄλσει fuiſſe tradit. Hinc Statius L. VII. Thebaid. v. 345. *Et valles, Lebadea, tuos?* Ubi corrigendus eſt Scoliaſtes. *Lebadea civitas Apollini ſacra, in qua Triphonius & Latamedes Tauropolitæ fratres fuerunt, filii Augæ formoſiſſimi.* Scribe *Trophonius*: pro *Latamedes* repone *Agamedes*: pro *Augæ*, *Ergini*. Sic enim pater & frater illius nominabantur. V. Auctores, quos laudant Viri Præſtantiſſimi L. Holſtenius ad Stephan. V. Δελφοί, & Joach. Kuhnius ad Pauſan. Lib. IX. p. 785. Adde Barthium ad ipſum Statii locum. *Trophonii* nomen latere etiam videtur in verbis illis L. Ampelii Cap. de miraculis mundi. *Ibi Jovis templum Hyphonis, ubi eſt ad inferos deſcenſus ad tollendas ſortes.* Nec movere aliquem debet, quod hoc templum in Epiro collocet. Non raro enim auctor iſte errat. Sic C. 15. p. 316. Mardonio triduit, quod acci-

[3] tabulam æneam extulit, in qua ſcripta erant, quæ [4] ad res Romanas pertinerent. [5] Fulminis afflatu pleraque animalia exanimata. Venafri hiatu [6] terra alte ſubſedit. Vultures canem mortuum laniantes, occiſi ab aliis & comeſi vulturibus. Agnus biceps, puer tribus manibus, totidemque pedibus natus, [7] ac haſtæ Martis in regia motæ. Androgynus Ur-

accidit Pauſaniæ. *Pauſanias, qui Mardonium* &c. *apud Aſcopum* (l. *Aſopum*) *Bœotiæ flumen debellavit: mox proditionis a rege ſuſpectus idem Mardonius* &c. *in aſylum Minervæ confugit, & ibi fame confectus eſt.* Ut ab Obſequentem redeam, pro *digreſſus* ſcribe *degreſſus.*

3 *Tabulam extulit*] Non intelligitur hic aliquod furtum, ut putabat Doctiſſ. Brodæus ad L. II. Epig. C. 25. p. 221. Sed nec mentem Auctoris ſatis percepiſſe mihi videtur Eruditiſſimus Perizonius, cenſens Eutychidem retuliſſe inventam iſtic tabulam. Hic enim, ſicut in oraculo Delphico, ſolenne erat; ut oraculum conſulentes in tabulam ſcriberent, quicquid vel audiverant in ſpecu, vel viderant. Sic Apollonius apud Philoſtratum loco cit. ex antro redit φέρων βιβλίον &c. Ἐν πίνακι illos debuiſſe ſcribere viſa ſibi; & audita memorat Pauſanias pag. 792. Prodigium vero, ſive miraculum hoc conſtitit in eo, quod hic homo Græcus tabulam extulerit, in qua res Romanæ erant ſcriptæ, & quidem æneam.

4 *Ad res Romanas*] Fata urbis proſpera, vel adverſa, & futuros caſus. Ita enim *res* intelligendæ hoc loco. SCHEFF.

5 *Fulminis &c.*] Excidiſſe videtur nomen urbis, circa quam pleraque animalia fuerunt exanimata: non enim hoc intelligendum eſt de omnibus, quæ in toto erant terrarum orbe, animalibus. Forſan *Fæſulis*, vel *Vulſiniis.*

6 *Terra alte ſubſedit*] Vide ſupra cap. 96. & quæ ibi notantur. SCHEFFER.

7 *At haſtæ*] Adverſativa prorſus hic eſt otioſa. Mallem *ac* vel *&* *haſtæ*, neque aliter Obſequens ſcripſiſſe videtur. IDEM.

Urbino natus, in mare deportatus. Pax domi, foriſque fuit.

A.U. 659

CXI. [1] *C. Lælio, L. Domitio, Coſſ.*

NOvendiale ſacrum fuit, quod in Volſca gente lapidibus pluerat. Vulſiniis [2] luna nova

1 *C. Lælio*] Scribe *C. Cælio.* V. Commentar. ad Faſtos A. U. C. DCLIX.

2 *Luna nova decidit*] Locus hic, quanquam & illius lectionem vulgatam ſervaverit Freinshemius in Supplementis Livianis, mihi tamen corruptus videtur. Luna nova ſane omni deſtituta lumine, nec videri poteſt. Unde ergo ſcitum, quod deciderit? Decidere lunam intelligo, quando inſtar ſtellæ cadentis videtur veluti de cœlo labi. Et ſequitur aperte, quod non, niſi poſtero die, comparuerit. Comparuerat ergo ea die, qua decidit, quod non convenit in lunam novam. Quid igitur? Exiſtimo ſcribendum, *luna nona.* Porro *lunam nonam* expono eam, quæ fulget die nona poſt novilunium. Ratio eſt evidens, quoniam in novilunio luna dicebatur *prima.* Plinius II. c. 13. *Certum eſt, ſolis defectum non niſi noviſſima primave fieri luna, quod vocant coitum.* Prima luna hic, quæ & *coitus*: at coitus, quod paſſim alibi *luna nova*, ſive novilunium. Sicut autem prima luna, ita & ſecunda, tertia, & deinceps dictæ, quæ ſuo ordine primam ſequebantur. Idem L. XXXVIII. cap. 16. *Sunt, qui è mare nigroque cor edendum cum pane, prima aut ſecunda luna præcipiant.* Et Lib. II. cap. 97. *Æſtus itidem triduo in menſe conſiſtit, ſeptima, octava, nonaque luna.* Ubi habes ipſam lunam nonam. SCHEFF. Scribe *nona* cum Cl. Scheffero. Veget. L. V. C. 5. *à quinta decima luna* &c. Scholiaſt. Germanici p. m. 200. *Quarta autem luna index futurarum certiſſima aurarum.* Simile prodigium memorat. Livius L. XXII. C. I, *Capuæ ſpeciem cœli ardentis fuiſſe, lunæque inter imbrem cadentis.* Dubito tamen, an hoc loco pro *decidit* non melius legas *defecit.* Defectum lunæ in prodigium tractum eſſe a Romanis, patet vel

nova decidit, & non niſi poſtero die hora tertia comparuit. Puella biceps, quadripes, quadrimana, [3] geminâ fœmineâ naturâ, mortua nata. Avis incendiaria viſa, occiſaque. [4] In Veſtinis, in villa lapidibus pluit. Fax in cœlo apparuit, & totum cœlum ardere viſum. [5] Terra ſanguine manavit; [6] & concrevit.

vel ex Tacito L. I. Ann. C. 28. *Luna claro repente cœlo viſa langueſcere* &c. Certe melius conveniret ſequentibus *non niſi poſtero die hora tertia comparuit*. Immo confirmat hanc conjecturam locus Livii Lib. XLIV. C. 37. *Nocte edita hora luna quum defeciſſet* &c. *clamor ululatusque in caſtris Macedonum fuit, donec luna in ſuam lucem emerſit*. Scaliger oræ libri ſui adſcripſerat *lana*, intelligens, credo, tale prodigium, quale meminit Auctor C. 112. *Praneſte lana volitavit*, & Plinius L. II. C. 56. *Lana pluit circa caſtellum Cariſſanum*.

3 *Gemina fœminea natura*] Quid *natura* ſit ſcriptori noſtro, alibi jam dixi. Vide cap. 85. ea nempe pars corporis, qua ſexus diſcriminatur. Hinc *fœminea natura*, ſexui fœminino propria. *Gemina* vero eſt *duplex*. Vult membrum muliebre habuiſſe geminum, ſive duplex. Adde infra cap. 113. ubi habes ſimilia. SCHEFFER.

4 *In Veſtinis*] Quod eſt in Regione quarta Italiæ. Vide Plin. III. c. 12. IDEM.

5 *Terra ſanguine manavit*] An ſcribendum, *ſanguinem manavit?* Plinius Lib. XIV. c. 20. *Arborum ſucco manantium picem reſinamque aliæ ortæ in Oriente, aliæ in Europa* ferunt. Ut *arbores manantes picem* vel *reſinam*, ſic *terra manans ſanguinem*. Verum nil mutandum, ita namque ſupra quoque cap. 109. & apud Livium Lib. I. cap. 58. occurrit *culter manans cruore*, ſimili ratione loquendi. IDEM.

6 *Et concrevit*] Quid eſt, *terra concrevit?* aut *terra concrevit ſanguine?* Terra dicitur concreſcere, cum conſtringitur & induratur frigore. Lucretius Lib. VI.

Frigore cum premitur porro omnis terra, coitque
Et quaſi concreſcit ---

Ad eundem modum *concreſce-*

crevit. Canes ſaxa, tegulas [7] vulgo roſerunt. Fæſulis ingens multitudo inter [8] ſepulcra lugubri veſte, pallida facie, interdiu [9] ambulare gregatim viſa. [10] Per Naſicam Hiſpaniæ principes, qui rebellabant, ſupplicio conſumpti, urbibus dirutis.

A.U. 660

re dicitur & *ſanguis*, cum frigefactus denſatur. Virgilius Lib. XII. Æn,

--- Gelidus concreſcit frigore ſanguis.

Verum neutrum horum locum hic habere videtur: non enim dicit, ſanguinem concreviſſe, verum terram, quæ ſi eo accipiatur ſenſu concreta, quo dixi, quomodo ex ea potuit manare ſanguis? Quare ſuſpicor, pro *concrevit* apud noſtrum *contremuit* legendum. Fuit nempe primo ſcriptum *contreuit* cum lineola in capite litteræ *e* pro *m*, deinde *t* in *c* eſt verſum, omiſſa lineola, ut ſupervacua, ſic *concrevit* factum. SCHEFFER. Cur terra non poteſt dici concreſcere ſanguine? Concreſcit terra ſanguine, cum in glebam arenæ conglomerantur & conjunguntur. Quo ſenſu Ovidius Lib. XIV. Metam. *v*. 401. dicit

Concretam ſanguine barbam.

Verum hoc non vult noſter. Repetenda eſt ex priori vox *ſanguis*, uſitata ellipſi. Vide ſupra ad C. 60. Ovidius Lib. VII. Metam. *v*. 415.

Et ſparſit virides ſpumis albentibus agros.
Has concréſſe putant.

Heinſius *concrepuit*.

7 *Vulgo roſerunt*] Lege *vultures r.*

8 *Sepulcra*] Codex Argentoratenſis *ſepulchra*, & ſic ſemper. Vide Kirchmannum de Fun. III. cap. 10. SCHEFFER. *Sepulchra* etiam Ald. Aſul. Antvv. aliæque. Male.

9 *Ambulare gregatim*] Non tota illa & ingens multitudo ambulabat junctim, ſed per partes plures diviſa, velut in greges. Hoc enim puto illud *gregatim* hic velle. SCHEFFER.

10 *Per Naſicam*] Adeundi ſunt Pighius Ann. T. III. pag. 201, 208. & Sigonius ad Faſtos Capit. A. U. C. DCLIX. ex quibus patet hoc eſſe referendum ad annum ſequentem. Præterea Sigonius legit *Flaccum*, de quo agit Pigh. ibid. p. 215.

CXII.

CXII. C. *Valerio*, *M. Herennio*, *Coſſ.* A. U. 660

ROmæ & circa, fulmine pleraque decuſſa. Ancilla puerum unimanum peperit. Fregellis ædes Neptuni nocte patefacta. [1] Maris vituli cum [2] exta demerentur, [3] gemini vitelli in alvo ejus inventi. Arretii [4] ſignum æneum Mercurii ſudavit. In Lucanis gregem vervecum, [5] cum paſceretur, & nocte in ſtabulo flamma circumdata nihil aduſſit. Carſeolis torrens [6] ſanguinis fluxit. Lupi urbem in-

1 *Maris vituli*] H. e. vituli, qui mas erat, qui erat ſexus maſculini. Cur vero præmittit illud *maris*, & non dicit *vituli maris*, hoc enim convenientius videtur? Deinde, num hoc quoque accidit Fregellis? Mihi eſt ſuſpicio, ſub iſto *Maris* latitare nomen loci, ubi accidit hoc prodigium. Alii deliberent amplius. SCHEFFER. Nihil muta. Sic *maris anguis* apud Ciceron. L. II. Divin. C. 29. *Fœmina piſcis* apud Ovidium L. II. Ar. Am. *v.* 484. In eo, quod mas erat vitulus, prodigium conſiſtebat.

2 *Exta*] Pariſſ. *Extra*.

3 *Gemini vitelli*] Ovorum, credo. *Gemini* autem, ut ſupra *gemina feminea natura*, C. III. SCHEFFER. *Marem vitellum* in hac re invenias apud Horatium L. IV. Sat. 4. *v.* 14. Verum, nonne ſatis prodigii eſt in ventre vituli, qui mas eſt, parvos vitulos ſeu μοσχάρια inveniri? Tales ſaltem hic intelligit Obſequens. *Vitelli* autem voce hoc ſenſu uſus etiam eſt Plautus Aſin. III. Sc. 3. *v.* 76.

Dic igitur me tuum paſſerculum, gallinam, coturnicem,
Agnellum, hædillum me tuum dic eſſe, vel vitellum.

4 *Signum æneum Mercurii ſudavit*] Similis ſudoris exempla v. in Ind. Adde Plutar. in Anton. pag. 243. SCHEFFER.

5 *Cum paſceretur*] De die ſcilicet. Ideo mox, velut ex oppoſito, *& nocte*. IDEM.

6 *Sanguinis*] *Sanguine* Par. 3. ut C. 84. *Rivi manarunt ſanguine*. C. 86. *Lacte rivi mana-*

 runt

ingreſſi. Præneſte [7] lana volitavit. In Apulia mula peperit. Milvus in æde Apollinis Romæ comprehenſus. Herennio [8] conſuli bis immolanti caput jocinoris defuit. In ſacro novendiali [9] cœna deæ poſita, à cane [10] adeſa ante, quam [11] delibaretur. Vulſiniis prima lu-

runt. Silius Italic. L. VIII. v. 646.

--- atro ſanguine flumen

Manavit Jovis in templis.

Sed tamen C. 113. *Sanguinis rivus manavit.* Livius Lib. XXVI. C. 23. *ſanguinis rivos per diem totum fluxiſſe*, L. XXVII. C. 37. *ſanguinis rivum fluxiſſe*. Nam aliud eſt, quod legitur Ibid. C. 23. *Vulſiniis ſanguine lacum manaſſe.*

7 *Lana volitavit*] Quomodo? nivis inſtar, ut opinor, nam & ejus volitare flocci videntur. SCHEFFER.

8 *Conſuli*, &c.] Freinshemius in Supplementis Lib. XXXV. C. 14. legit *Conſule bis immolante*, *caput jocinori defuit.* Male. Vide ad C. 107.

9 *Cœna deæ poſita.*] Obſerva conſuetudinem in ſacro novendiali, alibi haud temere obviam, de cœna diis ſolitæ offerri. Dubitat in Notis ad An. Taciti VI. cap. 5. Lipſius, utrum hoc ſit factum in novendiali ſacro funebri, an, cum pluiſſet lapidibus, ſolito celebrari. Mihi non eſt dubium, quin de hoc poſteriori ſit intelligendum, vel propter totius opuſculi hujus argumentum. *Deam* hic ſecundum excellentiam intelligo Junonem. Nam alias non uni deæ deove, verum diis deabuſque hæc ſacra fiebant. Vide ſup. cap. 104. *Poſita* eſt elegans & proprium de cibis. Vide, quæ notavi pridem ad Fragmentum Petronii Tragurianum. SCHEFFER.

10 *Adeſa*,] Ex parte eſa, & ſic præguſtata, ut in re ſimili loquitur Livius. Vide ſup. c. 61. & quæ ibi ſunt notata. IDEM.

11 *Delibaretur*] Et ſic diis ſua efferretur portio. Credo enim in cœnis certas quaſdam partes libando obtuliſſe diis, reliquum conſumpſiſſe eos, qui faciebant ſacra. IDEM. Conſule Ampl. Cuperum Obſerv. Lib. II. C. 3. Feſtus. *Janual*, *libi genus*, *quod Jano tantummodo libatur.* Lege *delibatur*: ut eſt in Leid. MSto, teſte Munkero ad Hygini Fab. 130. *ut de frugibus Icario*, & *Erigonæ primum delibarent.*

luce flamma cœlo emicare viſa, [12] cum in u-num coiſſet, [13] os flammæ ferrugineum o-ſtendit. [14] Cœlum viſum deſcendere, cujus hia-

12 *Cum in unum coiſſet*] Quid? flammane? at de diviſione illius nihil anteceſſit. Ergo cœlum, quod dividebatur quaſi per eruptionem illam flammæ. Id *coibat in unum*, id eſt, concreſcebat, integrum ſolidumque denuo fiebat, ut fuit ante eruptionem. SCHEFFER.

13 *Os flammæ*] Ita puto vocare locum, unde flamma eruperat in cœlo. *Os* pro apertura ſeu foramine quolibet, notum. Ut *os ulceris* apud Virgilium Lib. III. Geor. & *ora Ætnæ* montis apud Lucretium Lib. VI. IDEM. Ut Cl. Schefferus, ita prius etiam hunc locum explicabam. Verum nunc meliora doctus capio de ipſa flamma, legens. *c.i.u. c., os flamma f. o.* Nempe flamma, quæ emicuerat fulminis inſtar huc illuc ſparſa, in corpus unum ſe redegit, & ſimilis mucroni gladii apparuit: qualis cometa vocatur ξιφίας, vel ξίφος, *quia gladii mucronis effigiem producit*; ut loquitur Hyginus F. 192. Nam, quomodo cœlum, cum coierat, potuit oſtendere os flammæ? *Os* autem ad imitationem Græcorum pro mucrone uſurpaſſe videtur. Poſſet tamen etiam *os flamma* explicari ſimpliciter per ſpeciem, ſeu faciem ferrugineam; ut flamma ſe in unum globum redegerit. Lucem hic locus accipere poteſt ex Mela L. I. Cap. 18. *Spargi ignes, paſſimque micare, &, ut lux appropinquat, ita coire, ac ſe conjungere videntur, donec &c. una ad poſtremum flamma ardeant.* Adde Lucretium L. V. v. 663.

> *Diſperſos ignis orienti lumine cerni,*
> *Inde coire globum quaſi in unum, & conficere orbem.*

& Plinium L. II. C. 25. *Ferruginis* vero colorem prodigioſum eſſe patet ex Virgilio L. I. Georg. v. 466. & Ovidio L. XV. Met. v. 789.

14 *Cœlum viſum deſcendere*] Sic hæc verba retulit & Freinshemius in Supplemento Liviano. At velim ſcire, quid ſit, *cœlum deſcendit*? Mihi locus vitioſus videtur, quem ſic reſtituo: *cœlum viſum diſcedere, è cujus hiatu vertices flammæ apparuerunt.* *Cœlum* dicitur *diſcedere*, cum aperitur, & ſic dividitur, eſtque oppoſitum τῷ *coire*, quod præcedit, & ſuperius eſt explicatum.

hiatu [15] vertices flammæ apparuerunt. Luſtrationibus proſpere expiatum. Nam totus annus domi foriſque tranquillus fuit.

CXIII:

Cicero Lib. I. Divin. *Cum cœlum diſceſſiſſe viſum eſt, atque in eo animadverſi globi.* Et aliquanto poſt, *Idem exponit, initio belli Marſici diſceſſiſſe cœlum.* Seneca Quæſt. Nat. L. I. cap. 13. *Sunt chaſmata, cum aliquando cœli ſpatium diſcedit, & flammam dehiſcens velut in abdito oſtendit.* Habes plane illud ipſum, de quo agitur hoc loco. Atque ita alibi. SCHEFFER. Incertum eſt, an *diſcedere*, an *deſcendere* ſit ſcribendum. Conſule Cl. Burmanni doctiſſimam Diſſertationem de Jove Fulgeratore C. 4. p. 28. Præferam tamen cum Scheffero *Diſcedere*, ex Plutarcho in Lucullo p. 496. Ubi, ut hic, τȣ ἀέρ© ἀπορ-ῥαγέντος ὤφθη μέγα σῶμα φλογοειδὲς &c. Adde J. F. Gronovium ad Senecam de Benefic. L. I. C. 37. & N. Heinſ. ad Ovidii Faſtos L. III. v. 37.

A media cœlum regione dehiſcere cœpit.

Apud Livium L. XXII. C. I. & Oroſ. L. IV. C. 15. legitur *cœlum findi velut magno hiatu viſum.* Scaliger quoque, & Heinſius malebant *diſcedere.*

15 *Vertices flammæ*] Dictæ ſic, ut *vertices aquarum*, cum flamma motu continuo circumacta ſurgit. *Volumina* vocarunt alii. SCHEFFER. Hi *Vertices flammæ* ſeu potius *vortices* ſunt rotationes in acumen quoddam deſinentes. Seneca Nat. Quæſt. L. VII. C. II. *Quibus* (cometis) *fuſus quidem eſt ignis, ſed in verticem tendens.* Horat. Lib. IV. O. II. v. 12.

Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum.

Seneca in Ædipo v. 309.

Utrumne clarus ignis & nitidus ſtetit,
Rectuſque purum verticem cœlo tulit?

Aliique. Hinc forſan non male Celeb. If. Voſſius apud Lucret. L. VI. v. 690. de Ætna pro *Funditque ardorem longe* &c. legendum conjecerat *vertitque.* In Cod. enim antiquiſſimo ſcribitur *fertitque.* Male vero huc trahitur locus Tertulliani in Apologetico C. 48. *Sive de cœlo fulmina ſtringens, ſive de terra per vertices montium eructans.* Expreſſit Tertullianus verba Senecæ de providentia C. I. *Eliſorum fulminum jactus, & incendia rupti*s *montium verticibus effuſa.*

I *Per-*

CXIII. C. Claudio, M. [1] Perpenna, Coſſ. A. U. 661

BUbo in æde [2] Fortunæ Equeſtris comprehenſus, [3] inter manus expiravit. Fæſulis [4] fremitus terræ auditus. Puer ex ancilla natus [5] ſine foramine naturæ, qua humor emitti-

1 *Perpenna.*] Scribe *Perperna* cum Viris Doctis.

2 *Fortunæ Equeſtris*] Quæ fuit in Regione nona urbis, teſte P. Victore. De ipſa vide Gyraldum in Synt. Deor. Videtur & Tacitus nominare Lib. III. An. cap. 71. ac ſub Tiberio dicere primum ſtructam. Sed verba ejus ſunt corrupta. Vide, quæ notantur ibi viris doctis, & imprimis Jo. Fr. Gronovio, viro ſummo. SCHEFFER. Heinſius in margine notarat *Sequeſtris.*

3 *Inter manus*] Comprehendentium, puta. Juſtinus pari modo Lib. XV. cap. 3. de Philippo, fratre Lyſimachi: *Inter manus regis exſpiraverat.* SCHEFFER.

4 *Fremitus terræ*] Cic. Lib. I. de Divin. *Terræ ſæpe fremitus, ſæpe mugitus auditus.* Aliud igitur *fremitus*, aliud *mugitus*, quæ & ipſa differunt à motu, cum hæc ſine motu ſæpe fiant. Eſt autem fremitus, ſtrepitus cum clamore mixtus, qualis in pugna, vel certaminibus aliis ſolet eſſe. Adde ſupra 105. & 108. IDEM.

5 *Sine foramine naturæ, qua humor emittitur*] Honeſtiſſima circumlocutio membri virilis, quod infelicem illum puerum ait habuiſſe quidem, ſed ſolidum, inperforatum. De *naturæ* vocabulo dixi in ſuperioribus. *Humor* urinam ſignificat. Sic apud Samonicum, ubi de Veſica purganda, *Veſicæ humor.* IDEM. Pro *qua* Pariſſ. *quo.* Male, ut puto. Per naturam, qua humor emittitur, deſcribit honeſte naturam pueri anteriorem: ut contra dicit *natura poſterior* C. 100. Tales homines Græci ἀτρήτους vocant. Vide Rutgerſii VV. LL. Lib. III. 18.

 6 *Du-*

titur. Mulier [6] duplici natura inventa. Fax in cœlo viſa. Bos locuta. Examen apum in culmine privatæ domus conſedit. [7] Volaterris ſanguinis rivus manavit. Romæ lacte pluit. Arretii duo androgyni inventi. Pullus gallinaceus [8] quadripes natus. Fulmine pleraque icta. Supplicatio fuit. Populus Cereri, & Proſerpinæ ſtipem tulit. Virgines viginti ſeptem carmen canentes urbem luſtraverunt. [9] Medorum [10] in Macedonia gens [11] provinciam cruente vaſtavit.

6 *Duplici natura*] Supra *geminam naturam* dixit cap. 111. Ubi vide, quæ de hac re ſunt notata. SCHEFFER.

7 *Volaterris.*] Aſul. *Volateris.*

8 *Quadripes*] Id eſt, quadrupes, ſeu cum pedibus quatuor. SCHEFFER. *Quadrupes* ſcribiter hic & ſupra C. 111. in Edd. quibuſdam antiquis.

9 *Medorum*] Perperam: ſcribendum eſt *Mædorum*. Liv. Lib. XXVI. cap. 25. *Ipſe priuſquam majoribus occuparetur rebus, in Macedoniam, atque inde in Thraciam exercitum ac Mædos educit. Incurrere ea gens in Macedoniam ſolita erat.* Quibus verbis ſimul liquet, non ipſius Macedoniæ fuiſſe gentem, ſed ei vicinam, & annumeratam Thraciæ. Stephanus: *Μαῖδοι, ἔθνος Θρᾴκης πλησίον Μακεδονίας.* Adde infr. cap. 125. SCHEFFER. De *Medis* vide ad C. 108.

10 *In Macedonia gens p.*] Forſan *gens Macedoniam*, vel *gens in M. provinciam*. *Provincia in Macedonia* eſt pars Macedoniæ, quam Romani ſubegerant. V. Epit. Livii 70. &c.

11 *Provinciam*] Quam? Puto deeſſe vocabulum ejus & fortaſſis alia, quæ in defectu Hiſtoriæ difficulter reſtituuntur. SCHEFFER.

CXIV.

CXIV. *L. Martio, Sexto Julio, Coſſ.* A.U. 662.

1 Libius Troſo, P. Tarquinius, leges ferentes, cum [2] bellum Italicum conſurgeret, prodigia multa [3] apparuerunt urbi. Sub ortu ſolis globus ignis à ſeptentrionali regione

1 *Libius Troſo*] Imo *Livius Druſus*. Epitoma Liviana L. LXXII. *M. Livius Druſus, Tribunus plebis*, &c. Sed oratio eſt inconveniens, *cum bellum ſurgeret ferentes leges*. Scribendum ſaltem erat, *ferentibus leges*. Probo igitur, quod habet Freinshemius ad Florum III. cap. 17. *Livio Druſo, Plebis tribuno leges ferente*. Scriptum fuit. *P. Tr.* Ex eo à conjectore factum *P. Tarquinius*, quod hodie legitur. SCHEFFER. Legendum videtur eſſe cum Doctiſſimis Viris P. Leopardo Emend. L. X. C. 17. & Freinshemio ad Flor. L. III. C. 17. *Livio Druſo, Pl. Tribuno, leges ferente*. Pighius T. III. p. 194. Ann. & p. 219. pro *Libius Droſo, P. Tarquinius* ſcribendum eſſe cenſet *Livius Druſus, P. Tarquitius*. Obſervandum autem tunc eſt, Obſequentem uti Anacolutho: quod conſtructionis genus ſæpius occurrere apud Auctores tam Græcos, quam Latinos, notum eſt. -

2 *Bellum Italicum*] Quod & *Sociale* dictum. Eutrop. L. V. *Hunc finem habuerunt duo bella funeſtiſſima; Italicum, quod & Sociale dictum, & civile.* SCHEFFER.

3 *Apparuerunt urbi*] Hoc eſt Romæ. Nam *urbem* pro *Roma* poni, frequentiſſimum. At genus ipſum loquendi haud ita receptum, *apparuerunt urbi*, pro *apparuerunt in urbe*. Deinde nec hoc verum eſt; pleraque namque prodigia, quæ ſubjiciuntur, alibi apparuerunt, atque viſa ſunt. Itaque illud *urbi* mihi quidem integrum haud videtur, & ſuſpicor, ſub eo contineri nomen loci, ubi proxime ſequens prodigium eſt factum. Ita certe ſolet alibi, & in ſubſequentibus præmittit ſubinde nomen loci, tum prodigium ſubjungit. Poſt *apparuerunt* ergo ſcribendum punctum, dein ſubjiciendum; *Urbini, ſub ortum ſolis*. Hoc enim pro *urbi* rectiſſime ſubſtituetur. IDEM. Pro *urbi* non quidem male Cl. Schef-

ne [4] cum ingenti ſono cœli emicuit. [5] Arretii frangentibus panes cruor [6] è mediis fluxit. In Veſtinis per dies ſeptem lapidibus [7] teſtiſque pluit. [8] Ænariæ terræ hiatu flamma

Schefferus legit *apparuerunt. Urbini* &c. Sed tamen, ut mutentur hæc, non neceſſe eſt. Significat enim: evenerunt urbi, portenta ſunt urbi, licet alibi acciderint. Sic C. 116. *Mithridati adverſus ſocios bellum paranti prodigia apparuerunt.* C. 119. *Cui prodigium erat factum.* Et C. 121. *Sertorio tale prodigium eſt factum. Urbinis*, quod Ed. Angl. mavult, quid ſit, neſcio. Aſul. *urbis.*

4 *Cum ingenti ſono cœli emicuit*] Quis ſit ſonus cœli, non intelligo. Tonitrua innuere haud videtur, cum alibi non ſoleat ſic de eis loqui. Mallem legere vel *cœlis*, vel *cœlo* emicuit. Sic ſupra cap. 112. *Flamma cœlo emicare viſa.* SCHEFFER. Recte hæc ſe habere, clare patet ex Oroſio, qui hæc prodigia recenſet L. V. C. 18. *Globus ignis cum maximo cœli fragore emicuit.* Quis autem ſit ille fragor, ſeu cœli ſonus, quem ſe non intelligere dicit Cl. Schefferus, videri poteſt ad Phædri L. IV. F. 17.

Canes confuſi, ſubito quod
ruerat fragor.

Silius Ital. L. VIII. v. 653.

--- ruptuſque fragore
Horriſono polus, & vultus
patuere Tonantis.

Virgil. in Cul. v. 345.

--- Jamque ſuperne
Corripere & ſolis, & ſidera
cuncta minatur,
Ac ruere in terras cœli fragor.

Sic locus hic legendus ex duobus vetuſtiſſimis Codd. ab Iſaco Voſſio collatis, niſi quod pro *minantur* repoſuerim ex conjectura, *minatur*, & pro *vere*, quod eſt in utroque MSto, *ruere*. Vulgati habent

Corruere & ſol iis, & ſidera
cuncta minantur.
At venit &c.

5 *Arretii*] Scribendum eſt *Aretii*, ut ſcribitur apud Livium, Plinium, cæteroſque omnes. SCHEFFER. Sed vide ad C. 100.

6 *E mediis*] Scilicet, panibus fractis. IDEM.

7 *Teſtiſque*] Hoc genus pluviæ vix alibi reperias. Apud unicum Dionem legitur Lib. XL. Calvino atque Meſſalla Coſſ. IDEM. Oroſius Lib. V. C. 10.

8 *Ænariæ*] Inſula hæc, quæ ab aliis *Inarime* vocata fuit, ce-

ma exorta in cœlum emicuit. Circa Rhegium 9 terræ motu, pars urbis murique diruta. In Spoletino colore aureo globus ignis 10 ad terram devolutus, majorque factus, 11 è terra ad orientem ferri viſus, 12 magnitudinem ſolis obtexit. 13 Cumis in arce ſimulacrum Apollinis ſudavit. 14 Ædes Pieta-

celeberrima eſt, & ſita in ſinu Puteolano: atqui hoc prodigium accidit *in Samnitibus*, teſte Oroſio L. v. C. 18. Quare Lectori conſiderandum propono, an non melius legi poſſet *Æſerniæ*, quod Samnitum eſt oppidum. Vid. Cluver. Ital. Ant. L. IV. 7.

9 *Terra mota*] Hoc profectum eſt ad Ed. Aſul. Aldina habet *terre mota* typographorum vitio, pro *terre motu*; ut ſemper in ea exaratum eſt pro *terra motu*: quod recte præferunt Baſ. 1. Antvv. Pariſſ. Vide C. 105, 106, 122.

10 *Ad terram*] Unde? ex aëre ſive cœlo, arbitror. At hoc non extat. An ſcribendum *in Spoletino è cœlo colore aureo globus*? Potuit vocabulum *cœlo* eſſe omiſſum propter ſequens *colo* in vocabulo *colore*. SCHEFFER.

11 *E terra*] Antvv. *eſt t.*

12 *Magnitudinem*] Par. 3. *magnitudine*. Forſan *magnitudine ſolem* ex Oroſio L. v. C. 18. *Videre Romani, globum coloris aurei cœlo ad terram devolvi, majoremque factum rurſus a terra ſublime* (ſic lege, non *inſ.* Vide not. ad C. 101.) *ad Orientem ſolem ferri, ac magnitudine ſua ipſum ſolem obtexiſſe.*

13 *Cujus*] Etiam hic latet nomen loci, ubi contigit prodigium ſequens. Freinshemius pro eo ſcripſit *Cumis*, Supplem. Lib. XXXVI. cap. 1. quod ſervandum. Cum præſertim aliunde quoque conſtet, Cumis in Arce, Apollinis fuiſſe ſimulacrum, firmetque Florus Lib. II. cap. 8. *Ad hoc cœleſtes minæ territabant, quum humore continuo Cumanus Apollo ſudarat.* Ubi iterum Freinshemius videndus. SCHEFF. Scaliger legebat etiam *Cumis*; quod eſt veriſſimum.

14 *Ædes*] Omnes, quas vidi, Edd. ante Tornæſianam *Ædis*. Dixerunt *ædes* & *ædis*, ut *vulpes*, *vulpis*, *grus*, *grues*, & *gruis*, *pubes*, *pubis*, *fames*, *famis* &c. Vide N. Heinſ. ad Pru-

tatis in circo Flaminio clauſa fulmine ictâ. [15] Aſculo per ludos Romani [16] trucidati. Cum ex agris in urbem pecora, armentaque Latini agerent, ſtrages hominum paſſim facta, armenta in tantam rabiem concitata ſunt, ut [17] vaſtando ſuos hoſtile [18] imaginarentur bellum: [19] lacrymanteſque multis affe-

Prudentii Cathemer. VII. v. 162. aliiſque in locis.

15 *A Sylo*] Imo *à Sylone.* Neque enim alius hic intelligitur, quam qui cap. 116. ſubſequenti eſt *Pompejus Sylo.* At hic caſu ſexto non eſt *Sylo*, ſed *Sylone.* Niſi malis junctim ſcribere *Aſcylo*, vel *Aſculo.* Sic enim Epitome Liviana vocat locum, ubi accidit hoc ſcelus. Vide eam L. LXXII. Et videtur plane locus à ſcriptore noſtro nominatus, non auctor. SCHEFFER. *Aſculi* conjecerunt Freinshemius ad Florum L. III. C. 18. §. 9. & G. Voſſius ac Vellejum L. II. C. 15. *Cum id malum in univerſam Italiam, ab Aſculanis ortum, iſſet.* Rectius Cl. Schefferus, ut & Munkerus (ad Hyginum F. 247. *Delo nullus canis eſt*) legunt *Aſculo.* Sic C. 110. *Androgynus Urbino natus.* Florus Lib. IV. C. 2. *Prima Arimino ſigna cecinerunt.* Ita legendum, jubentibus omnibus MStis; licet Celeb. Grævius *Arimini* malit. *Aſculò* itaque in textum recepi.

16 *Trucidati, cum*] Peſſime. Diſtinguendum, *trucidati. Cum.* Novum enim ſubjicitur prodigium, ad quod nil faciunt verba præcedentia. SCHEFFER. Poſt *armenta* videtur excidiſſe vox *enim.*

17 *Vaſtando ſuos*] Id eſt; invadendo, impetendo, notanter de perſonis. Florus L. III. cap. 4, 5. *Minucius Thraces toto vaſtavit Hebro.* Ubi vide; quæ à Cl. Freinshemio notata ſunt. SCHEFFER.

18 *Imaginarentur*] Imagine ac ſpecie quadam ſua referrent. Pro *imaginari* Gellius *imaginare* dixit ſimili ſignificatione Lib. XVI. cap. 18. Ὀπτικὴ *facit, ut ſpeculum in loco certo poſitum, nihil imaginet; aliorſum tranſlatum, faciat imagines.* Ubi *imaginare*, & *facere imaginem* tanquam æquivalentia ponuntur. IDEM.

19 *Lacrymanteſque multis affectibus*] Hoc non intelligo, quid

fectibus calamitatem præſagirent ſuis.

CXV L. Julio Cæſare, P. Rutilio, Coſſ. A.U. 663

[1] Metella Cæcilia ſomnio Junonem Soſpitam profugientem, quod [2] immunde ſua templa fœdarentur, cum ſuis precibus ægre

quid enim, lacrymari affectibus? Nec *præſagire affectibus* conveniens ſatis videtur. Quales deinde affectus hic intelligendi? Num rabiei, & mox triſtitiæ, declaratæ per lacrymas? Sed hi non tam multi. Nec affectuum vocabulum eo quidem ſenſu ſolitum uſurpari ætate Livii, quem in his omnibus ſcribendis præcipuum ante oculos noſter habuit auctorem. Fortaſſe *multis effectibus* ſcribendum, & intelligendum de vaſtationibus, proſtrationibus, cædibus factis ab armento. Sed hæreo, altiuſque metuo ſubeſſe vulnus. SCHEFFER. Forſan *afflictibus*, vel, quod Cl. Burmanno placebat, *lacrymanteſque*, *m. fletibus c. p. ſ.*

1 *Metella Cæcilia*] Habes hanc hiſtoriam commemoratam Ciceroni quoque Lib. I. Divin. SCHEFFER.

2 *Immunde ſua templa*] Vix hoc probum poteſt putari. An enim aliquid & munde fœdari poteſt? Mundum poteſt, munde non poteſt, quia quicquid fœdatur, eo ipſo fit immundum. Suſpicor plane, noſtrum ſcripſiſſe, *immundis*, ultimamque litteram per ſubſequentem ſimilem eſſe abſumptam, & ſic per emendationem factum illud *immunde*. Porro *immundis* ſignificabit idem, ac rebus immundis, impuris, ſordidis, qualis canis cum cubili ſuo, de quo mox. IDEM. Nihil hic mutandum eſt. *Immunde fœdari* eſt valde fœdari, ut *male perire*, & apud Græcos κακῶς ὄλλυσθαι. Sexcenta talia apud utriuſque linguæ Auctores paſſim occurrere, nemo neſcit. Cicero de Haruſp. Reſp. C. 15. dicit *Sacella ſumma turpitudine fœdata*.

3 Cre-

gre revocatam diceret, [3] gregem matronarum [4] ſordidis, obſcœniſque corporis coinquinatum miniſteriis, [5] in quo etiam ſub ſimulacro Deæ [6] cubile canis confœtuerat, commundatum ſupplicationibus habitis, priſtino [7] ſplendori reſtituit. [8] A Picentibus Romani

3 *Gregem matronarum*] Quarum? earum credo, per quas cultus Junoni Soſpitæ exhiberi ſolebat. SCHEFFER.

4 *Sordidis* &c.] *Sordidi obſcœnique c. c. menſtruis* legit Heinſius.

7 *In quo*] Inquinamento ſcilicet, fœdante matronas, in eo, inquam, id quoque fuit, quod ſequitur de cane. Ut magis ad ſenſum, quam ad verba hic reſpexerit auctor. Nam alias illud *quo* non habet, ad quod referatur. Ut pœne dubitare cogar, an non aliqua hic deſint. SCHEFFER. Ante hæc verba deeſſe quædam, velut *&* *templum*, aut quid ſimile merito ſuſpicari aliquis poſſet ex voce *reſtituit*, & Cicerone L. 1. Divin. C. 2. & C. 44. *Cæciliæ, Q. filiæ, ſomno modo Marſico bello templum eſt a ſenatu Junoni Soſpitæ reſtitutum.* Immo ego hinc potius totum locum ita legendum eſſe opinor. *Ædem, m. ſ. o. c. coinquinatam m., in qua* &c. *commundatam* &c.

6 *Cubile canis confœtuerat*] Hoc vero admodum corruptum. Ecquid enim, *cubile confœtuerat?* quid eſt *confœtere?* Lego plane, *cubile canis confœta erat.* Eſt autem *canis confœta*, quæ ſuos omnes ſecum habet catulos, ita dicta, ſicut & *confœta ſus* appellabatur. Feſtus: *Confeta ſus dicebatur, quæ cum omni fetu adhibetur ad ſacrificium.* Niſi malis legere diviſim, *canis cum fœtu erat.* SCHEFFER. Amplector Schefferi emendationem *confœtæ*, vel *cum fœtu erat.* Niſi dicamus *confœteſcere* (a *fœtere*) ab Obſequente nove uſurpatum eſſe; ut *ſimininum*, *quadrumanum*, & hoc ipſo C. *commundare*. Fort. *confecerat.* *Conficere cubile*, ut *nidum facere* &c. Tale quid eſt apud Livium L. XXIV. C. 10. *Lanuvii in æde intus Soſpitæ Junonis corvos nidum feciſſe.*

7 *Splendori*] In Argent. eſt, *ſplendore*, quod eſſet dictum per ellipſin præpoſitionis, pro, *reſtituit in ſplendore.* Quod tamen iterum accipiendum foret tanquam poſitum pro *in ſplen-*

ni barbaro more excruciati: ubique [9] in Latio [10] clades accenſa. [11] Lucilius Lupus, ſpretis religionibus, cum in extis caput non inveniſſet jocinoris, amiſſo exercitu in prælio [12] occiſus.

ſplendorem, ſicut fit non raro in ſimilibus aliis, de quo ad Phædrum dixi. SCHEFFER. Omnes Edd. ante Tornæſianam *ſplendore.*

8 *A Picentibus*] In bello Sociali, de quo Eutropius & Florus. Quanquam hæc hiſtoria ſeorſim nemini ſit expoſita, quod ſciam. SCHEFFER.

9 *In Latio*] *In* abeſt a Baſ. I. Antvv.

10 *Clades accenſa*] Male. Emenda, *clades accepta.* Nil eſt certius. SCHEFFER.

11 *Lucilius Lupus*] Appiano eſt *Rutilius Lupus*, Conſul temporum eorum, atque ſic fortaſſe hic ſcribendum, cum præſertim & in lemmate capitis nominetur *P.Rutilius COS.* Vide Appianum ipſum Lib. I. B. C. Ubi cladis hujus facit mentionem. De prodigio vero iſto habet nihil. *P. Rutilius* eſt etiam in Epitoma Livii LXXIII. Ubi itidem hoc memoratur. IDEM. *Rutilius* hic omnino legendum eſt. Id autem ante Schefferum jam viderunt Freinshemius ad Flor. L. III. C. 18. §. 12. & G. Voſſ. ad Vellej. L. II. 15. Ovidius Lib. VI. Faſt. *v.* 563.

Hanc tibi, quo properas, memorant dixiſſe, Rutili?
Luce mea Marſo Conſul ab hoſte cades.
Exitus acceſſit verbis flumenque Tolenum
Purpureo mixtis ſanguine fluxit aquis.

12 *Occiſus eſt*] In Edit. Argent. non comparet verbum *eſt*, ut fit & alibi. Vide infr. cap. 119. 120. 129. SCHEFFER. Vocula *eſt* primum legitur in Ed. Baſ. Lycoſthenis; quare delevi.

A.U. 665 CXVI. *L. Sulla*, *Q. Pompeio*, *Coſſ.*

[1] POmpejus Sylo in oppidum [2] Bovianum, quod ceperat, triumphans invectus, omen victoriæ hoſtibus oſtendit: quia triumphus in urbem victricem, non victam, induci ſolet. [3] Proximo prælio, amiſſo exercitu occiſus. Mithridati [4] adverſus ſocios bellum

1 *Pompejus Sylo*] Male. Scribendum eſt *Popedius Sylo*, ut habet Epitome Liviana LXXVI. Et Auctor Vir. Illuſt. in Catone. *Poppedius* eſt Val. Max. III. 1. 2. SCHEFFER. *Popedius Silo* ſcribendum eſſe jam docuit idem Freinshem. ad Flor. L. III. C. 18. §. 6. & G. Voſſ. ad Vellej. L. II. C. 16. qui tamen mavult *Pompedius*. Ubi plura de ſcriptura hujus nominis legi poſſunt. Illis adde etiam Franc. Fabricium ad Oroſium L. V. C. 18. Xylandrum ad Plutarchi Marium p. 41. Scottum ad Aurelium Victorem de Viris Illuſt. C. 63. Q. *Popedium Marſorum ducem*. Vulgo male *Pompejum*. Uti perperam quoque ſcribitur in Excerpt. Peireſc. Diodori Siculi L. XXXVII. Πομπαῖος pro Πομπαίδιος vel Πομπέδιος. Ex his autem, & ex Gruteri Inſcript. p. CDLVII. N. 9. & p. CMLI. N. 13. apparet, incertiſſimam eſſe hujus nominis veram ſcripturam: Præferam tamen *Pompædius*.

2 *Bovianum*] Samnitium urbem facit Plinius. Meminit & Strabo. SCHEFFER.

3 *Proximo prælio*] Proxime ſequenti triumphum habitum. Hiſtoria occurrit apud Livium Epitom. LXXVI. ſed ſine triumphi mentione. IDEM.

4 *Adverſus ſocios*] Hoc *ſocios* ſuſpectum poſſet eſſe. Non enim tam adverſus ſocios, quam ipſum populum Romanum arma movit, quod teſtantur omnes. Vid. Flor. Lib. III. cap. 5. Tamen noſter in reſpectu ad prætextum Mithridatis hoc ſcripſiſſe videtur, de quo Eutropius Lib. V. *Mithridates, qui Ponti rex erat, primo Nicomedem amicum P. R. Bithynia voluit expellere, Senatuique mandavit, bellum ſe*

lum paranti, prodigia apparuerunt. [5] Stratopedo, ubi ſenatus haberi ſolet, corvi vulturem [6] tundendo roſtris occiderunt. In eundem locum [7] ſidus ingens cœlo demiſſum: Iſidis ſpecies viſa [8] fulmine petere. Lucum Fu-

ei propter injurias, quas paſſus fuerat, illaturum. Adde reliqua. Imo revera adverſus Nicomedem & Ariobarzanem, Romanorum amicos, bella initio ipſe vel per alios commovit. Vide Juſtin. Lib. XXXVIII. cap. I. & ſeq. IDEM.

5 *Stratopedo*] Ex Græco στρατοπέδῳ, id eſt, *in caſtris*. Sed quid neceſſe fuit, Græco modo hoc efferri? Mendum aliquod videtur hic latere, quod quale ſit, dicere nunc non poſſum. IDEM. *Stratopedo, ubi ſenatus.*] Quia *ſenatus* non habetur in caſtris, ſed *conſilium*; nec adhuc Mithridates eduxerat exercitum, ſed bellum modo parabat, Ampl. Cuperus, adſentiente Celeberr. P. Burmanno, legit *Strategeo* vel *Strategio*; nempe illius urbis, in qua Mithridates tunc agebat. Nec obſtat, quod Auctor ſoleat addere nomina locorum, ubi prodigia acciderint: aliquando enim hæc omittit. Ut C. III. *In villa.* De *Strategeo* vide notas ad Petronii Cap. 65.

6 *Tundendo roſtris*] Proprie de avibus. SCHEFFER.

7 *Sidus ingens*] Num cometa? non opinor, verum flamma, ſpeciem ſtellæ referens; quæ ſubinde creſcebat in majus. IDEM.

8 *Fulmine petere*] Quid hoc eſt? An Iſidis ſpecies petebat fulmine? quem vero petebat eo? & unde Iſidi fulmina? Revera legendum *flumina petere*, aut *flumen appetere*. Faciebat hoc nempe, velut abitura, & deſertura Mithridatem. Nec enim de conjectis ignibus ab Iſide in ſambucam Mithridatis agi hic exiſtimo; de qua re Appianus in Mithr. p. m. 188. IDEM. Pariſſ. *f. peti*. Male. Nihil verius, quam Obſequentem loqui de illo igne, quem in obſidione Rhodi jaculata eſt Iſis in ſambucam Mithridatis. Nam iiſdem verbis Appianus, quibus Obſequens, hoc refert. Verba ejus ſunt καὶ φάσμα τῆς Ἴσιδος ἔδοξε πῦρ ἀφιέναι πολὺ κατ' αὐτοῦ μηχανήματος. Neque adeo mirum eſt, Iſidi fulmen attribui, cum Cybelen quoque, & Junonem fulmine fuiſſe

Furiarum cum Mithridates [9] ſuccenderet, riſus exauditus ingens ſine [10] auctore. Cum aruſpicum juſſu virginem Furiis immolaret, è jugulo puellæ riſus ortus turbavit ſacrificium. [11] Claſſis Mithridatis in Theſſalia à Romanis
A.U. 666 in prælio [12] amiſſa. [13] Cinna & Mario per bel-

fuiſſe armatas legamus.

9 *Succenderet*] Non repudio, cogitandum tamen ſagacioribus relinquo, annon noſter ſcripſerit *ſucſcinderet*, nam hiſtoria ipſa nos deficit. Sane ſic ſucſcidit & lucum Latonæ in uſum machinarum bellicarum, de quo idem Appianus dicto loco. SCHEFFER. Ut Schefferus, ita etiam locum hunc intelligit Freinshemius in Supplement. Lib. XLIII. C. 28. quibus lubens adſentior; quamquam ſcribere malim cum Cl. Burmanno *ſuccideret*. Sic *abſcidere*, *diſcidere* &c. Huc facit illa quercus Cereris ab Eriſicthone ſuccifa apud Ovid. L. VIII. Metam. v. 752. *ſuccederet* conjecit Heinſius pro *intraret*. Hoc ſenſu Avienus in Arat. *ſuccedere tecta* dixit.

10 *Autore*] In Cod. Argent. eſt *auctore*, quæ lectio melior, & origini verbi convenientior. Vide Voſſii Etymol. & Schoppii Infam. p. m. 16. SCHEFFER.

11 *Claſſis Mithridatis in Theſſalia*] Quomodo in Theſſalia, quæ ad mare non pertingit? Vix dubitare poſſum, quin poſt *Mithridatis* exciderint aliqua, quæ docebant, quid acciderit illi claſſi, ſimul quocum Romanis negotium fuerit in Theſſalia. Itaque poſt id vocabulum ponendum cenſeo aſteriſcum. De claſſe Mithridatis ab Archelao prodita tum Sullæ vid. Auctor. Vir. Illuſt. in Sulla, & ibi Notas. IDEM.

12 *Amiſſa*] Forſitan hoc quoque depravatum. Prodigiis profecto ſuperius memoratis conveniens erat, oſtendere non Romanorum clades, verum Mithridatis. An legendum eſt, *acciſa*? IDEM. *In Theſſalia a Romanis i. p. amiſſa.*] Hæc prodigioſe corrupta ſunt. Videtur vero pro *Romanis* debere ſcribi *Rhodiis*. Nam hoc tempore prælium navale accidit inter Mithridatis claſſem, quæ obſidebat Rhodum, & Rhodios, qui ſuperiores fuerunt, navibus quibuſdam Mithridatis ſubmerſis, quibuſdam incenſis, cap-

bella civilia crudeliter [14] ſævientibus Romæ, in caſtris [15] Gnei Pompeji [16] cœlum ruere viſum, [17] arma ſignaque tacta, milites exanimati. Ipſe Pompejus [18] afflatus ſidere interiit.

Le-

captiſque. V. Appianum Alexand. in B. Mithridat. & Excerpta Peireſc. Diodori Siculi p. 402. Epit. Livii 68. *Urbem Rhodum oppugnavit, & aliquot prœliis navalibus victus receſſit.* Verum quid fiet iſtis vocibus *in Theſſalia?* Ego quidem legendum puto *inter Lyciam*, & urbem Rhodum ſcilicet. Pro *amiſſa* ſcribe *acciſa* vel *aduſta.* Si non vera hæc ſunt, ſaltem commodum præbent ſenſum, & a rei veritate non abhorrentem. *Claſſis Mithridatis inter Lyciam a Rhodiis in prælio acciſa.* Pro *in prælio* Heinſius *ſine prælio.* Intellexit ſine dubio Vir Præſtantiſſimus Archelai proditionem. V. Epit. Livii 82.

13 *Cinna & Mario* &c.] Nempe A. U. C. DCLXVI, DCLXVII.

14 *Sævientibus, Romæ in caſtris*] Peſſima diſtinctio, quæ ſic facienda: *ſævientibus Romæ, in caſtris.* De ſævitia Cinnæ Mariique in urbe, notum vel ex Floro. SCHEFFER.

15 *Gnei Pompeji*] Vel *Cnei Pompeji*, uti à Vellejo nominatur Lib. II. c. 20. qui eum Proconſulem tum oſtendit fuiſſe. Quanquam veteres omnes *Gnei* ſcribere conſueverint. Vide Mar. Victorinum de Orthogr. Lib. I. pag. m. 31. Plutarchus eum vocat *Strabonem* in vita Pompeji Magni ejus filii, & Dio in Excerpt. Peireſc. p. 652. IDEM.

16 *Cœlum ruere*] Magno impetu ſonoque delabi. *Ruere*, proprium. Terent. Heautont. IV. ſc. 2. *Quid, ſi nunc cœlum ruat?* IDEM.

17 *Arma ſignaque tacta*] Per *ſigna* intellige vexilla militaria, & id genus. *Tacta* vero ſimpliciter, ut ſupra cap. 75. ubi vide. IDEM. Pro *tacta* Antv. 2. *jacta.*

18 *Afflatus ſidere*] Peculiari eo morbi genere correptus, quod Latini *ſiderationem* vocant. Plinius Lib. II. c. 14. *Afflantur alii ſidere, alii commoventur ſtatis temporibus alvo, nervis, capite, mente.* Ubi ſimul vides, proprium locutionis eſſe genus. SCHEFFER. Notandum, quod in vulgatis Oroſii Codicibus Lib. V. C. 19. legatur *Pompejus fulmine afflatus interiit.*

19 *Le-*

[19] Lectum ejus populus diripuit, corpus [20] unco traxit, quod [21] diſcrimine civili perſeveraſſet periclitanti patriæ non ſuccurrere: cum & imperium & maximos haberet exerci-
A.U. tus. [22] Peiræum [23] Sulla cum oppugnaret,
667 [24] unus miles ejus aggerem ferens, exanimatus fulmine. Aruſpex reſpondit, [25] diuturno la-

19 *Lectum ejus*] Funebrem puta, cum efferretur. Hanc hiſtoriam tangit Vellejus Lib. II. c. 21. convenienter autem noſtro memorat & Plutarchus in vita Pompeji ab initio. IDEM.

20 *Unco traxit*] Ad ſcalas Gemonias videlicet, quod ſolenne fuit apud Romanos in eis, quos indignos putabant ſepultura, propter ſcelerum atrocitatem, quæ commiſiſſent. Sic Suetonius de Tiberio cap. 75. vitæ ejus. *Alii uncum & Gemonias cadaveri minabantur*, & cap. 16. ubi de crudelitate ipſius: *Nemo punitorum non & in Gemonias abjectus uncoque tractus.* IDEM.

21 *Diſcrimine civili*] Bello Cinnæ ac Marii, de quo ſupra. IDEM.

22 *Peiræum*] Nihil muto, quia Græcis Πειραῖον. Malunt tamen Latini *Piræeum* ſcribere. Florus III. cap. 5. *Mox ſubruto Piræei portu.* Vellejus L. II. cap. 23. *& plurimo circa multiplices Piræei portus munitiones labore expleto* &c. *Portum Peiræum* tamen habet quoque Auctor Vir. Illuſt. in Sulla. IDEM. Scribe *Piræeum*. Græce non dicitur Πειραῖον, ſed Πειραιεύς. *Piræus* eſt Ad-ject. Peſſime vero in Ed. Ang. eſt *Peireæum*.

23 *Sulla*] A.U.C. DCLXVII. L. Cornelio Cinna II, C. Mario VII. Coſſ. Vid. Scaliger ad Chronic. Euſeb. N. MDCCCCXXXII.

24 *Unus miles ejus*] H. e. aliquis. Optime ac Latiniſſime. Vide, quæ notavi pluribus ad Fragmentum Petronii Tragurianum. SCHEFFER. Verba *Miles ejus* deſunt in Antv. 2. Salvo certe ſenſu abeſſe poterant.

25 *Diuturno*] Atqui ſequitur, *poſt breve tempus*, quod eſt contrarium huic prædictioni. Deinde res ipſa voluiſſe aliud videtur. Qui enim caput verſum habet in oppidum, oſtendit eo ſe tendere. Non poſ-

labore, quod caput jacentis in oppidum verſum eſſet, introitum & victoriam Romanis ſignificare. Poſt breve tempus Athenæ & [26] Peiræum à Sulla capta. [27] Ilio à C. Fim- A.U.
bria incenſo, cum [28] ædes quoque Minervæ 668
deflagraſſet, inter ruinas [29] ſimulacrum anti-

poſſum ergo dubitare, quin noſter ſcripſerit, *reſpondit*, *haud diuturno labore*. SCHEFFER. Leviori mutatione poſſet ſcribi *diutino* i. e. aſſiduo, ſine intermiſſione. Sic in eadem re *diutinus labor* invenitur apud J. Cæſarem L. II. B. Civ. C. 13. Hoc etiam indicare voluit illud prodigium. Si autem quis *diuturno* retinere mavult, per me licet; modo non aliter explicet.

26 *Peiræum à Sulla capta*] Vide Epit. Livii LXXXI. Vellejum ſupra indicato loco. Florum Lib. III. cap. 5. & qui ibi nominantur. Eutrop. L. V. Euſebium num. MDCCCCXXXII. ubi tamen Scaliger ridiculum ait, quod hoc factum narret L. Sulla & Q. Pompejo Conſulibus. Scilicet non obſervavit, quod nos obſervandum alibi monuimus, ſub iiſdem memorari ſæpe geſta Conſulibus, quæ acciderunt ſub aliis pluribuſque, vitio non Obſequentis, ut puto, ſed qui nomina Conſulum adjecere vel omiſere pro arbitrio. SCHEFFER.

27 *Ilio à C. Fimbria*] Meminit Strabo Lib. XIII. Epitome Liviana LXXXIII. Appianus. IDEM. Hoc accidit poſt occiſum ab eo Valerium Flaccum Proconſulem, qui magiſtratum geſſerat A. U. C. DCLXVII.

28 *Ædes quoque Minervæ deflagraſſet*] Contra Auctor Vir. Ill. in Fimbria. *Ilium, ubi tardius portæ patuerunt, incendi juſſit, ubi Minervæ templum inviolatum ſtetit, quod divina majeſtate ſervatum nemo dubitavit.* At cum noſtro facit & Appianus. Nam & ipſe ſcribit conſervatum τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἕδος, ὃ Παλλάδιον καλοῦσι. Quod male Interpres *delubrum* reddidit, ut vel ex adjecta voce *Palladii* apparet, quæ de delubro nuſquam uſurpata. Heſychius. ἔδος (ſcribe ἕδος) ἔδαφος, γῆ, ἱερὸν, ἄγαλμα. Vide Not. SCHEFFER.

29 *Simulacrum antiquiſſimum*] Num illud, quod ſub Palladii nomine credebatur urbem reddere invictam? At-

tiquiſſimum inviolatum ſtetit, ſpemque reſtitutionis oppido portendit. *Lycoſt.* [30] In agro Mutinenſi duo montes inter ſeſe concurrerunt, crepitu maximo aſſultantes, recedenteſque, inter eos flamma fumoque in cœlum exeunte. Eo concurſu villæ omnes eliſæ, animaliaque multa, quæ intra fuerant, exanimata ſunt. Exarſit eo anno ſociale bellum, quod haud ſcio an funeſtius terræ Italiæ fuerit, quam civile. In eo autem bello L. Cornelius Sylla cum in agro Nolano ante prætorium immolaret, ſubito ab una parte aræ anguis proſpexit: qua viſa, Poſthumi aruſpicis hortatu, continuo exercitum in expeditionem eduxit, ac fortiſſima Samnitum caſtra cepit, quæ victoria futuræ ejus ampliſſimæ potentiæ extitit.

qui hoc à Græcis ſublatum arte Ulyſſis. Conſule Appianum in Mithrid. p. m. 205. ubi dubitat ſimiliter. IDEM.

30 *In agro Mutinenſi*] Hæc, ut & ſequens Caput a Lycoſthene non eſſe ſuo loco poſita patet ex prædictis. Prodigium autem in agro Mutinenſi factum accidit L. Marcio, Sexto Julio Coſſ. A. U. C. DCLXII. teſte Plinio N. H. L. II. C. 83. Interim de veteri illo ſimulacro Minervæ hac occaſione invento V. Servium citat. a Caſaubono ad Strabon. L. XIII. p. 594. Ed. Par.

CXVII.

CXVII. *Cn. Octavio, L. Cornelio Cinna, Coſſ.* Lycoſt.

SImulacro Apollinis caput ſine ulla evidenti cauſa decidit: quod inventum eſt humi adeo infixum, ut ſummis etiam viribus avelli non potuerit. Quod videns Octavius, licet exitium ſuum ſignificari intellexerit, vitare tamen non potuit. Quo tamen crudeliter interfecto, Dei caput immobile terra demum refigi potuit.

CXVIII. *L. Scipione,* [1] *C. Norbano, Coſſ.* A.U. 670

PEr Sullana tempora inter Capuam & Vulturnum ingens ſignorum ſonus, armorumque [2] horrendo clamore auditus, ita ut viderentur duæ acies concurrere per plu-

reis

1 *C.*] Ald. Aſul. Baſ. 1. Antvv. *Gajo.*

2 *Horrendo clamore.*] Hoc corruptum puto. Nob. Heinſius leg. *horrendus clamor.* Scribe *clangor* cum Cl. Burmanno, vel *fragor.* Id Plinius L. 11. C. 57. dicit *armorum crepitus, & tubæ ſonitus.* Lucan. L. 1. *v.* 569. *fragor armorum* Plura vide ad C. 104. Poſſet etiam, ut idem conjecit *armatorumque h. clamor.* Sic ſupra *togatorum* in *togarum* abierat. Valer. Maximus L. 1. C. 6. §. 12. *Militarem clamorem, crepitumque armorum.* Noſter C. 125. *Clamorem, crepitumque armorum.* Saluſt. in B. Jug. C. 104. *Signa canere, milites clamorem tollere*: aliique.

reis dies. [3] Rei miraculo intus conſideranti-bus, veſtigia equorum, hominumque, & [4] recentes protritæ herbæ, & virgulta viſa [5] molem ingentis belli [6] portendere. In Hetru-

3 *Rei miraculo intus conſiderantibus*] Hæc corrupta ſunt. Scribo: *Rei miraculo intentius conſiderantibus*, id eſt, iis, qui ob rei miraculum majori cura & intentione conſiderabant omnia & luſtrabant. SCHEFFER. Pro *intus* Heinſius *altius* vel *penitius*. Hoc certe ſenſu legas apud Arnobium Lib. VII. pag. 245. Ed. Lugd. *ſi penitus intueri res factas* &c. *volueris*. Ubi malim etiam cum Doctiſſ. G. Stewechio ſcribere *penitius*. Derivatur autem non a *penitus*: ſed a *penite*: quo uſus eſt Catullus in Nuptias Juliæ & Manlii *v.* 178.

Illi non minus, ac tibi
Pectore uritur intimo
Flamma, ſed penite magis.

Lucretius Lib. I. *v.* 146.

Res quibus occultas penitus
convíſere poſſis.

Codex Gott. *peniti*. Unde Clariſſ. Voſſius margini ſui libri legendum eſſe adſcripſit *penite*: Pro *miraculo* Edd. Pariſſ. *miraculum* recte. Cl. Burmannus conjiciebat *miraculum tunc c*. Eſt, qui legit *Rei miraculo intentis*, deleto *conſiderantibus*, quod, tanquam Gloſſema, in textum irrepſiſſet.

4 *Recentes protritæ herbæ*] Mallem, *&* *recens protritæ*, id eſt, tum, illo tempore. Tacitus XII. An. cap. 27. *Recens reverſos, prædaque per luxum uſos & ſomno graves circumvenere.* SCHEFFER. Sic *coria recens detracta* apud Saluſtium in Fragm. Lib. IV. Malim tamen ego *recenter*, vocem illo ævo, quo Auctorem putant ſcripſiſſe, non inuſitatam. Confirmat hanc conjecturam ſua auctoritate Heinſius, in cujus libro etiam *recenter* emendatum eſt.

5 *Molem ingentis belli*] An *portendere molem belli* dicatur convenienter, cogitandum forte fuerit. Mihi aptius videtur, ſi legeretur, *malum ingentis belli*. SCHEFFER. Nihil hic mutari debet. *Moles ingentis belli* ingens & grave bellum ſignificat. Sæpe ita Livius, & Florus.

6 *Portendere*] *portendêre* Pariſſ. poſt vocem *viſa* diſtinctionem ponentes. Utrumque probum eſt. C. 108. *Muri pinnæ ſine terræ motu paſſim disjectæ civiles portendêre diſcordias.*

7 *A-*

truria Cluſii mater familiæ vivum ſerpentem peperit, qui juſſu aruſpicum in profluentem dejectus, averſa aqua natavit. Lucius Sulla 8 poſt quintum annum victor in Italiam reverſ-

7 *Averſa aqua*] Freinshemius in Supplem. Lib. 1. hæc eadem commemorans, nataſſe ſcribit *aqua adverſa*; credo, quod hoc modo cenſuerit apud noſtrum legendum. Verum mihi lectio vulgata recta videtur. Nam quæ natant, piſces & in univerſum omnia, Plutarcho etiam teſte in libro de Solert. Anim. p. m. 979. ſolent adverſo flumine natare, ut hoc tanquam ſingulare in ſerpente obſervari haud neceſſe fuerit. SCHEFFER. Pariſſ. *adverſa*, ut ſcripſerat Freinshem. renuente Scheffero; quia omnia natatilia adverſo flumine natant, ut hoc tanquam ſingulare in ſerpente obſervari haud neceſſe fuerit. Verum in his ſerpens generaliter uſurpatus non recenſeri debet: neque prodigium hoc conſiſtit in eo, quod averſa aqua vel adverſa natarit; ſed quod non ſubmerſus ſit: unde incertum eſt, quid præferas. *Adverſa* tamen magis mihi placet; immo Heinſium hoc loco id prætuliſſe video, legentem *adverſa aqua enatavit*. Conſule quoque Ludovic. d'Orleans ad Tacitum L. 15. Ann. p. 803. Hæc autem mutatio ſæpe in his vocibus uſu venit, ut apud Virgil. in Cul. *v.* 253.

At diſcordantes Cadmeo ſemine fratres
Jam truculenta ferunt, infeſtaque lumina corpus
Alter in alterius: jamque averſatur uterque,
Impia germani manat quod ſanguine dextra.

Ita hic locus ex MSS. ſcribi debet. Vulgo legas pro *ſemine*, *ſanguine*; pro *lumina*, *vulnera*; pro *averſatur*, *adverſatus*. Plura ubique reperies in commentariis Virorum DD. & maxime N. Heinſii ad Poëtas, & Florum L. 11. C. 12. De hoc autem & ſeq. prodigio vid. Appian. L. 1. B. C. p. 400.

8 *Poſt quintum annum victor, in Italiam*] Diſtinctio vel omittenda, vel poſt vocem *annum* ponenda, non enim victor factus eſt poſt annum quintum, ſed victor reverſus eſt in Italiam. Intelligitur autem victor Aſiæ, in qua per annos quinque res proſpere geſſerat. Hinc Florus

verſus, magno terrori fuit inimicis. 9 Æditui
A.U. 672 Capitolium una nocte conflagravit. Sullæ crudelitate fœda 10 proſcriptio principum fuit. 11 Cen-

rus Lib. III. cap. 21. *quippe cum hinc octo legiones, inde quingentæ cohortes ſtarent in armis, & inde ab Aſia cum victore exercitu Sulla properaret.* SCHEFFER.

9 *Æditui Capitolium*] Deeſt aliquid. Scribo, *Æditui culpa Capitolium*, vel *Æditui incuria Capitolium*, Cæterum de hoc incendio videnda, quæ à Rycquio ſunt notata in Capitolio cap. II. errorem Taciti de eo notat Reineſ. Epiſt. ad Rupert. 31. p. 155. IDEM. *Æditui culpa* ſcribit incomparabilis Scaliger ad Chronicon Euſeb. N. MDCCCCXXXVII. *incuria* Pighius Ann. T. III. p. 248. Mihi hæc corruptiora videntur eſſe, & aliud quid latere, quod ad Sullam pertinet. Nam, licet *Capitolium civium manibus* incenſum eſſe narret Tacitus, & id *cuſtodum negligentia* accidiſſe ſcribat Caſſiodorus, tamen αἰτίαν οὐδεὶς ἐπινόει, teſte ipſo Viro ſummo ad idem Chron. N. MDCCCCXXXIV. Quidam etiam a Sulla ipſo incenſum fuiſſe tradunt. Florus Lib. III. C. 21. *Arcemque Capitolii quaſi captivam victor incendit.* Ita lege cum Celeberr. Grævio. Immo, conçedamus, æditui culpa conflagraſſe, non tamen illud memoraſſe potuit Obſequens. Quippe non recenſetur ab eo inter prodigia id, quod incuria hominis eveniſſe, manifeſtum eſt. Hinc Cap. 84. *Rhegium pene totum incendio conſumptum ſine ullo humanæ fraudis, aut negligentiæ veſtigio.* Nec aliter Livius L. XXVIII. C. 11. Si vero hoc non placet, & hæc verba ad res geſtas, quam ad prodigia, referre malis, poſſet legi *æditue* i. e. per æditum, æditui culpa. Accidit autem pridie Nonas Quintileis.

10 *Próſcriptio principum*] Id eſt, præcipuorum è Senatu atque ordine Equeſtri. Florus III. cap. 21. *Propoſita eſt ingens illa tabula, & ex ipſo Equeſtris ordinis flore ac Senatus duo millia electi, qui mori juberentur.* Principes hac notione frequenter reperiuntur apud veteres. Juſtin. II. cap. 8. *De crudelitate principum, a quibus hæc ſe paſſum ſimulabat, queritur.* Vellejus II. cap. 89. *Principes viri, triumphiſque & ampliſſimis honoribus functi, ad ornandam urbem illecti ſunt.* SCHEFFER. Proſcriptio hæc ab eo facta eſt, cum Dictator

erat

[11] Centena millia hominum [12] conſumpta Italico civilique bello relata ſunt.

CXIX. [1] *M. Æmilio, D. Bruto, Coſſ.* A.U. 676

[2] DIdius Lælius legatus Pompeji, ([3] cui prodigium Romæ erat factum, in lecto uxo-

erat A. U. C. DCLXXII. M. Tullio Decula, Cn. Cornelio Dolabella Coſſ.

11 *Centena millia*] Dimidio ampliorem numerum facit Eutropius. Verba ejus ſunt in fine Lib. V. *Ambo* (bella, Italicum & civile) *tracta ſunt per annos decem, conſumſerunt ultra* CL. *millia hominum.* Et ſane ſi numerum ineas occiſorum ab uno Sulla præliis diverſis, ut ab Eutropio refertur, deprehendes facile, numerum apud noſtrum juſto eſſe minorem. Quod ex eo factum, quia, cum litteris eſſet ſignatus, una earum excidit per negligentiam ſcribarum. SCHEFFER. G. Voſſius legit *quingenta* ad Vellejum L. II. C. 15. ubi vid. Lipſius. In Eutropii MSto Lincoln., teſte Ed. Anglic., exaratum eſt *DC.* Verum nihil temere eſſe mutandum, ſaltem non in Obſequente, patet ex Excerpt. Peireſc. Diodori Sic. p. 405. ϛρατιῶται δὲ ἐν ταῖς ςάσεσι καὶ μάχαις κατεκόπησαν ὑπὲρ ἐλάττους τῶν δέκα μυριάδων.

12 *Conſumpta relata ſunt.*] Mira locutio. Plinius quidem L. III. Ep. 7. dicit *Nunciatus eſt Silius Italicus vitam finiſſe.* Oroſ. L. IV. C. 6. *Deletus exercitus nunciatur.* Et ſimilia leguntur apud alios. Mihi tamen ſuſpectum eſt. Forſan *relatum fuit.* Sic C. 90. *Hominumque* DCCC. *millia conſumpta tabe, proditum eſt.* C. 122. *Relatum, lupam fulmine ictam.*

1 *M. Æmylio*] Scribe *Mam. Æmilio.* V. Onuph. Panvin. L. I. Faſt. p. 158. & Pigh. Ann. T. III. ad A. DCLXXVI. *Mamercus* enim prænomen eſt, non cognomen; ut Sigonius, Caſaubonus, aliique voluerunt. Conſule Torrentium ad Sueton. Cæſ. C. I. *perque Mamercum Æmilium.*

2 *Didius*] Pigh. T. III. p. 290. *D.* Ubi notat quoque, eum anno ſequenti eſſe occiſum.

3 *Cui prodigium*] Hæc verba,

uxoris duo angues conſpecti, 4 in diverſumque lapſi: 5 Proxime Pompejo in caſtris ſedenti, accipiter ſuper caput acceſſerat.) in Hiſpania adverſus Sertorium, inter pabulatores occiſus.

A.U. 677

CXX. *Cneo Octavio, C. Scribonio, Coſſ.*

REate terræ motu ædes ſacræ in oppido, agriſque commotæ. 1 Saxa, quibus forum

ba, velut in parentheſi poſita, ſunt intelligenda. Cohærent enim iſta inter ſe; *Didius Lælius, legatus Pompeji in Hiſpania adverſus Sertorium, inter pabulatores occiſus.* SCHEFFER. Hæc parentheſi includenda eſſe, obſervaverat etiam Scaliger. Recte; niſi malis *cum ei*, quo faciunt Baſ. 2. & Antv. 2. in quibus eſt *cum*.

4 *In diverſumque lapſi*] Mallem, *in diverſumque elapſi.* Niſi forte illud *labi* de ſimplici diſceſſu eorum intelligendum. Proprie namque *labi* ſerpentes dicuntur, cum huc illucve tendunt. Valer. Max. Lib. I. cap. 8. 2. de angue Æſculapii, *mitibus oculis & leni tractu labi cœpit.* SCHEFFER.

5 *Proxime Pompejo*] Id eſt, proxime à Pompejo, prope vel juxta ipſum. IDEM. *Et p.* Pigh. Ibid. *Pompejum* legit Dotiſſ. Munkerus ad Lactant. Argum. Ovidii L. XIV. Met. F. 18. negans *proxime* regere Dativum caſum. Præivit eum J. F. Gronovius in Saluſtio, Cæſare, Livio ubique Accuſativum pro Dativo ex MSS. reponens. V. Obſervat. L. III. C. 2. & ad Livium L. VIII. C. 32. Quid veri ſit, meum non eſt definire. Saltem hoc loco, ut ambiguitas vitetur, mallim *Pompejum*, vel *a Pompejo.* Plura, lector, videbis in notis Cl. Burmanni ad Ovidii L. I. Art. Am. *v.* 139.

Proximus a Domina nullo probibente ſedeto.

1 *Saxa, quibus forum ſtratum erat, diſcuſſa*] Id eſt, diſ-

rum ſtratum erat, diſcuſſa. Pontes interrupti. Ripæ [2] labentis fluminis in aquam provolutæ. Fremitus inferni exauditi. Et poſt paucos dies, [3] quæ concuſſa erant, [4] corruerunt. [5] Saxum vivum cum provolveretur, in præcipiti rupe immobile ſtetit. [6] A Serto-

ſipata, huc illucque jacta. Forum autem Reatinum hic intelligendum, quemadmodum & cætera ad eam urbem referuntur. SCHEFFER.

2 *Labentis fluminis*] Quid hic eſt *labentis*? an *currentis*, ſicut ſæpe *labi* flumina dicuntur? At hoc otioſum plane hic videtur. Itaque malo *flumen labens* explicare de eo, cujus minuuntur aquæ. Quomodo & Germani mei dicunt, der Strom fält / pro, fit minor, aquæ ejus ſubſident. Et profecto tali caſu fieri ſolet, ut ripæ prolabantur. IDEM. Lege *ripæ l. f. vi* i. e. rapido fluminis curſu. Livius L. XXIV. C. 10. *Fontem tanta vi aquarum fluxiſſe, ut ſerias doliaque provoluta velut impetu torrentis tulerit.* Vel *lambentis f. vi.* Quod olim etiam conjecerat Cl. Burmannus: ut ſignificet ripas fluvii impetu fuiſſe exeſas. Multis e locis excidiſſe vocem *vis*, docet M. Gudius ad Phædri Fab. XI. aliique Viri Docti variis locis.

3 *Quæ concuſſa erant*] Seu *commota*, uti ſupra loquebatur, terræ motu videlicet. Ædes ſacras autem, & id genus, intelligit. Vide infra cap. 122. SCHEFFER.

4 *Corruerunt. Saxum*] Mallem ita ſcribere, *corruerunt. At ſaxum.* Oratio eſſet elegantior, & conjunctio facile intercidiſſe poteſt ob ſimilitudinem litterarum, quæ proxime præcedunt. IDEM.

5 *Saxum vivum*] Ita & Virgilius Lib. I. Æn. v. 171.

> *Intus aquæ dulces, vivoque ſedilia ſaxo.*

Ubi ſaxum vivum Servius exponit *naturale*. Verba ejus; *Vivo, naturali, ut vivo prætervehor hoſtia ſaxo*, quæ ejuſdem Poëtæ verba ſunt ex Æneid. III. Ubi per *naturale* intelligendum, cui nihil acceſſit ab arte. Porro talia fere rudia & inæqualia, unde cauſa prodigii hic commemorati, quod tale ſaxum potuerit conſiſtere, præſertim in rupe præcipiti. IDEM.

6 *A Sertorio*] De hoc præter Florum aliosque imprimis vi-

torio in Hiſpania exercitus Romani cæſi. Adverſum [7] Medos varie dimicatum.

A.U. 678

CXXI. [1] *L. Aurelio*, *L. Octavio*, *Coſſ.*

SErtorio in Hiſpania exercitum ducenti tale prodigium eſt factum. Scuta equitum [2] parte exteriore, jaculaque, & [3] pectora equorum cruenta viſa: quod proſperum ſibi interpretatus eſt Sertorius, quia exteriora hoſtili ſanguine maculari ſolent. Continua ei

A.U. 680

prælia cum ſucceſſu fuerunt. [4] Cyzicum Mithridates cum oppugnaret, Ariſtagoræ, [5] qui in ſummo magiſtratu erat, Proſerpina in quiete

videndus eſt Plutarchus in Sertorio. SCHEFFER.

7 *Medos*] Bellum contra Medos ea ætate geſtum à Romanis ſcio nullum. Puto igitur hic *Mœſos*, aut *Mædos*, & intelligendam gentem eam, de qua ſupra cap. 113. Potuit enim adverſus eam eſſe bellatum occaſione belli Macedonici, quod tum geſtum, teſte Eutropio initio Lib. VI. IDEM. Vide ad C. 108.

1 *L. Aurelio*] Scribe *C.* V. Faſtos, & quæ ad illos notantur; ut & de hoc prodigio Frontin. Stratag. L.1.C.12.§.4.

2 *Parte exteriore*] Sic appellat eam ſcuti partem, quæ hoſti eſt obverſa. In hac parte ſcuti eſt pictura & inſigne, ſi quod habet. Contraria *interior*, in qua anſæ, quibus ad brachium firmatur. SCHEFFER.

3 *Pectora equorum*] Quæ & ipſa obvertuntur hoſti in prælio. IDEM.

4 *Cyzicum*] A.U.C. DCLXXX. M. Terentio Varrone Lucullo, C. Caſſio Varo Coſſ. quo anno L. Lucullus Procos. fuit.

5 *Qui in ſummo magiſtratu erat*] Τὸν δήμου γραμματέα vocat Plutarchus in vita Lucul-

te viſa eſt dicere, 6 adverſus tubicines ſe tibicinem comparaſſe. Poſtero die turres hoſtium vento disjectæ ſunt. Ad immolandum 7 bos ſacra 8 injuſſa de montibus per hoſtium

culli, ubi vertunt *ludimagiſtrum*. Vide ipſum & lege hanc ipſam hiſtoriam dicto loco. SCHEFFER. Placet hic adſcribere verba Plutarchi loco a Cl. Scheff. laudato, p. 498. quæ omnium commentariorum vice fungi poſſunt. ἦν δ' ἱερὰ καὶ τρεφομένη τῇ θεῷ, νομὴν μὲν εἶχεν (ὥσπερ τἄλλα βοτὰ τῶν Κυζικηνῶν) ἐν τῇ περαίᾳ. Κατ' ἐκείνην δὲ τὴν ἡμέραν ἀποκριθεῖσα τῆς ἀγέλης, μόνη διενήξατο πρὸς τὴν πόλιν, καὶ κατέστησεν ἐπὶ τὴν θυσίαν αὐτήν. Ὄναρ δ' ἡ Θεὸς Ἀρισταγόρᾳ τῷ τοῦ δήμου γραμματιστῇ (*ſcribæ* pro γραμματεῖ) παραστᾶσα, Καὶ μὴν ἔγωγε (εἶπεν) τὸν Λιβυκὸν αὐλητὴν ἐπὶ τὸν Ποντικὸν σαλπιγκτὴν ἐπάγουσα. His adde Appian. B. Mithridat. p. 221. Μέλαινα δὲ βοῦς ἐκ πελάγους &c. Proſerpinam autem præ aliis Diis Deabuſve Cyzici fuiſſe cultam; docent hujus urbis numiſmata, quæ ſacris Proſerpinæ inſignibus, ut face vel facibus ſerpente circumdatis, & ab altera parte bove nigra ſignata cerni poſſunt apud Cl. Patinum.

6 *Adverſus tibicines*] Scribendum eſt *tubicines*; vel *tubicinem*. Nam apud Plutarchum pro eo σαλπιγκτὴν habetur. SCHEFFER.

7 *Bos ſacra*] Conſecrata numini. Solebant enim ſæpe veteres animalia, etiam domeſtica, ſacrare deo, & libere abire permittere, aut in nemoribus ſacris finere vagari. Suetonius de Cæſare cap. 81. Vitæ ejus: *Proximis diebus equorum greges, quos in trajiciendo Rubicone flumine conſecrarat, ac vagos ſine cuſtode dimiſerat, comperit pertinaciſſime pabulo abſtinere.* Livius Lib. XXIV. cap. 3. *Lucus ibi frequenti ſylva & proceris abietis arboribus ſeptus læta in medio paſcua habuit, ubi omnis generis ſacrum Deæ paſcebatur pecus ſine ullo paſtore.* Adde Plutarch. in Lucullo. IDEM.

8 *Injuſſa*] De gramine Virgilius ad eundem modum Lib. 1. Georg.

--- *Atque injuſſa vireſcunt Gramina.* Sunt autem hic *injuſſa*, nullius hominis opera aut cura plantata, ſed nata ſua ſponte. Unde *bos injuſſa* quoque, quæ id ſua ſponte, citra impulſum humanum fecit,

M

ſtium claſſem adnatavit, 9 ſeque ad aras 10 percutiendam obtulit.

cit. SCHEFFER. *Injuſſæ capellæ* Horat. Ep. 18. *Apes injuſſæ* apud Quinctil. Dec. XIII.

9 *Seque ad aras percutiendam obtulit*] Quod pro re maxime fauſta habebatur. Plutarchus in Lucullo: *Offertur ei, ubi trajecit, lætum prodigium. Dianæ Perſicæ, quam eximie venerantur barbari trans Euphratem colentes, ſacræ paſcuntur boves. Earum una transgreſſo Euphratem exercitu, profecta ad petram quandam, quæ ſacra deæ habetur, conſtitit in illa, demiſſoque capite, ut quæ caſte detrahuntur, præbuit ſemet ipſa Lucullo hoſtiam.* Talis vacca ſacra Proſerpinæ, quam *armento relicto ad oppidum* (Cyzicum) *tranaſſe ſolam, & ſe ſacris admoviſſe* ait idem, eodem loco pag. 498. Puto autem hanc eandem eſſe, quam noſter hic memorat. At ex contrario pro maxime infauſta, ſi victima reluctaretur aut penitus aufugeret, ut oſtendit Briſſonius Lib. 1. Form. & du Choul. de Sacrificiis Rom. SCHEFFER.

10 *Percutiendam*] Scilicet ſecuri. Bene, ac vocabulo ſolenni. Vide dictum Briſſonium pag. 20. IDEM.

CXXII. [1] *M. Cicerone*, [2] *Gajo Antonio*; *Coſſ.* A. U. 690

FUlmine pleraque decuſſa. [3] Sereno [4] Varguntejus Pompejus [5] de cœlo exanimatus. [6] Trabs

1 *Cicerone*] Ita edidi pro corrupto *Ceſone*. Hoc autem me docuerunt Muretus ad Cicer. Catil. III. C. 8. & Scottus Obſ. Hum. L. II. 24. aliique.

2 *Gajo*] C. Pariſſ. Antv. 2.

3 *Sereno*] Die, ſive cœlo, quod maxime mirum. Vide ſup. cap. 83. SCHEFFER.

4 *Varguntejus Pompejus*,] Hoc ſine dubio vitioſum. Nam & Varguntejа & Pompeja peculiares familiæ fuere. Lego *Varguntejus Pompejis*. Inter oppida Italiæ *Pompeji*. Mela Lib. II. c. 4. *Veſuvii montis aſpectus*, *Pompeji*, *Neapolis*. Adde Plinium Lib. III. cap. 5. IDEM. Confirmat hanc conjecturam, quod L. Varguntejus ſenator, ſatelles Catilinæ, detecta nefaria illa conſpiratione, damnatus in exilium abierit. Quod ſi illa correctio vera eſt, verba hæc tranſpoſita ſunt; & collocanda poſt vocem *cœpta*. Nam tunc ordo temporis obſervabitur. Præterea quoque hæc prodigia de fulmine, trabe, terræ motu ſic juncta enarrat Cicero Catil. III. C. 8. *Nam, ut illa omittam, viſas nocturno tempore faces, ardoremque cœli, ut fulminum jactus, ut terræmotus, ceteraque*, & quæ ſequuntur. Ceterum ibi in MSStis legitur *ut terræmotus relinquam, ut omittam cetera.* Forſan ſcripſerat Cicero *ut terræmotus relinquam, ut cetera.* Plutarchus etiam in Cicerone p. 867. jungit σεισμὸς, καὶ κεραυνὸς, καὶ φάσματα; & Dio L. XXXVII. p. 41. ex quo ſaltem apparet connectenda in Obſequente eſſe *Fulmine p. decuſſa ſereno.* Dicit enim κεραυνοὶ γὰρ πολλοὶ ἐν αἰθρίᾳ ἔπεσον. Varguntejum vero hunc eſſe iſtum conjuratum Catilinæ pro certo adfirmare non auſim: quippe plures circa hæc tempora Varguntejі fuerunt: ut Varguntejus ille Craſſi legatus, cujus nomen corrupte ſcribitur apud Plutarch. in Craſſo p. 561. Βαργοντῖνος; & apud Appian. Alexandr. B. Par-

 thi,

[6] Trabs ardens [7] ab occaſu ad cœlum extenta.

th. p. 149 Βαργόντιος, pro Βαργυντήϊος, ut eſt in Plutarchi MSto. Vide etiam Inſcriptiones Gruteri.

5 *De cœlo exanimatus*] Fulmine videlicet. *Tangi de cœlo* dicuntur alibi apud noſtrum. Vide cap. 55. SCHEFFER.

6 *Trabs ardens*] Plinius Lib. II. cap. 27. *Emicant & trabes ſimili modo, quas docos vocant.* Seneca Quæſt. Nat. Lib. I. cap. I. *Ex hac vexatione naſcuntur trabes.* Differunt à facibus magnitudine, qua plurimum excellunt. Cæterum in codice Argent. *Trabis* legitur. Nempe veteres etiam *trabes* dixere in ſingulari. Ennius apud Varronem Lib. VI. de LL. *Caſa adcidiſſet abiegna ad terram trabes.* Porro *trabes* & *trabis* idem, ſicut *canes* & *canis*. De quo idem Varro eo loco. *Vulpes* & *vulpis*, & id genus. IDEM.

7 *Ab occaſu ad cœlum extenta*] Id eſt, in occaſu, in occidua parte cœli. *Ad cœlum* quoque pro *apud cœlum*, vel *in cœlo*. Bene autem, *extenta*, quia lumen ejus magnum, ſicut dixi. Quod *ab occaſu* hic ſit *in occaſu*, conſtat inde, quia trabes non moventur. Seneca VI. Quæſt. Nat. cap. 5. *Trabes editior cœli pars oſtentat. Trabes autem non tranſcurrunt, ut faces, ſed commorantur, & in eadem parte cœli collucent.* Ubi habes alteram earum differentiam à facibus. IDEM. *Trabs ardens* &c.] Celeberrimus Turnebus Adverſ. L. V. C. 20. hoc refert ad facem illam, cujus fit mentio apud Ciceron. Lib. I. Divin. C. 20. in verſibus Quinti fratris. Verum ibi intelligitur fax de cœlo delapſa. Nam illud

Præcipites cœli partes, obitusque petiſſet

idem eſt, quod apud noſtrum legitur C. 128. *Fax cœlo ad Occidentem viſa ferri.* Hic vero contra *ab Occidente ad cœlum*. Non recte enim a Cl. Scheffero verba *ab occaſu ad cœlum extenta* explicantur, ut patet ex Dione, qui de hujus anni prodigiis loquens dicit L. XXXVII. p. 40. καὶ λαμπάδες ἀνεκὰς ἐς τὸν οὐρανὸν ἀπὸ τῶν δυσμῶν ἀνέδραμον. Nec obſtat, quod in Q. Ciceronis verbis agatur etiam de hujus anni oſtentis. Poëtice inmutat illa & auget; ut oratorie ipſe Tullius III. Cat. C. 8. Notandum eſt tamen, Dionem mentionem facere τῶν λαμπάδων, noſtrum vero *trabis*: cum diver-

ta. Terræ motu Spoletum totum [8] concuſſum, & quædam corruerunt. [9] Inter alia re-

verſa ſint, nec trabes moveantur, ut Cl. Schefferus docet ex Seneca. Forſan fuerat ſcriptum *fax*. Sic *fax ardens* C. 70. 105. Adde notas ad Phædrum. Lib. I. F. 28. *Vulpes ab ara rapuit ardentem facem. Fax extenta* C. 131. reperitur. Quod autem ad differentiam *facis* ſeu λαμπάδος & *trabis* ſeu δοκίδος vel δοκοῦ adtinet, docent id etiam Plin. L. II. 26. Auctor. de Mundo p. m. 128. & Seneca Nat. Quæſt. Lib. VII. C. 21. *Cometas, ſicut faces, ſicut tubas, trabeſque, & alia oſtenta cœli denſo aëre creari.* Pro *tubas*, vel ut alii, *jubas* legendum eſſe *tubos*, conſtat ex Plinio Lib. II. C. 49. & Lucano L. VII. *v.* 155.

--- *Immenſoque igne columnas,*
Et trabibus mixtis avidos ſiphonas aquarum.

Sic ſcribi debet, non *typhonas*; quod jam ſubodoratus etiam eſt ſummus Grotius. *Typhon* enim eſt vortex rapidus, ſeu nubes turbinem ex vaporibus ortum vehens: quales nubes hic locum non habent. *Siphon* vero, ſeu *tubus* eſt nubes, in longam veluti fiſtulam aquam trahens, & denſo aëre, ac ſpiſſato humore creatus, ut trabes, columnæque &c. Hæc Græci Latinique magiſtri paſſim tradunt. Ceterum pro *trabs* non modo Arg. ſed & Ald. Aſul. Baſſ. Antvv. habent *trabis*. Scilicet dicebant *trabs*, *trabes*, & *trabis*; ut *plebs*, *plebes*, & *plebis*: *ſcrobs*, *ſcrobes*, & *ſcrobis*: *Ops*, *Opes*, & *Opis* &c. Plura invenias apud politiſſimum virum J. Rutgerſium in Variarum Lectionum Lib. V. C. 16. Munkerum ad Hyginum, Gudium ad Phædrum, alioſque.

8 *Concuſſum*] Commotum quidem, nec tamen proſtratum, in quo differt à ſequenti *corruerunt*. Quomodo ſupra cap. 120. *Et poſt paucos dies, quæ concuſſa erant, corruerunt.* SCHEFFER.

9 *Inter alia relatum*] Ut ſupra cap. 118. *Centena millia hominum conſumpta Italico civilique bello relata ſunt.* Sed qui iſti, qui hoc retulerunt? & cur non eo anno memoravit noſter, quo accidit? An & Livius occaſione reliquorum hujus demum fecit mentionem? Num mutilus eſt locus? Certe pro *relatum* edit. Argent. habet *relatu*. Sed pro *relatu* forſitan *relata* eſt ſcribendum. IDEM. Pro *relatum* etiam Ald. Aſul. Pariſſ. aliæ-

relatum, biennio ante [10] in Capitolio lupam Remi & Romuli fulmine ictam, ſignumque Jovis cum columna disjectum. Aruſpicum re-

aliæque *relatu.* Heinſius conjiciebat *i. a. mira relatu.* *Relatam* non recte ſcribit Muretus ad Cicer. III. Catil. C. 8. Ubi Cicero itidem hæc prodigia ſubjungit prioribus. Unde conſtat locum non eſſe mutilum. Acciderunt enim hæc prodigia, L. Aurelio Cotta, L. Manlio Torquato Coſſ. A. U. C. DCLXXXVIII. ut ipſe Schefferus paullo poſt obſervat.

10 *In Capitolio lupam*] De hac vide Rycquium cap. 24. & Dionem Lib. XXXVII. SCHEFFER.

11 *In foro repoſitum*] Ergo ante quoque fuit poſitum in foro. Rycquius in Capitolio ſtetiſſe ait. Atqui Jupiter Capitolinus ſedebat in ſella, non ſtabat in columna. Ita ſane ipſum exhibent nummi veteres communiter, firmatque Poëta vetus apud Suetonium in Auguſto cap. 28. quando ait: *Fugit & auratos Jupiter ipſe thronos.* Ubi vide & auctorem Pervigilii Veneris à Caſaubono laudatum in Notis. Sed fortaſſis fuit aliud hoc ſignum Jovis, ab iſto celebri, una cum Junone Marteque culto. Nam aperte Dio libro antea laudato hunc in columna ſtantem numerat inter alia ſigna Capitolii. Verba ejus: Ἐν γὰρ τῷ Καπιτωλίῳ ἀνδριάντές τε πολλοὶ ὑπὸ κεραυνῶν συνεχωνεύθησαν, καὶ ἀγάλματα ἄλλά τε, καὶ Διὸς ἐπὶ κίονος ἱδρυμένον. Patet idem ex ſequentibus, ubi ait: Τῷ Διὶ ἄγαλμα μεῖζον, πρός τε τὰς ἀνατολὰς καὶ πρὸς τὴν ἀγορὰν βλέπον ἐψηφίσαντο. Ubi nota, quod dicat ſignum illud decretum non reponi in foro, ſed ad forum tantum ſpectans atque Orientem. Ut fortaſſe ſit lacuna in noſtro. IDEM. Jovem hunc eſſe alium a Jove Capitolino certiſſimum eſt, & ſtetiſſe eum in columna, extra ædem Jovis Capitolini, inficias ire nemo poteſt, Ciceronem in Catil. III. Divin. L. I. C. II. L. II. 20. evolvens: Adde Arnobium Lib. VII. p. 245. Ed. Lugd. *ictum cum eſſet Capitolium fulmine, multaque in hoc alia: Jovis etiam ſimulacrum, ſublimi quod in culmine* (ſc. *columine*) *ſtabat, ſuis eſſe ab ſedibus provolutum*, Unde vero Cl. Rycquius p. 246. ſtatuam æneam fuiſſe ſciverit, neſcio. Inauratam fuiſſe, cujuſcumque tandem ma-

reſponſo [11] in foro repoſitum. [12] Tabulæ legum æneæ litteris [13] liquefactis. [14] Ab his pro-

materiæ fuerit, ſuſpicari poſſumus ex noſtri Cap. 109. & C. 77. Repoſitum autem fuiſſe non eodem, quo disjectus eſt, anno, ut ex noſtro aliquis putaret; ſed biennio poſt A. U. C. DCXC. & eo die, quo indicium conjurationis in ſenatu factum eſt; atque ita collocatum eſſe, ut in forum ac ſolis ortum vultus Jovis converſus eſſet, ex Cicerone Ibid. manifeſtum eſt. Arnobius etiam Ibidem. *Niſi Jupiter rurſus altiore in culmine* (ſc. *columine*) *figeretur, orientalem converſus ad cardinem, radiiſque oppoſitus ſolis*. Forſan in Obſequente legi, ac diſtingui debet *ictam*. S. quoque *J. c. c. disjectum, A.*

12 *Tabulæ legum*] Ante hæc punctum eſt ſcribendum, quia ſi cohærerent præcedentibus, ſcribendum eſſet, *tabulas legum æneas*. Unde quoque ſuſpicor, abeſſe verbum hoc loco, & ſcribendum *ænea icta*. SCHEFFER. Si inverſo modo legas, omnia erunt perſpicua, & plana. *Tabulis legum æneis litteræ liquefactæ*. Dio p. 33. *τά-τε γράμματα τῶν ςηλῶν, ἐν αἷς οἱ νόμοι ἐσεγράφοντο, συνεχύθη, καὶ ἀμυδρὰ ἐγένετο.* Vel pro *ænea* repone *eraſæ*. Corrupta etiam ſunt verba Quinti Ciceronis L. 1. Divin. C. 11.

Tum ſpecies ex ære vetus, generataque Natta
Concidit, elapſæque vetuſto numine leges.

Num? *elapſoque vetuſtæ nomine leges*. Id eſt, conciderunt vetuſtæ leges, nominibus & litteris elapſis.

13 *Liquefactis*] Memorare Cicero videtur in Catilin. III. Ubi ait: *Memoria tenetis, Cotta & Torquato Conſulibus, complures cum Capitolio* (ſic mallem, quam quod editum, *in Capitolio*) *turres de cœlo eſſe percuſſas, cum & ſimulacra deorum immortalium depulſa ſunt, & ſtatuæ veterum hominum dejectæ, & legum æra liquefacta*. Hic tamen factum ait Cotta & Torquato Conſulibus. Nempe noſter quoque accidiſſe hoc ſcribit, non Cæſone & Antonio Conſulibus, ſed biennio ante, nec annorum omnium conſules memorat, & memoratis duobus ſæpe ſubdit, quæ ſunt plurium, ut ne quidem inſcripſiſſe capitibus ſingulis iſta, quæ nunc leguntur, Conſulum nomina videatur, quod jam alibi notavi. De tabulis legum æreis adi Ruperti Epiſt. ad Reineſ. 27. pag. 672. SCHEFFER.

prodigiis Catilinæ nefaria conſpiratio cœpta.

A. U. 693

CXXIII. *Quinto Metello, L. Afranio, Coſſ.*

DIe toto ante ſereno, circa horam undecimam [1] nox ſe intendit, deinde reſtitutus [2] fulgor. Turbinis vi tecta dejecta: ponte [3] ſublapſo, homines in Tiberim præcipitati. In agris pleræque arbores [4] everſæ radicibus. [5] Lu-

14 *Ab his prodigiis*] Adde Salluſtium in Bell. Catilin. c. 47. Genus loquendi elegans oſtendi ad Petronii Fragmentum. SCHEFFER. Par. 3. *ab iis.* In hac præpoſitione corrigendus eſt Cicero L. v. Epiſt. ad Famil. 16. *Nihil mali eſſe in morte, in qua ſi reſideat ſenſus, immortalitas illa potius* &c. pro *in qua* omnes fere MSS. *& qua.* Scribe *a qua* vel *ex qua.* Lucanus L. III. *v.* 38.

Aut nihil eſt ſenſus animis a morte relictum,
Aut mors ipſa nihil.

Quod explicat Seneca Troad. *v.* 397.

Poſt mortem nihil eſt, ipſaque mors nihil.

1 *Nox ſe intendit*] Una hora citius nimirum, quam debebat. Dicitur autem nox *ſe intendere*, non cum adpropinquat, ſed cum jam omnia tenebris obducit. SCHEFFER. Corrigendus in hac voce Oroſius L. III. C. 7. *Nox uſque ad plurimam diei partem intendi viſa eſt.* vulgo *tendi.* Veram hanc eſſe emendationem, patet ex Livio, qui L. VII. C. 28. idem narrans prodigium ſcribit; *nox interdiu viſa intendi.* Adde J. F. Gronovii notas ad L. I. C. 57. *primis ſe intendentibus tenebris.*

2 *Fulgor turbinis*] Diſtinctio abeſt. Scribendum *fulgor. Turbinis.* Obſerva *fulgorem* ſimpliciter, & per excellentiam de fulgore ſolis poſitum, ſi lectio eſt ſana. Nam ſolet alibi addere. SCHEFFER.

3 *Sublapſo*] Id eſt, ſubtus lapſo: cum in eo ambularent, ſub ipſorum pedibus prolapſo. IDEM. Cl. Burmannus *ſublato* conjicit.

4 *Everſæ radicibus*] Pro, ex ipſis radicibus everſæ, vel ab

Luſitani, Gallæci devicti.

M.

ab ipſis radicibus, per ellipſin præpoſitionis, quomodo *ab imo evertere* uſurpavit Lucretius. Sic Virgilius Lib. V. Æneid.

--- Radicibus eruta pinus.

Sed forte ſcribendum, *radicitus*, quia ſic inferius cap. 128. *Arbores radicitus & pleraque tecta everſa.* - Suet. Veſpaſian. cap. 5. *Arbor quoque cupreſſus in agro avito ſine ulla vi tempeſtatis radicitus evulſa atque proſtrata.* SCHEFFER. Edd. Pariſſ. *radicitus.* Recte. Seneca Conſol. ad Marciam C. 16. *Everſis arboribus, quas aut ventus radicitus evulſit.* Nat. Quæſt. L. VII. C. 5. *Arbuſta radicitus vellit.* Avienus Fab. 16.

Montibus e ſummis radicitus eruta quercus

--- Decidit, inſani turbine victa Noti.

Poſſet etiam non male legi *everſa a radicibus*. Phædrus L. III. Fab. 10.

--- A radicibus

Non evertiſſet ſcelere funeſto domum.

Virg. I. Georg. 319.

--- Segetem a radicibus imis

Sublime expulſam eruerent.

Lucret. L. VI. 145.

Arbuſta evolvens radicibus haurit ab imis.

5 *Luſitani, Gallæci*] Scr. *Callæci* hic & ubique. Vide Vlitium ad Gratii Cyneg. v. 514. Præterea recte abeſt diſtinctio a quibuſdam Edd. Callæci enim ſunt populus, & pars Luſitaniæ, quæ hoc anno pacata eſt a Cæſare proprætore, a quo Callæciæ urbs Brigantium in poteſtatem accepta eſt. V. Dionem Caſſ. L. XXXVII. p. 54. Plutarchus tamen in Cæſare p. 73. dicit στρατεύσας ἐπὶ Καλλαϊκοὺς, καὶ Λυσιτανοὺς, κρατῆσαι &c. Sed ſic ſupra Cap. 90. *Ligures Salyes.* Cap. 75. *Delmatæ Scordiſci.* Quamquam, ut verum fatear, nunc ibi pro *Scordiſci* legere malim *Scordæ* vel *Scodræ*, quæ urbs eſt Delmatiæ. V. Polybii Legat. 74. Plin. L. II. C. 22. Flor. Lib. II. C. 13. ac Livium non uno loco. Ut ita memoriæ tradiderit Obſequens, Delmatas circa Scodram fuiſſe ſuperatos. Vellejus L. II. C. 115. *Deſitiates Delmatæ.* Et paſſim; licet ab aliis Auctoribus paullulum diſtinguantur. Ex his autem verbis patet, cur Luſitaniæ Cæſarem præfuiſſe dicat Dio, non totius ulterioris Hiſpaniæ, ut Sueton. in Cæſ. C. 18. ſcilicet, quia in hac Hiſpaniæ ulterioris regione præcipue res gerebat. Adde Livii Epit. 103.

A.U. 690

M. Cicerone, Gajo Antonio, Coſſ.

1 Cum in agro Piſtorienſi Catilinam deviciſſet, laureatos faſces in provinciam tulit: ibi 2 à Dardanis oppreſſus, amiſſo exercitu profugit. Apparuit eum hoſtibus portendiſſe victoriam, cum ad eos laurum 3 vi-ctri-

1 *Cum*] Deeſt aliquid, nomen nempe ejus, à quo victus Catilina. Scribe: *Capta. Antonius, cum in.* Vitium ex eo, quod nomen *Antonii* litera unica *A* ſignarit ſcriba ignavus, eaque cum finali vocis præcedentis conjuncta, habita fuerit otioſa, & ſic deleta ſit. Vide Epitomen Livianam CIII. Hæc ſcripſeram, cum poſtea oblatus mihi codex eſt Argentorati editus ad fidem editionis Aldinæ, ex quo vidi, totum caput hic deſiderari, verbis quoque, *Cum in agro Piſtorienſi*, nomina præfigi aliorum Conſulum, quorum alter eſt Antonius, plane ſicut omnia in noſtra hac editione ſuppleri curavimus. Et hæc cauſa, cur in conſignatione capitum numerus 123. deſideretur in Tornæſiano codice. SCHEFFER. *M. Cicerone* &c.] Maxima hic eſt confuſio, nam illa *cum in agro* uſque ad *Lupi in urbe viſi* &c. quæ longe poſt acciderunt, adnectenda erant Capiti 122. & anteponenda Capiti illi *Die toto*, quod male Lycoſthenes in Ed. Baſ. omiſit. Conſulum quoque nomina delenda erant; quamquam ea retinui, quia in omnibus, quas inſpexi, antiquis Edd. apparent. Vox *Antonius* etiam neceſſario adeſſe debet: atque ita legit Turnebus Adverſ. L. XXII. C. 11. uti & Scaliger, ac Heinſius. Freinshem. ad Florum L. II. C. 17. §. 6. pro *deviciſſet* legit *devicit*, & : ac pro *cum*, C. *Ant.* quod mihi valde adridet.

2 *A Dardanis oppreſſus*] Gente Illyrica, ut docet Strabo. Epitome Liviana 103. in Thracia ſcribit male pugnaſſe. SCHEFFER.

3 *Victricem*] Antv. 2. *victorem.*

4 In

ctricem tulerit, quam [4] in Capitolio debuerat deponere. [5] Lupi in urbe viſi: [6] nocturni ululatus flebiles canum auditi. Simulacrum Martis ſudavit. Fulmen tota urbe pervagatum, pleraque deorum ſimulacra decuſſit, homines exanimavit. Urbs luſtrata. [7] Pro- A. U. 700

4 *In Capitolio debuerat deponere*] Et quidem in gremio Jovis Capitolini. Pacatus noſter cap. 9. *Depoſitis in gremio Capitolini Jovis laureis, triumphales viri ruſticabantur.* Ubi vide Notas noſtras, ſimul & obſerva, quod de Jove Capitolino ſupra notavimus, ſediſſe ſcilicet, non ſtetiſſe, quando in ſtantis gremium deponi laurea nequivit. Sed hoc obiter. Adde etiam Paſchalium de Coronis Lib. VIII. cap. 2. & Lipſium ad II. Ann. Taciti cap. 26. item Excurſus ejuſdem hoc loco lit. D. SCHEFFER.

5 *Lupi in urbe*] His novi Conſules erant præfigendi, & Caput illud *M. Craſſus* præcedere debebat. Nam ex Dione L. XL. p. 128. patet, hæc & ſequentia accidiſſe ſub finem Anni DCC. Cn. Domitio Calvino, M. Valerio Meſſala Coſſ. M. Craſſus autem ad Parthos profectus eſt A. U. C. DCXCIX. L. Domitio, C. Claudio Pulchro Coſſ. Vide Pighii Ann. T. III. p. 403. alioſque.

6 *Nocturni ululatus, flebiles, canum*] Diſtinctio vitioſiſſima. Nam primo ante vocem *nocturni* ponendum punctum. Deinde omnia jungenda inter ſe, abſque commate. Canum ululatus flebiles intelliguntur junctim, quales edunt lugentes. Ululare de canibus uſurpavit etiam Virgilius Lib. VI. Æneid.

--- *Viſæque canes ululare per umbram.*

Annotandum autem, quod hos canum ululatus ſemper habuerint pro malo omine. Vide, quæ de eis habentur apud Dionem Lib. XLV. Adde quoque infr. cap. 128. SCHEFFER. Diſtingue *viſi nocturni. Lupi nocturni*, ut *nocturnus bubo, veſpertinus urſus, matutinæ alites, nocturnæ aves* &c. dicuntur. Immo *nocturnus lupus* legitur apud Propert. L. IV. El. 5. 14. Crebertime autem eſt in prodigiis, *Nocte lupum in urbe viſum.* Infra tamen C. 128. *Canum ululatus nocte auditi*; & Ovid. L. XV. Met. *v.* 797.

Nocturnos ululaſſe canes.

7 *Pro-*

7 Propter dictaturam Pompeji ingens ſeditio in urbe fuit.

A.U. 699 CXXIV. [1] *Gn. Domitio, Appio Claudio, Coſſ.*

M. Craſſus ad Parthos profectus, cum [2] Eufratem tranſiret, [3] multa prodigia neglexit. [4] Cum etiam coorta tempeſtas ſignifero [5] ſignum arreptum [6] merſiſſet gurgiti, & [7] offendente nimborum caligine prohiberen-

7 *Propter dictaturam Pompeji*] Nullam ego Pompeji dictaturam ſcio. Erant quidem, qui offerrent ipſi, verum is repudiavit. An invidioſe ſic appellat conſulatum ejus ſolitarium, de quo Vellejus Lib. II. cap. 47. Mihi locus mutilus videtur. SCHEFFER. Videatur Petavius Doctr. Tempor. L. XII. C. 40. *Dictaturam* autem dicit, quia ſolus rerum potiebatur, ut Cinna μοναρχεῖν dicitur a Plutarcho in Cæſare p. 707.

1 *Gn.*] Par. 3. *C.* ſed lege *L.* & conſule Onuph. Panvin. L. I. Faſt. p. 162. & alios.

2 *Eufratem*] Pariſſ. Antvv. *Euphratem.*

3 *Multa prodigia*] Quæ prolixe commemorantur à Plutarcho vita Craſſi p. m. 554. SCHEFFER.

4 *Cum etiam*] Fortaſſe *cum enim*, vel exciderunt quædam.

5 *Signum arreptum merſiſſet gurgiti*] Nominatim de ſigno militari hoc intelligendum, non aquila. De eo quippe firmat & Dio Lib. XL. pag. 129. & Florus Lib. III. cap. 11. Aquila non merſa, ſed retroacta & converſa. Vide Val. Max. Lib. I. c. 6. 11. & Plutarchum ſupra dicto loco. SCHEFFER. Pro *arreptum* lege *abreptum* vel *ereptum.*

6 *Merſiſſet*] *Immerſiſſet* Heinſius.

7 *Offendente nimborum caligine*] Etiam hæc Dio firmat. SCHEFFER. *Offendente* probum eſt quidem; ſed Ald. Aſul. Antvv. aliæque *offundente.* Pariſſ.

ſentur tranſire, pertinaciter perſeverans [8] cum filio & exercitu interiit.

CXXV. *L. Paullo, C. Marcello, Coſſ.* A.U. 703

MUla pariens, diſcordiam civium, bonorum interitum, mutationem legum, turpes matronarum partus ſignificavit. [1] Incendium, quo maxima pars urbis deleta eſt, prodigii loco habitum. Inter Cæſarem & Pompejum bella civilia exorta. [2] Adverſus Cæſarem [3] Pompejus Macedonia cum [4] in- A.U. 705

tiſſ. *effundente* ſcilicet *ſe*, pro *offuſa*. Heinſius legebat *ſe offundente*. *Offuſa caligo* quid ſit, & hæc tria verba ſæpiſſime inter ſe commutari, docent J. F. Gronovius Obſerv. L. IV. p. 330. Cl. Burmannus ad Phædr. L. II. F. 4. & ad Quinctilian. Inſtit. L. IX. 3. Tacitus L. II. Hiſt. C. 80. *Ut primum tantæ multitudinis offuſam oculis caliginem disjecit*. f. *viciſſitudinis*, vel *altitudinis*. *Multitudinis* profecto ſenſum hic nullum habet.

8 *Cum filio & exercitu*] Poſt Plutarchum & Dionem, vide quoque Florum Lib. III. cap. II. & Juſtinum Lib. XLII. quique ibi a Berneggero laudantur. SCHEFFER.

1 *Incendium, quo maxima pars urbis*] De hoc incendio necdum vidi quid notatum apud alios. IDEM. *Incendii* hujus meminit Oroſius L. VI. C. 14. & L. VII. C. 2. Sed accidiſſe memorat A. U. C. DCC.

2 *Adverſus*] Acciderunt hæc A. U. C. DCCV. C. Julio Cæſare II. P. Servilio Iſaurico Coſſ.

3 *Pompejus Macedonia*] Deeſt præpoſitio: ſcribendum enim *Pompejus in Macedonia*. Abſorſit eam *m* in *Macedonia*, totidem lineolis conſtans, ut & alibi eſt factum. *Macedonia* latiſſime hic intelligenda, ut includat & campos Pharſalicos, quos vulgo in Theſſalia ponunt. Simile quid habes cap. 113. SCHEFFER.

4

4 invitatis gentibus amicis inſtrueret aciem, à Dyrrhachio venientibus 5 adverſa fuerunt fulmina, 6 examen apum in ſignis portendit.

7 No-

4 *Invitatis*] Immo *invitatus*, & quaſi coactus ad pugnandum ab illis gentibus, eum Agamemnona vocantibus. Cl. Burmanno placet *incitatus a g. & amicis.*

5 *Adverſa fuerunt fulmina*] Hoc *fuerunt* ex gloſſa ſequentis *fuere* perperam hic eſt intruſum. Nam vocabulum *adverſa* reſpicit verbum *portenderunt*, & *mala triſtiaque* ſignificat. *Portenderunt* autem ex ſequenti *portendit* intelligendum. Hiſtoriam ipſam habet quoque Val. Max. Lib. I. cap. 6. SCHEFFER. *Venientibus* &c.] Ita Lucanus L. I. *v.* 150. *Theſſala rura*

Cum peterent, totus venientibus obſtitit æther:

& Valer. Maximus L. I. C. 6. §. 12. *Egreſſo a Dyrrhachio adverſa agmini ejus fulmina jaciens* (Jupiter) *examinibus apum ſigna obſcurando.* &c. Unde patet, *adverſa fuerunt* hoc loco rectum eſſe; & *portendit* hic abſolute pro *mala portendit* uſurpari, quomodo occurrit etiam apud Juſtinum Lib. XXII. Cap. 6. *ſi priuſquam proficiſcerentur, factum eſſet, crediturum adverſum profecturos* (ſcribe *profecturis* cum Gronovio & Grævio) *prodigium eſſe; nunc quia egreſſis acciderit, illis, ad quos eatur, portendere.* Quid? ſi pro *portendit* legas *conſedit*; ut loquitur ſexies vel pluries noſter, nec aliter unquam, & ita Livius fere ſemper. Dio etiam p. 182. τάτε σημεῖα μέλισσαι περιέσχον. Scaligero placebat *prætendit*, ut & Heinſio; qui etiam hoc modo locum concipiebat. *A. ruerunt* [vel *fuerunt*) *fulmina*; *cladem examen in ſ. portendit.* De verbo *ruere* adeantur notæ ad Phædri verſum

Canes confuſi, ſubito quod ruerat fragor.

Examen ſimpliciter de examine apum dicit Lucanus L. VII. 161.

Nec non innumero cooperta examine ſigna.

Seneca Oedip. *v.* 602.

Cum examen alto nectitur denſum globo.

Calpurn. Ecl. IV. *v.* 151.

Quod Peligna ſolent examina, lambere nectar.

Florus L. II. C. 6. *Imminentem temerario duci cladem prædixerant inſidentia ſignis examina.* L. IV. C. 2. *Examina in ſignis.* Add. de Declamat. Quinctil. XIII.

6 *Examen apum in ſignis*] Firmat hoc quoque Val. Max.

&

[7] Nocturni terrores in exercitu fuere. Ipſe Pompejus [8] pridie pugnæ die viſus in theatro ſuo [9] ingenti plauſu excipi, mox acie victus, [11] in Ægypto occiſus. [12] Eo ipſo die pleriſque locis [13] ſigna ſua ſponte converſa. [14] Clamorem cre-

& Flor. IV. cap. 2. SCHEFFER.

7 *Nocturni terrores*] Memorat & Val. Max. *nocturnos totius exercitus terrores*, convenienter noſtro. Apud cæteros non reperio. Plutarchus tantum ipſum excitatum è ſomno ſcribit Panicis quibuſdam terroribus. SCHEFFER.

8 *Pridie pugnæ die*] Freinshemius pro *die* putat *ſibi* ſcribendum, in Notis ad Florum. Mihi longius à vulgato abire hoc videtur, quam ut eo uſque aberrare ſcriba quantumvis negligens potuerit. Putem potius legendum, *pridie pugnæ diem*. Sic Juſtinus Lib. I. cap. 10. *Per noctem deinde equum pridie conſtitutum diem ad eum locum ducit*. Neque difficultas eſt in voce *viſus*, nam & illa ſic ſimpliciter pro ſomnio ſolet uſurpari. Val. Max. Lib. I. c. I. de matre Dionyſii. *Quæ cum eum conceptum utero haberet, parere viſa eſt Satyriſcum*. Atque ita ipſe noſter mox cap. 126. IDEM. Poſſet etiam legi *diei*. Non enim cum antiquariis *die* pro *diei* ab Obſequente eſſe ſcriptum putem. Heinſius etiam *ſibi* conjecit.

9 *Ingenti plauſu*] Ita & Plutarchus in vita ejus. Florus ſupra dicto loco plauſum illum ait *in modum planctus* ſe habuiſſe. SCHEFFER.

10 *Acie victus*] In campis Pharſalicis. Vid. Plutarchum, Florum, Suetonium. IDEM.

11 *In Ægypto occiſus*] Conſilio Theodoti & Achillæ, juſſu Ptolemæi regis, tum pueri. Vide Vellejum Lib. II. c. 53. Auctor. Vir. Illuſtr. IDEM.

12 *Eo ipſo die*] Ante hæc verba punctum eſt ponendum. Nihil enim pertinent ad præcedentia. IDEM.

13 *Signa*] Deorum, puto; quod fuit indicium averſationis alicujus; quomodo & homines averſantes ſolent vultum oculoſque aliò convertere. Vide Val. Max. Lib. I. cap. 7. IDEM.

14 *Clamorem*] Ante hoc non punctum, ſed colon ponendum; cohærent enim inter ſe, nec vocabulum *ſigna* primi caſus eſt, ſed quarti, ſicut

crepitumque armorum [15] Antiochiæ bis, ut curreretur in muros, auditum; [16] indeque ſonum tympanorum [17] Pergami. Palma viridis [18] Trallibus in æde Victoriæ ſub Cæſaris ſtatua [19] inter coagmenta lapidum [20] magnitu-

di-

ſicut *clamorem*. SCHEFFER. Deſideratur verbum, ex quo pendet ille Accuſativus *clamorem*, ut obſervat Scheff. *Conſtat* addit Valer. Maximus. In recto caſu hæc omnia ſunt apud Cæſar. L. III. B. Civ. C. 105. quomodo hic etiam Pariſſ.

15 *Antiochiæ bis*] Hic ponendum comma. Currebatur enim in muros, urbis defendendæ cauſa, quia ille ſtrepitus armorum ſpeciem præbebat adventantis exercitus hoſtilis. Atque ſic Aldina & Argent. SCHEFFER. *Bis, ut*] Hanc Schefferi diſtinctionem confirmat Cæſar: *Eodemque die Antiochiæ in Syria bis tantus exercitus clamor, & ſignorum ſonus exauditus eſt, ut in muris armata civitas diſcurreret.*

16 *Indeque*] Unde? num ex Antiochia? hoc vero impoſſibile ac falſum. Quare ſcribo, *itemque*. SCHEFFER. Majus ulcus latere opinor. Cæſar enim, & Valer. Maximus *in abditis delubri*, Dio ἐν τῷ Διονυσίῳ tympana ſonuiſſe referunt. Forſan fuit *in Dei æde*.

17 *Pergami*] Deſideratur verbum *ajunt*, vel ſimile, quod ſententiam claudat. Prodigia hæc alias commemorat & Dio Lib. XLII. p. 182. SCHEFFER.

18 *Trallibus*] Plutarchus in Vita ejus, Valer. Max. Lib. I. cap. 7. Dio dicto loc. IDEM.

19 *Inter coagmenta*] Hoc eſt, juncturas. Utitur hoc ipſo verbo & Val. Max. in iſta re, loco ſupra indicato, ut vix dubium ſit, quin & Livius ſic ſcripſerit. IDEM.

20 *Magnitudine mature*] Scribendum eſt *maturæ*, ut ſit ſenſus, fuiſſe tam magnam, quam ſolet eſſe matura. Ubi per *maturam* intelligit eam, quæ ad juſtam venit magnitudinem, ultra quam venire vulgo non ſolent, qualiſque ſolet eſſe perfecta. Quomodo apud Columellam Lib. IV. cap. 29. ſunt *ſurculi maturi*. Valerius Maximus *juſta magnitudine* pro eo uſurpavit. IDEM. Immo lege *matura*, quomodo jam monuit ſcribendum eſſe Freinshem. ad Flor. L. II. C. 7. §. 7. idque margini ſui

li-

dine matura enata. [21] C. Cornelius augur Patavii eo die, [22] cum aves admitterent, proclamavit, [23] rem geri, & vincere Cæſarem.

libri adſcripſerant Scaliger, & Heinſius. Idem quoque narrat Cæſar: *Trallibus* &c. *palma per eos dies in tecto inter coagmenta lapidum ex pavimento exſtitiſſe oſtendebatur.* Pro *in tecto* legendum eſſe *integra*, patet ex noſtro, & Val. Maximo. Non enim placet commentum Doctiſſimi Voſſii.

21 *C. Cornelius*] Habet eadem Plutarchus vita Cæſaris, & Dio. SCHEFFER.

22 *Cum aves admitterent*] Id eſt; juberent, vel permitterent eum pronunciare id, quod de Cæſare victoriaque illius dicere propoſuerat, cum eas hac de re conſuluiſſet. Sic enim id *admittere* hic puto explicandum, indeque eſſe, quod *aves admiſſivæ* dicantur, quarum auſpicio talia poſſunt fieri. Feſtus: *Admiſſivæ aves dicebantur ab auguribus, quæ conſulentem juberent.* IDEM.

23 *Rem geri*] Hoc eſt, pugnari, ſpecialiori ſignificatione, quod eſt obſervandum. IDEM. His ipſis verbis in hac hiſtoria uſum fuiſſe Livium, non obſcure liquet ex Plutarchi Cæſare p. 730. καὶ πρῶτον μὲν (ὡς Λίβιος φησὶν) τὸν καιρὸν ἔγνω τῆς μάχης, καὶ πρὸς τὰς παρόντας ἔφη, ὅτι καὶ δὴ περαίνεται τὸ χρῆμα. Lucan. L. VII. v. 195.

Venit ſumma dies, geritur res
maxima, dixit.

Non itaque debebat hic locus a Viris Doctis pro ſuſpecto haberi.

A. U. 707

CXXVI. C. Cæſare, M. Lepido, Coſſ.

[1] DEcimæ legionis aquilæ, Gn. Pompeji filio, [2] quæ fulmina tenebant, viſæ dimit-

1 *Decimæ legionis aquilæ*] Una igitur legio aquilas habebat plures. Contrarium ſtatuit Lipſius Lib. IV. Mil. Rom. Dial. 5. *Signum legionis aquila, ut ſupra tetigi, nec niſi unius una.* Lipſio adſtipulatur Tacitus An. XIII. cap. 38. *Cui accita per noctem aliis ex caſtris tria millia tertianorum permiſcuerunt, una cum aquila, quaſi eadem legio ſpectaretur.* Tamen & Dio Lib. XLIII, ubi hæc commemorat, quæ habet noſter, ipſe quoque aquilarum plurium facit mentionem. Verba ejus: Οἱ δὲ δὴ ἀετοὶ τῶν στρατοπέδων αὐτοῦ τάς τε πτέρυγας σείσαντες καὶ τοὺς κεραυνοὺς, οὓς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν τινες χρυσοῦς ἔφερον, ἐκβαλόντες, ἐκείνῳ τε τὸ κακὸν ἀντίκρυς ἐνέσκηψαν, καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν Καίσαρα ἀπεπέτοντο. Quod ita vertunt: *Aquilæ exercitus Pompejani alas ſuas concutientes, fulminaque, quæ aurea nonnullæ pedibus geſtabant, projicientes, Pompejo exitium palam obnuntiabant, ipſæque ad Cæſarem avolabant.* Sed in verbis hiſce Dio non unam tantum nominat legionem, verum in plurali ait τῶν στρατοπέδων, quod exiſtimo ſignificare legiones plures. Forte igitur ſcribendum apud noſtrum, *Decem legionum aquilæ.* Et poteſt error eſſe natus ex eo, quod compendioſe primum eſſet ſcriptum *X. leg.* quod cum *decem legionum* notare deberet, ſcriba *decimæ legionis* intellexit. SCHEFFER. Recte Cl. Schefferus conjicit *decem legionum.* Niſi præferas *decem legiones*, ut ſit Accuſat. ſed prius malo ex Dione. Ampl. Cuperus legendum eſſe cenſebat *decimæ l. aquila Cn. P. filio, quæ f. tenebat, viſa dimittere*, & conſtruebat *aquila viſa dimittere fulmina filio.* Ut intellexerit auctor prodigium, quo ſuum exitium Pompejo denunciabatur, Jovis quaſi fulmine in caput ejus decidente. Optime; pro *dimittere* modo legas *demittere.*

2 *Quæ fulmina tenebant*] For-

mittere, & in ſublime [3] avolare: ipſe [4] adoleſcens [5] Pompejus victus, & fugiens occiſus.

CXXVII. C. Cæſare, M. Antonio, Coſſ. A.U. 709

CÆſari Dictatori [1] exta ſine corde inventa. Calpurnia uxor ſomniavit, faſtigium domus; [2] quod ſicut [3] erat adjectum, ruiſſe. No-

Formabantur enim interdum aliquæ illarum aquilarum, quaſi pedibus tenerent fulmina, quippe quæ alites miniſtræ eſſent Jovis. Docet locus Dionis antè prolatus, docent nummi veteres, quorum quidam & à Lipſio prolati ſupra dicto loco. SCHEFFER.

3 *Avolare*] Cl. Burmannus legit *evolare*. Pluribus de hoc verbo aget Vir Præſtantiſſimus in notis ad Ovid. L. II. Art. *v.* 19. *Habet*, *quibus evolet*, *alas*. Sic ſupra Cap. 83. *Pulli e cavea in ſylvam Laurentinam evolarunt*.

4 *Adoleſcens*] Ald. Aſul. Baſſ. Par. 2. *Aduleſcens*.

5 *Pompejus*] Dictus & ipſe *Cnæus*. Nam frater ejus Sextus fugâ eſt elapſus. Eutropius fine Lib. VI. Florus IV. cap. 2. Epitome Liviana CXV. Dio dicto loco. SCHEFFER.

1 *Exta ſine corde*] Hoc factum non proxime ante cædem ejus, ſed prius, ſtatimque cum primum ſediſſet in ſella aurea, ipſi decreta, uſuſque fuiſſet veſte purpurea, ut teſtatur Cicero de Divin. Lib. I. De re ipſa firmat Suetonius cap. 77. & Plinius L. XI. cap. 37. IDEM.

2 *Quod ſicut erat*] Illud *ſicut* nullum hic habere poteſt locum. Freinshemius pro eo legit, *quod Scto erat*, hoc eſt, *Senatusconſulto erat*. Optime ac ingenioſiſſime. Vide ipſum in Notis ad Florum. IDEM. Scaliger delebat *quod*. Heinſius legebat *quod ædificio e.* Cl. Burm. putat excidiſſe *Deo* vel *templo*. Magis tamen inclinat in Freinshem. emendationem ad Flor. L. IV. 2. 91. *SCto*; quam cenſeo eſſe veriſſimam.

3 *Erat adjectum*] Ornatus & majeſtatis cauſa, decreto Senatus, ut ex Livio teſtatur

Nocte, cum [4] valvæ cubili clauſæ eſſent, ſua ſponte apertæ ſunt, ita ut lunæ fulgore, qui [5] introvenerat, Calpurnia excitaretur. Ipſe Cæſar viginti tribus vulneribus in curia Pompejana [6] à conjuratis confoſſus.

A.U. 709 CXXVIII. *M. Antonio*, [1] *P. Dolabella*, *Coſſ.*

C. Octavius teſtamento Cæſaris patris [2] Brunduſii ſe in Juliam gentem [3] adſcivit.

Plutarchus. Intelligit autem per *faſtigium*, ornamenta ſtatuarum & ſimilium rerum, Græcis ἀκρωτήρια vocata, quæ in ſummo collocabantur ædium ſacrarum aut virorum illuſtrium. Vide Suetonium Jul. cap. 81. IbiqueTorrentium, item Salmaſium ad Capitolini Peſcennium in fine. SCHEFFER.

4 *Valvæ cubili*] Perperam; ſcribe, *valvæ cubiculi*. Sueton. cap. 81. *At ſubito cubiculi fores ſponte patuerunt*. Quod hic fores nominat, in eo non diſſentit à noſtro. Nam ut liquet ex Plutarcho vita Cæſaris, factum eſt utrumque. Cæterum apud noſtrum vitii cauſa, compendium fuit ſcripturæ. IDEM. *Cubiculi* etiam Gonzalas ad Petronium. Pariſſ. *cubilis*, quod rectum eſſe videretur; quia convenientius eſt eam excitatam eſſe lunæ fulgore, qui in lectum per valvas apertas introvenerat, niſi Plutarchus p. 737. etiam δωμάτιον diceret.

5 *Introvenerat*] Hoc diviſim mallem legere, *intro venerat*. Plautus Captiv. III. Sc. 3. *v.* 12.

Perdidit me Ariſtophontes hic, qui intro venit modo.

IDEM.

6 *A conjuratis*] Pariſſ. *e*. Hos autem Suetonius vocat *conſpiratos*; præterquam in Cap. 82. *Fuerat animus conjuratis*. Ubi vide Caſaubon. Vellejus quoque Lib. II. Cap. 56. &c. Florus L. IV. C. 2. & Oroſ. L. VI. C. 17. *conjurationem* appellant.

1 *Dolabella*] Ald. Aſul. Antv. 2. *Dolobella* hic & infra.

2 *Brunduſii*] Vellejus Lib. II.

vit. Cumque hora diei tertia ingenti circumfuſa multitudine Romam intraret, 4 ſol puri ac ſereni cœli orbe modico incluſus, extremæ lineæ circulo, qualis tendi arcus in nubibus ſolet, 5 eum circumſcripſit. Ludis Vene-

II. cap. 59. *Ille feſtinans pervenire in urbem, omnem ordinationem & necis & teſtamenti Brunduſii comperit.* Hoc tantum ait Vellejus. Imo matrem & vitricum ei urbem ingreſſo ait diſſuaſiſſe, quo cum facere & Suetonius videtur. Sed nimirum noſter agit de conſilio & propoſito, reliqui de propoſiti illius publicatione. SCHEFFER.

3 *Adſcivit*] Neſcio, an recta ſit hæc locutio. Mallem, *adſeruit*. IDEM.

4 *Sol puri ac ſereni cœli &c.*] Forſan *ſol, puro ac ſereno cœlo, o.* &c. Conſule Auctores, quos laudant ad Suetonii Auguſt. C. 95. Torrentius, & Caſaubonus, qui ibi de hoc prodigio accurate diſputat. Non enim orbe cœli ſereni eſt incluſus; ſed cum repente eſſet ſerenum cœlum, eſt incluſus orbe modico, qualem facit arcus, cum ille, ut eſt in Catalectis Scaligeri p. 165.

Æthera nubiferum complectitur orbe decoro.

Sic leg. ex Vet. Cod. quem contulit Iſ. Voſſius, non *nubiſcum*. His autem non diſſimilis eſt Livii locus L. XXX. C. 2. *Fruſinone arcus ſolem tenui linea amplexus; circulum deinde ipſum major ſolis orbis extrinſecus incluſit.* De his autem φαντασίαις vide Auctorem de mundo p. 125. atque ibi Vulcanium; & Scholiaſtem Æſchyli ad Tragædiam ἕπτα ἐπὶ Θήβαις v. 495. *Eum* quoque, ut exarari curavi, legendum eſſe recte divinavit Cl. Schefferus.

5 *Eam circumſcripſit*] Quam? an multitudinem? quid hoc autem ad Auguſtum. Ergo emenda, *eum*. Vellejus ſupra dicto loco, *Cui advenitanti Romam, immanis amicorum occurrit frequentia, & cum intraret urbem, Solis orbis ſuper caput ejus curvatus æqualiter, rotundatuſque in colorem arcus, veluti coronam tanti mox viri capiti imponens, conſpectus eſt.* De re ipſa vide quoque Plinium II. cap. 28. Sueton. Octav. c. 95. Dionem Lib. XLV. SCHEFFER.

neris Genetricis, quos [6] pro collegio fecit, ſtella, [7] hora undecima, crinita ſub Septentrionis ſidere exorta, convertit [8] omnium oculos. Quod ſidus quia ludis Veneris apparuit, [9] divo Julio inſigne capitis conſecrari pla-

6 *Pro collegio*] Quod Cæſar inſtituerat faciendis hiſce ludis paulo ante mortem, confecto templo Veneris. Plinius Lib. II. cap. 25. ubi de Cometa: *Apparuit ludis, quos faciebat Veneri Genetrici* [Auguſtus] *non multo poſt obitum patris, in collegio ab eo inſtituto.* Sed dicit Plinius hic, factum *in collegio*, quod neſcio an rectum ſit. Nam convenit cum noſtro etiam, quod habet Dio hac de re Lib. XLV. Καὶ μετὰ τοῦτο, ait, τὴν πανήγυριν, τὴν ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀφροδισίου ἐκποιήσει καταδειχθεῖσαν, ἣν ἀποδεξάμενοι τινὲς ζῶντος ἔτι τοῦ Καίσαρος ἐπιτελέσειν, ἐν ὀλιγωρίᾳ, ὥσπερ που καὶ τὴν τῶν Παριλίων ἱπποδρομίαν ἐποιοῦντο, αὐτὸς ἐπὶ τῇ τοῦ πλήθους θεραπείᾳ, ὡς καὶ προσηκούσαν διὰ τὸ γένος τοῖς οἰκείοις τέλεσι διέθηκε. *Ludos inſtitutos ob perfectionem fani Veneris, quos vivo adhuc Cæſare quidam ſeſe celebraturos receperant, ſed tamen, ſicut & equeſtre certamen Parilibus negligebant, ipſe ſuis ſumptibus, tanquam ad ſe ratione generis pertinens, ad captandam populi gratiam fecit.* Suetonius hos ludos ipſi Julio ait factos, non Veneri, cap. 88. Julii. *Ludis, quos primo conſecratos ei heres Auguſtus edebat, ſtella crinita per ſeptem dies continuos fulſit.* Memorat & cap. 10. Ubi *ludos victoriæ Cæſaris* vocat. IDEM.

7 *Hora undecima*] Vide Suetonium dicto loco & Dionem, & adde ipſius Auguſti verba hac de re ſervata apud Plin. L. II. c. 25. IDEM.

8 *Omnium oculos.*] O. *in ſe* o. Heinſ.

9 *Divo Julio inſigne capitis conſecrari*] Hoc vult, ſtellam iſtam crinitam appoſitam imagini Cæſaris, tanquam peculiare aliquod inſigne, in capite. Plane ſicut capitibus Caſtoris & Pollucis ſtellæ apponebantur. Suetonius hac de re: *Hac de cauſa ſimulacro ejus in vertice additur ſtella.* Servius ad Eclog. 9. *v.* 47. De eodem Cometa: *Ipſe* (Auguſt.) *animam Patris ſui eſſe voluit, eique in Capitolio ſtatuam ſuper caput auream ſtellam habentem poſuit.* Adde nummos ejus apud Goltzium &alios, ubi ejus

placuit. Ipſi Cæſari [10] monſtroſa malignitate Antonii conſulis multa perpeſſo, generoſa fuit ad reſiſtendum conſtantia. Terræ motus crebri fuerunt. Fulmine navalia pleraque tacta. Turbinis vi ſimulacrum, quod M. Cicero [11] plebiſcito ante cellam Minervæ pridie, quam in exilium iret, poſuerat, [12] diſſipatum membris [13] pronum jacuit, fractis humeris, bracchiis, capite, dirum ipſi Ciceroni portendit. Tabulæ æneæ [14] ex æde Fidei turbine evulſæ. Ædis Opis valvæ fractæ. Ar-

jus effigies cum tali ſtella cernitur. SCHEFFER.

10 *Monſtroſa malignitate*] De qua præſertim videndus eſt Florus Lib. IV. cap. 4. Vellejus Lib. II. cap. 60. IDEM.

11 *Plebiſcito ante cellam Minervæ*] Quæ cella eſt in Capitolio. Ideo in Capitolio id ſimulacrum Dio ait poſuiſſe, fuiſſeque Minervæ. Verba ejus ſunt Lib. XXXVIII. *Πρὶν δὲ δὴ ἀφορμῆσαι, ἔς τε τὸ Καπιτώλιον ἀνέβη, καὶ ἀγαλμάτιόν τι Ἀθηνᾶς ἀνέθηκε, Φυλακίδα αὐτὴν ὀνομάσας. Prius tamen, quam diſcederet, in Capitolium aſcendens, ſimulacrum quoddam Minervæ, quam Cuſtodem appellabat, conſecravit.* Nota, quod hic nullam plebiſciti faciat mentionem. Et profecto conſecravit non ex plebiſcito, verum ſponte ſua. Plebiſcito autem ire in exilium compulſus eſt, per P. Clodium in tribunatu facto, de quo Vellejus Lib. II. cap. 45. Itaque illud *plebiſcito* vel poſt vocem *exilium* ponendum, vel tanquam gloſſatoris, penitus delendum eſt. IDEM.

12 *Diſſipatum membris*] Neſcio, an hic integer ſit locus, ratio loquendi ſane ſingularis, *ſimulacrum diſſipatum membris*, pro *mutilatum*. IDEM. An *diſſipatum, pronum jacuit, membris fractis*, &c?

13 *Pronum jacuit*] Vide Dionem Lib. XLV. p. m. 278. SCHEFFER.

14 *Ex æde Fidei*] Ergo & in ipſa tabulæ æneæ? Nimirum ipſa quoque fuit in Capitolio, ut oſtendit Rycquius de Capit. cap. 42. IDEM.

Arbores radicitus, & pleraque tecta everſa. [15] Fax cœlo ad occidentem viſa ferri. Stella [16] per dies ſeptem inſignis arſit. [17] Soles tres fulſerunt, circaque ſolem imum [18] corona ſpiceæ ſimilis [19] in orbem emicuit: & poſtea [20] in unum circulum ſole redacto, [21] multis men-

15 *Fax cœlo* &c.] Dio L. XLV. p.278. *λαμπὰς ἀπ' ἀνίσχοντος ἡλίου πρὸς δυσμὰς διέδραμε.*

16 *Per dies ſeptem*] Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, inquit Dio. *Inſignis* hoc in loco notabilis propter magnitudinem & fulgorem. SCHEFFER.

17 *Soles tres*] Meminit Plinius Lib. II. cap. 31. Item Dio ſupra laudato loco, ubi ait, Τό τε φῶς τοῦ ἡλίου ἐν τρισὶ κύκλοις φαυλάζεσθαι ἐδόκει. Interpres non eſt aſſecutus. IDEM.

18 *Corona ſpicæ ſimilis*] Perperam. Legendum *ſpiceæ ſimilis*, puta, coronæ. Spicea corona ex ſpicis frumenti, quali ornabatur Ceres. Horat.

Spicea donet Cererem corona.

Huic ergo ſimilis fuit iſta in cœlo. Dio ſupra dicto loco: Καὶ ἕνα γε αὐτῶν στέφανος σταχύων πυρώδης περιέσχεν. *Unum eorum corona ſpicarum ignea circumdabat.* Atque ſic legendum etiam apud Plinium Lib. II. cap. 28. *Cernuntur & ſtellæ cum ſole totis diebus plerumque, & circa ſolis orbem, ceu ſpiceæ coronæ, & verſicolores circuli, qualiter Auguſto Cæſare in prima juventa urbem intrante poſt obitum patris.* Ita habent MSS. vulgo *ſpecie* legitur. De re ipſa adde & Sueton. cap. 95. IDEM.

19 *In urbem*] Imo vero, *in orbem*, id eſt, in circuitum. Ita habes apud Ciceronem, *torquere in orbem*. IDEM. Recepi in textum *ſpiceæ ſ. in orbem*. Nihil enim verius eſt. *In orbem* etiam Scaliger conjecit.

20 *In unum circulum*] In unum orbem ac corpus, ſic, ut non cerneretur, niſi Sol unicus ſuo ambitu concluſus. Supra Dio, ἐν τρισὶ κύκλοις, quod non intellexerunt. Vide infra cap. 131. SCHEFFER.

21 *Multis menſibus languida lux*] Meminit & Dio, ſupra indicato loco. Plinius ſic habet Lib. II. cap. 30. *Fiunt prodigioſi & longiores ſolis defectus, qualis occiſo Dictatore Cæſare, & Antoniano bello totius penè anni pallore continuo.* IDEM.

menſibus languida lux fuit. In æde Caſtoris [22] nominum litteræ quædam Antonii & Dolabellæ Conſulum [23] excuſſæ ſunt, quibus utriuſque [24] alienatio à patria ſignificata. Canum ululatus nocte ante Pontificis maximi [25] domum Lepidi auditi: ex his maximus à ceteris laniatus, [26] turpem infamiam Lepido portendit. [27] Hoſtiæ grex piſcium in ſicco reciproco maris fluxu relictus. Padus inunda-

22 *Nominum.*] *Nomini* Heinſ.

23 *Excuſſæ ſunt*] Per corvos, roſtris eas in tabella ſcriptas excidentes. Vide Dionem L. XLV. pag. 278. SCHEFF.

24 *Alienatio à patria*] Animi alienationem, per bella civilia declaratam, puto intelligendam. IDEM.

25 *Domum Lepidi*] Hoc vocabulum *Lepidi*, ex gloſſa, quam pepererunt ſequentia, natum, perperam hic intruſum eſt, & ideo debet deleri. Rem ipſam memorat Dio ſupra dicto loco. De canum ululatibus adde, quæ notavi ſupra cap. 123. IDEM. *Lepidi*, tamquam Gloſſam, deleri debere non puto. Dio πρὸς τῇ τοῦ ἀρχιερέως τοῦ Λεπίδου οἰκίᾳ. Si autem aliquis dicat, tum debuiſſe ſcribi ab Obſequente *ante Pontificis maximi Lepidi domum*, opponam Cicer. L. III. Nat. D. C. 32. *Pontifex maximus eſt Q. Scævola interfectus*; & Florum L. IV. C. I. *Tum Coſ. habito ſenatu in præſentem reum Cicero peroravit.*

26 *Turpem infamiam.*] Vir Doctiſſ. Joſ. Waſſe in Indice ad Salluſtium legit *famam* ex Belli Jugur. Capite 89. *nihil metuere niſi turpem famam*. Verum noſter Cap. 97. dicit *infamiam virginibus, & equeſtri ordini portendi*. Quod autem ait *turpem infamiam*, ab eo fit ad magnitudinem infamiæ exprimendam: ut C. 115. *immunde fœdare*. Quod etiam perperam tentabat Cl. Scheff. Quin apud Suetonium legas de Tiberio Cap. 44. *Majore adhuc & turpiore infamia flagrabat.*

27 *Hoſtiæ*] Seu, ut ſcribunt vulgo ſine aſpiratione, *Oſtiæ*. Dio vocat κατὰ τὰς τοῦ Τιβέριδος ἐκβολὰς, quod interpres ejus non ſatis intellexit. Vide L. XLV. pag. 278. ubi narrat hoc prodigium. SCHEFFER.

davit, & intra ripam refluens [28] ingentem viperarum vim reliquit. [29] Inter Cæſarem & Antonium civilia bella exorta.

A.U. 710 CXXIX. [1] *Cajo Panſa, Hircio, Coſſ.*

CÆſari [2] cum honores decreti eſſent, & imperium adverſus Antonium, immolanti [3] duplicia exta apparuerunt. [4] Secutæ ſunt eum

28 *Ingentem viperarum vim reliquit*] In ſicco, puta, deſerente eas aqua fluminis recedentis. Vide Dionem XLV. pag. 278. SCHEFFER.

29 *Inter Cæſarem & Antonium*] De quo videndus Florus Lib. IV. cap. 11. & quos vulgo ad id caput laudant. IDEM.

1 *Cajo Panſa, Hircio.*] Scribe *C. Panſa, A. Hirtio.*

2 *Cum honores decreti eſſent*] Ut pro prætore præeſſet exercitui contra Antonium. Vide Suetonii Octav. cap. 10. SCHEFFER.

3 *Duplicia exta*] Non, ut *duplicem naturam* dixit ſupra cap. 113. verum *duplicata.* Sueton. cap. 95. *Immolanti omnium victimarum jocinora replicata intrinſecus ab ima fibra paruerunt.* Ubi vide etiam Caſaubonum. Nota vero, quod *jocinora* hic vocet, quæ noſter dixit *exta.* Illa nempe excellentiori ſenſu *exta* dicebantur, ut jam alibi notavi. Atque ſic Dio Lib. XLVI. p. 314. conſpecta dicit eſſe διπλᾶ τὰ ἥπατα, quo loco illud διπλᾶ, ut apud noſtrum *duplicia* eſt intelligendum. Notat autem porro eveniſſe hoc in hoſtiis duodecim. IDEM. Caſaubonus cenſet *duplicia* hic idem ſignificare, quod apud Suetonium *replicata.* Verius forſan eſt, intelligi *gemina*, hoc eſt διττὰ; quod aliter *magmentum* vocant. *Replicata* vero δίπτυχα dicebant Græci.

4 *Secutæ ſunt eum res proſperæ*] Habuit res proſperas, & bella felicia contra Antonium cæteroſque. SCHEFFER.

5

eum res proſperæ. C. Panſa Coſ. [5] ſtatua equeſtris Antonii domi corruit. [6] Equus phaleratus [7] in ipſius conſpectu feſtinans concidit. Quidam è populo ſanguine victimarum [8] prolapſus, [9] reſperſam cruore palmam proficiſcen-

5 *Statua equeſtris Antonii*] Meminit & Dio Lib. XLVI. p. 312. ſed apud ipſum pro καὶ ἀνδριὰς αὐτῷ χαλκοῦς, legendum fortaſſis eſt, καὶ ἀνδριὰς Ἀντωνίου. IDEM. Errat Cl. Schefferus, cum Dionem e noſtro vult corrigere; nam Obſequens corrigendus eſt ex Dione. Omnis ſermo in Dione, & hic, eſt de Panſa, non de Antonio. Ibi vero legitur. ἀνδριὰς αὐτῷ χαλκοῦς ἐν τῷ τῆς οἰκίας προθύρῳ ἑστὼς ἀνετράπη αὐτόματος &c. Unde apparet, hic ſcribendum eſſe *C. Panſæ Coſ. ſtatua equeſtris ænea ſponte* (vel *ante oſtium*) *domi corruit*. C. 71. *ad lucum Libitinæ in ſtatua equeſtri ænea.* Pro *Coſ.* Antv. *Coſſ.*

6 *Equus phaleratus*] Phaleris ornatus, qualis dari proficiſcentibus in provincias Conſulibus ſolebat. Hinc apud Tacitum Lib. XV. cap. 7. *equus, qui conſularia inſignia geſtabat.* Ubi vide, quæ a Lipſio ſunt notata, & adde ejuſdem Lib. II. de Milit. Rom. Dialog. 12. SCHEFFER.

7 *In ipſius conſpectu*] Non liquet ſatis, quo referri hoc debeat, num ad *feſtinans*, an ad *concidit*. Mallem credere, ſententiam priorem eſſe veram, quia rectius alias hæc verba poſt *feſtinans* poſita fuiſſent. Erit ergo ſenſus, equum conſpecto Panſa feſtinaſſe, verum in feſtinatione illa media, dum currit exultatque, prolapſum. Facitque hæc interpretatio magis ad præmonſtrandos magnos, ſed irritos ipſius conatus. Adde, quæ ſimilia leguntur apud Berneggerum Obſerv. Miſcel. XL. IDEM.

8 *Prolapſo*] Perperam. Scribendum eſt, *prolapſus*. Dio ſupra dicto loco. Ἔν τε τῷ αἵματι τῷ προκεχυμένῳ ὤλισθε καὶ πεσὼν τὸ φοίνικα ἐμίανεν. IDEM.

9 *Reſperſam cruore palmam*] Quænam eſt hæc palma, & quo fine data ipſi? num, ut omen eſſet victoriæ futuræ? Nequaquam. Verbum eſt corruptum, & pro *palmam paludamentum* ſcribendum. Patet ex Dionis verbis antea allatis, item his, quæ præcedunt: Ἤτς

centi dedit. Funeſta hæc ipſi prodigia [10] fuerunt. Qui mox [11] adverſus Antonium dimicans, [12] in mortem vulneratus eſt. [13] Armorum telorumque ſpecies [14] à terra viſa cum fragore ad cœlum ferri. Signa legionis, quæ relicta à Panſa [15] ad urbis præſidium erat, ve-

Ἥτις ἐν τούτῳ Φοίνικα αὐτῷ προσφέρον. Ubi bis appellat φοίνικα, quod Latinis eſt *paludamentum*, quod jam à Ferrario eſt obſervatum. Lib. II. de Re Veſt. cap. 6. Nempe paludamentum fuit purpureum, uſurparique conſuevit ab Imperatore, cum profecturus eſſet ad bellum, ſicut idem dicto docet loco. Apud noſtrum per compendium ſcriptum fuit *palmum* cum lineola in ſummo, pro *paludamentum*. Inde factum *palmam*. IDEM. Meo judicio Cl. Scheferus non recte corrigit *paludamentum*; quia in Dione ſcribitur φοῖνιξ. Nam φοῖνιξ ſimpliciter poſita non ſignificat *veſtem puniceam*, ut male ibi reddidit interpres, ſed *palmam*. Hanc autem boni ominis cauſſa ei homo iſte porrexit. Nec aliter hunc locum intellexiſſe Doctiſſ. Freinshemium, patet ex ejus Supplementis Livianis Lib. LXXXIII. Cap. 22. *& quidam e populo in eodem ſanguine lapſus, palmam, quam boni ominis cauſſa proficiſcenti daturus erat, cruentavit porrexitque.*

10 *Fuerunt. Qui*] Mallem diſtinguere ac ſcribere: *Fuerunt, quia mox.* Totus enim locus agit de Cajo Panſa Conſule, oſtenditque prodigia, quæ mortem ejus præceſſerunt. SCHEFFER. Pro *qui* lege *quia* cum Scheffero, vel *quippe.*

11 *Adverſus Antonium dimicans*] Una cum Octavio Auguſto, in bello Mutinenſi. Vide Sueton. Octav. cap. 10. & 11. SCHEFFER.

12 *In mortem vulneratus*] Pro, *ad mortem uſque.* Itaque Suetonius loco prædicto: *Hoc bello quum Hircius in acie, Panſaque poſt ex vulnere periiſſent, rumor increbuit, ambos opera ejus occiſos.* IDEM.

13 *Armorum*] Hic punctum debebat præmitti. IDEM.

14 *A terra*] Ita Dio quoque Lib. XLVII. pag. 328. qui videndus. IDEM.

15 *Ad urbis præſidium erant*] Scribo, *erat*, ut ad *legionis* referatur. Nec enim ſigna nu-

da,

veluti longo ſitu [16] inductis araneis [17] venire [18] viſa. Fulmine pleraque icta. In caſtris Cæſaris luce prima in culmine prætorii [19] ſuper linteum conſedit aquila: inde circumvo-

lan-

da, ut hic quidem intelliguntur, verum legio præſidium urbi erat futurum. Dio Lib. XLVII. Τά τε τῶ σημεῖα τῶ στρατεύματ@ τὴν πόλιν φυλάττοντ@, &c. Habes manifeſte legionem, vel exercitum urbem cuſtodientem. IDEM.

16 *Inductis araneis*] Hoc eſt, telis aranearum. Phædrus noſter II. cap. 9.

--- *Tollere hæc aranea*
Quantum eſt laboris.

Ubi vide, quæ de hoc vocabulo nobis ſunt notata. Prodigium memorat & Dio Lib. XLVII. pag. 328. IDEM.

17 *Venire*] Suſpectum mihi hoc verbum eſt, & corruptum puto: quamquam *venire* ſæpe poni pro *eſſe* noverim. Dio σημεῖα ἀράχνιων ἀνεπλήσθη. Forſan *canére*. Res enim caneſcunt ſitu, vel *rigere*, vel *irretiri*. Nob. Heinſ. legebat *obretiri* ex Lucretii Lib. III. *v.* 385. *aranei tenuia fila*

Obvia ſentimus, quando obretimur euntes.

Telas araneorum vocari *caſſes* & *retia* obvium eſt. Araneæ etiam in hac re mali ominis erant apud alios populos. Vide Ælianum Var. Hiſt. L. XII. C. 57. & Doctiſſimum Virum J. C. Bulengerum Lib. IV. de Prodigiis Cap. 33.

18 *Viſa, fulmine*] Poſt *viſa*, punctum ponendum. Nam illud *pleraque* non pertinet ad *ſigna*, ſed neutraliter & per ſe ſtat, pro rebus aut locis pleriſque. Ita enim noſter ſolet. Ut cap. 96. *Fulmine Romæ & circa pleraque tacta.* Cap. 113. *Fulmine pleraque icta.* C. 122. *Fulmine pleraque decuſſa*, & ſic alibi. SCHEFFER.

19 *Super linteum*] Quodnam hoc eſt linteum? Ignoro, ſi non id, ex quo tabernaculum prætoris. Vulgo ex pellibus aut coriis habebant. Prætores & magiſtratus alii fortaſſe ex lintea veſte, ſicut hodieque uſitatum eſt. Simile quid legitur apud Sueton. cap. 96. *Contractis ad Bononiam triumvirorum copiis, aquila tentorio ejus ſuperſedens, duos corvos hinc & inde infeſtantes afflixit, & ad terram dedit.* Sed hoc quidem ſimile eſt, non idem: differt enim in quamplurimis, ut vix aliquid hinc colligas. IDEM.

20

lantibus minoribus avibus excita, [20] de conſpectu abiit. Oraculo Apollinis [21] vox audita: Lupis rabies hieme, æſtate frumentum non demeſſum. Veteranis Cæſari conſulatum flagitantibus, [22] terribilis tumultus Romæ fuit. [23] Cæſar [24] cum in campum Martium exercitum deduceret, ſex vultures apparuerunt. [25] Conſcendenti deinde roſtra creato conſuli [26] iterum ſex vultures conſpecti, ve-

20 *De conſpectu*] Bene. Vulgo *e*, vel *ex conſpectu*. Sed & iſto modo ſcriptores optimi loquuntur. SCHEFFER.

21 *Vox audita*] Qualis? Num quæ ſequitur: *Lupis rabies?* At ſubjungitur *hieme*, cui reſpondet ſequens *æſtate demeſſum*. Quod quia non futurum quid complectitur, ſed præteritum; Oraculi voce editum non videtur. Niſi hac formula credamus uſum tanquam in re tam certo futura; quam quæ jam facta ſit. Conſule Euſeb. num. MDCCCCLXXIII. ibique Scaligerum, ubi, qualis ea vox Oraculi fuerit, Græco verſu declarat. IDEM.

* 22 *Terribilis tumultus*] De quo videndus eſt Dio, ſupra dicto loco, item Suetonius Octavio cap. 26. IDEM.

23 *Cæſar.*] Malim *Cæſari.*

24 *Cum in campum Martium*] Propter comitia illic habenda. Nam accidit hoc prima die comitiorum; uti docet Dio dicto loco, qui & cætera commemorat; convenienter noſtro. SCHEFFER.

25 *Conſcendenti deinde roſtra creato conſuli*] Hoc eſt; cum deinde creatus eſſet conſul, & ex more roſtra conſcenderet. Solebant namque ita recens creati Conſules. IDEM.

26 *Iterum ſex*] Ita Dio quoque, hoſque ſex à præcedentibus diſtinguit. Sueton. jungit cap. 95. *Primo*, inquit, *conſulatu ei augurium capienti duodecim ſe vultures, ut Romulo, oſtenderunt.* Sed exigua diverſitas, quoniam inter utrumque auſpicium tempus interceſſit prorſus breve, ut pro uno poſſit haberi. Unde ipſe noſter mox hoc Romuli auſpiciis comparat, qui tamen junctim aquilas vidit duodecim. IDEM.

veluti Romuli auſpiciis [27] novam urbem conditurо ſignum dederunt. Reconciliatione inter Cæſarem, Antonium, Lepidum facta, [28] fœda principum fuit proſcriptio.

CXXX. *M. Lepido*, [1] *Munatio Planco, Coſſ.*

A.U. 711

MUla [2] Romæ ad duodecim portas peperit. [3] Canis æditui mortua a cane tracta. [4] Lux ita fulſit, ut, tanquam die orto, [5] ad

27 *Novam urbem condituro*] Sicut & fecit, cunctis per bella civilia ſic prolapſis, ut poſſit vere novus urbis conditor, alterque Romulus vocari. Intellexerunt ipſi Romani, & ideo hoc ei nomen voluerunt dare. Florus Lib. IV. cap. ult. *Tractatum etiam in Senatu, an quia condidiſſet imperium, Romulus vocaretur.* IDEM.

28 *Fœda principum*] Iiſdem verbis, quibus ſupra uſus eſt in re ſimili cap. 118. ubi vide, quæ notavimus. Rem ipſam memorat Suetonius. cap. 27. Florus Lib. IV. cap. 6. IDEM.

1 *Munatio*] Scribe *L. Munatio. Munacio* Par. 3.

2 *Romæ ad duodecim portas*] Quæ ubi fuerint, adhuc quæro. SCHEFFER. *Per duodecim portas* intelligere auctor videtur locum vel domum, cujus inſigne erat *duodecim portæ.* Quomodo *ad ſimulacra luporum, ad capita bubula, ad malum Punicum, ad ſcutum Cimbricum, ad ſigillaria,* & ſimilia dicuntur.

3 *Canis æditui mortua à cane tracta*] Æditúus ille fuit Cereris, canis autem tracta ad ſepulturam. Dio L. XLVII. pag. 351. Καὶ προσέτι ϗ κύων κυνὸς σῶμα πρὸς τὸ Δημήτρειον προσελκύσας, τήν τε γῆν τοῖς ποσὶν ὤρυξε ϗ κατέχωσεν αὐτό. *Canis caninum cadaver ad Cereris traxit, terraque pedibus effoſſa, ibi ſepeliit.* SCHEFFER.

4 *Lux ita fulſit*] Dio, ubi hoc commemorat, pro luce ponit Solem. Ἥλιος, ait, καί ποτε ϗ νυκτὸς ἐξέλαμψε. Sic &

5 ad opus ſurgeretur. 6 In Mutinenſi 7 victoriæ Marianæ ſignum meridiem ſpectans, ſua ſponte converſum in ſeptentrionem hora quarta. Cum hæc victimis expiarentur, ſoles tres circiter hora tertia diei viſi, mox 8 in unum orbem contracti. 9 Latinis in Albano monte cum ſacrificaretur, 10 ex humero, & pollice

& noſter alibi, ut cap. 71. *Caſſini & Sol per aliquot horas noctis viſus.* Et cap. 73. *Capua nocte Sol viſus.* Ita alibi. Sed vide, quæ notavi cap. 86. Cæterum hic deeſt, quando fulſerit. Scribendum, *Nocte lux ita fulſit.* Vocem *nocte* intercepit *tracta* vox, quæ præcedit, quoniam eaſdem penè habet litteras. SCHEFFER.

5 *Ad opus*] Ad labores, ad negotia quiſque ſua. IDEM.

6 *In Mutinenſi*] Deeſt *bello*, volente auctore, num vitio librarii, haud pro certo dixerim. IDEM.

7 *Victoriæ Marianæ ſignum*] Hoc eſt, ſignum victoriæ, poſitum à Mario. Quanquam ubi aut quando id poſuerit Marius, necdum obſervaverim proditum ab aliis. IDEM. *In Mutinenſi victoriæ*] Errat Vir Doctus. Subaudiendum eſt *agro*; quomodo hanc ellipſin ſupplevit Freinshem. in Supplementis Lib. LXXXIX. C. 3. ſic alibi *in Vejenti*, *Privernati*, *Præneſtino* &c. & per *ſignum* intelligenda ſunt tropæa, quæ erexit Marius poſt victoriam inter Vercellas & Mutinam in campo Raudio a Cimbris parta. Propert. L. III. El. 2. 43.

Aut quibus in Campis Mariano prælia ſigno ſtent.

Sidonius Apollin. Carm. IX. *v.* 255.

Ipſum nec fleat ille plus duellum,
Quod poſt Cimbrica turbidus tropæa &c.
Arpinas voluit movere Sullæ.

8 *In unum orbem contracti*] Supra cap. 128. *Sol in unum circulum redactus.* Ubi vide, quæ notavi. SCHEFFER.

9 *Latinis*] Scil. *feriis*, quibus ſacrificium ſolemniter in Albano monte fieri conſuevit. IDEM.

10 *Ex humo, à pollice*] Ineptiſſime. Vera lectio eſt, *ex humero ac pollice.* Dio, ſæpe dicto loco. Ἄγαλμα τὸ τοῦ Διὸς τὸ ἐν τῷ Ἀλβανῷ ὂν, αἷμα παρ' αὐταῖς ταῖς ἀνοχαῖς ἔκ τε τοῦ δεξιοῦ ὤμου,

lice Jovis cruor manavit. Per Caſſium & Brutum in provinciis, direptionibus ſociorum, bella geſta. Notatum eſt prodigii loco fuiſſe, quod [11] P. Titius prætor [12] propter diſſenſiones, collegæ magiſtratum abrogavit, & ante annum eſt mortuus. Conſtat [13] neminem, qui magiſtratum collegæ abſtulerat, annum vixiſſe. Abrogaverunt autem hi: Lucius Junius Brutus conſul, Tarquinio Collatino: Tib. Gracchus, M. Octavio Cæcinnæ: [14] P. Tarquinius, P. Marullo: Tullius.

ὤμου, καὶ ἐκ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἀνέδωκε. Quid de hoc ſanguine, manante è ſtatuis cenſeri debeat, oſtendit Plutarchus in Coriolano, p. m. 232. IDEM. Edidi *ex humero, & pollice*; quomodo Freinshem. ad Florum L. IV. C. 7. §. 7. legendum eſſe jam monuerat: nec aliter Heinſius.

11 *Titius prætor.*] Ald. Aſul. aliæque *Ticius.* Illum vero non Prætorem; ſed Tribunum plebis fuiſſe nos docet Dio. V. Pigh. Ann. T. III. p. 478.

12 *Propter diſſenſiones collegæ*] Poſt vocem *diſſenſiones* comma poni debebat. Hiſtoriam habet Dio Lib. XLVI. p. 323. Ubi vide. SCHEFFER.

13 *Neminem, qui magiſtratum collegæ*] Hæc omnia hoc loco & Dioni obſervata ſunt. Unde licet credere, utrumque unum auctorem, Livium videlicet, ſecutum. IDEM.

14 *P. Tarquinius*] Dio ita habet: Ὅ, τε Κίννας ὁ τόν τε Μάρυλλον καὶ τὸν Φλαούιον ἀπαλλάξας, οὐκ ἐς μακρὰν ἀπεφθάρη. Quid ergo hic facit *P. Tarquinius?* Num ſcribendum pro eo *L. Cor. Cinna?* An deeſſe aliquid putabimus? Sed nec, quæ de Tullio ſequuntur, ſunt convenientia. Itaque mallem cum Cl. Freinshemio ſic legere locum totum: *Tib. Gracchus, M. Octavio: Cor. Cinna L. Cornelio Merulæ & Flavio. Bruto & Caſſio*, &c. Rupertus tamen legi vult: *C. Cinna tribunus pl. Marullo Flavioque. Bruto & Caſſio*, &c. v. Epiſt. ad Reineſ. 88. p. 503. IDEM. Secutus majori ex par-

lius. Bruto & Caſſio, pugnam adverſus Cæſarem & Antonium molientibus, [15] in caſtris Caſſii examen [16] apum conſedit. [17] Locus aruſpicum juſſu intercluſus, interius [18] ducto vallo. [19] Vulturum, & aliarum alitum, quibus ſtrages cadaverum pabulo eſt, ingens vis exercitum advolavit. Puer [20] in pom-

te emendationes Virorum DD. lego; *Lucius Junius Brutus Conſuli Tarquinio Collatino*: *Tib. Gracchus M. Octavio*: *Corn. Cinna Flamini Jovis Marullo*, (vel *Merula*) *& Flavio*. V. Dion. L. XLVI. p. 329. & Flor. L. III. C. 21.

15 *In caſtris Caſſii examen*] Habet Dio Lib. XLVII. p. 311. & Plutar. in Bruto. SCHEFFER.

16 *Apium*] Pro *apum*. Non male; ita enim Varro quoque. Conſule Voſſ. de Analog. II. cap. 14. v. ſupr. c. 103. notata. IDEM.

17 *Locus intercluſus*] Sicut ad caſtra non poſſet pertinere. Et hoc ipſum eſt, quod ait, vallum caſtrorum ductum *interius*, nempe inter illum locum & caſtra, ſic ut locus ille per intercedens vallum a caſtris ſepararetur. Plutarchus: Ὃν τόπον ἐξέκλεισαν οἱ μάντεις. IDEM.

18 *Ducto vallo.*] *Producto* v. Heinſius. Nihil mutem. Tibullus L. IV. v. 85.

Quemve locum ducto melius ſit claudere vallo.

Sed & hic Heinſius *ſtructo* mallet. Aurel. Victor de Cæſaribus C. 20. *Britanniam muro* (*vallo* dicunt alii, teſte Salmaſio ad Ælii Spartiani Severum C. 18.) *munivit per tranſverſam inſulam ducto.*

19 *Vulturum & aliarum alitum*] Ita Florus Lib. IV. c. 7. *Aſſueta cadaverum pabulo volucres, caſtra quaſi jam ſua circumvolabant.* Ubi vide Freinshemianam notam. Adde Dionem prædicto loco, & Plutarchum in Bruto. SCHEFF.

20 *In pompa Victoriæ cultu*] Vide, quæ de conſuetudine hac inducendi deorum dearumve perſonas, atque repræſentandi eaſdem in pompa circenſi aut triumphali diximus pluribus in de Re Vehiculari Lib. II. cap. 3. Memorat & Plutarchus in Bruto, ſed Victoriam illam ait fuiſſe auream. Ipſum vide. IDEM. Novum

pompa Victoriæ cultu cum ferretur, [21] ferculo decidit. [22] Luſtratione lictor [23] perverſis faſ-

vum ſane, vivum puerum his ferculis geſtatum fuiſſe. Verum alii hoc ita narrant. Plutarchus quidem in Bruto p. 1002. *λέγεται δὲ καὶ πρότερον ἐν θέᾳ τινὶ καὶ πομπῇ χρυσῆν Κασσίου Νίκην διαφερομένην πεσεῖν, ὀλισθέντος τοῦ φέροντος.* Appianus autem L. IV. B. Civ. p. 668. *καὶ Νίκη Χρύσεον ἀνάθημα Κασσίου κατέπεσε.* Dio etiam L. XLVII. p. 351. *Παῖς τε ἐν πομπῇ τινί, οἵας οἱ στρατιῶται ἄγουσι, Νίκην φέρων, ἔπεσεν.* Unde forſan non male legas *puer in pompa, victoriam Caſſii cum ferret ferculo, decidit.* Vel *p. i. p., victoria Caſſii c. f. f., d.* Huc pertinet Cicero de Haruſp. Reſponſ. C. 11. *An, puer ille patrimus, & matrimus ſi terram non tenuit, aut tenſam, aut lorum omiſit* &c. *ludi ſunt non rite facti?* Quidquid ſit, errare certe mihi videtur Ampl. Cuperus, qui *ferculum* cum *tenſa* confundit in Harpocrate p. 135. citans pro *decidit*, *excidit*. Patet enim ex Cl. Schefferi Diſſertatione de Re Vehiculari Lib. II. C. 3. p. 46. &c. *tenſam* & *ferculum* diſtincta fuiſſe. Verum nec ille ab errore immunis eſt, cum pag. 49. per *pompam* intelligit *Circenſem*. Nam ex citatis a me locis apparet, hoc prodigium accidiſſe in caſtris, & quidem *ἐν θέᾳ καὶ πομπῇ, οἵας οἱ στρατιῶται ἄγουσι.* Ceterum de Corona Caſſio impoſita vid. iidem eodem loco.

21 *Ferculo decidit*] Ferculum quoque quid, ac quale fuerit, cum cura ibi demonſtravimus peculiari capite. SCHEFFER.

22 *Luſtratione.*] Antvv. *Luſtrationi.*

23 *Perverſis faſcibus*] Hoc eſt, *inverſis*, ut ego arbitror. Sunt autem *faſces inverſi*, quando ſecuris ferrum ſive acies non eſt erecta ſurſum, velut ad ictum, ſed preſſa deorſum. Quali modo præferebantur iis, qui licet in magiſtratu eſſent, imperium tamen non habebant. His oppoſiti *faſces recti*, qui habebant ſeſe modo contrario. SCHEFFER. Pedo Albin. El. I. 142.

24 *Lauream impoſuit*] Ergo laurea impoſita faſcibus etiam in luſtratione? Hoc vero alibi occurrere, vix opinor. De laureatis faſcibus teſtantur, verum poſt victoriam. Et vide Alex. ab Alex. Lib. I. cap. 17. ibique Tiraquellum. Porro *laurea* hic ſine dubio intel-

 li-

faſcibus [24] lauream impoſuit. Brutianis in prælium egredientibus, [25] Æthiops in porta occurrit, & à militibus confoſſus: Caſſius & Brutus interierunt.

ligenda eſt corona, quam cum dicit *imponi*, ſuſpicor ea cinctam præcipuè ſecurim, quod fieri vix potuit, niſi rectis faſcibus. Et hoc credo eſſe, quod tanquam ſingulare hic notatur, factum faſcibus perverſis. Aliter tamen hac de re Plutarchus in vita M. Bruti: *Omen*, inquit, *infauſtum fama eſt in luſtratione Caſſio fuiſſe oblatum*: τὸν γὰρ στέφανον αὐτῷ κατεστραμμένον ὁ ῥαβδοῦχος προσήνεγκεν, hoc eſt. *Nam coronam ei lictor inverſam obtulit*. Dicit, coronam attuliſſe Caſſio, eamque ipſam fuiſſe inverſam, non faſces. Sed quid στέφανος κατεστραμμένος, ſeu *inverſa corona?* Nominat quidem & Paſchalius Lib. IV. de Coron. cap. 13. idque ex hoc ipſo Plutarchi loco unico, non tamen exponit. Num in ea pars certa ſuperior, pars alia inferior? Ita forte res habuerit ſe in aliquibus, ut radiatis: in iis enim radios neceſſe fuit ſurgere, non verſos eſſe deorſum. At in laurea qui obſervari hoc potuerit, non intelligo. Mallem ex noſtro inverſam coronam intelligere, rei inverſæ impoſitam, ut hic inverſis faſcibus. Ut allata corona non ſit data Caſſio vel porrecta, ſed adducta, adportata in faſcibus, eo modo, quem prædixi. SCHEFFER.

25 *Æthiops in porta*] Qua? caſtrorum. Rem commemorat & Florus Lib. IV. c. 7. poſt verba, quæ ſuperius retuli de volucribus: *& in aciem prodeuntibus.* (e caſtris nempe, de quibus præceſſit) *obvius Æthiops, nimis aperte ferale ſignum fuit*. IDEM.

CXXXI.

CXXXI. *Cajo Furnio, Cajo* [1] *Syllano, Coſſ.* A.U. 736

SUb Apennino in villa Liviæ uxoris Cæſaris ingenti motu terra intremuit. [2] Fax coeleſtis [3] à meridiano ad ſeptentrionem extenta, luci diurnæ ſimilem [4] in nocte fecit. [5] Turris hortorum Cæſaris ad portam Collinam A.U. 737

1 *Syllano*] Scribe *Silano.*

2 *Fax coeleſtis*] Habet hoc ipſum Dio Lib. LIV. pag. 534. SCHEFFER. Hæc & reliqua hujus capitis acciderunt A. U. C. DCCXXXVII. L. Domitio, P. Scipione Coſſ. V. Dionem.

3 *A meridiano*] Hæc lectio haud videtur integra. Quale namque hic Meridianum intelligendum? tempus certe non poteſt. Aut deeſt quidpiam, aut ſcribendum eſt, *Meridiana ora.* Et poteſt *ora* excidiſſe propter præcedentem ſyllabam *ana* non multum diſſimilem. SCHEFFER. *Meridiano* non mutandum eſt in *Meridiana ora.* Idem enim ſignificat, ut patet ex auctoribus, qui de limitibus ſcripſerunt. V. p. 215. Ed. Goeſ. *Aruſpices altera linea a ſeptentrione ad Meridianum diviſerunt terram* &c. Vellej. Paterc. L. II. C. 126. *Et quidquid meridiano, aut ſeptentrione finitur.*

4 *In nocte fecit*] Puta *lucem.* Illud *in nocte* plene dicitur, alibi ait *nocte.* SCHEFFER. Pro *in nocte* puto *noctem* eſſe ſcribendum, niſi placeat lectio Ed. Par. 3. *Lucem diurnæ ſimilem in nocte.* *Noctem* malebat etiam Heinſius. Nec aliter Freinshemium legiſſe patet ex ejus Supplementis Lib. CI. Cap. 45.

5 *Turris hortorum Cæſaris ad portam Collinam*] Hortorum Cæſaris crebra mentio apud Suetonium & alios. Dicti vero ita, quoniam à Cæſare legati populo fuere. Vide Sueton. Julio cap. 83. Turris in eis neſcio, an legatur alibi: quemadmodum & hoc evidens ex noſtro forte ſolo eſt, quod fuerit ad portam Collinam. SCHEFFER.

nam de cœlo tacta. [6] Inſidiis Romanorum Germani circumventi, ſub M. Lollio legato graviter vexati.

A.U. 742 CXXXII. *Paullo Fabio, Quinto [1] Ælio, Coſſ.*

IN Germania, [2] in caſtris Druſi examen apum in tabernaculo Hoſtilii [3] Rutilii [4] præſe-

6 *Inſidiis Romanorum*] Dio teſtatur contrarium Lib. LIV. pag. 835. ubi de Germanis: Τό τε ἱππικὸν τὸ τῶν Ῥωμαίων ἐπελθὸν σφίσιν ἐνήδρευσαν καὶ φεύγουσιν αὐτοῖς ἐπισπόμενοι, τῷ τε Λολλίῳ ἄρχοντι αὐτῶν ἐνέτυχον ἀνέλπιστοι καὶ ἐνίκησαν καὶ ἐκεῖνον. *Equitatum Romanorum contra ſe miſſum per inſidias circumvenerunt; & à fugientibus uſque ad Lollium præfectum præter opinionem ſuam pertracti, hunc quoque vicerunt.* Et quis tandem neſcit cladem Lollianam, quam Romani accepere ſub Auguſto? Videatur Vellejus II. 97. I. & Suetonius cap. 23. Quare apud noſtrum ſic ſcribendum: *Inſidiis Germanorum Romani circumventi.* Imperitus quiſpiam hiſtoriæ, reverentia nominis Romani vocabula hæc inter ſe fortaſſe permutavit. Iſta ſcripſeram, cum poſt incidi in Notam Lipſianam ad Taciti I. Annal. cap. 10. in qua vidi & ipſi hæc veniſſe in mentem. SCHEFF. Non opus eſt, ut cum Lipſio & Scheffero hæc tranſponas in *Germanorum Romani.* Euſebius enim Germanos a M. Lollio ſubactos fuiſſe narrat. V. Caſaubon. ad Sueton. Aug. C. 23. & G. Voſſium ad Velleji L. II. C. 97.

1 *Ælio*] Ald. Aſul. Antv. 2. *Elio*, male. Græcis eſt Αἴλιος. *Elius* ſive *Helius* libertinorum eſt nomen. V. Perizonii Diſſert. III. p. 220.

2 *In caſtris Druſi*] Meminit Plinius examinis hujuſce alicujus in caſtris Druſi Lib. XI. cap. 16. Sed ibi ait, proſpere pugnatum, ut non putem, de hoc prodigio ſermonem eſſe. SCHEFFER.

3 *Rutilii*] Freinshemius in Sup-

fecti caſtrorum conſedit, ita ut [5] funem prætendentem, [6] præfixamque tentorio lanceam amplecteretur. Multitudo Romanorum per inſidias [7] ſubjecta eſt.

Supplem. Lib. CII. C. 10. legit *Ruſi.*

4 *Præfecti caſtrorum*] De hoc munere Vegetius Lib. II. cap. 10. *Erat etiam caſtrorum præfectus, licet inferior dignitate* (Præfecto legionis,) *occupatus tamen non mediocribus cauſis, ad quem caſtrorum poſitio, valli & foſſæ deſtinatio pertinebat. Tabernacula vel caſæ militum cum impedimentis omnibus nutu ipſius curabantur.* Adde cætera. Meminit ipſius & Tacitus locis variis, & Vellejus L. II. c. 112. IDEM.

5 *Funem prætendentem*] Quem puto fuiſſe velut limitem tabernaculi illius. Habuiſſeque hoc commune tabernacula præfectorum, ut hujuſmodi funibus prætentis circumſcriberentur, & ſic liberius aliquod haberent ſpacium. IDEM. Antv. 2. *finem.*

6 *Præfixamque tentorio lanceam*] Obſerva, lanceam fixam ante tentorium præfecti caſtrorum. Puto autem hoc fuiſſe ſignum, quo ipſius tentorium internoſci poterat ab aliis. IDEM. Vide Ampl. Cuperum ad Lactantium de Mortibus Perſecutorum Cap. 22. *Domeſtici & adminiſtratores lancea emendabantur.*

7 *Subjecta*] *Subnecta* vel *ſublata* Heinſius.

F I N I S.

INDICES QUINQUE

Tam ad

OBSEQUENTEM,

Quam ad

NOTAS & SUPPLEMENTA

LYCOSTHENIS.

INDEX CONSULUM,

Sub quibus prodigia accidiſſe memorat Obſequens.

Numeri appoſiti Capita indicant.

A.

M. Acilius. 97
Q. Ælius. 132
L. Æmilius Paullus. 60
M. Æmilius. 83. 89. 119
Q. Æmilius Petus. 70
L. Afranius. 123
P. Africanus. 79. 86
G. Antonius. 122. 123
M. Antonius. 106. 127. 128
Appius Claudius. 80. 87. 124
Atilius Serranus. 84. 101
P. Atilius. 102
L. Aurelius. 89. 94. 96. 121

B.

Gn. Bebius Pamphilus. 60
D. Brutus. 129

C.

C. Cæcilius. 98
L. Cæcilius. 94. 96
Gn. Cæpio. 82
C. Cæſar. 64. 65
L. Calpurnius. 99
Q. Calpurnius. 85
C. Caſſius. 109
C. Caſſius Longinus. 91
M. Cato. 95
M. Cicero. 122. 123
Cn. Claudius. 64. 113
M. Claudius. 59
M. Claudius Marcellus. 77
Cornelius Mamilius. 102
Cn. Cornelius Lentulus. 108
P. Craſſus. 110

D.

P. Dolabella. 128
Gn. Domitius. 92. 109
124
L. Domitius. 111

F.

P. Fabius. 132
Q. Fabius Maximus. 81. 93
Q. Fabius Labeo. 59
C. Fannius. 92
C. Flaccus. 103
C. Fulvius. 86
M. Fulvius. 90
Q. Fulvius. 61
L. Furius. 84
C. Furnius. 131

G.

G.

Tib. Gracchus. 73

H.

M. Herennius. 112
Hirtius. 129
C. Hoſtilius Mancinus. 83

I.

L. Julius Cæſar. 115
M. Julius. 70
S. Julius. 114
M. Junius. 62
M. Juventius. 73

L.

C. Lælius. 55. 82. 111
Lælius. 79
L. Lentulus. 75
M. Lepidus. 65. 126. 130
P. Licinius. 108
C. Livius. 56
Q. Luctatius. 104

M.

Cn. Manlius. 61
Gn. Manlius. 62
T. Manlius. 72
C. Marcellus. 125
M. Marcellus. 71
C. Marius. 103. 104. 105
Gn. Martius. 74
L. Martius. 114
Q. Martius. 75. 95
M. Meſſala. 56
L. Metellus. 81
P. Metellus. 80
Q. Metellus. 107. 123
Q. Mucius. 65
Munatius Plancus. 130

N.

C. Norbanus. 118

O.

Cn. Octavius. 72. 120
L. Octavius. 121
L. Opimius. 93

P.

C. Panſa. 129
Gn. Papyrius. 98
L. Paullus. 125
M. Perpenna. 87. 113
L. Petellius. 64
L. Piſo. 78
P. Plautius. 90
Q. Pompejus. 116
C. Porcius. 97
A. Poſtumius. 106
Q. Poſtumius. 76
Sp. Poſtumius. 78

R.

P. Rutilius. 115

S.

Q. Scævola. 110
M. Scaurus. 100

P.

P. Scipio. 99
P. Scipio Naſica. 74
C. Scribonius. 120
Sergius Galba. 100
Q. Servilius Cæpio. 101
Servius Flaccus. 85
C. Sextilius. 91
L. Sulla. 116
P. Sulpitius. 71
C. Syllanus. 131

T.

Tullius Didius. 107

V.

C. Valerius. 112
L. Valerius. 105
L. Valerius Flaccus. 73

FINIS.

INDEX II.

In

JULIUM OBSEQUENTEM.

Numerus Caput ſignificat.

A.

A pedibus. 105
Ab his prodigiis cœpta conſpiratio. 122. ortu & occaſu 103. occidente ad orientem. 105. occaſu ad cœlum. 122
Abdicant ſe magiſtratus. 77
Abiit de conſpectu. 129. terra in profundum ſpatio quatuor jugerum. 86
Abrogavit nemo magiſtratum collegæ & vixit per annum. 130
Abſumpſit ignis impenſas. 87
Abundat ignibus Ætna. 82
Acceſſit accipiter ſuper caput. 119
Accipio. Accepta clades in Latio. 115
Accipiter acceſſit ſuper caput Pompeji. 119
Achæi cædunt Romanos. 84
Acies orta ex ſpeculo. 73
Ad aras. 121. aquas Cumanas mortuus 64. cœlum extenta trabs. 122. forum Eſii. 73. inſulam. 89. opus ſurgere. 130. portam Collinam. 131. portas duodecim. 130. præſidium urbis legio. 129. reſiſtendum conſtantia cui. 128
Adapertæ fores templi. 102
Adeſa cœna à cane. 112. adeſus homo ab homine. 100
Adfulſit ſpecies ſolis. 73
Adminiſtratur bellum proſpere. 62
Admittunt aves. 125
Adnatare de montibus. 121
Adoperto capite ſimulacrum. 103
Adſcivit ſe in gentem Juliam Octavius. 128
Adverſa ei ſunt fulmina. 125
Advolat exercitum vis vulturum. 130
Aduſtæ naves vapore. 89. aduſta veſtimenta levi afflatu ignium cœleſtium. 56
Ædes Apollinis. 60. 107. 112. Fortunæ. 75. Junonis Reginæ. 75. 86. Minervæ. 71. 116. Jovis. 56. 75. 77. 104. Penatium. 72. Larum. 101. Neptuni. 112. Pietatis. 114. Sa-

Salutis. 71. 103. Fidei, Opis, Caſtoris. 128. Veneris. 62. Victoriæ. 125
Ædicula tacta de cœlo. 98
Ægre revocata Juno. 115
Æmilianus diruit Carthaginem. 79
M. Æmilius Pontifex Max. 62
Æmilius Potenſis aruſpex monſtrat expiationem fulminis. 104
Ænaria. 114
Æthiops occurrit, & confoditur. 130
Ætna ignibus abundat. 82. ardet. 85. ignes diffundit ſuper verticem. 89
Affectibus multis lacrymare. 114
Afflatus fulminis. 101. afflatu fulminis exanimata animalia. 110. ignium cœleſtium aduſta veſtimenta. 56
Afflo. Afflatus ſidere. 116
Ager publicus. 70. Romanus. 94. Stellates. 73. 97
Aggerem ferre. 116
Agmina locuſtarum. 90
Agni pedibus equinis. 103
Ago. Agere pecora in urbem ex agris. 114
Albanus mons. 64. ardere viſus. 98. in eo ſacrificia. 130
Alienatio à patria. 128
Allapſi angues. 87
Allobroges devicti. 92
Alpes tranſgreſſi Cimbri & Teutoni. 98. 103. tranſierunt Galli. 56
Alte ſubſedit terra. 110
Alvus apertus. 100. in alvo ejus inventi vitelli. 112
Ambitioſiſſime fiunt comitia. 71
Ambuſtus flamma. 104
Amiternum. 79. 80. 86. 101
Amittere exercitum. 115
Amplectitur examen apum lanceam. 132
Anagnia. 70. 74. 86
Ancilla parit puerum unimanum. 112. ſine foramine naturæ. 113. *adde* 84. 88
Ancylia mota ſua ſponte. 104
Androgynus, deportatus in mare. 81. 86. 92. 94. 96. 107. 108. 110. 112. duo inventi. 113
Anguis inventus ſacrificantibus 107. angues duo conſpecti in lecto uxoris. 119. nigri. 87. circumdant aram. 102
Anio amnis. 104
Annus pacatus fuit. 82. tranquillus fuit. 112
Antiochiæ curritur in muros. 125
Antiochus Rex Syriæ. 74. a Parthis occiſus. 87
Antonius a Dardanis oppreſſus profugit. 122
Antonii malignitas contra Octavium Cæſarem. 128. ejus litteræ in æde Caſtoris excuſſæ. *ibid.*
Apium examen in caſtris Caſſii.

ſii. 130. apum examen ante ædem Salutis. 103. 104. in culmine domus. 113. in foro conſedit. 95. in ſignis. 125. in tabernaculo conſedit. 132
Apenninus. 131
Apertum ſimulacrum. 103
Apollinis ædes. 107. ædes Romæ. 112. Oraculum. 129. ſacra. 106. ſimulacrum lacrymavit. 87. in arce Cumis. 114
Apparuit, eum portendiſſe victoriam. 122. apparent prodigia ei. 116. urbi. 114. apparent lupi meridie. 72. vertices flammæ. 112. apparuit luna. 111. apparuit fax in cœlo. *ibid.* ſidus. 128. vulturius. 65. apparuerunt ei duplicia exta. 129. vultures. *ibid.*
Appetere epulis piſces. 89
Appoſita integumenta Jovi. 61
Apulia. 87. 112
Aqua averſa. 118. aquæ calidæ Puteolis. 84. Cumanæ. 64
Aquila conſedit ſuper linteum prætorii. 129. aquilæ legionis decimæ. 126. fulmina tenent, dimittunt. *ibid.*
Ara Salutis. 98. Concordiæ. 59. 60
Araneis inductis ſigna. 129
Arcus tenditur in nubibus. 128
Ardea. 86
Ardet ſtella per tot dies. 79. 128. arſit Ætna ignibus. 85. cœlum. 73. 74. ardere viſus mons Albanus. 98. viſum cœlum. 79. 98. 111
Area Concordiæ, Vulcani. 59. 60
Argentum ſignatum diffluxit. 101
Aricia. 77
Ariſtagoras. 121
Ariſtonicus. 87
Arma ſonare viſa in cœlo. 76. cœleſtia pugnare viſa. 103. tacta. 116
Armenta concitata in rabiem. 114
Arpi. 90
Arretium. 109. 112. 113. 114
Arrodunt aurum mures. 79
Aruſpices pronunciarunt. 106. reſponderunt. 77. aruſpicum juſſu crematus. 84. necatus. 56. præcepto deportatus. 81. reſponſo tulit ſtipem. 103
Aſculum. 114
Aſia teſtamento Attali legata Romanis. 87
Atellæ. 101
Athenæ captæ à Sulla. 116
Attalus. 87
Ave, dixit puer, cum naſceretur. 101
Aventinus. 56. 93. 104
Averſa aqua. 118
Auferre magiſtratum collegæ. 130

Avis

Avis ignota viſa Romæ. 86. incendiaria. 100. 111. aves minores. 129. admittunt. 125
Avolare in ſublime. 126
Aurum ſacrum. 79. mures arrodunt. *ibid.*
Auſpicantur Lanuvii. 83
Auſpicia Romuli. 129

B.

BArbaro more excruciare. 115. ſævire. 79
Bellum civile. 118. civile Cæſaris & Pompeji. 125. Cæſaris & Antonii. 128. Cinnæ & Marii. 116. fugitivorum. 86. Gallis cum infertur, immolatur in eorum finibus. 80. hoſtile. 114. Italicum. *ibid.* 118. Jugurthinum. 99. Mithridatis contra ſocios Romanorum. 116. bellum imaginantur armenta. 114. bella gerere direptionibus. 130
Biceps agnus. 110. puella. 111. vitulus. 91. 92
Bithynia. 59
Bononia. 85
Bos locutus. 74. 85. 86. locuta. 103. 113. ſacra. 121
Bovianum oppidum. 116
Brunduſium. 128
Brutiani. 130
L. Jun. Brutus abrogat collegæ magiſtratum. 130
Brutus & Caſſius pugnam moliuntur contra Octavium Cæſarem. *ibid.*
Bubo comprehenſus in æde Fortunæ. 113. occiſus in Capitolio. 109. viſus extra urbem. 103. in Capitolio. 90. 92. 107. in urbe. 100. 106. Romæ. 86. 100. bubonis vox audita in Capitolio. 85

C.

CAdens fax lapſu. 105. cadunt imbres in Præneſtino. 71. pila cœlo. 101
Cædes civilis. 87
Cæpio Conſul communicat judicia Senatorum & Equitum. 101
Cære. 73. 79. 110
Cæſar Dictator confoſſus à conjuratis. 127. ejus bellum civile cum Pompejo. 125. ſtatua in æde Victoriæ Trallibus. *ibid.*
Cajetæ ædes Apollinis. 60
Calatia. 70
Caligo nimborum offendit quem. 124
Calpurnia uxor Cæſaris Dictatoris; ejuſque viſa nocturna. 127
Campania. 71
Campus Martius. 129
Canis apud gregem ovium. 91. confœta. 115. tracta à cane. 130. laniatus à ceteris. 128. locutus. 103. canes rodunt ſaxa, tegulas. 111.

111. canum ululatus. 123. 128
Canit tibicen. 102
Cantant in urbe virgines. 94. 106
Capitolium conflagravit. 118. in eo habetur ſenatus. 71
Capit oppidum Sylo. 116. captæ Athenæ & Piræëum. *ibid.* captus membris. 64
Capra cornibus ardentibus ducta per urbem. 104
Captivi Romanorum. 79
Capua. 73. 118
Caput jocinoris defuit immolanti. 112. non fuit immolanti. 107. non invenit in extis. 115. non inventum. 76. 95. caput ſimininum. 103. capite adoperto ſimulacrum. 102. capita deorum ſe convertunt. 61
Carſeoli. 112
Carthago obſeſſa, diruta. 79
Caſſinum. 71
Caſſius & Brutus diripiunt ſocios Romanorum. 130. intereunt. *ibid.*
Caſtoris ædes. 128
Catena conſumpta ex incendio. 92
Catilina victus. 122
Cato conſul. 95
Cauræ. 80.
Cella Jovis. 71. Minervæ. 87. 128.
Celtiberi ſubacti. 59. 108
Cephalenia. 73. 82
Cereri & Proſerpinæ ſtipes lata. 103. 106. 113
Cicero abrogat magiſtratum Bruto & Caſſio. 130. *v. Not.* ponit ſimulacrum Minervæ. 128. abit in exilium. *ibid.*
Cimbri jungunt ſe Teutonis. 103. transgrediuntur Alpes. 98. deleti. 104
Cimolia inſula. 100
Cinis bubonis diſperſus in Tiberim. 85. hoſtiarum diſperſus in mare. 104. pueri dejectus in mare. 84
Cinna abrogat magiſtratum Marullo. 130
Cinnæ & Marii bellum civile. 116
Circa. 61. 75. 79. 89. 96. 112. compita, ſacellaque. 72. forum. 62. urbem. 85. horam undecimam. 123
Circiter hora tertia. 129
Circulus, qualis tendi arcus ſolet in nubibus. 128. circulum in unum ſol redigitur. *ibid.* circuli diſcolores cingunt ſolem. 79
Circumdare aram. 102. circumdata flamma. 112
Circumfuſa ingens multitudo. 128
Circumſcribit eum circulo ſol. 128
Circumventi inſidiis Germani. 131
Circumvolantes eam aves minores. 129
Circus Flaminius. 114. cum porticu. 75
Clamor armorum. 118. *v. Not.*

&

& crepitus armorum auditus. 125
Claſſis Mithridatis acciſa. 116
M. Claudius prætor conflagravit fulmine. 83
Cluſium. 118
Coagmenta lapidum. 125
Coaluit ulmus everſa. 103
Cœlum purum & ſerenum. 128. ardere viſum. 98. 111. & terra ardere viſum. 79. deſcendere viſum. 112. ruere viſum. 116
Cœna in ſacro Novendiali. 112
Cœpta conſpiratio ab his prodigiis. 122
Coire in unum. 112
Coinquinari miniſteriis ſordidis corporis. 115
Collegium. 128
Collis Quirinalis. 71. 72
Columen ſummum. 101
Columnæ. 60. ante ædem Jovis in campo. 77. pontis maximi. 75. ſignorum Jovis. 109
Comitia fiunt ambitioſe. 71
Comitium. 83. 103
Committuntur ludi. 102
Commiſit prælium. 87
Commotæ ædes terræ motu. 120
Commundatus grex matronarum. 115
Communicata judicia Senatorum & Equitum. 101
Compareo. Comparuit luna. 111
Comparo. Comparat ſibi tibicinem adverſus tubicines. 121
Comprehendi flamma. 104
Comprehenſa ſervorum multa millia. 86
Concidit equus in ipſius conſpectu. 129. victima exanimis. 107
Concitata in rabiem armenta. 114
Concium. 73
Concordiæ area. 59. 60
Concrevit ſanguis. 111. *v. Not.*
Concurrunt duæ acies. 118
Concuſſum terræ motu Spoletum. 122. concuſſa tempeſtate templa. 89. concuſſa corruerunt. 120
Condere novam urbem. 129
Conflagravit fulmine. 83
Confœta canis. 115
Confœteſcere. *ibid.*
Conjuratio ſervorum. 86
Conjurati. 127
Conjurant adverſus Romanos Fregellani. 90
Conſa. 76
Conſcendere navem. 83. *bis.* roſtra. 129
Conſecrare alicui ſidus inſigne capitis. 128
Conſedit aquila in culmine prætorii. 129. examen apum ante ædem Salutis. 103. in culmine. 113. in foro. 95. in foro boario. 104. in tabernaculo. 132
Conſeſſus patrum. 71
Conſiderantes miraculo rei. 118

Conſpecti ei vultures ſex. 129
Conſpiratio nefaria. 122
Conſtantia generoſa. 128
Conſumpta ex incendio catena. 92. conſumpti contaminatione ventris. 89. ſupplicio principes. 111. conſumpta bello tot millia. 118. ſupplicio tot millia ſervorum. 86. tabe tot millia. 90
Conſurgit bellum. 114
Contaminatio ventris. 89
Contingere cœlum viſa flamma. 103
Continua prælia. 111
Contra Jugurtham proſpere pugnatum. 100
Contracti in unum orbem tres ſoles. 130
Convertit oculos omnium ſtella. 128. converſum ſignum in Septentrionem. 130. ſimulacrum in partem ſiniſtram. 108. ſigna ſua ſponte. 125
Convulſa domicilia ſede ſua. 105
Cooritur tempeſtas. 124
Cor. Exta inventa ei ſine corde. 127
Cornelius. 64
C. Cornelius augur. 125
Cornibus ardentibus capra. 104
Corona ſpiceæ ſimilis circa ſolem. 128
Corvi occidunt vulturem. 116. projiciunt fragmentum gulæ ante pedes alicujus. 86. pugnant inter ſe. 106
Corruit ſtatua. 129. taurus. 75. corruerunt concuſſa. 120. 122
Craſſus profectus ad Parthos, occiditur. 124
P. Craſſus occiſus. 87
Crebri terræ motus. 128
Crebro fulminavit. 73
Creta candida in theatro pluit. 107
Croto. 91
Cruente vaſtat provinciam. 113. cruenti imbres. 71
Cruor fluit e mediis panibus. 114. manat ex pollice Jovis. 130
Cubiculum Junonis. 106
Cubile canis. 115
Culmen domus. 113. prætorii. 129. templi. 60
Cumanæ aquæ. 64
Cultu Victoriæ puer. 130
Cumis ſimulacrum Apollinis. 114
Cupreſſea ſigna. 106
Curia Pompejana. 127
Curritur in muros. 125
Cygnus inlapſus in templum. 73
Cyrenæ. 90. 109
Cyzicum. 121

D.

Dalmatæ Scordiſci. 75
Dardani opprimunt Antonium. 122. ſubacti. 108

Da-

Dare. Dat gemitus avis. 86. ſignum. 129
De caverna terra reddit lacum. 86. conſpectu abit. 129. grege pars. 73. menſa præroſerunt oleas mures. 61. montibus adnatat bos ſacra. 121
Decemviri. 80. 81. immolant apud ædem Apollinis. 107. ſpargunt cinerem hoſtiarum in mare. 104
Decernere alicui honores. 129
Decidit luna. 111
Decutere pollicem offenſo pede. 86. decuſſa fulmine. 73. 74. 76. 83. 109. 112. 122. plurima. 61. pleraque. 107. 122. vi turbinis columna. 77
Deducere exercitum. 129
Deductum veſtimentum. 97
Defectus ſolis. 103
Deflagravit ædes Minervæ. 116
Deformantur faſtigium & valvæ. 55
Dejicit ſigna ſtrages, tempeſtate procelloſa facta. 60. dejectus androgynus in flumen. 86. cinis pueri in mare. 84. ſerpens in profluentem. 118. dejectum pontis tectum in Tiberim. 75. dejectæ locuſtæ in mare. 90. pinnæ muri. 108. dejecta pleraque fulmine. 84. 89. ſigna nimbis. 61. tecta turbine. 123
Deleta incendio urbs. 125
Delibatur cœna. 112
Demerſus mari androgynus. 96
Demeſſum frumentum. 129
Demiſſum cœlo ſidus. 116
Demo. Demuntur exta vituli. 112
Deponere laurum in Capitolio. 122. limites in diviſione agrorum. 93
Deportatus in mare androgynus. 94. 107. 108. 110
Deſcendit cœlum. 112
Deſedit terra in caverna. 96
Deſertores vaſtant regiones. 103
Deſunt, qui funerant cadavera. 81
Devolvitur ad terram globus ignis. 114
Deuſta incendio plurima. 62
Dicit ei in quiete Proſerpina. 121
Dictatura Pompeji. 122
Diffluxit argentum afflatu fulminis. 101
Diffundit ignes ſuper verticem Ætna. 89
Digredi in templum. 110
Dilapſi angues. 102
Dimicans. 87
Dimicare dubie adverſus quem. 81. varie. 120
Dimittunt fulmina aquilæ. 126
Direptionibus gerere bella. 130
Diripuit lectum ejus populus. 116

 Di-

Diruta pars muri. 114. diruta tecta tempeſtate. 73. dirutæ urbes. 111
Dirum hoc portendit Ciceroni. 128. dira portenduntur ſacrificanti. 86
Diſcolores circuli duo. 79
Diſcordiæ civium. 125. diſcordiæ civiles. 108
Diſcrimen civile. 116
Diſcuſſa pleraque fulmine. 71. ſaxa terræ motu. 120
Disjectæ turres vento. 121. disjecta ædes terræ motu. 106. ſigna Jovis fulmine. 109. 122
Diſpergere vim piſcium. 89. diſperſus cinis in mare. 104. in Tiberim. 85. diſperſa ornamenta equi. 97
Diſſenſione. 87
Diſſipat faſtigia templorum tempeſtas. 60. limites grex luporum. 93. diſſipatum membris ſimulacrum. 128. diſſipata pleraque. 75. plurima nimbis. 106
Dividere agros populo. 106
Diuturno labore. 116
Dolabellæ nominis litteræ excuſſæ in æde Caſtoris. 128
Domi foriſque pax. 71. 112
Domicilia proſtrata ruinis. 105
Dona ferunt Cereri & Proſerpinæ virgines. 106. tulerunt virgines. 103. 106. poſita in templo. 87
Druſi caſtra in Germania. 132
Dubie dimicare adverſus quem. 81
Ducere exercitum. 121. vallum interius. 130. ductus ad immolationem taurus. 75. ducta pompa circa templa. 104
Duplici natura mulier. 113. obſcœno puer. 84. duplicia exta. 129
Dyrrachium. 125

E.

E Manibus effugit anguis. 83
Efferre tabulam. 110
Egredi. 83. *ſc. nave.* in prælium. 130
Ejectæ locuſtæ fluctibus. 90
Eludunt oculos appropinquantium ſpecies viſæ. 77
Emicat corona in orbem. 128. globus cum ſono cœli. 114. flamma cœlo. 112. flamma in cœlum. 114. ignis ad os. 97
Emiſſa capra porta Nævia. 104
Emittitur humor. 113
Enecati angues lapidibus. 102
Epulis appetere piſces. 89
Equitum ſcuta. 121
Equus phaleratus. 129. equi ornamenta. 97. equo inſidens virgo. *ibid.* equorum pectora. 121
Equuleus cum quinque pedibus. 83

Erecta in radicem ulmus. 103
Eſii forum. 73
Evelli turbine. 128
Everſa vento ulmus. 103. everſæ arbores radicitus. 128. arbores radicibus. 123. evertit ſigna tempeſtas. 60
Evolarunt pulli e cavea. 83
Eufrates. 124
Eutychides tabulam fert ex templo Jovis Trophonii. 110
Ex arboribus nata lana. 71. canibus maximus. 128. ignibus inviolata eſt. 78. incendio conſumpta catena. 92. inferno fremitus armorum. 105. ſpeculo acies. 73. Sibyllinis ſacrificium. 95. ſupplicatum. 60
Exagitati lupi. 72
Examen apum. 125. *v.* Conſedit.
Exanimavit fulmen homines. 123
Exanimatus fulmine. 116. de cœlo. 122. exanimati milites. 116. fulgure verveces. 73. ictu fulminis. 87. 103
Exanimis victima concidit. 107. vis piſcium. 89
Excipi plauſu ingenti. 125
Excita circumvolantibus avibus aquila. 129
Excitari. 127
Excruciare quem barbaro more. 115
Excuſſæ litteræ nominum Antonii & Dolabellæ. 128
Exerta lingua. 97
Exitium eſt. 87
Exorta ſtella ſub Septentrionis ſidere. 128
Exorti angues. 102
Exortum bellum. 86. 99.
Expiare quid profſpere luſtrationibus. 112. victimis. 130. expiatæ lapidum pluviæ novendiali. 56. expiatum prodigium hoſtiis. 82. 99
Expiatio fulminis. 104
Expiravit 76. 100. inter manus. 113
Exportatus trans mare. 104
Exquiliæ. 72. 83
Exta duplicia apparent Octavio. 129. ſine corde. 127. tabuerunt immolante Catone. 95
Extabuit jecur. 64
Extenta fax cœleſtis. 131. trabs ad cœlum. 122. *v.* *Not.*
Exteriora maculantur ſanguine hoſtili. 121
Exuſta pars urbis maxima. 99

F.

Q Fabius Procos. dimicat dubie. 81. *v.* *Not.*
Facies pallida. 111
Facit lucem in nocte fax. 131. ludos pro collegio. 128. novendiale ſacrum. 56. peſtilentiam pecori odore. 90. ſtragem. 60. 98. 114. faciunt nidum hirundines. 87

Fæſulæ. 109. 111. 113
Farris grana vomuit mulier. 109. ſpicæ natæ è naſo. *ibid.*
Faſces laureati lati in provinciam. 122. perverſi. 130. faſcibus imponere lauream. *ibid.*
Faſtigium domus adjectum. 127. ruere ſomniat. *ibid.* templi deformatum ictu fulminis. 55. a culmine abruptum. 60. a faſtigio ad columen. 101
Fax cœlo fertur. 128. ex ſpeculo. 73. *v. Not.* in cœlo apparuit. 111. conſpecta. 71. 101. ardens. 70. 105. in cœlo viſa. 70. 83. 113. cœleſtis extenta. 131. volans ſublime. 101
Ferculo decidit puer Victoriæ cultu. 130
Ferentinus ager. 86
Ferre aggerem. 116. dona Cereri. 103. 106. laurum ad hoſtes. 122. leges. 86. 87. 91. 106. præmium, quod monſtravit expiationem. 104. ſtipem. 103. 106. 113. fertur fax cœlo. 128. fremitus ab inferno ad cœlum. 106. globus ignis ad orientem. 114. ſpecies telorum à terra ad cœlum. 129
Ferrugineum os flammæ. 112
Feſtinans equus concidit. 129
Fidei ædes, & in ea tabulæ æneæ. 128
Fimbria incendit Ilium. 116
Fit ſtrages tempeſtate. 60. fiunt comitia. 71. factum ei prodigium. 119. 121
M. Fulvius Flaccus. 87
Flagitare alicui conſulatum. 129
Flagro cæſa Veſtalis. 62
Flamma exorta hiatu terræ. 114. nata ex ore bovis. 73. orta è terra, contigit cœlum. 103. aduſſit nihil. 112. emicat cœlo. *ibid.* penetrat a faſtigio ad columen. 101. flammæ os ferrugineum. 112. vertices. *ibid.* flamma comprehenſus puer, nec ambuſtus. 104
Fluit cruor è mediis panibus. 114. torrens ſanguinis. 112. ſanguine in comitio. 83
Fluxus reciprocus maris. 128
Fœda ſtrages hominum. 98
Fœdantur templa immunde. 115
Foramen naturæ, qua humor emittitur. 113
Fore interitum magiſtratuum, reſpondent aruſpices. 77
Formiæ. 73
Fortunæ ædes. 75. equeſtris ædes. 113
Forum boarium. 104. Eſii. 73. Veſſanum. 92. ſtratum ſaxis. 120
Fragmentum tegulæ. 86
Frangentes panes. 114

Fregellæ dirutæ. 90. ibi ædes Neptuni. 112
Fremitus armorum ex inferno. 105. cœleſtis auditus. 101. inferni exauditi. 120. terræ auditus. 108. 113. ab inferno ferri viſus. 106
Fruges natæ in arboribus. 85. 90
Frumentum non demeſſum æſtate. 129
Fruſino. 74. 79
Fucinus lacus inundat. 83
Fugitivi necant exercitus Romanos. 86. vaſtant Thurinos. 103. trucidati in Sicilia. 105. fugitivorum bellum. 86
Fulgeo. Fulſit lux nocte. 104
Fulgor. 123. fulgore lunæ excitari. 127
Fulgure exanimata. 73
Fulmen pervagatum urbe. 122. fulminis afflatus. 101. afflatu exanimata animalia. 110. ictu exanimati vultures. 103. fulmine conflagravit. 83. decuſſa pleraque. 73. 74. 83. 107. 109. 112. 122. plurima. 61. dejecta pleraque. 84. 89. diſcuſſa pleraque. 71. exanimatus grex ovium. 91. exanimatæ mulieres. 71. icta virgo. 97. præciſi digiti, tanquam ferro. 101. tacta pleraque. 96. 106. fulmina tenentes aquilæ. 126. fulmina ei ſunt adverſa. 125
Fundere. Fuſus ignis inter pila militum. 107
Funerare cadavera. 81
Funis prætendens. 132
Furiarum lucus. 116. Furiis immolata virgo. *ibid.*

G.

Gabii. 73
Gallæci. 123
Galli tranſeunt in Italiam. 56. vexant Romanos. 76. ejecti. 56. deleti. 71
in Gallia cœlum ardere viſum. 98. lux nocte fulſit. 104. proſpere pugnatum. 77
Gemina natura. 73. 111. gemini vitelli. 112. gemini nati ex muliere ingenua. 100
Gemitus avis ſimiles hominis. 86
Generoſa conſtantia. 128
Gens Volſca. 111
Gentes amicæ. 125
Gentius rex Illyrici, 70
Genua. 83
Geritur res. 125
Germania. 132
Germani circumventi inſidiis. 131
Geſtæ male res. 85. geſta bella. 130
Globus ignis emicat à Septentrionali regione. 114. devolvitur ad terram. *ibid.*
Gracchus fert leges. 91. C. Gracchus dividit agros. 93. occiditur. *ibid.* Tib. Gracchus abro-

abrogat magiſtratum M. Octavio. 130. occiditur. 86
Græcoſtaſis. 83. 91
Grana farris. 109
Gregatim ambulat multitudo. 111
Grex luporum. 93. matronarum. 115. ovium. 87. 91. piſcium. 128. vervecum. 73. 112
Guttæ ſanguinis viſæ. 106
Gymnaſium. 74

H.

HAbere exercitus & imperium. 116. habetur Senatus in Capitolio. 71. Stratopedo. 116. habita ſupplicatio. 55. 77. habitæ ſupplicationes. 62. habitum prodigii loco incendium. 125
Hannibal veneno periit. 59
Haſdrubal crudelis in Romanos. 79
Haſtæ Martis motæ. 60. 96. 104. 107. 110
Herbæ recentes protritæ. 118
Herculis portus. 83
Heredem Ptolomæus reliquit Populum Romanum. 109
Herennius conſul. 112
Hetruria. 118
Hiatu ſubſedit terra. 110. cœli apparent vertices flammæ. 112. terræ exorta flamma. 114
Hiavit terra. 98
Hirundines in tabernaculo nidum faciunt. 87
Hiſpania. 56. 62. pacata. 104. Hiſpaniæ principes qui rebellaverant, ſupplicio conſumpti. 111. Hiſpaniam vaſtant Cimbri & Teutoni. 103
Hiſpani devicti. 107
Hiſtria. 62
Homo ab homine adeſus. 100
Hortorum Cæſaris turris. 131
Hoſtia. 87. 128
Hoſtiæ majores. 82. 99. iis expiatum *ibid.*
Hoſtilius Mancinus. 83. Rutilius. 132
Humor emittitur foramine naturæ. 113

I.

JAcent cadavera in publicum 81. peſtilentiâ. 65. jacentis caput. 116. jacuit pronum ſimulacrum. 128
Jecur extabuit. 64. ſine capite. *Vide* Caput.
Icta de cœlo. 55. fulmine mulier, nec exanimata. 101. lupa Remi & Romuli. 122. ictum fulmine. 55. 56. 79. 114. icta fulmine. 60. 97. 101. 104. 113. 129
Ictus fulminis. 103
Ignis fuſus inter pila militum. 107. penetralis Veſtæ. 62. ignis globus colore aureo. 114.

114. ignes cœleſtes. 56
Ilium incenſum à Fimbria. 116
Illyricum. 70
Imaginantur bellum armenta, vaſtando. 114
Imber lapideus. 90. imbres cruenti. 71
Immolat conſul proficiſcens in provinciam. 76. immolare. 107. virginem Furiis. 116. victimas. 64
Immolatio. 75
Immunde. 115
Impenſæ. 87
Imperium habere. 116
Improviſo audita vox. 83
Imus ſol. 128
In alto volantes. 106. aqua. 87. Apulia. 97. caverna deſedit terra. 96. cella. 87. conſeſſu mittit muſtelam milvus. 71. diverſum lapſi angues. 119. finitimis. 55. theatro. 107. inguinibus. 97. mortem vulneratus. 129. nocte fecit lucem. 131. Numantia. 85. pace eſt reliquum anni. 96. publicum jacent cadavera. 81. quiete viſa eſt ei dicere. 121. rabiem concitata armenta. 114. regia haſtæ Martis. 96. 104. 107. 110. Sicilia. 59. ſublime avolare. 126. urbem. 100
Incendiaria avis viſa. 110. 111
Incendium vaſtum Romæ. 78. incendio deleta pars maxima urbis. 125. deuſta plurima. 62
Inceſti pœnæ. 97
Inclinata manent domicilia. 105
Includi orbe. 128
Inducitur triumphus in urbem victricem. 116. inducta aranea. 129
Infamiam portendit ei. 128. infamia portenditur virginibus. 97
Inferni fremitus. 120
Infernum. 105
Inferre cladem. 80. bellum. *ibid.*
Ingenui patrimi & matrimi. 100
Inguina. In inguinibus veſtimentum reductum. 97
Injuſſa adnatat bos ad immolandum. 121
Inlapſus cygnus in templum. 73
Innoxia flamma. 101
Inſidens equo virgo. 97
Inſigne capitis ſidus. 128
Inſtruere aciem. 125
Inſula mari nata. 59
Integra membra. 100
Integumenta. 61
Intendit ſe nox. 123
Inter manus expiravit. 113. ruinas ſtetit. 116. ſepulcra ambulare viſa multitudo. 111. tumultum effugit lupus. 86
Interclufus locus. 130
Interit ignis. 62. interiit cum exercitu & filio. 124
Interitus bonorum. 125

In-

Interius. 130
Intermortuo igne. 86
Interpretatus eſt hoc ſibi proſperum. 121
Interrupta ara. 98. interrupti pontes. 120
Inteſtinum nudum conſpicitur. 100
Intonuit ſereno. 83
Intremuit terra motu ingenti. 131
Intro. Intrat Romam. 128
Introitum ſignificat. 116
Introvenire. 127
Intumeſcit Padus. 100
Intus conſiderare. 118
Invehitur in oppidum triumphans. 116
Inventus anguis ad aram ſacrificantibus. 107
Inviolatæ ſteterunt ex ignibus. 78. inviolatum ſtetit. 116
Invitare gentes adverſus alium. 125
Inundavit lacus. 83. Padus. 128
Ire in exilium. *ibid.*
Iſidis ſpecies viſa petere fulmine. 116
Ita, ut tanquam die orto, fulſit lux. 130
Italia oppreſſa conjuratione ſervorum. 86
Italicum bellum conſurgit. 114. eo conſumpta millia centena. 118
Judicia Senatorum & Equitum communicata. 101
Jugerum ſeptem ſpatio. 96
Jugurtha. 100
Jugurthinum bellum. 99
Juno Soſpita Lanuvii. 60. 106. profugit ob ædem ſuam violatam. 115. Junonis Lucinæ templum. 55. Reginæ ædes. 75. 86. ſigna cupreſſea. 106. ſimulacra cupreſſea. 108
Jupiter. Jovis ex humero & pollice manavit cruor. 130. ædes in campo. 77. in Capitolio. 56. 75. 104. ſignum cum columna disjectum. 122. ſigna aurata cum columna. 109. ſimulacrum Nurſiæ converſum in partem ſiniſtram. 108. Trophonii templum Lebadiæ. 110
Juſſus aruſpicum. 56. 84. 130

L.

Labor. Lapſi angues in diverſum. 119
Laboratum peſtilentia fameque. 72
Lac. Lacte pluit. 91. 96. 99. 100. 101. 103. 110. 113.
Lacerantur roſtris & unguibus pugnantes corvi. 106
Lacrymavit ſimulacrum Apollinis. 87
Lacus Fucinus. 83. Romanus. 86. lacum de caverna reddit terra. *ibid.*
D. Lælius, legatus Pompeji occiſus. 119
Lana appoſita Jovi. 61. nata ex

ex arboribus. 71. volitavit. 112
Lancea præfixa tentorio Præfecti caſtrorum. 132
Languida lux. 128
Laniat lupus vigilem. 86. vultures canem. 110. laniatur canis à ceteris. 128
Lanuvium. 71. 83. 106
Lanuvii ſimulacrum Junonis Soſpitæ. 60
Laotomiæ. 100
Lapideus imber. 90
Lapſus. Lapſu ſubito cadens fax. 105
Larum ædes. 101
Late diffudit ignes Ætna. 89. hiavit terra. 98. viſa fax. 105
Latinis ſacrificatum in Albano. 130
Latium. in Latio accepta clades. 115
Lavinium. 70. 79
Lauream imponere faſcibus. 130
Laureati faſces. 123
Laurentina ſylva. 83
Laurus victrix. 122. deponenda in Capitolio. *ibid.* lauri duæ in regia. 78
Lebadiæ templum Jovis Trophonii. 110
Lectiſternium. 61
Lectum Pompeji diripuit populus. 116
Legata teſtamento Aſia Romanis. 87
Legionis decimæ aquila. 126
Lepidus Pontifex Max. 128
Lex de agris dividendis populo. 106. leges ferente eo. 91. 114
Libitina non ſufficit peſtilentiæ. 60. 65. Libitinæ lucus. 71
Ligures. 64. deleti. 60. 71. Sallyes trucidati. 90
Limites depoſiti in diviſione agrorum. 93
Linea candida, rubens circuli ſolem cingentis. 79. lineà extrema. 128
Lingua exerta. 97
Linteum prætorii. 129
Liparæ. 89
Liparenſes. *ibid.*
Liquefactæ tabularum ænearum litteræ in Capitolio. 122
Litare ſacra Apollinis. 106
Litteræ nominum Dolabellæ & Antonii excuſſæ. 128
Livia uxor Cæſaris. 131
Livius Druſus fert leges. 114
Locus intercluſus. 130. loco prodigii fuit, quod abrogaret collegæ magiſtratum. 130. habitum incendium. 125. loca ſacra profanaque. 70. loci inferiores. 97
Locuſtarum agmina. 90
M. Lollius vexavit Germanos. 131
Loqui. Locutus bos. *v.* Bos. canis. 103
Lucani. 98. 103. 112
Luce prima. 112. 129
Lucilius Lupus occiſus. 115

Lu-

Lucus Furiarum. 116. Libitinæ. 71
Ludi committuntur. 102. Romani. 97. Veneris Genetricis. 128
Ludis. 107
Luna. *Oppidum.* 81. 86. 103
Luna apparuit interdiu cum ſtella. 103. nova decidit. 111. *v. Not.* lunæ tres viſæ. 92
Lunenſes. 81
Lupa Romuli & Remi icta fulmine. 122
Lupus & canis pugnantes. 87. ingreſſus urbem & occiſus. 109. intravit urbem. 103. laniat vigilem. 86. lupi ingreſſi urbem. 112. viſi in urbe. 122. lupis rabies hieme. 129
Luſitani vexant Romanos. 76. cædunt exercitum Romanum. 102. devicti. 104. 123. rebellantes ſubacti. 106
in Luſitania pugnatum proſpere. 106. varie. 77
Luſtratione. 130
Luſtrationibus hoc expiatum. 112
Luſtrant urbem virgines ter novenæ. 86. 96. 108. 113
Luſtrata urbs. 71. 72. 104. 106. 109
Luto pluit. 104
Lux diurna. 131. languida. 128. ſolis viſa aliquamdiu. 86. lux tanquam die. 130. fulſit nocte. 104. lucem facit fax. 131. luce. 56. luce prima. 129
Lyſias, tutor Antiochi regis. 74

M.

MAcedonia. 70. in Macedonia Medorum gens. 113. vexati Romani. 81. Thraces ſubacti. 103
Maculantur exteriora ſanguine hoſtili. 121. maculata ſcuta ſanguine novo. 86
Magiſtratum abrogavit nemo collegæ, qui per annum vixit. 130
Magiſtratus ſummus. 121
Magnitudine matura palma. 125
Malignitas monſtroſa. 128
Manat aqua ex ore & pede in ſtatua. 71. cruor ex humero & pollice Jovis. 130. ſanguis in agro publico. 70. ſanguis terra. 71. ſanguine terra. 109. 111. manant rivi lacte. 86. rivus ſanguinis. 113. ſanguine. 84
Manibus tribus puer. 110. cum manibus quatuor puer. 71. manibus humanis porcus. 73. ſine manu puella. *ibid.* per manus capientium effugit. 73
Mare efferbuit. 89. mari nata inſula. 59
Marianæ victoriæ ſignum. 130
Marius trucidat Teutonos. 104.
Martis haſtæ motæ. 96. 104. 107

107. 110. ſimulacrum ſudavit. 122. ſimulacrum ligneum capite ſtans inventum. 102
P. Marullus. 130
Mas vitulus. 112
Materfamiliæ. 118
Matris Magnæ ædes exuſta. 99. Matri Idææ ſe præcidit. 104
Matronæ tulerunt theſaurum Cereri. 106
Medi ſubacti. 108. vaſtant provinciam. 113. contra eos varie dimicatum. 120
Medius. E mediis panibus fluxit cruor. 114
Mercurii ſignum æneum ſudavit. 112
Mergit tempeſtas ſignum gurgiti. 124
Meridianum. 125
Metella Cæcilia. 115
Militatum proſpere. 56
Milvus comprehenſus in æde Apollinis. 112. mittit muſtelam in conſeſſu patrum. 71
Minervæ ædes Ilii. 116. Tarracinæ. 71. ſimulacrum à Cicerone poſitum. 128. ſimulacrum antiquiſſimum ſtetit inter ruinas. 116
Miniſteria ſordida & obſcœna corporis. 115
Minturnæ. 86
Miraculo rei conſiderantes 118
Mithridates oppugnat Cyzicum. 121. ſuccendit lucum Furiarum. 116. ejus bellum adverſus ſocios Roman. *ibid.* claſſis amiſſa. *ibid.*
Mittit muſtelam milvus in conſeſſu patrum. 71. vocem. 100
Moles ingens belli. 118
Moliri pugnam. 130
Monſtroſa malignitas. 128
More barbaro. 79
Motus ingens terræ. 131
Moveo. Mota terra. 114
Mula pariens ſignificat diſcordiam, interitum bonorum, &c. 125. peperit. 55. 112. 130
Mulier ingenua. 100. nupta civi Romano. 101
Multus tripes. 60. 74. cum quinque pedibus. 87
Multifariam orti ignes. 56
Multitudo pallida facie ambulare viſa inter ſepulcra. 111. circumfuſa ingens. 128. Romanorum ſubjecta. 132
Muri pars. 114. pinnæ. 108. in muros curritur. 125
Mures arrodunt aurum. 79
Muſtela rapta de cella Jovis. 71
Mutatio legum. 125
in Mutinenſi. 130

N.

NÆvia porta. 104
Naſcor. Natus ex ancilla. 113
Naſica. 111

Na-

Natát averſa aqua ſerpens. 118
Natura duplex. 123. gemina fœminea. 111. poſterior. 100. naturæ foramen, qua humor emittitur. 113. pars poſterior. 85
Natus duodecim annorum ſeminas. 56
Návalia tactá fulmine. 128
Necant exercitus Romanorum fugitivi. 86
Negligere omina. 86. prodigium. 87. neglexit prodigia Craſſus. 124
Nego. Negavit interiturum ignem. 62
Neptuni ædes Fregellis. 112
Nihil aduſſit flamma. *ibid.*
Nimbi continui. 61. orti fereno. 55. nimborum caligo offendit. 124
Nocturni lupi. 122
Noctuæ gemitus. 86
Notatum eſt, fuiſſe prodigii loco. 130
Novendiale ſacrum, cum pluit lapidibus. 56. 104. 111. in eo cœna deæ poſita. 112
Nox ſe intendit. 123
Nuceria. 103
Numantia. 83. diruta. 86
Numantinis deditus Mancinus Coſ. 83
Numero duo corvi. 106
Nurſia. 55. 100. 106. 108
Nutritus bos publice. 86

O.

OB immolationem. 75
Obferre ſe ad aras. 121
Obruta ſtagno multa millia. 100
Obſcœnum duplex. 84. obſcœna miniſteria. 115
Obſcurare lucem. 103
Obtegere ſolem. 114
Occurrit iis in porta Æthiops. 130
Gn. Octavius legatus in Syria. 74
M. Octavius Cæcinna. 130.
Octavius Cæſar. 128. deducit exercitum in campum Martium in comitiis. 129. ejus & Antonii bellum civile. 128. decernuntur ei honores & imperium contra Antonium. 129
Odor intolerabilis. 90
Offendit caligo nimborum. 124. offendere pedem ad limen. 86
Oleas prærodunt mures. 61
Oleo pluit. 90
Omen victoriæ oſtendere hoſtibus. 116. omina triſtia. 86
Operatæ ſedent mulieres. 71 operaturus ſedit populus. 72
Opertum ſimulacrum. 103
Oppreſſus exercitus Romanus. 85. à Dardanis. 122
Ops. Opis ædes. 128
Opus. Surgitur ad opus. 130
Oraculum Apollinis. 129
Orbis clypei ſimilis. 105. or-

bem in unum contracti tres ſoles. 130
Orbe modico incluſus ſol. 128
Ordo equeſter. 97
Ornamenta equi. *ibid.*
Os ferrugineum flammæ. 112. ad os emicuit ignis. 97
Oſtendere omen victoriæ hoſtibus. 116

P.

PAbulator. 119
Pabulum. Pabulo his eſt ſtrages cadaverum. 130
Padus intumeſcit. 100. inundavit. 128
Palatium. 73
Pallida facie multitudo. 111
Palma viridis nata inter coagmenta lapidum. 125
Paludamentum dat Conſuli proficiſcenti quis. 129 *v.* *Not.*
Panes medii. 114
C. Panſa. 129. legionem reliquit ad præſidium urbis. *ibid.* ejus ſtatua equeſtris corruit. *ibid.*
Parare bellum adverſus ſocios. 116
Pars poſterior naturæ. 85. prior. 100. ſiniſtra. 108
Partus turpes matronarum. 125
Paſtores tres ad unum gregem. 91
Patavium. 125
Patet ſeditio. 89
Patrimi matrimi. 55. triginta ſacrificant. 108
Pax domi foriſque. 71. 110
Peiræum oppugnatum à Sulla. 116
Penetrat flamma à faſtigio ad columen ſummum. 101
Per arma vexati. 76. biduum. 59. 86. triduum. 99. & duas noctes. 70. Decemviros ſupplicatum. 81. dies plures. 118. inſidias ſubjecta eſt. 132. ludos trucidati Romani. 114. manus effugit. 73. millia tot paſſuum inundavit lacus. 83. municipia. 104. Sullana tempora. 118
Percutiendam ſe offert bos. 121
Pereo. Periit veneno Annibal. 59
Perfertur orbis ad orientem ab occidente. 105
Pergamum. 125
Perpeti multa. 128
Perſes rex Macedoniæ. 70
Perſeverat non ſuccurrere. 116. perſeverans pertinaciter. 124
Pertinaciter legem ferre. 106
Pertinent hæc ad res Romanas. 110
Pervagatur fulmen urbe. 122
Perverſi faſces. 130
Peruſinus ager. 101
Pes. Pedibus tribus puer. 110. quatuor. 84
Peſtilentia gravis. 65. 90. peſtilentia vaſtantur inſulæ. 89
Petellius. 64

Petere fulmine quem. 116. Numantiam. 83
Phaleratus equus. 129
Phrygia recepta. 87
Piatur, viſo bubone. 107
Picenum. 56. 103. 105
Picentes excruciant Romanos. 115
Pietatis ædes in circo Flaminio. 114
Pila cœlo cadere viſa. 101. militum in circo. 107
Pinnæ muri dejectæ. 108
Piratæ deleti in Sicilia. 104
Piſaurum. 73. 108
Piſcium grex in ſicco relictus. 128
Piſtorienſis ager. 122
Plauſu ingenti excipi. 125
Pluit creta. 107. lacte. 73. 87. 90. 91. 95. 96. 99. 100. 101. 103. 110. 113. lapidibus. 56. 77. 104. 111. 114. luto. 104. oleo. 90. ſanguinem in area Vulcani. 59. 60. ſanguine. 86. 101. 103. 104. terra. 55. 70. 71. 73. 86. teſtis. 114
Pluviæ lapidum. 56
Pœnas ſubire inceſti. 97
Pompa ducta circa templa. 104. in pompa fertur puer. 130
Pompejus inſtruit aciem contra Cæſarem. 125. vincitur. Occiditur in Ægypto. *ibid*. ejus dictatura. 122. in caſtris cœlum ruere viſum. 116
Pompejus filius occiditur. 126
Pompejus Elvius. 97
Pompejus Silo. 116. afflatus ſidere. *ibid*.
Ponere ſimulacrum. 128. poſitum præminm. 85. poſita cœna in ſacro novendiali. 112. poſita ſigna Junoni. 106. ſimulacra Junonis. 108
Pons maximus. 75. ſublapſus. 123. pontes interrupti. 120
Porcus humanis pedibus & manibus. 73
Porta Collina. 131. Nævia. 104. portæ duodecim. 130
Portendere. 125
Portendit dirum Ciceroni. 128. inopiam famemque. 106. fruges & tempeſtates bonas. 107. ſeditionem prodigium. 89. ſpem reſtitutionis. 116. victoriam hoſtibus. 122. portenduntur dira ſacrificanti. 86. portenderunt vates, angues. 87
Porticus in circo Flaminio. 75
Poſt tempora. 89
Poſtumius. 76
Præcidit ſe Matri Ideæ. 104. præciſi digiti fulmine, tanquam ferro. 101
Præcipitati in Tiberim. 123
Præfectus caſtrorum. 132
Præferri orbis viſus. 105
Præfixa tentorio lancea. 132
Prælia continua. 121. ſunt ei cum ſucceſſu. *ibid*.
Præmium tulit, quod monſtravit expiationem. 104

Præ-

Præneſte. 82. 83. 96. 112
in Præneſtino. 71
Præroſerunt oleas mures. 61
Præſagire ſuis calamitatem. 114
Præſidium urbis. 129
Prætendens funis tentorio. 132
Prætor populi Romani exanimatus. 87
Prætorii culmen. 129
Pridie die pugnæ. 125. quam in exilium iret. 128
Prima lux. 112. 129
Principes Hiſpaniæ. 111
Principum proſcriptio fœda. 129. Sullana. 118
Privata domus. 109
Privernum. 73. 96
in Privernati. 98
Proclamare. 125
Prodigium ei factum. 119. 121. prodigia funeſta. 129. ei apparent. 114. 116
Proditum eſt. 90. memoria. 86
Proficiſcens. 76
Profluens. in Profluentem dejectus. 118
Profugit Antonius. 122. Juno. 115
Projiciunt fragmentum tegulæ ante pedes corvi. 86
Prolapſus ſanguine victimarum. 129
Pronum jacuit ſimulacrum. 128
Pronunciarunt aruſpices. 106. Decemviri hoc faciendum. 80
Proſcriptio fœda Principum. 118. 129
Proſerpina dixit Ariſtagoræ in quiete. 121
Proſpere quid expiare. 112
Proſtrata ruinis domicilia. 105
Protritæ herbæ. 118
Provolutæ ripæ in aquam. 120
Proximum prælium. 116
Proxime ſedens Pompejo. 119
Pſeudophilippus devictus. 78
Ptolemæus mortuus Cyrenis. 109
Puella ſine manu. 73. quadrupes. 86. biceps, quadrupes, quadrimana, gemina fœmineâ naturâ. 111
Puer flamma comprehenſus, nec ambuſtus. 104. unimanus. 112. manu una, tribus pedibus. 79. quatuor manibus & pedibus. 71. oculis, auribus. 84. pedibus tribus. 80. 110. ſolidus poſteriore natura. 100. parte naturæ. 85. ſine foramine naturæ. 113
Pugnatum proſpere, varie. 77
Pullus gallinaceus. 113
Pulli evolarunt è cavea. 83
Puteoli. 84

Q.

Quadrigæ auratæ ſudant in foro. 105
Quadrimana puella. 111
Quadrumanes pueri. 73
Quadrupes puella. 86. 111. pullus gallinaceus. 113. quadrupedes pueri. 73
Quaſſata ædes tempeſtate. 75
Quatriduum. 87
Quidam e populo. 129
Quies. in Quiete viſa eſt dicere Proſerpina. 121
Quoquoverſum. 83

R.

Rabies lupis hieme. 129
Radicitus everſæ arbores. 128
Radix. Radicibus everſæ arbores. 123
Rapere muſtelam. 71
Reate. 55. 60. 74. 87. 120
Recentes protritæ herbæ. 118
Reconciliatio inter Cæſarem, Antonium, & Lepidum. 129
Redigitur ſol in unum circulum. 128
Reductum veſtimentum. 97
Refero. Relatum inter alia. 122. Relata ſunt tot millia conſumpta. 118
Refluens intra ripam Padus. 128
Regia. 78. ibi haſtæ Martis. 96. 104. 107. 110
Regio Septentrionalis. 114
Religiones ſpernere. 115
Relinquo. Reliquit heredem populum Romanum Ptolemæus, rex Ægypti. 109. Padus vim viperarum. 128. relictus in ſicco grex piſcium. 128. relicta capra. 104
Repoſitum ſignum. 122
Repugnant collegæ. 106
Res. Rem geri. 125
Reſpergi cruore. 129
Reſpondent aruſpices. 77. 116
Reſponſum aruſpicum. 89. 122
Reſtituere ſplendori priſtino gregem matronarum. 115
Reverti Romæ. 104
Revocata precibus dea. 115
Rhegium. 114. conſumptum incendio. 84
Ripæ fluminis provolutæ in aquam. 120
Riſus è jugulo puellæ mactatæ. 116. ingens auditus ſine auctore. *ibid.*
Rivi lactis exorti terra. 103. lacte manarunt. 86. ſanguinis fluxerunt terra. 79. fluxerunt è terra. 80. fluxerunt in aquis calidis. 84. ſanguinis manarunt. 113
Rodunt ſaxa canes. 111
Romani per arma vexati. 76
Romuli auſpicia. 129
Roſtra conſcendit conſul creatus. *ibid.*

Ro-

Roſtrum. Roſtris tundunt aves. 116
Ruere cœlum viſum. *ibid.*
Ruit faſtigium domus. 127
Rupes præceps. 120

S.

Sacellum in foro boario. 104
Sacra bos. 121
Sacra Apollinis litanda. 106
Sacrarium regiæ. 78. 96
Sacrificatur in finibus Gallorum, quoties iis infertur bellum. 80
Salaſſi cladem inferunt Romanis. *ibid.*
Sallyes devicti. 92. trucidati. 90
Salutis ædes. 71. 103. ara. 98
Sanguinis rivi fluunt. 79. rivus manavit. 113. torrens. 112. ſanguine fluxit in comitio. 83. manavit terra. 109. novo maculata ſcuta. 86. pluit. 86. 101. 103. 104. ſanguine prolapſus. 129
Satura. 91
Saturnia. 96
Saxum vivum. 120. ſaxis ſtratum forum. *ibid.*
Scaturiens terra. 103
Scipio Naſica. 111
Scordiſci. 75
Scutum Liguſticum. 86. ſcuta equitum parte exteriore cruenta. 121. maculata novo ſanguine. 86
Sedere. Sedent operatæ mulieres. 71. ſedet operaturus populus. 72
Seditio eſt in urbe. 122
Semimas. 56
Senatorum judicia. 101
Senatus habetur in Capitolio. 71
Sequuntur eum res proſperæ. 129
Sereno. 87. exanimatus de cœlo. 122. intonuit. 83. orti nimbi. 55. tonuit. 107. fulminat. 73. ſerenus dies. 123
Serpentem peperit mater familiæ. 118
Sertorius cædit exercitum Romanum in Hiſpania. 120. ei fit prodigium. 121. adverſus eum pugnans Lælius occiditur. 119
Servile bellum in Italia. 86
Servilii Cæpionis ſervus præcidit ſe Matri Ideæ. 104
Servo tunica arſit. 86. Servorum conjuratio. *ibid.*
Sextius tribunus plebis fert legem de agris dividendis. 108
Sibyllini. 60. 72. 80. 95. 100
Sicilia. 59. 86. 104. 105
Siccum. in Sicco relinqui. 128
Sidus ingens demiſſum cœlo. 116. Septentrionis apparuit his ludis. 128. ſidere afflatus.

tus. 116
Signifer. 124
Signum ei dant ſex vultures. 129
Signum æneum Mercurii. 112. auratum. 77. converſum ſua ſponte. 130. Jovis cum columna disjectum. 122. victoriæ Marianæ. 130. ſigna in Capitolio. 61. in Circo maximo. 60. ænea in Capitolio. *ibid.* armata oleaginea. 103. aurata Jovis. 109. converſa ſua ſponte. 125. cupreſſea Junonis Reginæ. 106
Signum de cœlo tactum. 98. mergit gurgiti tempeſtas. 124. ſigna araneis inductis. 129. cadere de cœlo viſa. 82. tacta. 116
Similem luci diurnæ in nocte fecit fax. 131
Simininum caput. 103
Simulacrum Apollinis. 114. ex Græcia deductum. 87. Jovis. 108. Junonis Soſpitæ lacrymavit. 60. Martis. 102. ſudavit. 122. Minervæ antiquiſſimum. 106. poſitum a Cicerone. 128
Sine manu puella. 73. foramine naturæ puer. 113
Situs longus. 129
Sol incluſus orbe. 128. redactus in unum circulum. *ibid.* viſus nocte. 73. viſus noctu. 86. per noctis aliquot horas. 71. Solis defectus obſcuravit lucem. 103. ſpecies adfulſit nocte. 73. magnitudinem obtegit globus ignis. 114. Solis ſub occaſu. 105. Soles duo viſi interdiu. 73. tres fulſerunt. 128. tres viſi. 92. 103. 130. contracti in unum orbem. *ibid.*
Solidus natura poſteriore. 100. parte poſteriore naturæ. 85
Sonus ingens cœli. 114. armorum & ſignorum auditus. 118. tympanorum. 125
Spatio quatuor jugerum. 86. ſeptem jugerum. 96
Species armorum telorumque ferri viſa à terra ad cœlum. 129. Iſidis. 116. ſolis. 73. togarum. 77
Spectat meridiem ſignum. 130
Spernere religiones. 115
Spes reſtitutionis. 116
Spicæ farris natæ e naſo. 109
Spicea corona. 128
Splendor priſtinus. 115
Spoletum. 122. Spoletinus. 114
Sponte ſua apertæ valvæ. 127
Stagnum Arretinum. 110
Statua equeſtris. 129. ænea in luco Libitinæ. 71
Statuta ſigna duo. 103
Stella crinita. 128. inſignis arſit. *ibid.* arſit per tot dies. 79
Stillicidium. 86

Sti-

Stipem tulit populus Cereri & Proſerpinæ. 103. 106. 113

Sto. Stetit ſaxum in rupe. 120. ſacrarium & laurus inviolatæ ſteterunt. 78. ſimulacrum inviolatum inter ruinas. 116. ſtans capite ſimulacrum. 102

Strages agrorum. 73. cadaverum vulturibus eſt pabulo. 130. ſtragem facere. 60. 73. 98. 114

Stratopedon. 116

Stratum forum ſaxis. 120

Sub Apennino. 131. occaſu ſolis. 105. ortu ſolis. 114. ſidere Septentrionis. 128. tempus idem. 71

Subjecta per inſidias multitudo. 132

Subire pœnas inceſti. 97

Sublapſo ponte præcipitati in Tiberim. 123

Sublime volans fax. 101

Subſedit terra hiatu. 110

Succendere lucum. 116

Succurrere patriæ periclitanti. *ibid.*

Sudavit ſignum æneum Mercurii. 112. ſimulacrum Martis. 123. ſudaverunt quadrigæ auratæ à pedibus. 105

Sufficit Libitina peſtilentiæ. 60. 65

L. Sulla terrori eſt inimicis. 118. oppugnat Peiræum. 116. Sullæ proſcriptio. 118.

Sum. Eſt annus pacatus. 82. conſtantia ei ad reſiſtendum. 128. fames, peſtilentia. 81. in magiſtratu ſummo. 121. in pace anni reliquum. 96. ſunt in pace cetera. 101. ei prælia cum ſucceſſu. 121. fuit Sacrum novendiale, quod pluerat lapidibus. 111. ſupplicatio. 113

Super caput acceſſit accipiter. 119. linteum conſedit aquila. 129. turrem. 103

Superſedendum de lege. 106

Supplicatio fuit. 113. per decem pueros. 55

Supplicio conſumpti principes. 111

Supra concionem pugnant corvi. 106. ſimulacra deorum viſus bubo. 107

Surgitur ad opus. 130

T.

Tabe conſumpta tot millia. 90

Tabernaculum. 132

Tabulæ æneæ, in qua ſcripta, quæ pertinent ad res Romanas. 110. tabulæ æneæ evulſæ turbine. 128. legum in Capitolio liquefactæ. 122

Tango. Tacta ædes. 75. ædes de cœlo. 71. ædicula de cœlo. 98. turris. 131. tactum ſcutum fulmine. 86. tacta arma & ſigna. 116. loca Romæ cœlo. 70. pleraque fulmine. 96.

96. 106. 128
Tanquam die. 130. ferro præciſi digiti fulmine. 101
Tarquinienſis. 103
Tarquinii. 105
P. Tarquinius abrogat magiſtratum Marullo. 130. fert leges. 114
Tarquinius Collatinus collega Bruti. 130
Tarracina. 71. 73. 83. 87
Taurus ductus ad immolationem, corruit. 75. taurus victima. 107
Tecta dejecta vi turbinis. 123
Tectum pontis maximi dejectum. 75
Tempeſtas nocturna. 89. procelloſa. 60. 73. 75. mergit gurgiti ſignum. 124. tempeſtate concuſſa templa. 89. tempeſtates bonæ. 107
Templum Trophonii Lebadeæ. 110
Tempora Sullana. 118
Tempus. Tempore utroque. 103
Tenditur arcus in nubibus. 128
Tenebræ ortæ luce. 56
Ter novenæ virgines. 94
Terra ſcaturiens. 103. terra abit in profundum. 86. ardere viſa. 79. deſedit in caverna. 96. hiavit late. 98. manavit ſanguine. 71. 109. mota. 114. ſubſedit hiatu. 110. tremuit cum mugitu. 95. ingenti motu intremuit. 131
Terræ motu Ætna ignes diffudit. 89. concuſſum Spoletum. 122. disjecta ædes 106. proſtrata domicilia ruinis. 105. terræ motus crebri. 128
Terrori eſt inimicis. 118. terrores nocturni in exercitu. 125
Teſta. Teſtis pluit. 114
Teſtamento ejus ſe adſcivit in gentem hanc. 128
Teutoni tranſgrediuntur Alpes. 98. iis jungunt ſe Cimbri. 103. Teutoni trucidati à Mario. 104
Theanum Sidicinum. 71
Theatrum Pompeji. 125
Theſaurum ferunt Cereri & Proſerpinæ matronæ. 106
Thraces ſubacti. 103
Thurini. *ibid.*
Thuſci. 104
Tibicen canit. 102. adverſus tubicinem, tibicinem comparavit Proſerpina. 121
P. Titius prætor. 130
Tonuit ſereno. 107
Torrens ſanguinis fluxit. 112
Totidem diebus. 59
Trabs ardens extenta ad cœlum. 122
Traho. Tracta canis à cane. 130. corpus unco. 116
Tralles. 125
Tranquillus fuit annus. 112
Tranſit Euphratem Craſſus. 124

Trebula Mutuſca. 102. 103
Trebulanus ager. 101
Tremuit terra cum mugitu. 95
Trigemini pueri. 73
Triſte nihil accidit. 72
Triumphans invehitur in oppidum. 116
Triumphus inducitur in urbem victricem. 116
Trucidati fugitivi. 105. Ligures. 90
Tuba cantare viſa in cœlo. 73.
Tubicen adverſus tibicinem. 121
Tumultus eſt in urbe. 91. terribilis Romæ. 129
Tundendo roſtris eum occidunt aves. 116
Tunica arſit ſervo. 86
Turbat ſacrificium riſus. 116
Turbinis vi decuſſa columna. 77. diſſipatum ſimulacrum. 128. evulſæ tabulæ, fractæ valvæ. 128
Turpes partus matronarum. 125
Turris de cœlo tacta. 131. turres hoſtium disjectæ vento. 121
Tuſculum. 55
Tympanorum ſonus Pergami. 126

V.

Valvæ ædis Penatium adapertæ nocte. 72. cubili clauſæ, apertæ ſua ſponte. 127. ædis Junonis clauſæ. 86. ædis Opis fractæ. 128. templi. 55
Vapor mortiferus. 89. 90.
Varguntejus exanimatus. 122
Varie pugnatum. 77.
Vaſtat provinciam cruente. 113. vaſtant ſuos armenta. 114. vaſtantur peſtilentia inſulæ. 89
Vaſtum incendium. 78
Vates portenderunt. 87
Vejens. 71. 90
Velum navis fulmine tactum. 87
Venafrum. 110
Venio. Venit intro fulgor lunæ. 127. venire viſa ſigna legionis. 129
Venter. Ventris contaminatio. 89
Ventus. Vento everſa ulmus. 103
Venus Verticordia. 97. Veneris ædes. 62. Genetricis ludi. 128
Vertices flammæ. 112
Vervecum grex. 73. 112
Veſſanum forum. 92
Veſtæ ignis extinctus. 62
Veſtales virgines tres inceſti damnatæ. 97
Veſtigium flammæ nullum apparet. 86. fraudis, negligentiæ humanæ. 84. ſine ullo veſtigio cremata ædes. 62. veſtigia equorum. 118
Veſtini. 111. 114
Veſtis lugubris. 111

Veterani flagitant conſulatum Octavio Cæſari. 129
Vexatus prælio exercitus in Macedonia. 81. vexati Germani graviter ſub M. Lollio. 131. per arma Romani. 76
Victima concidit exanimis. 107
Victoriæ ædes Trallibus. 125. templum. 73. Marianæ ſignum. 130. cultu puer. *ibid.*
Victrix laurus. 122. urbs. 116
Villa Liviæ ſub Apennino. 131
Vinci viſa arma. 103. acie. 125
Viperarum vis ingens relicta a Pado. 128
Virgo flagro cæſa. 62. inſidens equo. 97. immolata Furiis. 116. virgines cantant in urbe. 94. canentes ferunt dona. 103. 106. canentes carmen luſtrant urbem. 113. luſtrant urbem. 86. 96. ponunt ſimulacra Junonis. 108
Viriatus. 81. victus. 82
Vis exanimis magna piſcium. 89. ingens viperarum. 128. vulturum. 130. turbinis. 77. 123. 128
Vitelli gemini in alvo vituli. 112
Vitulus biceps. 91. mas. 112.
Vivum ſaxum. 120
Ulmus vento everſa. 103
Ululatus canum. 128. flebiles canum. 122
Umbria. 56
Uncus. Unco tractum corpus. 116
Unimanus puer. 112
Unus miles ejus. 116
Volaterræ. 113
Volitavit lana. 112
Volo. Volans fax. 101
Volſca gens. 111
Vomuit grana farris mulier. 109
Vox audita oraculo Apollinis. 129. infantis audita in æde Junonis. 86. vocem mittere. 100
Urbinum. 110
Urbis pars maxima exuſta. 99
Uritur regia. 78
Vulcani area. 59. 60
Vulneratus in mortem. 129
Vulſinii. 111. 112
Vulſinienſis ager. 103
Vultur. Vultures ſex apparent Octavio Cæſari bis. 129. exanimati fulminis ictu ſuper turrem. 103. laniant canem. 110. occidunt & comedunt vultures alios. 110. vulturum vis advolat exercitum. 130
Vulturius. 65
Vulturnum. 118

F I N I S.

INDEX III.

RERUM ET VERBORUM,

Quæ in Notis occurrunt.

Numerus paginam, Litteræ a b *paginæ columnas deſignant.*

A.

A morte. 184. *a.* pedibus. 132. *b.* radicibus. 185. *a.*
Abdicare ſe. 70. *a.*
Abire in profundum. 88. *b.*
Ablativus *pro* Genitivo. 158. *a.*
Abundare *pro* redundare. 78. *b.*
Ad duodecim portas. 207. *b.*
Adedi *quid.* 150. *b.* adeſus. 111. *b.*
Adfulgere. 64. *b.*
Admittere *de avibus.* 193. *a.*
Adverſa aqua. 171. *b.*
——— alicui fulmina. 190. *a.*
Ædes Apollinis Formiis. 46. *a.* Junonis Reginæ. 86. *b.* Matris Magnæ. 110. *a.* Opis. 41. *a.* Veneris Verticordiæ. 108. *a.*
Ædiculæ *ſine certo nomine.* 108. *b.*
Ædis. 157. *b.*
Ælius. 214. *b.* Q. Ælius Pœtus. 56. *a.*
Æſernia. 157. *a.*
Æſis *vel* Æſium flumen. 65. *a.*
Ætnæ incendium Catinam conſumit. 101. *a.*
Afflari ſidere. 165. *b.*
Afflatus fulminis. 41. *a.*
Afflictus. 159. *a.*
Agamedes, *frater Trophonii.* 144. *b.*
Ager Ortali. 90. *b.*
AI & E *confunduntur.* 142. *a.*
Albanus mons. 52. *b.*
Allabi *de ſerpentibus.* 94. *a.*
Alpes. 123. *a.*
Alvus *maſculini generis.* 113. *a.*
Ambitioſiſſime. 59. *b.*
Amerini. 120. *b.*
Anacolutho *utuntur Auctores.* 155. *a.*
Androgynus. 76. *a.* deportabatur in mare *vel* fluminen. *ibid.*
Animalia Diis ſacrata. 177. *b.*

An-

Anſer Iſidi ſacer. 58. *b.*
Antium. 63. *a.*
Antonius (C.) 186. *b.*
Apertum. 119. *b.*
Apium & Apum *commutantur.* 103. *b.* 210. *a.*
Apparere. 97. *b.* urbi. 155. *b.*
Apponi. 49. *a.*
Aquila una *eſt in legione.* 194. *a.*
Ara Salutis. 109. *a.*
Araneæ *erant mali ominis.* 205. *a.*
Ardet ſtella. 74. *b.*
Area Vulcani. 43. *a.*
Arma *pro* clypeis. 69. *a.* 121. *a.*
Arretinum ſtagnum. 112. *b.*
Aſculum. 158. *a.*
Aſia *quando Romanis legata.* 93. *a.*
Averſum & adverſum *commutata.* 171. *b.*
Aves admiſſivæ. 193. *a.*
Auctor. 164. *a.*
Aurelius (C.) 176. *a.*
Aurum ſacrum. 73. *b.*

B.

Βαρyϛυλῆ©. 180. *a.*
Bos *pro omni pecore.* 53. *b.*
—— nigra Proſerpinæ ſacra. 177. *a.*

C.

C. *in* & *commutatum.* 73. *a.*
Cadere de cœlo ſigna viſa. 78. *a.*
Cælius (C.) 146. *a.*
Cære. 75. *a.*
Callæci. 185. *b.*
Campus. 70. *a.*
Canum ululatus *eſt malum omen.* 187. *b.*
Capitolium *per quem ſit incenſum.* 172. *a.*
Captus membris. 52. *b.*
Caput jocinoris *quid.* 68. *a.* immolantibus non eſſe. 139. *a.*
Caſſinum. 60. *b.*
Caſus belli. 123. *a.*
Catina. 100. *b.*
Caverna. 88. 6.
Cella Minervæ *in Capitolio.* 199. *a.*
Centena millia *conſumpta in Italico Civilique bello.* 173. *a.*
Cilicia. 127. *a.*
Cimolos *ſive* Cimolia *una Cycladum.* 111. *b.*
Cinna (Corn.) 209. *b.*
Circa. 66. *a.*
Clangor horrendus. 169. *a.*
Claſſis Mithridatis *a Rhodiis acciſa.* 165. *a.*
Cluſium. 126. *a.*
Coagmentum *quid.* 192. *b.*
Coaleſcere *quid.* 120. *a.* *b.*
Cœlum ac terra *ardere* viſum. 73. *b.*
Cœna Diis in novendiali *poſita.* 150. *a.*
Coinquinare ædem. 160. *a.*
Coitus lunæ. 146. *b.*
Columen. 116. *b.* 182. *b.*
Columnæ ſignorum. 45. *b.*
Cominium. 63. *a.*

Co-

Comitium. 81. *a.*
Committere ludos. 117. *b.*
Concreſcere *quid.* 148. *a.*
Conflagrare fulmine. 80. *b.*
Confœteſcere. 160. *b.* confœta canis. *ibid.*
Conjurati. 196. *b.*
Conſentia. 69. *a.*
Conſiderare miraculum. 170. *a.*
Conſulum *nomina in Obſequente corrupta.* 52. *a.*
Contaminatio ventris. 96. *a.*
Convaleſcere. 120. *a. b.*
Cora. 75. *a.*
Cornelius (Cn.) 52. *a.*
Corona inverſa *quid.* 212. *b.*
Corripere ſidus ſolis. 156. *b.*
Coſa *vel* Coſſa. 69. *a.*
Craſſus (P.) Procos. occiſus. 92. *a.*
Crepitus. 127. *b.*
Creta candida. 138. *a.*
Crotona. 65. *b.*
Croto. 99. *a.*
Cubiculum Junonis Soſpitæ. 133. *b.* 134. *a.*
Cumis ſimulacrum Apollinis. 157. *b.*

D.

DAre gemitus. 86. *b.*
Decemviri. 75. *b.* 138. *a.*
Decutere pollicem. 88. *a.*
Decuti fulmine. 60. *a.*
Dejecta ſigna. 143. *a.*
Delibare. 150. *b.*
Demittere fulmen. 194. *b.*
Deponere limites. 101. *b.*
Deſcendere & diſcedere *confuſa.* 152. *a.*
Deſidere in caverna. 105. *a.*
Dictatura Pompeji *quid.* 188. *a.*
Didius (T.) 137. *a.*
Diſcedit cœlum. 152. *a.*
Disjectæ *muri pinnæ.* 140. *b.*
Diſpergi. 85. *a.*
Diſſenſione. 93. *b.*
Diutinus labor *quid.* 167. *a.*
Domitius (L.) 188. *a.*
Ducere vallum. 210. *b.*
Duo numero. 135. *a.*
Duplicia exta. 202. *b.*

E.

E & *æ confunduntur.* 142. *a.*
Edita mari *inſula.* 44. *a.*
Εἶδος *pro* ſimulacro. 167. *b.*
Effervet mare. 95. *b.*
Effundere, offundere, offendere *confunduntur.* 189. *a.*
Elius. 214. *b.*
Ellipſis *Nominativi.* 45. *a.*
Eludere oculos. 71. *b.*
Enecatus. 118. *b.*
Entheca. 91. *b.*
Equuleus. 81. *b.*
Erginus, *pater Trophonii.* 143. *b.*
Erigi in radicem. 120. *a.*
Eſquilini forum. 65. *a.*
Eſſe in pace. 116. *b.*
Evolare. 195. *a.*
Ex inferno. 132. *b.*
— vulnere mori. 100. *b.*
Exagitari. 62. *a.*

Examen *quid.* 190. *b.*
Exerta lingua. 107. *a.*
Exitium eſſe alicui. 92. *b.*
Exoriri. 118. *a.*
Exta *pro* jocinore. 202. *b.*
Extenta fax. 181. *a.*
Exterior *ſcuti pars.* 176. *b.*

F.

Facere peſtilentiam pecori. 98. *a.*
Fæſulæ. 143. *a.*
Faſces perverſi. 211. *b.*
Faſtigium *quid.* 38. *a.* 116. *a.* 196. *a.*
Fax ardens. 56. *b.* 181. *a.* ex ſpeculo orta. 63. *a.*
Ferculum. 211. *a.*
Ferre ſtipem. 121. *b.*
Ferri ſublime. 115. *b.* 157. *b.*
Fiber. 97. *a.*
Flavius (C.) 118. *b.*
Flavius. 209. *b.*
Fluere ſanguine 81. *b.* fluit torrens ſanguinis, & ſanguine. 149. *b.*
Fortunæ Equeſtris ædes. 153. *a.*
Fremitus armorum. 132. *a.* terræ. 140. *b.* 153. *a.*
Fruges. 84. *a.*
Fruſino. 65. *a.*
Fugitivi in Sicilia ſine præliis trucidati. 133. *a.*
Fulgor *quid.* 184. *b.*
Fulmen *Iſidi adtribuitur.* 163. *b.*
Fulmina tenentes aquilæ. 195. *a.*
Funis tentorio prætendens. 215. *a.*
Fuſus ignis. 149. *a.*

G.

Gallica turba. 57. *b.*
Gemitus hominibus ſimiles. 86. *b.*
Germani a M. Lollio victi. 214. *b.*
Gneus, *non* Cneus. 165. *b.*
Græcoſtaſis. 81. *a.* 90. *a.*
Γραμματιστὴς *pro* ſcriba. 177. *a.*

H.

Haſtæ Martis. 46. *a.* in Regia. 104. *b.*
Helvius. 105. *b.*
Hirundinum nidus. 93. *b.*
Horti Cæſaris. 213. *b.*
Hoſtia. 201. *b.*
Humor *quid.* 153. *b.*

I.

I & e *commutantur.* 101. *a.*
Jacere. 53. *b.*
Ictum fulmine. 73. *a.*
Ictus fulminis. 91. *a.*
Idæa Mater. 128. *a.*
Ignis pilæ ſimilis. 140. *a.*
Imaginari & imaginare. 128. *b.*
Immolare *quid.* 138. *b.*
Impenſæ. 91. *b.*
Immunde fœdari. 159. *b.*
In æde intus. 134. *a.*
—aqua dejici. 91. *b.*

In

In Apulia reverti. 105. *b.*
—belli caſus. 123. *a.*
—confeſſu mittere. 69. *a.*
—inguinibus. 107. *a.*
—Mutinenſi. 208. *a.*
—Numantia. 85. *b.*
—orbem emicare. 200. *b.*
—Privernati. 106. *b.*
—publicum jacere. 76. *b.*
—urbem videri. 110. *b.*
Incendiaria avis. *ibid.*
Inde iterum. 71. *a.*
Infamia turpis. 201. *b.*
Ingenui patrimi. 112. *b.*
Injuſſa bos. 177. *b.*
Inſignis ſtella. 200. *a.*
Intendit ſe nox. 184. *a.*
Intentius. 170. *a.*
Inter Lyciam. 165. *a.*
—— manus. 153. *a.*
Interire. 50. *a.*
Interius ducere vallum. 210. *a.*
Intermortuus ignis. 86. *a.*
Inteſtinum. 113. *b.*
Intrimenta. 49. *b.*
Intro venire. 196. *b.*
Intumeſcere. 112. *b.*
Intus. 134. *a.*
Inundare. 81. *a.*
Jocinus. 102. *b.*
Jocinoris caput. 68. *b.*
Ipſe. 67. *b.*
Ire *de miſſilibus.* 101. *b.*
Iſidi *fulmen adtribuitur.* 163. *b.*
Junius (M.) 56. *a.*
Jupiter in columna ſtans *alius a Jove Capitolino, qui in ſella ſedebat.* 182. *a. b.*

L.

Labi *de avibus.* 63. *b. de ſerpentibus.* 174. *a.*
Lacus Fucinus. 80. *b.* Romanus. 88. *b.*
Lælius (D.) 173. *b.*
Læna. 48. *a.*
Lambentis fluminis vis. 175. *a.*
Lana *quid.* 48. *b.*
Lanæ pluvia. 147. *a.*
Lancea præfixa tentorio *quare.* 215. *b.*
Lanuvium. 56. *b.* 74. *a.*
Lanx. 49. *a.*
Larum ædes. 115. *b.* 116. *a.*
Late viſa fax. 130. *b.*
Lavinium & Lanuvium *confuſa.* 80. *a. propior mari,* quam Lanuvium. *ibid.*
Lavinii *Conſules auſpicia ex pullis capiunt.* 79. *b.*
Laurea faſcibus perverſis impoſita. 212. *a.*
Laurentina ſylva *media inter Lanuvium, & Lavinium.* 79. *b.*
Laurus *Iſidi propria.* 58. *a.*
—— victrix *deponebatur in gremio Jovis Capitolini.* 187. *a.*
Lautumiæ *vel* Laötomiæ. 111. *a. b.*
Lebadeæ. 144. *a.*
Lectiſternio. 48. *a.*
Legibus ferendis. 87. *b.*
Libitina. 58. *b.* 59. *a.*
Liguſticum ſcutum. 87. *a.*

Limitum pilæ. 149. *a.*
Linteum in culmine prætorii *quid.* 205. *b.*
Liparæ inſulæ. 95. *a.* 96. *b.*
Litare ſacra. 135. *a. b.*
Litteræ tabularum legum liquefactæ. 183. *a.*
Livius (C.) 73. *a.* Druſus. 155. *a.*
Loci inferiores. 106. *b.*
Luca. 40. *a.*
Lucus Libitinæ. 58. *b.*
Ludi Veneris Genetricis pro collegio facti. 198. *a.*
Ludis. 138. *a.*
Luna nona. 146. *a.*
Luſitani Callæci. 185. *b.*
Luſtrata urbs. 60. *a.*
Lux ſolis. 86. *a.*

M.

MAcedonia *late ſumpta.* 189. *b.*
Mædi *&* Μαιδοὶ, *vel* Medi *&* Μεδοὶ. 141. *b.*
Mamercus Æmilius. 173. *b.*
Manare ſanguine. 60. *a.* 82. *b.* manat ſanguine terra. 143. *a.* 147. *b.*
Manere inclinatum. 131. *b.*
Manlius (Cn.) 117. *a.*
Martis *ſimulacrum galea tectum.* 119. *a.*
Marullus Flamen Jovis. 210. *a.*
Mas vitulus. 149. *a.*
Mater Dea. 128. *b.* 129. *a.*
Matura magnitudo. 192. *b.*
Medi *Thraciæ gens,* 154. *b.*
Μενίς. 142. *a.*
Meridianum. 213. *a.*
Minervæ Cuſtodi *ſimulacrum poſuit Cicero.* 199. *a.*
Moles belli. 170. *b.*
Monſtrorum crematio, & cineris in mare dejectio *à Græcis adhibita.* 83. *a.*
Mucius (Q.) 53. *a.* 104. *a.*
Mugitus terræ. 103. *a.*
Mulæ partus *infauſtus.* 39. *a.*
Municipia. 125. *b.*
Murciæ ædes. 134. *b.*

N.

NAtura *quid.* 84. *a.* gemina. 63. *a.*
Navalis. 96. *a.*
Negligere omen. 87. *b.*
Nocturnus lupus. 187. *b.*
Nona luna. 146. *a.*
Novendiale. 40. *b.*
Nox ſimilis luci. 213. *b.*
Nubifer æther. 197. *a.*
Nurſia. 134. *b.*

O.

OB *pro* coram. 67. *b.*
Obretiri. 205. *a.*
Obructatio flammarum. 101. *a.*
Offundere *de caligine.* 189. *a.*
Olearos. 112. *a.*
Operatus. 57. *a.*
Ornamenta equi. 107. *b.*
Ortalus *vel* Hortalus (C.) 90. *b.*
Os flammæ. 151. *a.*
Otis avis. 86. *a.*

P.

Palladium *inventum* 168.*a*.*b*.
Palma *Imperatori proficiſcenti ominis gratiâ data*. 204.*a*.
Patrimi matrimi. 39.*b*.
Penitius *a* penite. 170.*a*.
Per aliquem *pro* juſſu alicujus. 65.*b*.
—— arma vexari. 69.*b*.
—— manus effugere. 63.*b*.
Perperna 153.*b*. Marcus Perp. 90.*a*.
Petilius (Q.) 32.*a*.
Phaleratus equus. 203.*a*.
Φοῖνιξ *quid*. 204.*a*.
Piari tauro. 137.*b*.
Pila militum igni tacta. 139.*b*.
Piræëus. 166.*b*.
Pleraque icta. 205.*b*.
Pluit agmine ingenti. 97.*b*. ſanguinem. 43.*b*.
Pompa *in caſtris*. 211.*b*.
Pompædius *vel* Popedius Silo. 162.*b*.
Pompeji. 179.*a*.
Pompejus (Q.) Coſ. & Q. Fabius Procoſ. dubie dimicant adverſus Viriathum. 77.*b*.
Ponere cœnam 150.*b*. præmium. 85.*a*. terminos. 102.*a*.
Pons maximus. 66.*b*.
Portæ duodecim. 107.*b*.
Portendere. 92.*a*. 190.*a*.
Poſt tempora. 97.*a*.
Potens artis. 126.*b*.
Præfectus caſtrorum *quis*. 215.*a*.
Prærodere. 49.*b*.
Præſens tempus *pro* futuro, 68.*a*. 100.*a*.
Præteritum *pro* futuro. 206.*a*.
Pridie diem *vel* diei. 191.*a*.
Principes *qui*. 172.*b*.
Prodi memoriâ. 87.*b*.
Proferri. 131.*b*.
Proxime Pompejum. 174.*b*.
Puer vivus *an* latus *ſit* in *pompa*. 211.*a*.

Q.

Quadrumanis. 64.*b*.

R.

Radicitus everti. 185.*a*.
Recenter. 170.*b*.
Reductum veſtimentum. 107.*a*.
Regia. 72.*a*.
Replicata jocinora. 202.*b*.
Res geritur *quid*. 193.*b*.
—— Romanæ. 145.*b*.
Ruere de cœlo. 165.*b*.
Rutilius. 117.*a*. Lupus. 161.*a*.

S.

Sacra Apollinis. 135.*b*.
Sacrarium Martis in regia. 114.*b*.
Sallyes *variis modis nominati*. 99.*a*.
Sardyæi. 83.*b*.
Satura. 99.*b*.
Saturnia. *ibid*.
Scaturientis lactis rivi. 124.*b*.
Scorda *vel* Scodra. 185.*b*.
Scordiſci. 67.*b*.

Scuta maculata novo ſanguine. 89. a.
Scutulum Junonis Soſpitæ. 133. b.
Sedere *in ſacris*. 56. b.
Semen Cadmeum. 171. b.
Seminas. 41. a.
Semivir. *ibid.*
Senatus *non habetur in caſtris*, *ſed* conſilium. 161. a.
Sereno. 39. a. 64. b. 179. b.
Sextius Calvinus (C.) 99. a.
Sibyllini. 47. a. 103. b.
Signa *pro* ſignis militaribus. 77. b. 165. b. in circo *quæ*. 45. b.
Signum Jovis ad forum & Orientem ſpectans. 183. a.
—— victoriæ Marianæ *quid*. 208. b.
Silanus (C.) 213. a.
Similis clypei. 131. a.
Simininus. 124. a.
Simulacra Junonis Reginæ. 141. a.
Siphon *quid*. 181. a.
Sonare arma viſa. 69. b.
Sonus cœli *quid*. 156. a.
Species. 71. b.
Spicea corona. 200. a.
Stare capite. 118. b. inviolatum. 72. b.
Statua equeſtris ænea Panſæ. 203. a.
Stellates ager. 62. a.
Stipes *quid*. 136. a.
Stipem dari Diis ſolitum. 121. b.
Strategeum. 163. a.
Στρατοπεδα *pro* legionibus. 194. b.
Strepitus. 128. a.
Sub occaſu. 131. a.
Sublime ferri, volare. 115. a. 157. b.
Succidere lucum. 164. a.
Sufficit Libitina. 46. b.

T.

TAbere *de extis*. 102. b.
Tabulam *efferebant oraculum Trophonii conſulentes*. 145. a.
Tactum. 67. a. de cœlo. 39. a. 56. a.
Tamphilus. 44. b.
Tarquitius (P.) 155. a.
Tarracina. 57. a.
Taurus victima. 67. b.
Teanum Sidicinum. 60. b.
Templum Jovis Trophonii extra Lebadeam. 144. a.
Tenos. 112. a.
Teſtarum pluvia. 156. b.
Theſaurus *quid*. 136. a. b.
Tigurini. 121. b.
Titius (P.) tribunus plebis. 209. a. Sextus. 134. b.
Trabis. 181. b.
Trabs *differt a* face. 180. a. b. 181. a.
Trebula Mutuſca. 117. b.
Trigeminos naſci *non eſt prodigium*. 62. b.
Tuba cantare *viſa*. 64. a.
Tubus *quid*. 181. a.
Turpis infamia. 201. b.
Tympanorum ſonus in Bacchi æde *auditus*. 192. a.
Typhon *quid*. 181. a.

V.

V.

Vaccæi. 83. *b.*
Valvæ cubiculi. 196. *a.* templi. 38. *b.*
Vardæi. 83. *b.*
Vargunteji *multi.* 179. *b.*
Vaſtare homines. 158. *b.*
Vertices flammæ. 152. *b.*
Veſcianum forum. 100. *a.*
Victima ſe ipſa percutiendam offerens *eſt bonum omen.* 178. *a.*
Victoria Caſſii. 211. *a.*
Videri *quid.* 64. *a.* 191. *a.*
Viriathus. 77. *a.*
Vis fluminis. 175. *a.*
Vitellus. 149. *b.*
Vivum ſaxum. 175. *b.*
Vultures rodunt tegulas. 148. *b.*
Vulturius. 53. *b.*
Ululatus canum. 187. *b.*
Unco tracti ad Gemonias *qui.* 166. *a.*
Unus miles. 166. *b.*

Z.

Ξιφίας. 151. *a.*

INDEX IV

Auctorum emendatorum, aut vindicatorum, & explicitorum in Notis.

A.

AMpelius. 112. *a.* 144. *b.* 145. *a.*
Appianus Alexandrinus. 179. *b.*
Arnobius. 170. *a.* 182. *b.*

C.

CÆſar. 193. *a.*
Catalecta Scaligeri. 115. *a.*
Cicero. 82. *a.* 115. *b.* 128. *b.* 179. *b.* 180. *b.* 183. *b.* *bis.* 184. *a.*

D.

DIo Caſſius. 185. *b.* 194. *b.* 200. *a.* 203. *a.*
Dionyſius Halycarnaſſeus. 59. *a.*

F.

FEſtus. 39. *b.* 112. *b.* 150. *b.*
Firmicus. 122. *a.*
Florus. 158. *a.*
Frontinus. 100. *b.*

G.

GLoſſæ Stephani. 142. *a.*

H.

HEſychius. 167. *b.*
Hyginus. 45. *a.* 129. *a.*

I.

JUſtinus. 127. *a.*

L.

LActantius. 129. *a.*
Lampridius. 58. *a.*
Livius. 40. *a.* 48. *b.* 49. *a.* 53. *a.* 77. *b.* 117. *a.* 122. *b.* 123. *a.* 128. *a.* 129. *b.* 134. *a.*
Lucanus. 101. *a.* 138. *b.* 181. *a.*
Lucretius. 132. *a.* 152. *b.* 170. *a.*

M.

MArtianus Capella. 101. *a.*

O.

ONomaſticum. 81. *b.*
Oroſius. 82. *b.* 100. *b.* 157. *b.* 184. *b.*
Ovidius. 57. *b.*

P.

PLinius. 60. *b.* 87. *b.* 116. *a.* 200. *b.* notatus. 84. *b.*

Plu-

Plutarchus. 177. *a.* 179. *b.* 212. *a.*

Q.

QUinctilianus. 103. *b.*

S.

SCholiaſtes Statii. 144. *b.*
Seneca. 181. *a.*
Strabo. 83. *b.* 128. *b.*
Suetonius. 131. *a.*
Symmachus. 129. *a.*

T.

TAcitus. 189. *a.*
Tertullianus. 152. *b.*
Tibullus. 210. *b.*

V.

VAlerius Maximus. 45. *a.* 81. *b.* 106. *a.* 128. *a.*
Virgilius. 156. *b.* 171. *b.*

INDEX V.

In

SUPPLEMENTA LYCOSTHENIS.

Numerus Caput ſignificat.

A.

Aedes duæ fulmine ictæ. 36. 39
Aedificia in foro de cœlo tacta. 63
Agnus cum duobus capitibus. 48. biceps cum quinque pedibus. 49. cum ſuillo capite. 46. cum ubere lactanti natus. 37. mas & fœmina. 41
Alba ædes de cœlo tacta. 48
Albana aqua cruenta viſa. 38. Albani lacus inundatio. 18
Allapſus ſerpentum arceri non potuit. 35
Ancylia de cœlo lapſa. 2
Androgynus natus. 46
Anguis jubatus. 66. 69. quadrupes. 63. ab parte aræ proſpexit. 116. ex columna lignea elapſus. 7. angues ex foribus prolapſi. 41. ex occulto prolapſi hoſtiæ jecur comederunt. 35. more piſcium exultarunt. 37
Animalia concurſu montium exanimata. 116
Annonæ vilitas. 45
Annus peſtilentiſſimus homini & pecori. 13
Apollo Cumis lacrymavit. 69. Apollinis templum fulmine ictum. 47. 64
Apum examen in domo privata. 11. in foro. 34. 39
Aqua Albana cruore fluxit. 38. aquæ in profundum hauſtæ. 45. ſanguine mixtæ. 31
Aquila pileum ſuſtulit Lucumoni, & capiti repoſuit. 4. aquilæ pulli vulturum incurſu diſcerpti. 7
Ara in cœlo. 34. Neptuni ſudavit. 41
Arbor templo Jovis propinqua de cœlo tacta. 38. arbores flamma abſumptæ. 25
Arcus ſolem tenui linea amplexus. 44. ſereno cœlo intentus. 66
Arma contrita fulmine. 12. armorum crepitus in templo Jovis Vicillini. 35
Arſia Sylva vocem edidit. 8
Aſinus triplex. 68
Atrium publicum de cœlo tactum, 34

Aves

Aves nidos reliquerunt in arboribus. 37. ſacrum lapidem portant, 63

B.

Bos locuta. 15. 16. 69. locutus. 34. 38. 41. 55. 63. 66. 69. peperit equuleum. 33. in tertiam contignationem domus adſcendit. 31. ſtupendæ magnitudinis nata. 6. boves duo per ſcalas adſcendunt in tegulas. 54
Bubonis vox audita in urbe, 88

C.

Canis locuta eſt. 7. canes fugaverunt lupos. 17
Capillus in Herculis templo enatus. 47
Capitolium luſtratum. 17
Capra ſex hœdos uno fœtu edidit. 53. capræ lanatæ. 31
Caput Apollinis decidit. 117. hominis in fundamentis Capitolii inventum. 5. jocinoris duplex. 39. Jovis dejectum, per aruſpices inventum. 24
Carne pluit. 16
Caſtor & Pollux pro Romanis pugnant. 10
Cereris templum de cœlo tactum. 41
Circulus ſolis minui viſus. 31
Claſſis ſpecies in cœlo viſa. 67
Clypeus in cœlo viſus. 31
Cœlum ardere viſum. 13. 14. 15. 16. 30. 31. 46. 48. 69. fundi viſum. 31
Cœlimontana porta fulmine icta. 52
Coloſſus Rhodi terræ motu corruit. 30
Columna vi turbinis decuſſa. 28
Corvus in aedem Junonis devolavit. 31. Valerium contra hoſtem defendit. 21. corvi aurum ſacrum roſerunt. 44. nidificant in templo Junonis. 34
Creta pluit. 34
Cruentum flumen. 35. *Vide* Sanguis.
Cruor ſcaturiens e fontibus fluxit. 27
Culmen ædis Jovis fulmine ictum. 37
Curtii factum. 20

E.

Equuleus e bove natus. 33. cum quinque pedibus. 44. 46. 47. 83
Equus occiſus fulmine. 12
Expiationibus expurgatum. 1

F.

Fax ardens in cœlo. 43. 44. 64. 69. 88. faces ardentes cœlo delapſæ. 31. 66
Flamma a capite L. Martii fuſa. 36. hiatu terræ eructa.

ructa. 25
Flumina ſanguinea. 30. 34. *Vide* Sanguis.
Foculus everſus fulmine. 12
Fœtus obſcœni animalium. 46
Fons. ex fonte frigidiſſimo calidæ aquæ. 32. fons Herculis maculis cruentis manavit. 31. ſub terra vi aquarum fluxit. 34
Fortis Fortunæ in æde ſignum de capite in manus prolapſum. 38
Fortunæ templum de cœlo tactum. 38. 39
Forum de cœlo tactum. 45. 47
Fruges flamma abſumptæ. 25

G.

Gallina in marem verſa. 31
Gallus in gallinam verſus. *ibid.*
Gallinacei pulli cum ternis pedibus. 47. cum quinque pedibus. 88
Guttæ ſanguinis ceciderunt e cœlo. 1

H.

Haſta ardens 31. 69. ſe commovit. 31. 34. haſtæ militares in cœlo ardentes. 9. haſtarum ſpicula ardent. 50
Herculis templum de cœlo tactum. 48
Hermaphroditus natus. 38. *Vide* Androgynus.
Homines fulminati. 32
Hoſtia ſine jocinore. 44
Hoſtilius fulmine ictus conflagravit. 3

I.

JCti fulminibus plerique. 22
Idæa Mater Romam advecta. 42
Jecur ſine capite inventum. 39. 44
Ignes in cœlo ſparſi. 44
Imbres diri. 27
Incendium pernicioſum Romæ. 37. 45
Infans abſque manibus & pedibus. 51. ambiguo ſexu natus. 38. 46. inventus alter. *ibid.* quadrimo par. 40. in utero matris, Io triumphe proclamat. 34. ſemeſtris triumphum exclamat. 31
Inſula Vulcani nata. 57
Interluxit nocte. 43
Jovis ædes de cœlo icta fulmine. 35. ædis culmen tecto nudatum. 37. lucus de cœlo tactus. 40. ſignum fulmine dejectum. 24. tactum. 38. ſtatua de cœlo fulminata. 35. 37. 41. 47. 48. 54. templum de cœlo tactum. 40. 41. 47. 54
Julius fulmine exanimatus. 50
Junonis ſtatua locuta. 19. templum de cœlo tactum. 40. Soſpitæ ſignum cruore manavit. 33

L.

LAc fluxit. 51. de cœlo manavit. 27. lacte pluit. 38
Lacus Albani inundatio. 18. Hoſtiæ de cœlo tactus. 38. ſanguineus. *ibid.*
Lampades de cœlo cecidérunt. 31
Lana pulla e terra enata. 67
Lapis ingens de cœlo decidit. 63. lapidibus pluit 3. 22. 31. 32. 33. 36. 37. 40. 42. 45. 51. 52. 54. 67. 69.
Laurea in puppi navis enata. 47
Legiones armatæ in Janiculo viſæ evanuerunt. 54
Litora ignibus fulgent. 31
Locuſtarum ingens vis. 44. 67
Luna cum ſole certans. 31. lunæ duæ interdiu viſæ. *ibid.* tres diſtantibus cœli regionibus. 30
Lupus urbem ingreſſus. 40. urbem ingreſſus evaſit illæſus. 50. 63. vigilem laniavit. 40. & canis pugnantes fulminati. 87. lupi in Capitolio viſi. 17. 49. oppidum ingreſſi. 49. urbem ingreſſi ſemeſum cadaver intulerunt. 25
Lux nocte multâ clara effulſit. 30. nocturno tempore orta. 41. 43. 49

M.

MAlus in Circo ſignum Pollentiæ dejecit. 58
Manlii prætorium fulmine ictum. 21
Marcelli ſacrificium prodigioſum. 39
Marcii caput ardere viſum. 36
Mare ardens. 33
Mars telum quaſſavit. 31. Martis haſta mota. 34. ſignum ſudavit. 31. templum de cœlo tactum. 39. 41
Matris Matutæ templum de cœlo tactum. 41
Milites fulminibus icti. 31. militum armatorum ſpectra viſa. 34
Mœnia fulminum ictibus diſſoluta. 25
Montes duo concurrunt. 116
Mula peperit. 37. 88
Mulus tripes. 60
Mulier in virum verſa. 34
Mures coronam auream roſerunt. 44. ſacrum aurum roſerunt. 39
Murus de cœlo tactus. 25. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. &c.

N.

NAves fulmine ictæ. 54. 63. navium ſpecies in cœlo. 31. in flumine viſæ. 35
Neptuni ara ſudore manavit. 41
Novendiale ſacrum ſuſceptum. 3
Nox interdiu intendi viſa. 22
Nux de cœlo tacta. 34

O.

OPpia Virgo Veſtalis inceſti pœnas dedit. 11
Orbis ſolis minui viſus. 45. 48

P.

PAlma in areâ enata. 69. viridis arſit. 34.
Parma in cœlo viſa. 31
Pelta ænea e cœlo lapſa. 2
Peſtifer morbus occupat Italiam. *ibid.*
Peſtis invadit urbem. 1. 2. 23. 27. 39. 42. 60. ex vaporibus e ſpecu editis. 20
Piſces ab arantibus inventi in agro. 67
Pluit nunquam ſex menſibus. 60
Pollentiæ ſignum dejectum. 58
Pontes duo everſi. 53
Porcus biceps. 41. cum capite humano natus. 37. 46. 48
Porta de cœlo icta. 34. 37. 38. 39. 43. &c.
Portenta multa obſervata. 14
Prætorium de cœlo tactum. 12
Prodigia cœleſtia quotidie in urbe & agris viſa. 11. obſcœna viſa. 25
Puer biceps. 66. 88. abſque manibus & pedibus. 51. unimanus. 53. 66. cum elephanti capite. 38. trucis corporis natus. 63. pueri ſine oculis & naribus. 51
Puella cum dentibus nata. 66

Q.

QUirini templum de cœlo tactum. 41

R.

ROmulus ad cœlos raptus. 1

S.

SAlutis ædes de cœlo tacta. 41. ictu fulminis diſſoluta. 25
Sangi templum fulmine tactum. 47
Sanguis e terra fluxit. 27. ſanguinis rivi fluxerunt. 37. 40. guttæ de cœlo lapſæ. 1. guttæ in Comitio & Capitolio inventæ. 51. ſanguine pluit. 32. 34. 60. 68. 69. 88. mixtæ aquæ. 31. lacus manavit. 39. ſanguineum flumen. 30
Sanqualis avis lapidem portavit. 63
Saxum volitare viſum. 36. 53
Scipio equitis arſit. 31
Semimares nati & in mare deportati. 46
Sempronii ſacrificium. 35
Sepulcra de cœlo tacta. 39
Serpens locuta eſt. 7. portentoſæ magnitudinis. 29. ſerpentes hoſtiam rodunt. 35. piſcium more laſcivientes viſæ. 37
Signum aureum vi turbinis decuſſum. 28. Jovis de cœlo tactum. 38. Martis ſudavit. 31.

31. ſigna Junonis cruore manarunt. 33. quatuor ſanguine ſudarunt. 37
Sol ſanguineus. 36. 46. ſolis circulus minui viſus. 31. 45. 48. ſoles duo. 41. 43. ſoles tres. 66
Sortes attenuatæ. 31
Species hominum candida veſte. 31. 34. navium in cœlo. 31. in flumine. 35. claſſis in cœlo, 67. cœli ardentis. 69
Spectra hominum viſa. 30. ſpectrorum facies variæ. 16
Specu vaſtiſſimo collapſa terra. 20
Spei templum de cœlo tactum, & fulmine ictum. 31
Spicæ cruentæ a metentibus inventæ. 31. 41
Spicula haſtarum arſerunt. 50. militum arſerunt. 31
Stagnum cruentum viſum. 34
Sterilitas agrorum & frumentorum. 1
Strages villarum facta. 53
Strepitus in æde Junonis Soſpitæ. 43. 46
Summani templum fulmine ictum. 49
Sylvani vox audiri credita. 8

T.

Tabernæ de cœlo tactæ. 45. 54
Taurus cum quinque vaccis exanimatus, fulmine. 68
Tempeſtates fœdæ. 36
Tentorium fulmine laceratum. 21
Terminus loco cedere noluit. 5
Terra ambuſta flammis. 25. collapſa Romæ. 20. conſedit in ſinum. 44. icta arſit ſine ignis alimento. 37. pluit. 23. 51. 53. 68. terræ hiatus. 25. 45. 48. motus ingens. 16. 26. 30. 31. 52. 66
Turbo. Turbinis vi decuſſa. 28
Turres fulminibus ictæ. 36. tactæ de cœlo. 46
Tyberis inundatio. 45. 52. 53

V.

Vacca ænea a tauro inita. 63
Valerius a corvo contra Gallum adjutus. 21
Vallum in caſtris de cœlo tactum. 36
Veſparum ingens multitudo in forum devolat. 52
Via publica de cœlo tacta. 48
Victoria fulmine decuſſa. 37
Vigiles duo exanimati. 36
Villæ concurſu montium eliſæ. 116
Vir factus ex muliere. 34
Vorago terræ ingens Romæ.

mæ. 20
Vox ex luco audita 3. voces horrendæ auditæ. 16
Vulcani caput arſit. 51. inſula nata. 57. templum fulmine ictum. 34. 49
Vultur in ædem Jovis volat. 39. in tabernam volavit. 38. vultures pullos aquilæ diſcerpunt. 7

FINIS.

ERRATA.

ERRATA.

IN TEXTU.

Pag. 10. Lin. 21. *interpetrari.* lege *interpretari.*
47. 9. *pluririma.* l. *plurima.*
206. 8. *creaato.* l. *creato.*

IN NOTIS.

Pag. 48. Col. *b.* Lin. 9. *Sophocle.* l. *Sophoclis.*
59. *a.* poſt *Heinſius* adde. Vide Inſcript. Gruteri pag. CMLXXI. N. 8.
74. *b.* 11. *intelligendum.* l. *intelligendam.*
78. *b.* poſt *abundet* inſere. ¡Unde patet, Salmaſium recte correxiſſe locum Flori Lib. IV. C. 2. *abundatione verni fluminis.* vulgo *obundatione.*
100. *a.* Poſt *veniet* adde. Per *Gracchum* intelligitur hic C. ſive G. *Gracchus.* Atque ita ſimpliciter ſine prænomine occurrit apud Vellejum & Ampelium: Malim tamen cum Ill. N. Heinſio credere, litteram illam oſcitantia librariorum excidiſſe. Videtur enim ſuo prænomine a fratre Tiberio fuiſſe diſtinctus. Vide cap. 93. & ad Vellej. Lib. II. Cap. 2.
128. *b.* 36. *Cicerone.* l. *a Cicerone.*
144. *b.* 8. *Scoliaſtes.* l. *Scholiaſtes.*
ibid. *b.* ult. *triduit.* l. *tribuit.*
182. *b.* 4. Καπιτελίῳ. l. Καπιτωλίῳ.
214. *a.* 3. 835. *l.* 535.
ibid. *a.* 6. φεύγεσαν. l. φεύγεσιν.

CATALOGUS LIBRORUM,

Quos

SAMUEL LUCHTMANS

vel ipſe

Typis mandavit, vel quorum major ipſi copia ſuppetit.

Albinovani Poëmata cum Notis J. Clerici in 8.
Altingii Notitia Germaniæ Inferioris, 2 voll. in Fol.
Arriani Expeditio Alexandri Magni & Hiſtoria Indica cum Notis J. Gronovii, Græc. & Lat. in Fol.
——— Ars Tactica, acies contra Alanos, Periplus Ponti Euxini, Periplus Maris Erythræi, Liber de Venatione &c. Gr. & Lat. cum Notis Blancardi. 8.
Aſtori (*Joh. Ant.*) Commentariolum in Antiquum Alcmanis Poetæ Laconis Monumentum allatum è Græcia, *Venet. cum fig.* in Fol.
——— Epiſtola de Deo Brotonte ad Illuſtriſſ. Apoſtolum Zenum. *Venetiis*, in Fol.
Avancini Poëſis Lyrica. 12.
Bocharti (*Samuelis*) Opera omnia, hoc eſt Hierozoicon, ſive de Animalibus S. Scripturæ, Geographia Sacra, ſive Phaleg & Canaan, & aliæ diſſertationes ante hac ineditæ. in Folio. 3 voll. cum tab. Geogr.
Burmannus (*Petrus*) de Vectigalibus Populi Romani. 8.
——— Ζεὺς Καταιβάτης, ſeu Jupiter Fulgerator. in 4.
——— Antiquitates Romanæ. 8.
Cantelius (*Petrus Joſephus*) de Republica Romana, *cum fig.*
Ciceronis Epiſtolæ ad Familiares cum Notis Minelli. 8.
Curtius (*Quintus*) cum Notis Variorum, ſc. Raderi, Salmaſii, Gronovii, Loccenii, Bongarſii, Popmæ & Freinshemii, hujuſque & vetuſtioribus ſupplementis. 8. *cum fig.*
——— in 24.

Douſæ

Douſæ (*Jani*) Poëmata edente G. Rabo. 8.
Epicteti Enchiridion & Cebetis Tabula Gr. & Lat. in 24.
Eraſmi Colloquia cum Notis Variorum. 8.
———— Colloquia. in 24.
———— Epitome Adagiorum. 12.
Ennii Fragmenta cum Notis Heſſelii Gr. & Lat. 4.
Florus. in 24.
Francii (*Petri*) Specimen Eloquentiæ Exterioris. 8.
Gallæi (*Servatii*) Oracula Sibyllina Gr. & Lat. 4.
———— Diſſertationes de Sibyllis, earumque Oraculis. 4. *cum fig.*
Gatakeri (*Thomæ*) Opera Critica, diſſertatio de Stilo N. Teſt. Adverſaria Miſcellanea, Marci Antonini Imp. de Rebus ſuis lib. XII. Commentario perpetuo illuſtrati Græc. & Lat. in Fol. 2 vol.
Gronovii (*Jacobi*) Exercitationes Academicæ de Nece Judæ ΤΟΥ ΠΡΟΔΟΤΟΥ, & Cadaveris ignominia, accedit Defenſio, ut appareat tempus ac rationem necis & cadaveris inſaniam ab ipſis Euangeliſtis fuiſſe clare indicata. 4.
———— Oratio de Geographiæ Origine, Progreſſu ac Dulcedine. 8.
———— Notæ & Emendationes in Scylacis Geographiam Antiquam, & in Agathemeri Hypotypoſin Geographiæ, omnia Græce & Latine, *cum fig.* 4.
———— Notæ & Illuſtrationes ex Nummis Antiquis in Pomponii Melæ Libros tres de ſitu Orbis. *cum fig.* 8.
———— decreta Romana & Aſiatica, pro Judæis ab Joſepho collecta, & recenſio aliquot locorum Suidæ. 8.
———— Recenſio brevis mutilationum Suidæ Cantabrigienſi illatarum. 8.
———— Notæ in Minucium Felicem. 8.
———— Ludibria Malevoli Clerici. 8.
———— Diſſertatio de lege Regia. 8.
Herodotus Halicarnaſſæus Græc. & Lat. ſecundum Codicem M. S. Bibliothecæ Florentinæ collatus & notis illuſtratus a Th. Gale & J. Gronovio, in Folio.
Homerus Gr. & Lat. curante Berglero. 2 voll. 12.
Jenſii (*Ioannis*) Ferculum Literarium. 8.
Jonſtoni (*Arturi*) Pſalmorum Davidis Paraphraſis Heroica. 12.
Julius Cæſar, in 24.

Ju-

Juvenalis & Perſius cum Scholiis Veterum & commentariis integris, ſelectis & conquiſitis fere omnium Eruditorum edente Henninio. *cum fig.* 4.

Kuſteri Diatribe Antrigronoviana. 8.

Lucretius Carus de Rerum Natura Lat. & Belg. *cum fig.* 8.

Matthæi (*Antonii*) Rerum Amorfortiarum Scriptores duo inediti, alter auctor incertus, alter, cui nomen Theodorus Verhoeven. 4.

Melæ (*Pomponii*) libri tres de ſitu Orbis Nummis Antiquis & Notis illuſtrati ab Jacobo Gronovio; *cum fig.* 8.

Minucii Felicis Octavius, cum notis Variorum ex recenſione J. Gronovii. 8.

Nepos (*Cornelius*) in 24.

Opuſcula Mythologica. Gr. & Lat. cum Notis. 8.

Ottonis (*Everardi*) Papinianus, ſive de vita, Studiis, Scriptis, Moribus & morte Æmilii Papiniani. 8.

Ovidii Triſtia cum Notis Minelli. 12.

Polyæni Stratagemata Gr. & Lat. cum notis If. Caſauboni & P. Maaſvicii. 8.

Pomponii Melæ libri Tres de ſitu Orbis, Nummis antiquis & Notis illuſtrati ab Jacobo Gronovio. 8.

Quintus Curtius cum Notis Variorum & Supplementis Freinshemii, *cum fig.* 8.

——— in 24.

Salluſtius. in 24.

Scylacis Geographica antiqua, Anonymi periplus Mæotidis paludis & Ponti Euxini. Agathemeri Hypotypoſis Geographiæ, Græc. Lat. cum Notis J. Voſſii, J. Palmerii, S. Tennulii, edente J. Gronovio. 4.

Suetonius cum Notis Boxhornii. 12. *cum fig.*

Taciti (*Cornelii*) Opera quæ exſtant ex recenſione & cum Animadverſion. & Notis T. Ryckii, 2 vol. 12,

Valerius Maximus. in 24.

Xenophon de Inſtitutione Cyri Gr. 8.

F I N I S.